

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YER VE KİMLİK SORUNSAĞI BAĞLAMINDA
KAPALI KONUT YERLEŞMELERİ ÜZERİNDEN ELEŞTİREL BİR OKUMA

DOKTORA TEZİ

Sevim SEYHAN AYTEN

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Sorunları Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. F. Zeynep AYGEN

TEMMUZ 2021

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YER VE KİMLİK SORUNSAĞI BAĞLAMINDA
KAPALI KONUT YERLEŞMELERİ ÜZERİNDEN ELEŞTİREL BİR OKUMA

DOKTORA TEZİ

Sevim SEYHAN AYTEN

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Sorunları Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. F. Zeynep AYGEN

TEMMUZ 2021



Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Sevim SEYHAN AYTEN



ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasının tüm süreçlerinde engin bilgi ve tecrübesi ve hiçbir aşamada esirgemediği motivasyon gücü ile bana benden çok güvenen danışmanım ve hocam Prof.Dr. F. Zeynep Aygen'e, tüm akademik hayatım boyunca örnek aldığım, yoluma ışık tutan değerli hocam Prof.Dr. Ömür Barkul'a, tüm süreçte paylaştığı görüş, öneri ve deneyimleri ile çalışmanın olgunlaşmasına destek olan Prof.Dr. Emel Ardaman'a, ne zaman kapısını çalsam bilgi birikimi ve çok yönlü düşünce sistemi ile ufkumu açan Türkiye'de "kapalı konut yerleşmeleri" çalışmalarının öncü isimlerinden olan Prof.Dr.Ebru Firidin Özgür'e, tüm lisans üstü eğitimimin önemli aşamalarında bilgi ve tecrübesi ile çalışmalarına yön veren Prof.Dr. Gülçin Pulat Gökmen'e teşekkürlerimi sunarım.

Cesaretimin kırıldığı, yorulduğum anlarda elimi daha sıkı tutan eşime, umut ışığım, tezimle büyüyen kızım Zeynep'e, her zaman yanımda, arkamda olduklarını bildiğim abilerime, sevgili eşleri ve güzel evlatlarına, dualarını ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen canım anneme ve koşulsuz sevgisi, ben olmama kattıkları için, kızı olmaktan gurur duyduğum babama sonsuz teşekkürler.

Temmuz 2021

Sevim SEYHAN AYTEN
Mimar





Kızım Zeynep'e,



İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR.....	xiii
SEMBOLLER.....	xv
ÇİZELGE LİSTESİ	xvii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xxi
ÖZET	xxiii
ABSTRACT	xxv
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Sorunun Tanımlanması.....	2
1.2 Amaç.....	4
1.3 Kapsam ve Sınırlamalar	5
1.4 Özgün Değer	6
1.5 Yöntem	7
2. KÜRESEL DÜNYADA POSTMODERN TÜKETİM KÜLTÜRÜ VE YERİN YENİDEN ÜRETİLMESİ.....	11
2.1 Türkiye’de ve Dünyada Küreselleşme Süreci.....	11
2.2 Küreselleşmenin Tüketim Kültürüne Etkisi.....	17
2.3 Göstergeler İle Güçlenen Tüketim Arzusu.....	20
2.4 Yer’in Tüketilmesi	21
2.5 Postmodern Tüketim Kültürünün Yeri Yeniden Üretmesi	24
2.6 Bölüm Sonucu.....	29
3. KENTSEL BİR YENİDEN ÜRETİM PRATİĞİ OLARAK KAPALI KONUT YERLEŞMELERİ.....	31
3.1 Hipergerçekliğin Gölgesinde Kapalı Konut Yerleşmeleri.....	33
3.1.1 Kapalı Konut Yerleşmelerinde İmgenin Baştan Çıkarıcı Etkisi	35
3.1.2 Zaman Ötesi-Zamanlar Arasında Kapalı Konut Yerleşmeleri.....	38
3.2 Kapalı Konut Yerleşmeleri ve Pastiş	41
3.2.1 Kapalı Konut Yerleşmelerinde Taklit	42
3.2.2 Kapalı Konut Yerleşmelerinde Tematik Yaşam Kurgusu: Disneyleşme	43
3.3 ‘Öteki’ nin Olağandışı Mekansallığı: Kapalı Konut Yerleşmeleri	47
3.4 Kentsel Bir Fragman Olarak Kapalı Konut Yerleşmeleri	53
3.5 Bölüm Sonucu: Her Yer Her Yerde	54

4. ALAN ARAŞTIRMASI: KAPALI KONUT YERLEŞMELERİNİ YER VE KİMLİK SORUNSAĞI BAĞLAMINDA KAYSERİ VE İSTANBUL ÖRNEKLERİ KARŞILAŞTIRMASI İLE OKUMAK.....	59
4.1 Alan Araştırması Gereklilikleri.....	59
4.2 Araştırmanın Tasarımı	59
4.2.1 Alan Araştırmasında İzlenen Yöntem ve Veri Toplama Teknikleri.....	61
4.2.2 Örneklem Alanın Seçilme Nedenleri-Sınırlılıklar.....	63
4.3 Örneklem Alanların Deşifre Edilmesi (İstanbul Ve Kayseri)	67
4.3.1 Deşifre I: Harita Üzerinden Okuma	67
4.3.2 Deşifre II: Künye	88
4.3.3 Deşifre III: Göstergebilimsel Çözümleme	100
4.4 Nicel Alan Araştırması: Anket (İstanbul ve Kayseri Örnekleri)	115
4.4.1 Örneklemin Büyüklüğü ve Katılımcıların Belirlenmesi	116
4.4.2 Nicel Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi	116
4.5 Nitel Alan Araştırması: Derinlemesine Görüşme (Kayseri Örnekleri)	150
4.6 Bölüm Sonucu:.....	155
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	161
KAYNAKÇA.....	169
EKLER	175
ÖZGEÇMİŞ.....	209

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AVM	: Alışveriş Merkezi
TDK	: Türk Dil Kurumu
GYO	: Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı
AGÜ	: Abdullah Gül Üniversitesi





SEMBOLLER

p	: Anlamlılık Düzeyi
n (%)	: Örneklem Büyüklüğü
s.d.	: Standart Sapma
$\bar{x}$	: Aritmetik Ortalama





ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4. 1: Toskana Vadisi Künyesi	89
Çizelge 4. 2: İstanbul Sarayları Künyesi	90
Çizelge 4. 3: Bosphorus City Künyesi.....	91
Çizelge 4. 4: Viaport Venezia Künyesi	92
Çizelge 4. 5: The Kayseri Forum Residence.....	93
Çizelge 4. 6: 38.Cadde Künyesi	94
Çizelge 4. 7: Mahall Arven Künyesi.....	95
Çizelge 4. 8: Prestij Künyesi	96
Çizelge 4. 9: Nişantaşı Künyesi.....	97
Çizelge 4. 10: Vizyon 2023 Künyesi	98
Çizelge 4. 11: İpek Diamond Künyesi	99
Çizelge 4. 12: Bosphorus City Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzanlam... 102	
Çizelge 4. 13: Bosphorus City Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi / Yananlam ... 103	
Çizelge 4. 14: İstanbul Sarayları Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzanlam105	
Çizelge 4. 15: İstanbul Sarayları Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi / Yananlam 106	
Çizelge 4. 16: Viaport Venezia Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzanlam . 107	
Çizelge 4. 17: Viaport Venezia Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi /Yananlam... 108	
Çizelge 4. 18: Toskana Vadisi Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzanlam ... 109	
Çizelge 4. 19: Toskana Vadisi Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi / Yananlam ... 110	
Çizelge 4. 20: Örneklem Büyüklüğü.....	116
Çizelge 4. 21: Doğum Yeriniz	117
Çizelge 4. 22: İstanbul'dan başka bir şehirde yaşadınız mı	118
Çizelge 4. 23: Ne kadar süredir İstanbul'da yaşıyorsunuz	118
Çizelge 4. 24: İş Durumunuz	119
Çizelge 4. 25: Bu konut sitesinde yaşamayı tercih etmemde aşağıdaki etmenler belirleyici olmuştur.	121
Çizelge 4. 26: Etki Düzeyi Sıralaması	122
Çizelge 4. 27: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan sözlü göstergeler (reklam söylemleri) burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur.	123
Çizelge 4. 28: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan görsel göstergeler (fotoğraf, resim, animasyon vb) burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur.	123
Çizelge 4. 29: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan zaman ve/veya mekanda (İstanbul Sarayları'nda, Venedik'te, Ege'de vs.) yaşadığımı düşünüyorum.....	124

Çizelge 4. 30: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan ve vurgulanan kimliğe (Saraylı, Egeli, vb.) sahip olduğumu düşünüyorum.	124
Çizelge 4. 31: Bu konut sitesinde yaşam; tanıtımında kullanılan görsel ve sözlü göstergelerde anlatıldığı gibidir.	125
Çizelge 4. 32: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum.....	126
Çizelge 4. 33: Çapraz Tablolama (Doğum Yeriniz-Bu Konut Sitesinin Tasarım Fikri ve Tanıtımında Kullanılan Benzerliklerin Kent Kimliğini Güçlendirdiğini Düşünüyorum)	127
Çizelge 4. 34: Bu konut sitesi başka herhangi bir yerde kurulabilir.....	128
Çizelge 4. 35: Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Genel Değerlendirme	129
Çizelge 4. 36: Katılımcıların Yaş Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	130
Çizelge 4. 37: Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	131
Çizelge 4. 38: Katılımcıların Medeni Durum Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	131
Çizelge 4. 39: Katılımcıların Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumu Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	132
Çizelge 4. 40: Katılımcıların İstanbul’da Yaşam Süreleri Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	132
Çizelge 4. 41: Katılımcıların Konut Yaşam Süreleri Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları.....	133
Çizelge 4. 42: Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	133
Çizelge 4. 43: Katılımcıların İş Durumu Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	134
Çizelge 4. 44: Katılımcıların Mülkiyet Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	135
Çizelge 4. 45: Katılımcıların İstanbul Dışı Yaşam Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	135
Çizelge 4. 46: Katılımcıların Önceki Yaşanılan Konut Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları	136
Çizelge 4. 47: Göstergeler ile Tercih Sebebi Arasındaki İlişki.....	136
Çizelge 4. 48: Doğum yeriniz	137
Çizelge 4. 49: Ne kadar Süredir Kayseri’de Yaşıyorsunuz.....	138
Çizelge 4. 50: Medeni Durumunuz.....	138
Çizelge 4. 51: Kaç çocuğunuz var	139
Çizelge 4. 52: İş durumunuz	139
Çizelge 4. 53: Sizce Kayseri’nin Kimliğini Oluşturan Öğeler Nelerdir.....	140
Çizelge 4. 54: Bu Kapalı Konut Yerleşmeleri Kayseri’de Olsa Yaşamak İster miydiniz	141
Çizelge 4. 55: Tasarım fikri ve tanıtım söylemlerini benzerlik üzerinden kuran bu ve benzeri kapalı konut siteleri hakkında ne düşünüyorsunuz.	143
Çizelge 4. 56: Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Genel Değerlendirme	144
Çizelge 4. 57: Katılımcıların Doğum Yeri Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	145

Çizelge 4. 58: Katılımcıların Yaş Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	145
Çizelge 4. 59: Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	146
Çizelge 4. 60: Katılımcıların Medeni Durum Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	146
Çizelge 4. 61: Katılımcıların Çocuk Olup Olmama Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	146
Çizelge 4. 62: Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	147
Çizelge 4. 63: Katılımcıların İş Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	147
Çizelge 4. 64: Katılımcıların Mülkiyet Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	148
Çizelge 4. 65: Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	148
Çizelge 4. 66: Katılımcıların Kayseri’de Yaşama Sürelerine İlişkin Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	148
Çizelge 4. 67: Katılımcıların Kayseri’den Başka Şehirde Yaşama Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	149
Çizelge 4. 68: Katılımcıların Bu Konut Sitesinde Yaşanılan Süre Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları	149
Çizelge 4. 69 İstanbul-Kayseri Alan Araştırması Karşılaştırması	166



ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. 1: Kavram Haritası.....	3
Şekil 1. 2: Tez çalışmasının genel çerçevesi.....	9
Şekil 2. 1: Dünyanın En Karlı Şirketleri.....	19
Şekil 2. 2: New Venice Of America Projesi Harita ve Görseli.....	25
Şekil 2. 3: Hallstatt Avusturya / Çin	25
Şekil 2. 4: Yel Değirmenleri Hollanda / Çin	26
Şekil 2. 5 Eiffel Kulesi Fransa / Çin.....	26
Şekil 2. 6: Pudong, Manhattan'dan daha Manhattan	26
Şekil 2. 7: Çin'de Üretilen Taklit Şehirler	27
Şekil 2. 8: "We Will Never Be Second", Çin	28
Şekil 2. 9: Avrupa Afrika'da projesi	28
Şekil 3. 1: Simülasyon olarak yerin yeniden üretilmesi	35
Şekil 3. 2: Southbank Place 'de London Eye imgesinin kullanımı	37
Şekil 3. 3: Ege Yakası Konutları'nda deniz feneri ve sütunların peyzaj ögesi olarak kullanılması.....	37
Şekil 3. 4: İstanbul Sarayları, Ncadde Ottoman, Elit Grand Palas kapalı konut yerleşmelerine ilişkin görseller	39
Şekil 3. 5: Taksim 360'da Geçmişin İzleri.....	40
Şekil 3. 6 Marina Ankara'da Tematik Yaşam	45
Şekil 3. 7: Bosphorus City	46
Şekil 3. 8: Bursa Modern	46
Şekil 3. 9: Antepia	47
Şekil 3. 10: Albrecht Dürer/ Gergedan Gravürü	48
Şekil 3. 11: Kowloon Walled City, Çin.....	51
Şekil 4. 1: İstanbul Haritası Yeniden Üretimi.....	68
Şekil 4. 2: Toskana Vadisi Evleri.....	69
Şekil 4. 3: Toskana Vadisi Evleri.....	70
Şekil 4. 4: Toskana Vadisi Evleri Ve Yakın Çevresi Kentsel Doku.....	70
Şekil 4. 5: Bosphorus City Görselleri, Sevim Seyhan Ayten Fotoğraf Arşivi	71
Şekil 4. 6: İstanbul Sarayları Görselleri	72
Şekil 4. 7: Bosphorus City ve İstanbul Sarayları Yakın Çevresi Kentsel Doku	72
Şekil 4. 8: Viaport Venezia Görselleri	73
Şekil 4. 9: Viaport Venezia ve Yakın Çevresi Kentsel Doku	74
Şekil 4. 10: Cumhuriyet Dönemi Kayseri'de Kurulan Sanayi Yapıları-Kent ilişkisi	75
Şekil 4. 11: 1900-2021 Yılları Arası Kayseri Kentleşme Sürecini Etkileyen Aktörler.....	77
Şekil 4. 12: Kayseri'de Yer Alan Kapalı Konut Yerleşmeleri Dağılımı.....	79
Şekil 4. 13: Kapalı Konut Yerleşmeleri Kentsel Dağılımını Belirleyen Etken Faktörler .	81

Şekil 4. 14: Kent Merkezi ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri..	82
Şekil 4. 15: Üniversite, Millet Bahçesi, Tramvay Hattı ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri	83
Şekil 4. 16: Çaybağları Mahallesi Hava Fotoğrafı , 2005 Yılı Sonrası Mekansal Dönüşüm sol:2005, sağ:2021	84
Şekil 4. 17: Bahçelievler Mahallesi Hava Fotoğrafı , 2005 Yılı Sonrası Mekansal Dönüşüm sol:2005, sağ:2021(Google Earth, erişim tarihi: 2021)	85
Şekil 4. 18: Sivas Caddesi, Tramvay Hattı ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri	85
Şekil 4. 19: AGÜ ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri	86
Şekil 4. 20: Gülkent	87
Şekil 4. 21: İstanbul Sarayları Reklam Filmi 44.sn ekran görüntüsü	104
Şekil 4. 22: Erciyes Dağı imgesinin yer aldığı görsel göstergeler	112
Şekil 4. 23: Arven Nişantaşı Proje kataloğu görseli.....	114
Şekil 4. 24: Arven Nişantaşı Görseli ve Nişantaşı'na Benzerliği	114
Şekil 4. 25: Mehpare Evrenol Açıklaması.....	126

YER VE KİMLİK SORUNSAĞI BAĞLAMINDA KAPALI KONUT YERLEŞMELERİ ÜZERİNDEN ELEŞTİREL BİR OKUMA

ÖZET

Bu çalışmanın motivasyonunu zaman ve yerötesi aşkınlıkta tarihi, kültürel birikimlerin, coğrafi özelliklerin ve mimari biçimlerin genetik kodlarının minimal bir formüle indirgenerek başka bir bağlamda yeniden üretilmesi oluşturmaktadır. Postmodern tüketim toplumunda, kendi bağlamından koparılarak içeriği boşaltılmış ve yeni anlamlar yüklenmiş imge baştan çıkarıcı bir arzu nesnesi olarak metalaştırılmıştır.

İhtiyaçların arzuya evrildiği, bireyin tükettiği ile kimliklendiği ve kendini öteki ile kurduğu ilişki üzerinden konumlandığı tüketim toplumunda, kapalı konut yerleşmeleri de bir yeniden üretim pratiği olarak kentsel müdahalenin alanını oluşturmaktadır. Kendi tarihsel sürecinde güvenlik, prestij, ayrıcalık, ideal yaşam biçimleri vb gibi söylemlerle küresel emlak piyasasında yer bulan kapalı konut yerleşmeleri, bu söylemlerin doyuma ulaştığı noktada ötekilerden farklılaşmak için yerin yeniden üretimini araçsallaştırmaktadır. Buna göre başka bir yere ait imgenin ütopya üreten bir düşsellikle gerçekleştirilmiş hipergerçek bir uzamda, tematik bir yaşam kurgusu içerisinde, farklılaşmak üzere, ötekiliğin alansallığında yeniden üretilmesi çalışmanın kavramsal tartışmasının sınırlarını oluşturmaktadır.

Küresel dünyada postmodern tüketim kültürünün sosyal, ekonomik ve politik dinamiklerle kentsel mekana etkilerinin yerin tüketilmesi ve yeniden üretilmesi çerçevesinde okunduğu tez çalışmasında amaç; kapalı konut yerleşmelerini kavramsal tartışmanın sınırlarına içkin yeniden konumlandırmaktır. Buna göre kapalı konut yerleşmelerinin kentte yarattığı sosyal ve mekansal etkilere yer ve kimlik sorunsalı bağlamında eleştirel bir okuma geliştirilmeye çalışılmıştır.

Tez çalışması kapsamında yerin yeniden üretimi kuramsal tartışmasının mekansal yansıması, yersizleşme, sosyal ve mekansal ayrışma, süreksizlik, parçalanma, kimliksizleşme gibi kavramlar ile alan araştırmasında deneyimlenmiştir.

Alan araştırması için bu yapma biçiminin ilk örneklerini gördüğümüz bir dünya kenti olan İstanbul ve Anadolu coğrafyasının önemli ticari ve kültürel kimlik temsilcilerinden olan, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, çok katmanlı toplumsal ve mekansal yapısı ile Kayseri kentleri belirlenmiştir. Araştırmada mekansal karşılaştırmaya imkan verecek şekilde deşifre (harita üzerinden okuma, künye oluşturma ve göstergebilimsel çözümleme), sosyal karşılaştırmaya imkan verecek şekilde anket ve derinlemesine görüşme teknikleri kullanılmıştır.

Alan araştırması ile tasarım fikri ve tanıtım stratejilerini başka bir yere benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmelerinin farklı toplumsal ve mekansal dinamiklere sahip kentlerdeki etkileri, üretim ve yer seçim kriterleri, tüketici gözünden yer ve kimlik ile kurulan ilişki durumu karşılaştırılmıştır.

Kuramsal tartışma ve alan araştırması ile kentlerde yerin bir arzu nesnesi olarak yeniden üretilmesi ve metalaştırılması sonucu oluşan mekansal yapıya kapalı konut yerleşmeleri özelinde eleştirel bir okuma geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *hipergerçeklik/simülasyon, pastiş, kentsel fragman, ötekilik, yerin yeniden üretimi, kapalı konut yerleşmeleri, yer[sizleşme], kimlik[sizleşme]*



A CRITICAL READING ON GATED COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF THE PLACE AND IDENTITY ISSUE

ABSTRACT

The motivation of this study is the reproduction of the genetic codes of historical and cultural accumulations, geographical features and architectural forms in time and transcendence in a different context by reducing them to a minimal formula. In the postmodern consumer society, the image that has been decontextualized and loaded with new meanings has been commodified as a seductive object of desire.

In the consumer society where needs evolve into desire, the individual is identified with what he consumes and positions himself through the relationship he establishes with the other, gated communities also constitute the field of urban intervention as a reproduction practice. Gated communities, which find a place in the global real estate market with discourses such as security, prestige, privilege, ideal lifestyles, etc. in their own historical process, instrumentalize the reproduction of the place in order to differentiate from the others at the point where these discourses reach saturation. Accordingly, the reproduction of the image belonging to another place in a hyperreal space realized with a utopia-producing imaginary, in a thematic life fiction, in the spatiality of otherness to differentiate, constitutes the limits of the conceptual discussion of the study.

The aim of the thesis study, in which the effects of postmodern consumption culture on social, economic and political dynamics and urban space in the global world are read within the framework of the consumption and reproduction of the place; is to reposition gated communities immanent the boundaries of conceptual discussion. Accordingly, a critical reading has been tried to be developed in the context of the problem of place and identity on the social and spatial effects of gated communities in the city.

Within the scope of the thesis, the spatial reflection of the theoretical discussion of the reproduction of the place has been experienced in the field research with concepts such as deterritorialization, social and spatial segregation, discontinuity, fragmentation, disidentification.

For the field research, Istanbul, which is a world city where we see the first examples of this way of doing, and Kayseri, which is one of the important commercial and cultural identity representatives of Anatolian geography, hosted many civilizations, and with its multi-layered social and spatial structure, were determined. In the research, deciphering (reading on the map, imprinting and semiotic analysis) to allow spatial comparison, survey and in-depth interview techniques to allow social comparison were used.

With the field research, the effects of gated communities, which establish their design idea and promotion strategies on the basis of similarity to another place, in cities with different social and spatial dynamics, production and location selection criteria, and the relationship between place and identity from the consumer's point of view were compared.

With the theoretical discussion and field research, a critical reading has been developed for the gated communities to the spatial structure, which is formed as a result of the reproduction and commodification of the place as an object of desire in cities.

Keywords: *hyperreality/ simulation, pastiche, urban fragment, otherness, reproduction of place, gated communities, [de]territorialization, [un]identity*



1. GİRİŞ

Küreselleşen dünya ekonomisinde güç ve rant aracı olarak görülen kentler sermayenin yeniden üretimine yönelik arz yönlü kentsel, politik ve ideolojik projelerin stratejik hedefleri haline gelmekte ve üretim biçimleri kadar içlerindeki toplumsal yaşam da dönüşüme uğramaktadır. Kentsel mekânın meta olarak üretilmesi kent kimliğini, kente ait kolektif belleği, mekânsal yapıyı tahrip etmekte ve içeriksiz hale getirmektedir.

Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan pazar yerinde kodların ardına gizlenen birbirine benzer, gerçekliğini yitirmiş imgeler tüketilmektedir. Derinliğini yitirmiş, kurgusal gerçeklik uyarınca üretilen mekanların etkisi ile kimlik ve yer kavramları sınırları aşan bir akışkanlıkla, zamansız bir uzamın parçaları olarak dönüşüm geçirmişlerdir. Heterojen, parçalanmış, özgünlüğünü yitirmiş özellikler gösteren bu kavramların yapı taşlarını postmodern tüketim anlayışının desteklediği imaj ve göstergeler oluşturmuştur.

Postmodern tüketim anlayışı etkisinde gerçeğin farklı formlarının imgeler aracılığı ile 'küresel sınırsızlıkta' yeniden üretilerek dolaşıma girmesi yer ve kimlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

"Tüketim toplumunda tüketim olgusu, bireylerin kendini ifade etmelerinin ve kimliklenmelerinin ana kaynağını oluşturduğu için, küresel tüketimin dünyanın birbirinden çok uzak şehirlerinde aynı yaşam tarzına sahip insanlar yaratması kaçınılmazdır." (Sungur, S. 2011:12) Bu bakış açısına göre tüketimin küreselleşmesi, tüketim mallarının standartlaşmasını ve bir yerde elde edilebilen bir malın veya imgenin dünyanın her yerinde üretilebileceğini ifade eder.

Postmodern dünyada sosyal yaşam; medya toplumu, gösteri toplumu, bürokratik denetimli tüketim toplumu olarak tanımlanmakta, göstergeler aracılığı ile bürokratik denetimli tüketim dayatması medya desteği ile güçlenmekte ve cazip gösterilmektedir. Kimlik oluşumunun yapı taşlarından biri olan, bireyin kendini bulduğu ve var ettiği konut; küresel dünyadaki tüketim kültürünün dönüşümü ile birlikte bir meta olarak

pazara sunulmuştur. Nerede yaşadığının bir kimlik edinme göstergesi olduğu imajlar dünyasında konutta ki bu değişim ve dönüşüm; toplumsal yaşam biçimi, belleklerdeki izler, kentsel aidiyet hissi vb gibi sosyal etkilerin yeniden yorumlanmasına ve biçimlenmesine neden olmuştur.

Dünya genelinde küreselleşme ve kapitalizmin de etkisi ile Keynesyen yaklaşımın yerini 1980 sonrasında Neo-liberal politikalar almaya başlamıştır. Küresel dünyaya eklemlenme sürecinde ekonomide sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla kentlerin bir meta olarak sermaye birikimi desteği ile yeniden yapılandırıldığı -yarışan kentler- kavramı görülmektedir. Bu yeniden yapılanma sürecinin yaşam biçimini doğrudan etkileyen ürünü olan kapalı konut yerleşmeleri ilk olarak ABD’de ortaya çıkmış ve 1980’lerde dünya geneline yayılmıştır. 1980’lerin sonunda Türkiye’de kendine yer bulan bu tarz yerleşmeler önceleri İstanbul başta olmak üzere metropol kentlerde üretilmeye başlanmış olup; günümüzde neredeyse bütün kentlerimizde kentsel mekanı bir müdahale pratiği olarak şekillendirmektedir.

1.1 Sorunun Tanımlanması

Çalışmada “yer” ve “kimlik” gömülü kuramları; postmodern imgenin küresel dolaşımda bağlamından kopararak, genetik kodunun yeniden üretilmesi ile oluşturulan simülasyonun kentsel mekandaki etkileri üzerinden ve kapalı konut yerleşmeleri aracılığı ile sorunsallaştırılmıştır.

Küresel dünya ekonomisine eklemlenme telaşı içine giren kentler coğrafi sınırlarını yok ederek bağlamından kopuk, yerel bütünlüğü parçalanmış, bir yere değil her yere ait olma çabasında küresel ortamlar yaratmaktadırlar. Kentlerde yer’e ait kimlikten çok; imajlar aracılığı ile kurulan aynılaştırmış kimlikler için üretilen “yer”lerden söz edilmektedir. Bunun için de coğrafi düzlemde birbirlerinden ayırt edilemeyen ve o yeri referans gösterebilecek özelliklerin (kentsel imgelerin) yeniden üretildiği, pazarlandığı tüketimin bu yolla daha da arttırıldığı bir süreç söz konusudur.

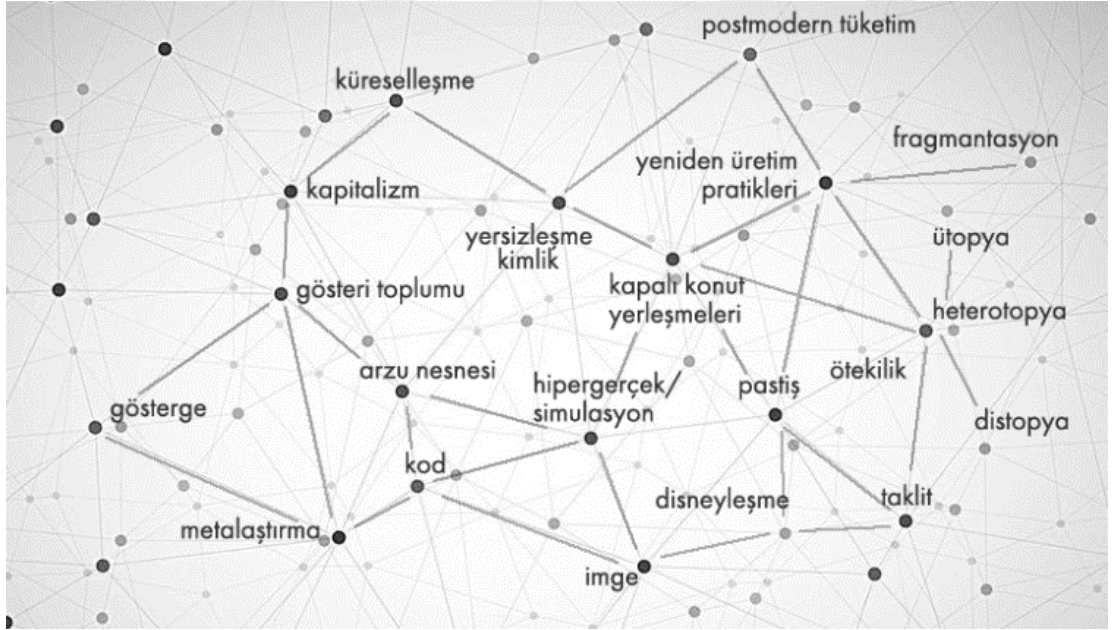
Tasarlanmış yaşam biçimlerinin bir tüketim nesnesi haline dönüştüğü, aynılaştırmış ve dayatılmış kimliklerin oluşturulduğu, ideallerin, kodların ardına gizlenen imgelerin, fantezilerin tüketildiği; kültürün metalaştırılmış bir ara yüzü olan kapalı konut

yerleşmeleri de postmodern dünyada tüketim etkisinde yer ve kimlik sorunsalları bağlamında kenti ve kentliyi doğrudan etkilemektedirler.

Mekânın türdeşleştirilmesi ve postmodern tüketim kültürünün getirdiği derinlik yitimi ile birlikte bir simülasyon olarak üretilen mekanların bulunduğu coğrafya ve sosyo-kültürel yapıdan bağımsız olması ile oluşan “yer”sizliği ve kimliksizliği taklit tartışmaları bağlamında çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Tüketmeye odaklı bireyler; hipergerçekliğin gölgesinde, Disneyleştirilmiş kentlerde, steril, ‘öteki’lerden soyutlanmış mekanlarda idealize edilmiş, ütopyik yaşamlar sürdürerek yeni kimlikler oluşturmuş, kentsel kimliklerini kaybetmişlerdir.

Kapalı konut yerleşmelerinin duvarlarının belirlediği sınırlar doğrultusunda kentlerde ortaya çıkan yerleşim, kent mekanının “patchwork” olarak dönüşümüne neden olmaktadır. Duvarlar ile sınırlı yamanın oluşturduğu dönüşüm kamusal alanın yok olmasına, duvarlar, sınırlar ve yasaklar ile belirlenmiş gündelik hayatın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu fragmantal / parçalanmış örüntü çalışmanın bir diğer problemi olarak ele alınmıştır.



Özellikle tarihin, fiziksel coğrafyanın ve bu coğrafyadaki varoluşsal izlerin (kültürün) metalaştırılarak hipergerçek uzamda, teatral bir sahnede yeniden üretilmesi sonucu oluşan kapalı konut yerleşmelerinin burada ya da orada, bu zaman diliminde ya da

gelecekte belki de geçmişte var olmalarının fark etmemesi veya sınırları ile birlikte her yere taşınabilir olmaları kentte yarattıkları parçalanma ile birlikte yersiz ve kimliksiz bir yapı sergilemeleri çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır.

1.2 Amaç

Bu çalışmada, ‘tüketim’ sürecinin yapılaşmış çevreyi yeniden üretme pratikleri üzerindeki dönüştürücü/ayrıştırıcı etkisinin bir ürünü olan “Kapalı Konut Yerleşmeleri” postmodern tüketim kültürünün imge güdümlü simülasyonlar aracılığı ile yeri yeniden üretmesi bağlamında; Taklit, Heterotopya, Yersizleşme kavramları aracılığı ile tartışılması hedeflenmiştir.

Kapalı konut yerleşimlerinin taklit sorunsalı özelinde, hipergerçeklik bağlamında yeniden okunması ve bu tarz konut yerleşmelerinin göstergebilimsel çözümleme ile irdeleyip kuramsal çerçeve üzerinden eleştirel bir okuma ile yeniden konumlandırılması amaçlanmıştır.

Baudilliard’ın Simulasyon ve Simulakr kuramının düşünsel temelini kurduğu tez çalışmasında gösterge biçimlerinin kentsel mekanda kapalı konut yerleşmelerinin konumlanması, kentle ilişkisizliği, heterotopik bir mekan olarak kentte yarattığı parçalanma ve yersizleşme çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Üretilen fiziksel, sosyal mekan kurgusunun hipergerçeklikte taklitler üzerinden kurgulanarak yanıltıcı bir cazibe ile metalaştırılıyor olması bir diğer sorunu tanımlamaktadır.

Postmodern göstergelerin yeri yeniden üretmesinin kentsel-fiziksel karşılığı olan kapalı konut yerleşmelerini bir pastiche –pastiş olarak değerlendirerek kentte yarattığı sorunlar tartışılmıştır. Bununla birlikte, Türkiye’de yapımına ilk olarak 2012 yılında başlanılan biçimsel altyapısını taklit üzerinden kuran bu tarz yerleşme örneklerinin kullanıcı sayısı-fiziksel büyüklüğü kente olan etki düzeyinin dikkate alınarak seçilen örnekler göstergebilimsel çözümleme yapılarak deşifre edilmiştir. Kullanıcılarla yapılacak görüşmelerle göstergelerin alan seçiminde ne derecede etkili olduğu imge yönelimli post modern tüketici çerçevesinde ele alınmıştır.

1.3 Kapsam ve Sınırlamalar

Tez “taklit” ve “yersizleşme” kavramlarının kapalı konut yerleşmeleri ile ilişkisinin küreselleşme sürecine ve postmodern tüketim kuramlarına bağlı olarak çözümlenmesini ve bu tarz yerleşmelerin belirlenen sorunlar çerçevesinde kentle bütünleşmesi gerekliliği arayışını kapsamaktadır. “Taklit”, “heterotopya”, “yersizleşme” ve tüketim kavramları sosyoloji, kent bilimi, ekonomi gibi birçok disiplinin tartışma platformlarında değerlendirilmiştir. Bu alanlarda geliştirilen birçok söylem mimarlık disiplini açısından önemli açılımlar sağlamaktadır. Her bir kavramın ortak noktası olarak mekanın tüketim ilişkileri uyarınca yeniden üretilmesi kavramlar arası geçişte sınırları belirlemektedir.

Çalışmada postmodern gösterge ve tüketim kuramlarına değinilmiş, küreselleşme ve postmodern tüketim alışkanlıklarının kentsel fiziksel ve sosyal yapıda yarattığı değişim tartışılmıştır. Özellikle meta-gösterge kuramı ile göstergeler üzerinden üretilen tüketim nesnelerinin Baudrillard’ın Simulasyon kuramı ile kesiştirilerek gerçeklikten kopuşları ve yersiz oluşları çerçevesinde gelişen konu, kapalı konut yerleşmeleri ile başka bir boyuta taşınmıştır. İmgelerin takliti ile yerin simülasyon olarak yeniden üretilmesi sonucu oluşan yeni yerler olarak kapalı konut yerleşmeleri üzerinden; yeni bir okuma geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bireyin ne olduğu ya da ne ürettiği ile değil ne tükettiği ile kimlik kazandığı günümüz toplumunda küresel zeminsizlik ve zamansızlık uyarınca üretilen kapalı konut yerleşmelerinin değiştirdiği yaşam biçimleri ile oluşan değişim bireysel, toplumsal ve kentsel ölçeklerde tartışmaya açılmıştır. Örneklem alanlardaki kullanıcılar ile yapılan anket sonucu elde edilen verilerin kapalı konut yerleşmelerinin taklit üzerinden söylemlerinin kullanıcı tercihlerini ne kadar etkilediğini belirlemede yararlı olduğu düşünülmektedir.

Bir arzu nesnesi olarak postmodern imge yönelimli göstergelerle üretilen kapalı konut yerleşmelerinin ütöpik söylemlerinin deşifre edilmesi için toplumsal göstergebilimsel çözümlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Kuramsal çerçeve sorunların ve hipotezlerin belirlenerek, mevcut kavramlar üzerinden yeni bir okuma biçimi geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Alan araştırması ise bu kavramların seçilen alanlar üzerinde deneyselleştirilerek uygulanması ve sonuçlarının elde edilerek hipotezlerin sınanması amacına dönüktür. Ayrıca, alan üzerinden veriler toplanması ve sistematik bir biçimde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1.4 Özgün Değer

Literatür incelendiğinde kapalı konut yerleşmeleri üzerine yapılan tartışmaların ağırlık noktasının sosyo-mekansal farklılaşma ve ayrışma, reklam söylemleri olduğu gözlemlenmektedir. Fakat bu çalışmada kapalı konut yerleşmelerinin kent ve kentli açısından yarattığı problem tüketim kuramları doğrultusunda taklit-yersizleşme kavramları etrafında incelenmiştir.

Yer ve yeni yer teorileri üzerinden yürütülen çalışmalar incelendiğinde ise kapalı konut yerleşmelerine -genellikle temalı lüks konut siteleri adı altında- sadece yersizleşmiş mekan türlerinden birisi olarak değinilmiş, bu yaşam birimlerinin yersizleşme nedenleri ve sonuçlarına değinilmemiştir. Çalışma bu anlamda bir ilk niteliğindedir.

Kapalı konut yerleşmeleri kavramı ortaya çıktığı tarihten bu yana üst gelir grubu sosyal sınıflarına hitap eden kendi içinde farklılaşmış konut tipolojileridir. Konutun tipik olarak sunumunun gerçekleştiği bu mekanların küreselleşme-yerelleşme sürekliliği ve karşıtlığı ekseninde pek çok sayıda örnek ele alınmış ve kategorileştirilmiştir.

Alan araştırmasında imgelerin taklidi üzerinden üretilen kapalı konut yerleşmesi ilk örneklerini gördüğümüz bir megapol kent olan İstanbul ile Anadolu coğrafyasının önemli bir ticari kimlik temsilcisi olan metropol kent niteliğinde Kayseri kenti kapalı konut yerleşmeleri karşılaştırılmıştır. Küresel dünyada postmodern tüketim ve üretim ilişkilerinin kentsel mekana olan etkileri kapalı konut yerleşmeleri özelinde İstanbul ve Kayseri kentlerinde tartışılmıştır. Buna göre iç ve dış dinamikler, tasarım ve pazarlama sürecinde rol alan etken faktörler kıyaslanarak kuramsal çerçeve zemininde bütüncül bir eleştirel okuma geliştirilmesi çalışmanın bir diğer özgün değeridir.

1.5 Yöntem

Konu ile ilgili ulusal ve uluslararası yayınlanmış olan hem kuramsal çalışmalar hem de alan araştırmalarını içeren kaynakların taranması ve bunların tezin ana çerçevesi kapsamında değerlendirilmesine yönelik olarak literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Literatür taramasında aşağıda belirtilen konulardaki kavram ve kuramlar tartışılmış olup; bu kuramlara benzer ve karşıt görüşlere, karşılaştırmalı olarak yer verilmiştir. Bu çalışmada kabul edilen görüşün karşıtları ile hangi noktada ayrıştığı ya da benzerliklerinin neler olduğu çözümlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada postmodern tüketim kültürünün göstergeler üzerinden yeri yeniden üretmesi ve tüketim kuramları tartışılarak, özellikle küresel zamanda postmodern “tüketim toplumu kuramı” na göre tanımlanan tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıklar sonucu değişen yaşam biçimlerinin yapısal bir yansıması olan kapalı konut yerleşmeleri konusuna değinilmiştir. Postmodern göstergelerin kapalı konut yerleşmelerinin üretimindeki yansımaları, kentsel fiziksel etkileri ve kullanıcı üzerindeki tüketme arzusuna etkilerinin “göstergebilimsel çözümleme” yöntemi ile ortaya konulması hedeflenmektedir.

Kapalı konut yerleşmelerinin tarihsel süreçlerine bakıldığında oluşum-tasarlanma ve sunulma stratejilerinin güvenlik, prestij, kendi gibilerle olmak vb söylemler ile kurulduğu görülmektedir. Ancak postmodern imge yönelimli tüketim kültürünün birçok yapıda olduğu gibi gündelik yaşamı estetikleştirme projesi kapalı konut yerleşmelerinin üretilme ve sunum biçimlerine de yansımış, imgelerin metaya dönüştürülmesi ile birçok kentsel pastiş¹ örneği kenti yeniden kurmaya başlamıştır.

Buna göre kuramsal tartışmayı besleyecek örneklerin ilk yapılmaya başlandığı şehir olarak İstanbul ve Anadolu kentlerinin ticari kimliğinin temsilcilerinden biri olan Kayseri alan araştırması için seçilmiştir. Alan araştırmasında kuramsal tartışmanın sosyal ve mekansal etkilerini ölçmek ve karşılaştırmak üzere yöntemler belirlenmiştir. Mekansal etkinin deşifre edilmesi için Deşifre 1 (harita üzerinden okuma), Deşifre 2 (künye

¹ Jameson —pastiş, daha önce ortaya çıkmış benzersiz formların ya da tarihsel olarak özgün biçimde ortaya çıkmış kültürel üretimlerin taklidi, başka bağlamlara ait birbiriyle ilişkisiz biçimlerin eklektik birlikteliği, ölü bir dilde yapılmış boş ironi ve hiçbir eleştirel amacı ya da başka bir üst niyeti olmayan bir konuşma olarak tanımlamaktadır.(Özkan Eren, M.,2013)

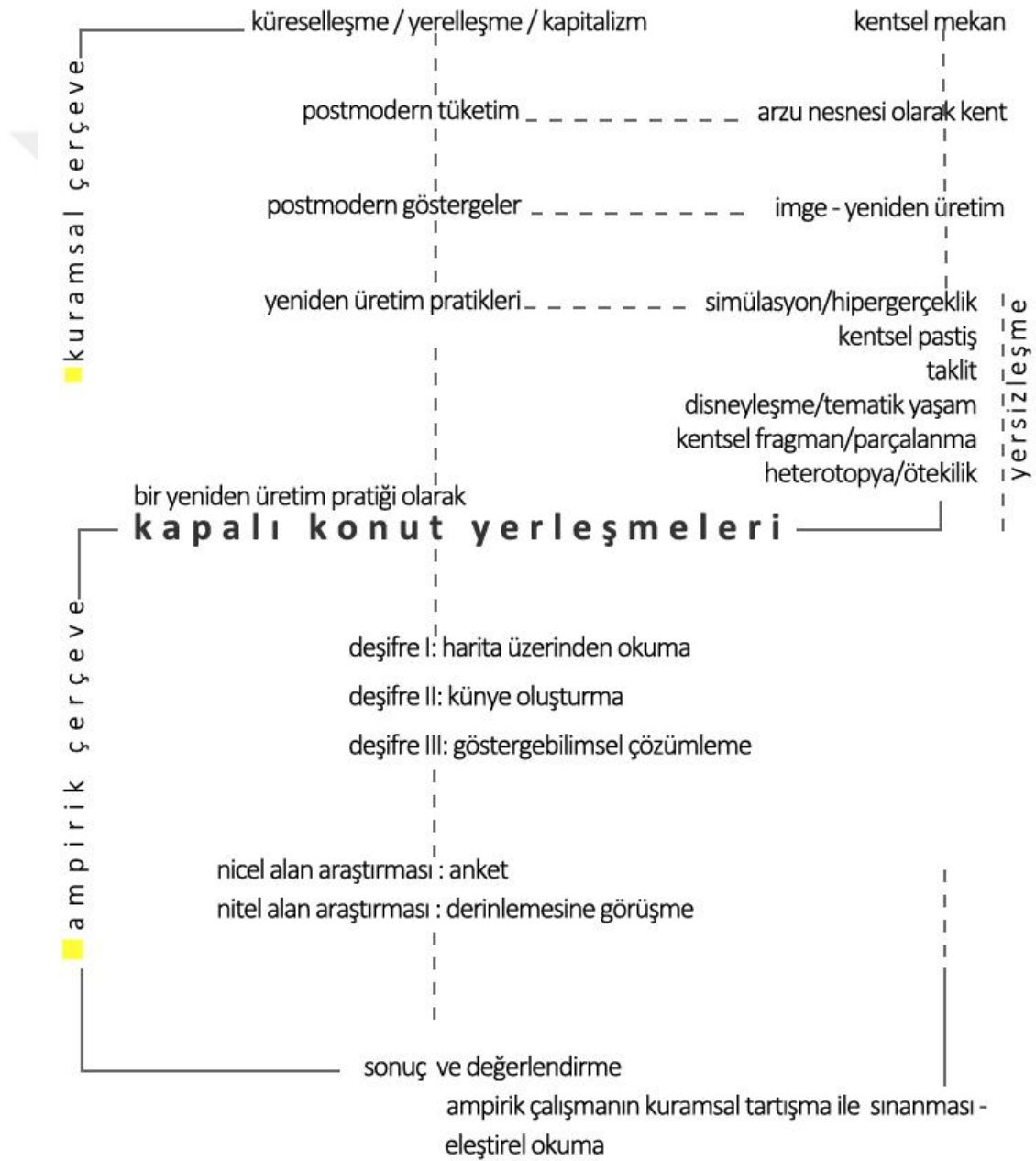
oluşturma) ve Deşifre 3 (göstergebilimsel çözümleme) kullanılmıştır. Buna göre seçilen örneklem alanda kapalı konut yerleşmelerinin kentsel mekansal etkileri deşifre edilerek yer ile kurulan ilişki durumu yorumlanmıştır. Türkiye’de yapımı ilk olarak 2012 (Bosphorus City) yılında başlanan bu tarz yerleşme örneklerinin kullanıcı sayısı, fiziksel büyüklüğü, kente etki düzeyleri dikkate alınarak seçilen örneklerin fiziksel biçimlenişlerinin ve sunum yöntemlerinin göstergebilimsel çözümlemesi yapılarak kentte yarattığı mekansal etkiler tartışılmıştır. Seçilen kapalı konut yerleşmelerinin kendi iç dinamiklerini ve özelliklerini deşifre etmek amacı ile reklam broşürleri, kataloglar, web siteleri ve emlak portalleri üzerinden yapılan tarama ile ulaşılan bilgiler künye haline getirilmiştir. Ayrıca harita üzerinde dağılım diyagramları üretilerek kapalı konut yerleşmelerinin yer seçimi ve üretim gerekçesine ilişkin bütüncül bakış açısı ile yorum geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra kapalı konut yerleşmelerinin kentsel dokudaki etkilerini deşifre etmek amacı ile *odaklı harita diyagramları* da üretilmiştir.

Alan araştırmasının ikinci kısmında ise; tüketim, yer, kimlik, kültür, konut, kavramlarının merkezinde yer alan insan ve mekan, ‘bellek’ ve zaman kapsamında değerlendirilecek, kapalı konut yerleşmelerinin bireysel ve toplumsal belleğe etkisi sorunlar kısmında irdelenmiştir. Bulundukları kentsel dokudan, yerden, mekan ve zamandan bağımsız olduğu varsayılan bu alanların yaşanılan kentte var olan kolektif bellekte yarattığı bölünme araştırılmış olup, böylece kapalı konut yerleşmelerinin sosyal etkileri kimlik üzerinden tartışılmıştır.

Kuramsal çerçeveyi belirleyen ve yukarıda değinilen kavramlar ile bu kavramlar arasındaki ilişkiler, kapalı konut yerleşmelerine yönelik olarak kantitatif ve kalitatif araştırma yöntemleri yolu ile araştırma bulguları elde edilerek saptanabilmesi hedeflenmiştir. Niteliksel yöntemde konuya ilişkin konunun uzmanları ile kuramcılar tarafından yazında yer alan fikirler ve görüşler önem kazanırken, niceliksel yöntemde gerçekteştirilen anket sorularına verilen yanıtlar ışığı altında, istatistiksel veri toplama teknikleri kullanılarak veriler seti sayısal ortamda değerlendirilmiştir. Bu veri setine başvurularak, ortaya atılan hipotezlerin sınanması söz konusudur. Bu kapsamda, seçilen belirli kapalı konut yerleşmelerindeki kullanıcılara Likert Ölçek Kurma Tekniği ile üretilmiş anketler uygulanarak göstergelerin alan seçiminde ne derecede etkili

olduğu imge yönelimli postmodern tüketici bağlamında ele alınmıştır. Böylece, ifade edilen kuram ve kuramların görgül araştırma ekseninde kullanılarak kuramsal yapıya katkı oluşturması beklenmektedir. Ayrıca Kayseri özelinde kentin konut stoğuna yön veren üretici ve tasarımcılar ile derinlemesine görüşme yapılarak kuramsal tartışmaya içkin yorum geliştirilmiştir.

Sonuçta, kapalı konut yerleşmeleri taklit, yersizleşme ve heterotopya kavramları çerçevesinde değerlendirilmiştir.



Şekil 1. 2: Tez çalışmasının genel çerçevesi



2. KÜRESEL DÜNYADA POSTMODERN TÜKETİM KÜLTÜRÜ VE YERİN YENİDEN ÜRETİLMESİ

Postmodern dünyada bütün ayrımlar akışkanlaşır, sınırlar ortadan kalkar ve her şey tam zıddıymış gibi de görülebilir; her şeyin aslında farklı olabileceği gibi görüldüğü fakat hiçbir şeyin temelde veya köklü bir şekilde farklı olmadığı ironisi temel duygu halini alır.
(Ferguson, H., 1999, aktaran; Bauman, Z.,2018:136)

2.1 Türkiye’de ve Dünyada Küreselleşme Süreci

1980’li yıllarla birlikte; dünyada sosyo-politik ve ekonomik yapılar ile enformasyona dayalı teknolojilerde değişimler ve dönüşümler ortaya çıkmıştır. 1989 yılında, Berlin duvarının yıkılması ve Sovyetler Birliği’nin dağılması ile beraber güç dengeleri A.B.D tarafından belirlenen tek kutuplu bir dünyaya doğru gelişim göstermiştir. Günümüzde ise eskiden olduğu gibi, Sovyetler Birliği, Çin, Hindistan gibi ülkelerin güçlenmesi ile birlikte Avrupa birliği de dahil olmak üzere; yeni bölgesel güç odakları ve kutuplarının olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, ikinci dünya savaşından sonra ivme kazanan ve 1980’li yıllara kadar hakim olan ve sosyal adalet yaklaşımının temelini oluşturan Keynesyen refah devleti büyük darbeler almıştır. Neo-liberal ekonomi politikalarının belirleyiciliğinde; devletin küçülmesi ve özelleştirme, sermayenin serbest bir biçimde dolaşımı ön plana çıkmış; serbest piyasa ekonomileri önem kazanmıştır. Bunda, sermayenin yukarıda bahsedilen dünyanın belirli ve önemli merkezlerinde toplanması ve yoğunlaşması önemli bir etkidir. Sermaye birikimi ile birlikte bu gücün farklı coğrafyalara yatırım yaparak, bu yatırımdan daha fazla oranda kar elde etmeyi amaçladığı kentler arasındaki rekabetten anlaşılmaktadır. Aynı zamanda, sermaye

birikimine sahip sosyal sınıflar tarafından da yatırımlar yolu ile sermayenin çeşitli alanlarda yoğunlaştırılarak kapitalist sistemin krizlere girmeden kendisini sürdürmesi sağlanmaktadır. Sermaye mekânsal üst sınırların tanımlandığı ulus devlet yapılarını çözerek, başat yatırım kararlarını kentlere ve kentlerin yer aldıkları bölgelere dönük olarak gerçekleştirmekte, böylece kar maksimizasyonunu işletme ve yönetim odaklı olmak üzere sürdürmektedir. Ayrıca, bilişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, ulaşım alt yapısında meydana gelen değişim ve dönüşümle birlikte, sermayenin küresel ölçekte dolaşımı artmış, sanayi ve ticaret gibi sektörlerde büyüme olgusu ortaya çıkmıştır. Sanayi eski yapısından tamamen çıkarak yoğun ve yaygın teknoloji kullanımı ile birlikte yeni sanayi metaforu ile birlikte Endüstri 4.0 (dijitalleşme ve sanayi), Endüstri 5.0 (Süper Akıllı toplumlar) gelişmeye başlamıştır.

Farklı sektörel alanlarda bu durumun yansımaları kentler açısından hayati bir önem göstermektedir. Çünkü kentsel sistem veya yapı çevre yeniden kendini bu yolla üretebilecek, sistemin aktörleri de bu duruma eklemlenmek zorunda kalacaklardır. Castells'e göre, enformasyon çağında toplum birbiri ile ilişkili noktalardan oluşan bir şebeke olarak tanımlanmaktadır. Bu şebeke üzerinde yer alan noktalar birbirine eşit mesafededir ya da mesafesizdir. Şebekeler açık ve dinamik yapılardır. "Dünya kapitalist sisteminin yeni mekanı ise sürekli değişen akış ağları içinde hiyerarşik bir biçimde sıralanmış mevkilerden oluşan değişken geometrisidir." (Castells M., 1996:93) Castells aynı zamanda, akışlar mekanını "her türden mobilitenin zaman ve mekândan ayrılarak özerk bir akışlar sistematiği haline gelmesi" olarak tanımlamaktadır. "Yer ve yerellikler zamanla ilişkili bir biçimde yeniden organize olmaktadır." (Castells M., 2005)

Aslında, küreselleşme ve yerelleşmenin aynı anda ortaya çıkışı bu sürecin daha da hızlı olmasını sağlamakla birlikte, kapitalist sistemin dışında kalan ve sisteme teknoloji yoksunluğu, kalifiye iş gücünün-emeğin ve her şeyden önemlisi sermaye birikiminin olmaması nedeni ile sisteme eklemlenemeyen kentler, bölgeler, ulus devletler bulunmaktadır. Ne var ki, küreselleşme mesafeleri azaltmakla beraber, Marshall McLuhan'ın öne sürdüğü gibi "global köy" kavramı zaman içinde dünyayı küresel köy haline getirmiş olup, bu durumun avantajlı yönü olarak siyasal kültürü, toplumsal yapıyı, iletişim örgüsünü ve özgürlük alanlarını yeniden yapılandırmaya ve geliştirmeye başladığı öne sürülebilir. Ancak, bazı ulus devletler için aynı şeyleri söylemek mümkün

değildir, çünkü eşitsiz bir yarış içinde olan ulus devletler ve kentlerinde sosyal ve mekânsal eşitsizliklerin daha da arttığı bir gerçektir. Bu durumun yansımalarını sosyal sınıflar arasındaki ekonomik dengesizlikler ile mekânsal eşitsizliklerde görmek olasıdır.

Aynı zamanda bu durum mekânsal ölçekte mekanın daha da farklı bir boyut kazanarak teknolojinin sağladığı olanaklar ile zaman mekan düzeyinde önemli ve köklü değişimlere neden olmuştur. Harvey tarafından, zaman ve mekan sıkışması olarak tanımlanan bu duruma göre, “her kapitalist dönemde mekan sistemini kolaylaştıracak biçimde yeniden örgütlenmektedir.” Bu örgütlenmede “modernitenin karakteristiği olan zaman ve mekan sıkışmasının esnek birikim sürecini arttırarak daha yoğun bir aşamaya geçildiği” belirtilmektedir. (Süer, Yılmaz,2002:42) Bir başka deyişle, “mekânsal ilişkilerde ortaya çıkan yeni yapı sanayi kapitalizminin noktasal yerleşim modellerini de değiştirerek yerini mekana yayılan ve mekanı sıkıştıran emek ve mal piyasası modellerini yerleştirmiştir. Ama coğrafi yayılmanın ve mekanı sıkıştırmanın da sınırları vardır. Sabit mekânsal kompozisyonlarda kristalleşen yatırım miktarı arttıkça mekanın değer kaybına uğratılmaksızın daha fazla değiştirme olasılığı da zayıflamaktadır. (Harvey D., 2016:65)

Şengül’e göre “Küresel kentlerin en belirgin özelliklerinden biri, artan eşitsizlik ve sömürünün kent mekanına da yansiyarak yarattığı ikili kentsel yapılanmalardır.” (Şengül T., 2000:77) Dolayısı ile dünyanın belirli kentleri ve bölgeleri ekonomik olarak kalkınma süreçlerini tamamlamış gelişmiş merkezler durumunda iken bunun karşısında halen kalkınmasını tamamlayamamış kentler ve bölgeler bulunmaktadır. Buna uygun bir biçimde, “Keskinleşmiş rekabetten ve piyasa güçlerinin yatırım ve sermaye akışı amacı ile serbestleştirilmesinden oluşan küresel koşullar altında kentler daha girişimci bir nitelik kazanmış, kendi imajlarının ve bu imajın yerel iktisat yararına iş alanlarına tercüme edilmesinin yollarının ayırdına varmışlardır.” (Featherstone, 1996:177)

Aynı zamanda küreselleşmeyi hızlandıran ve yaygınlaştıran en önemli unsur sermaye birikimi olmuştur. Harvey (1997:116)’e göre sermayenin ikincil döngülerinin yatırımlar şeklinde mekana yansıtılması yapılı çevre için üretim, değişim ve tüketim olgusunu beraberinde getirmiştir. Yapılı çevre ise fiziksel peyzaj içinde malların kullanım değerlerini içermekte, bu üretim güçleri tarafından üretilmekte ve yeniden üretilmektedir. Ulaşım, bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde (bilişim) meydana gelen

olağanüstü gelişmelerle birlikte sermaye ürettiği metanın mekanda dolaşım sürecini kısaltırken sermaye akışı daha da hızlanmış böylece sermaye piyasaları daha fazla oranda mekânsal olarak bütünleşebilmiştir. Ayrıca, Harvey sosyal altyapı kavramını önererek sosyal alt yapının coğrafi olarak farklılaştığını belirtmektedir. Sermayenin üçüncü döngülerine yapılan yatırımların konusunu oluşturan bilim ve teknoloji alanında yapılan sosyal harcama yatırımları yolu ile emek gücünün yeniden üretilmesine katkıda bulunmaktadır.

Küreselleşmenin artık yerel ve küresel boyut arasında gidip gelen ve sıkışan aynılanan yerel ve otantik kültürler açısından tehdit oluşturduğu durumlar kendisini kimlik üzerinden yapılan tartışmalarla belli etmektedir. Akdemir'e göre "Küreselleşme ekonomik, siyasal ve kültürel bütünleşme çabasını karşılıklı bağımlılıkla izah etmeye çalışırken, farklılıkların azaltılıp, ortak yönlerin artmasını kültürel homojenlikle gerçekleştirmeye çalışır. Ancak, bu çabada ulusal, etnik ve dini kimliklerin önemi kaybolur. Onların yerini almaya çalışan küresel kimlik ise temelsiz ve belirsizdir." (Akdemir, 2004:46)

Esasen, *özcülük* ulus-devlet inşasında düşüncenin temelini oluşturur. Samuel Huntington 1996 yılında kaleme aldığı "Medeniyetler Çatışması " adlı eserinde çok kültürlülüğü küreselleşmenin önemli bir sosyolojik sonucu olarak göstermektedir. Farklı etnik, dini ve diğer özelliklerine göre toplumlar içinde de farklı kültürlerin olabileceğini ancak zaman içinde bunların medeniyetler arasında çatışmalara neden olabileceğini iddia etmektedir. Bu bağlamda, çok kültürlü bir yapının uyumlu bir biçimde yaşayabilmesi ise demokratik hak ve özgürlükler çerçevesinde olabilir. Aksi halde, hegamonik güç diğerlerine göre baskın çıkacak bu durumda çatışmaları doğurabilecek hatta medeniyetler arasında büyük sorunların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Dolayısı ile kent açısından yaşayanların hangi kimlikten oldukları ve nasıl yaşadıkları ve kültürleri küreselleşme yolu ile canlı tutularak bu yapının yerelleşmeyi de çözmeden devam etmesi ve sürdürmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Bilhassa günümüzde siyaset bilim açısından yerel kimlikler üzerinden yeni mikro devletler oluşturmak ve bu coğrafyalarda yer alan şehirleri etkisiz kılmak temel stratejilerden birini oluşturmaktadır.

Homojenleşme görüntüsü iletişim ve bilgi teknolojilerinde meydana gelen olağanüstü değişimle birlikte daha da artmıştır. Buna uygun bir biçimde küreselleşmenin ideolojisi çok kültürlülüktür. Bu yapı ise tamamen ulus devletler ve kimliklerle çatışır yapıdadır. Bir yandan da, küreselleşmenin etkileri tüm dünya ölçeğinde gerçekleşirken, yerel kültürler ve yerel kimlikler de bu etkiden kendilerini koruma çabası içindedir. Özellikle, yere ve yerele ilişkin bir biçimde; tarihsel ve kültürel kimlikle de örtüşen yapıların Neo Liberal ekonomi politikalarının egemen olduğu bu yapıdan etkilenmesi kaçınılmazdır. Küresel dinamikler yerel yapıları hızla değiştirip dönüştürerek buna uygun yeni bir yapının ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu aynı zamanda küresel ile yerel arasında çatışmaya neden olmaktadır. Diğer taraftan, sermayenin gücü ile birlikte bu tarz ve benzer aynılaşmaya başlayan kültürler ve kültürler arası etkileşim çok kültürlülüğe yaşama şansı verirken, yerel arkaik kültürlerin kaybolmasına ve yok olmasına da zemin hazırlamaktadır. Tek tiplendirilen ve aynılan kültürün ise temel beslenme kaynağı nesnelerin tüketimi ile bu tüketim üzerinden kurulan göstergelerdir.

Bu gelişmelerden dünya coğrafyasında yer alan ülkeler ve kentleri değişik düzeylerde etkilenmişlerdir. Kentler küresel ekonomi içinde en fazla yatırımı çekebilmek için birbirleri ile yarışmaktadırlar. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan ülkeler açısından; ekonomik refah seviyesi, sosyal ve kültürel gelişmişlik gibi göstergelerin olumlu gerçekleşmesi açısından küreselleşme önemli bir dönüm noktası olmuştur. Küresel ekonomik pazar ve siyasal yapıdaki değişim rüzgarları Türkiye'nin bu sisteme entegre olacak biçimde; kendi içsel yapısını uyarlamasını gerekli kılmıştır. Hayatın çeşitli alanlarında ortaya çıkan sermayenin belirleyiciliğindeki bu yeni sistemin de kentleri değiştirecek bir etkide bulunduğu söylenebilir. Bu bağlamda, kentler dünya kenti adı verilen bir hipotez kapsamında sınıflandırılmaktadır. Sassen, küresel kentlerin küresel ekonomik ilişkilere göre ortaya çıktığını ve gelişim gösterdiğine vurgu yapmaktadır.

Ülkemizde; 1980 sonrası uygulanan yeni-liberal ekonomi politikaları çerçevesinde; ekonomik, siyasal, sosyal-kültürel yapıda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu bağlamda, daha çoğunlukla yeni liberal ekonomik tercihlere göre ülkesel, bölgesel yapıya ait yerleşim sistemleri ile mekansal yapı değişmeye ve dönüşmeye başlamıştır. Sermayenin üretimini sanayi üzerinden gerçekleştirmek yerine hizmetler sektörü

ağırlıklı bir biçimde sermaye yatırımlarının gerçekleştiği bir yapıya yönelmiştir. 1980 sonrasında, dünyadaki neo liberal ekonomilerin de etkisi ile sermayenin kenti belirlediği ve buna göre kurgulanan ve geliştirilen, planlama yerine projelendirmenin önem kazandığı işletmecî bir mantık içinde hareket edilen bir döneme geçilmiş olup, bu dönem halen sürmektedir. Küresel güçlerin ellerinde bulundurdıkları sermaye yolu ile bilgi ve enformasyon kullanımı yaygınlaşarak yeni bir hizmet sektörünün alt yapısını ortaya çıkartmaları ile birlikte de küreselleşmenin Türkiye kentleri üzerindeki etkisi kaçınılmaz olmaktadır.

Diğer taraftan, toplum ürettiğinden daha fazlasını tüketmekte daha iyi ve daha kaliteli yaşam arzusu artık maddî ölçülerle ve göstergelerle değerlendirilmektedir. Bu yaygınlaştırılan ve tek tipleştirilen kültür biçimi küreselleşmenin dayattığı yeni tüketim biçimleri ve yaşam tarzı olarak karşımıza çıkmaktadır. Küreselleşmenin kentlere yansımalarının en önemli öğelerinden birini oluşturan AVM'lerin yeni tüketim toplumunun "tüketim katedralleri" (Ritzer, G., 2000) olarak tanımlandığı gerçeği ile birlikte farklı sosyal sınıflardan ve kültürlerden gelen kentliler de bu mekanları kullanmaktadırlar.

Türkiye'de de yatırımlar yapıldıkça çevreye yapılarak sermayenin yoğunlaşması sağlanmakta bu yolla sermaye sınıfları karlarını arttırmaktadırlar. Sermaye birikimi ile büyüyen ve değişen - dönüşen bir kentsel mekansal yapı ise dünyada da benzer örneklerini gördüğümüz tüketim mekanlarının ülkemizde de inşa edilmesine neden olmaktadır. AVM'ler, plazalar, büyük kapalı konut projeleri ile prestijli diğer projeler bu kapsamda değerlendirilebilir. Birçok şehrin kimliği ve kültürel yapının ekonomik kurallara göre sermaye tarafından belirlenerek kentsel mekanın değiştiği ve bunun da plansız bir biçimde yapıldığına tanık olmaktadır.

Bu çerçevede, bu çalışmanın konusu olan kapalı konut yerleşmelerinin de sayıca ve büyüklük olarak hemen hemen her kentimizde inşa edildiğini düşünecek olursak, sermaye birikimi ile kentsel konut stoğu oluşturulmakta, belirli sınıflar tarafından bu konut ve yaşam çevresi tüketildiği görülmektedir. Küreselleşmenin biçimlendirdiği, mimarlık eli ile mekana yapılan müdahale sonucunda birbirlerinin benzeri ve tekrarı olan kentsel dokularla karşılaşmaktadır. Kiper'in de belirttiği gibi "aynı tarz yapı

teknolojisi ve malzemeleri kullanılarak benzer mimari üslupla yapılan çok katlı yapıların yaygınlaşması ile kentler giderek birbirine benzemektedir.” (Kiper,2004:17)

Dünyanın az gelişmiş ülke kentlerinde olduğu gibi ülkemiz kentlerinde artık küreselleşme ve yaratmış olduğu tüketim olgusu nedeni ile yerel özgünlükleri ortadan kalkmakta, yerel kimlikler yok edilmektedir. Yerele özgü olarak farklı kültür ve kimlikler ile bunlara ait belirleyici özelliklerin istenildiği ölçüde ve boyutlarda anlamlarının ve işlevlerinin değişebildiği bunun da sosyal ve mekansal eşitsizlikleri daha da arttırdığı söylenebilir. Büyük kentlerimizde artık gelir durumuna göre toplumsal sınıfların ayrı ayrı birbirlerinden kopuk bir biçimde yaşadıkları mahallelerden, bölgelerden söz edilmektedir. Bu durum, aslında sosyal kutuplaşmayı şiddetlendirmekte dolayısı ile mekan üzerinde eşitsizliklerin daha da artmasına neden olmaktadır. Toplumsal ayrışma mekansal ayrışmayı doğurmakta, kent içinde farklı sosyal yapıların bir araya gelerek iletişim kurabilecekleri kamusal mekanlar azalmaktadır. Sonuçta, küreselleşme ve artan tüketim olgusu kentleri, tüm yaşamı ve sahip olunan yerleri doğrudan etkilemiş olup değişim ve dönüşüm belirleyici hale gelmiştir.

Zaman-mekan diyalektiği içinde, sermaye birikimi uyarınca insanların ve sosyal sınıfların tercihleri doğrultusunda, değişen tüketim tercihleri ile birlikte gelişen yeni sosyal yaşam tarzları ve kentsel mekan üretimleri açığa çıkmaya başlamıştır.

2.2 Küreselleşmenin Tüketim Kültürüne Etkisi

Kentler ve kentsel bölgeler ekonomik yapılarının yanı sıra, toplumsal - mekansal ilişkiler ve etkileşimlerin şekillendirdiği yapılar olarak değerlendirilmelidir. Kentlerde yer alan aktörler arası ilişkiler, gerilimler, çatışmalar yolu ile kentsel mekan yeniden üretilmektedir.

Özellikle, küreselleşmenin en önemli göstergesi olan tüketim ve daha fazla tüketme arzusu kentte yaşayanları ve kentsel mekanı doğrudan etkileyerek dönüştürmeye başlamıştır. Nar’a göre “Günümüz toplumunda tüketim, kapitalizmle birlikte insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak olan masumane düşüncesinden sıyrılarak, sınırsız ve doyumsuz bir ihtiyaç haline dönüşmüştür.” (Nar, M.2015: 945)

Öte taraftan, Baudrillard tüketim kavramını postmodernizmin bireylere dayattığı bir göstergeler biçimi olarak değerlendirmekte olup; “tüm kültürel sistemimizin üstüne oturduğu (yalnızca nesneler değil aynı zamanda toplum ve dünyayla) aktif bir ilişki biçimi, sistemli bir etkinlikler dünyası ve tüm sorunlara yanıt verme biçimi olarak” görmektedir. (Baudrillard’dan aktaran Senemoğlu, O., 2017:70, 2014:53)

Böylelikle insanoğlu daha fazla tükettikçe ekonomik olarak ihtiyaçlarını gideren ancak kendine özgü, has duygularını ve özelliklerini yitirmeye başlayan bir canlıya dönüşmektedir. “Esasen tüketim kültürü, bireylerin gündelik yaşamını etkileyen, dahası kimliğini biçimlendiren maddi kodlu sembolik anlamlar taşımaktadır.” (Baudrillard, 1997; Odabaşı, 2006; Nar, 2015:946). Baudrillard, günümüzde tüm arzuların, projelerin, isteklerin, tutkuların ve ilişkilerin satılabilirlik ve tüketilebilirlik için soyutlanmak (ya da somutlaşmak) yani göstergeler ve nesnelere benzemek durumunda olduğuna dikkat çekmektedir. (Baudrillard’dan aktaran, Senemoğlu, 2017:72) Bunun için de kentlerde yaşam biçimine özgü yeni davranış kalıpları geliştirilerek bunların üstünden tüketim ve kültürü daha da yaygınlaştırmakta, birincil istek ve arzular, dürtüler buna göre şekillenmekte, kentsel mekanlar da bu durumdan doğrudan etkilenmektedirler.

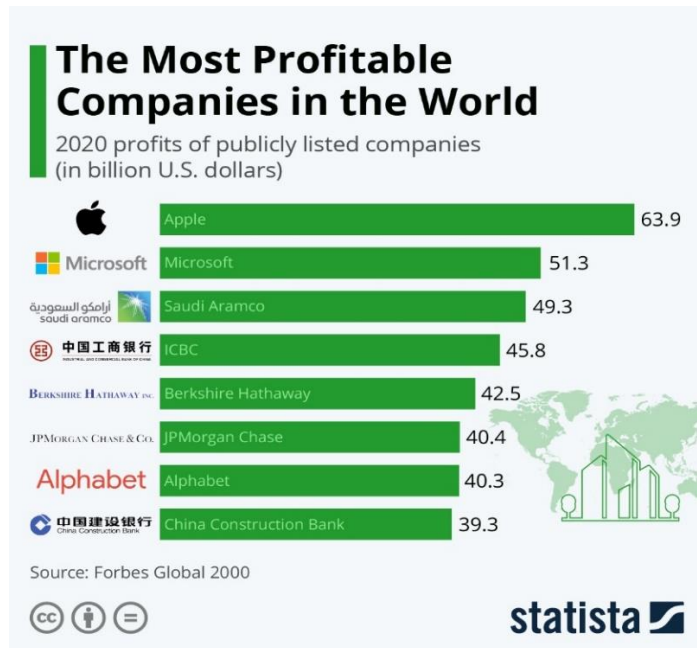
Aynı zamanda Baudrillard’a göre tüketimin çeşitli parçalarının geniş bir perspektif oluşturduğunu belirterek, nesneler önünde eşitsizlik olmadığını ancak işlevsel kullanım, kültürel gelişim gibi unsurlarda radikal bir ayrımcılık olduğunu ortaya koyar. Bir ihtiyacın tüketici tabanından gelmediği, öncelikle seçkin sınıfın kullanımına sunulduktan bir süre sonra toplumdaki diğer sınıfların temel ihtiyacı haline geldiği bir tüketim ideolojisi alt ve orta sınıflara ekonomik olarak tükettiklerinde özgürleştikleri ve daha çok gelişime açık olacakları fikri benimsetilmektedir. (Baudrillard, 1997, 71)

Baudrillard kodların tüketimin özünü oluşturduğunu ileri sürerek, insanların gerçekte tüketim nesnelerini tüketmekten çok bunların ardına gizlenen imgeleri, idealleri, fantezileri, en genel anlamıyla özledikleri ama ulaşamadıkları yaşam biçimlerini tükettiklerini belirtmektedir. Böylece meta gösterge kuramı kapsamında değerlendirildiğinde, “metaların kitlesel üretimi yönündeki hamlenin temeli şudur: tüketimin, kullanım değerlerinin tüketimi olarak maddi bir fayda olarak değil, her

şeyden önce göstergelerin tüketimi olarak anlaşılması gerekir.”(Featherson, 2005:143).

Tüketimde yaşanan bu değişimin en önemli toplumsal etkisi olarak bireyin sosyal statüsünün tükettikleri üzerinden belirlendiği bir yapı söylenebilir. Bu yönü ile temel ihtiyaçlardan öte bireyin toplumda saygın bir yer elde edebilmesi ve statüsünün yüksek olması tamamen tüketim olgusuna bağlı olmaktadır. Böylece diğer sosyal sınıflara göre mensup olunan sınıfın bir bireyi olarak daha ayrıcalıklı ve prestijli bir konumda yerini almaktadır. Bourdieu ortaya koyduğu sembolik sermaye kavramını “sahibinin zevkini ve farklılığını kanıtlayan lüks mallar koleksiyonu olarak tanımlanmaktadır. (Harvey, D., 1997:188)

Sonuçta, bu duruma uygun bir biçimde ortaya çıkan tüketim toplumu ve kültürünün küreselleşmenin de etkisi ile tüm dünyada benzer hale gelmeye başladığı ve yaygınlaştığından söz edilebilir. Günümüzde, insanlar artık ne ürettiklerine göre değil, ne tükettiklerine göre tanımlanmaktadır. Hatta neyi tüketip neyi tüketmeyecekleri ya da ne kadar tüketecekleri konusunda karar verici çoğu kez üretkenler, çok uluslu şirketler olmaktadır. (Ritzer G., 2000 84, aktaran Nar M,:950). Günümüzde çok uluslu şirketlerin yıllık gelirlerinin ulus devletlerden daha yüksek olduğu da gözden uzak tutulmamalıdır. Aşağıdaki tablo bu durumu ortaya koymaktadır. Görüldüğü üzere bilişim teknolojilerinde yer alan şirketler 2020 yılı verilerine göre en ön sıradadırlar.



Şekil 2. 1: Dünyanın En Karlı Şirketleri (URL 1, Erişim tarihi 23.05.2021)

Özellikle, sermayeleri ile çoğu devletlerin milli gelirlerinden daha büyük paya sahip olan çok uluslu şirketlerin yapmış oldukları reklam ve propaganda faaliyetleri ile her yaş grubundaki tüketici etkilenmekte ve tüketiciler tercihlerini buna uygun bir biçimde gerçekleştirerek tüketimin sınırlarını belirlemektedirler. Guy Debord'un (1996) "gösteri toplumu" olarak tanımladığı kavram ile imaj tüketim nesnesinin yerine geçmiş, temsil gerçeğin yerini almıştır. Gösteri toplumunda gündelik hayat estetikleştirilerek gösterge ve imajların akışı hızlandırılmıştır. Teknolojinin gündelik yaşama daha yoğun bir biçimde girmesi ile birlikte; üretim yapısında meydana gelen değişim karşısında tüketimin biçimi de değişikliğe uğramıştır.

Sonuçta, küreselleşme ile birlikte artan tüketim arzusu bireylerin kalabalıklar içinde daha da yalnızlaşmasına neden olmuş, belirli metalar üzerinden bireyler mensup oldukları sosyal sınıflara göre kimlik kazanmışlardır.

2.3 Göstergeler İle Güçlenen Tüketim Arzusu

Tüketim arzusu toplumların tüm kesimlerine yayılmakla birlikte ekonomik gelir düzeyinin kullanımının biçimine göre şehirlerin farklı bölgelerinde farklılıklar göstermektedir. Birey ve yakın çevresi daha fazla tüketerek ve bunu da bir alışkanlık ve yaşam kültürü haline getirerek tüketim arzusunu tatmin etmektedir. Günümüzde tüketime paralel bir biçimde şekillenen ve göstergeler üzerinden tanımlanan ve güçlü imgeler olarak yaşamımıza giren "İmgenin sermaye haline gelecek ölçüde birikmesi ve tek bir imajın üzerine tüm mekan imgesini yüklemek onu hipergerçekliğin fantazmogorik dünyası (Baudrillard, J., 2010) üzerinden algılanan arzu nesnesine, meta'ya dönüştürmüştür. Benjamin'e göre "imgeler (imajlar) metalaşmışlar, algılamalarımızın nesneleri olmuşlar, fantazyalarımızın materyalize olmuş biçimlerine dönüşmüşlerdir". (Aktaran: Oskay, 1981:4) Sürekli bir öncekini unutarak ve içi boşaltılarak inşa edilen imge, arzu dünyamıza biçim verecek başka bir kodlama içermektedir. "İmgelem gerçeküstüdür. Kentler için yaratılan imgeler, hep düşlerden arta kalanlar üzerine inşa edilir ve yeni algısal kodlara sahiptir. Kentler, yaşamlar ve düşler iç içe geçmiştir." (Bal, B., 2012)

Postmodern tüketim kültüründe kent distopik ağırlar ile örülmüştür. Kent üzerinden üretilen söylemler kentin güvensiz ve sıkıcı olduğuna ilişkindir. Distopyalara karşılık, bir

kesit olarak kentsel imge kullanılarak, fantezi temelli ütopya gündelik hayatı yeniden şekillendirmiştir. Böylece postmodern bireyin tüketim arzusunun göstergeler ve gerçeklikler arasında sıkı mı  bir yaşam tarzı ve kentsel mekan oluşturduğu söylenbilir.,

Baudrillard'a göre (1997) “günümüzde tüketim, doğal ihtiyaçların mal ya da hizmet aracılığıyla tatmin edilmesi olarak değil, kodlar ve kurallarla düzenlenmiş global ve tutarlı bir göstergeler sistemi olarak yorumlanmalıdır. Bu sistemde ihtiyaç ve hazların olumsal dünyasının, doğal ve biyolojik düzenin yerini, bir toplumsal değerler ve sınıflandırmalar düzeni almıştır. Gerçek ihtiyaçlar ile sahte ihtiyaçlar arasındaki ayrımın ortadan kalktığı tüketim toplumunda birey tüketim mallarını satın almanın ve bunları sergilemenin toplumsal bir ayrıcalık ve prestij getirdiğine inanır.” Buna göre de tüketimin öneminin artması ile birlikte toplumsal yapının kültür ögesinde materyalist bir biçimde değişim ve dönüşüm gerçekleşerek buna göre davranış kalıpları geliştiren g steri çi toplumlardan söz etmek mümkündür.

2.4 Yer'in Tüketilmesi

Yer kavramı coğrafi olarak küresel, bölgesel ve yerel düzeydeki kademelenmeye göre sadece bir noktayı temsil etmektedir. Yerin oluşumu tarih içinde doğal etkenlerin belirlediği ölçülerde gerçekleşmiştir. Aynı zamanda, yerin mutlak olarak değişmez ve sabit olduğu bilinmektedir. Lefebvre'ye göre “Her ne olursa olsun yerler sadece doğa mekanın yerleri ile tezat içinde toplumsal mekan içinde üst üste binmekle kalmazlar. Bunlar i  içe geçerler, birbirlerini oluştururlar, üst üste binerler ve kimi zaman  akı ırlar. Bunun sonucunda yerel olan yok olmaz bölgesel, ulusal ve dünya çapında olan tarafından emilir.” (Lefebvre H., 2014:113)

Tarih boyunca yer insan ile var olduğu için insanın ve toplumların yer ile ilişkileri daha da ilginç bir hal almaktadır. Buna uygun bir biçimde de yerel ve yerellik ise o yere özgü ve ilişkili olan olarak görülür ve oldukça karmaşıktır. Bu durum toplumsal ve mekânsal süreçlerin karışımının çözümlenmesini gerekli kılmaktadır. J. Urry' e göre (1999:11) “yerler artan bir biçimde, malların ve hizmetlerin karı ıla tırıldı ı, de erlendirildi i, satın alındığı ve kullanıldığı, tüketim merkezleri olarak yeniden yapılandırılmaktadır. Yerler bir anlamda görsel açıdan ve insanlar tarafından anlamlandırıldıkları andan

itibaren tüketilmektedirler. Dolayısı ile yer toplumsal yapı ve bu yapıyı tanımlayan ilişkilerden bağımsız bir biçimde düşünülmemelidir.

Yer zamana bağlı olarak da değişim göstermektedir. Sabit ve durağan olmayan yer zamanın akışına ve toplumun dinamiklerine göre değişim içindedir. Yerin kendi olağan sürecindeki değişimi ruhunun kaybolacağı anlamına gelmemektedir.

De Certeau (1984), kendi terminolojisinde, mekanı hareket, “yer”i ölü kelimeleriyle betimlemektedir. “Yer”i açıklamak için “planlar ve haritalar üzerindeki konum-mevki” anlamında bölgelerden, mekanı tanımlamak içinse “eylemlerle oluşan anlamlı konumlar”dan bahseder. Mekanların, “içinden insanların geçtiği canlı sokaklar”, “yer”lerin ise “bu sokakları oluşturan binalar ve diğer yapıları çevre ürünleri” olduğunu düşünmektedir.

Lefebvre’ye göre “mekan kullanılan, tüketilen ürün olan mekan, aynı zamanda üretim aracıdır. Mübadele ağları, hammadde ve enerji akışı, hem mekanı şekillendirir hem de mekan tarafından belirlenirler. Bu şekilde üretilmiş olan bu üretim aracı ne üretici güçlerden teknik ve bilgiden ayrılabilirler, ne onu şekillendiren toplumsal iş bölümünden ne de doğadan devletten dolayısı ile toplumsal mekan kavramı genişleyerek gelişir.” (Lefebvre, 2014:111). Bu çerçevede mekanın üretimi ve yeniden üretimi mekanın mücadele alanını temsil eder. Lefebvre’ye mekanın algılanmış, tasarlanmış ve yaşanmış üç farklı derinliğe sahip olduğunu belirtmektedir. Buna karşın, kentin imgeleri ve kent imgelerinin önerdiği günlük yaşam pratikleri bir meta haline gelmiştir. Bu sanal gerçeklik içindeki tek maddesel gerçek metanın kendisidir. Küreselleşmenin ivme kazandığı bir sürecin yansıması olarak değerlendirilebilir.

Zaman içinde mekanların çeşitli nedenlerle değişikliğe uğradıkları bilinmektedir. Bunda hızlı bir biçimde tüketme arzusu, artan sermaye ve birikimi yolu ile şehirlere yeniden kimlik kazandırma istekleri, bunun sonucunda da kentlerin parçalanarak kapitalist sistem içinde yeniden tanımlanmaları ve eklemelenmeleri gibi etmenler etkili olmaktadır. Bu durumda, mekanın daha önce kullanıldığı halinden farklı olarak, yeni bir temsiliyet biçimi kazanması ve bunun üzerinden kimliklendirilmesi söz konusudur. Tarihsel süreklilik içindeki değişim ve dönüşüm karşısında; kentlerin çok da dirençli olamadığı bir gerçektir. Dolayısı ile mekan ve kullanıcının kimliği de değişikliğe uğrayarak kentsel kimliğin değiştiğinden söz edilebilir. Kuşkusuz, bunda kentsel kültür

ve kentliliğin de etkisi bulunmaktadır. Tarihsellik ile ilişkili bir biçimde yerin tarihi geçmişi ile birlikte kullanıcılarla kurduğu ilişkinin; yerin toplumsal kültürel örüntünün bir parçası olması gerekir. Yerler artık bir ivme ile metanın ve diğer hizmet sektörlerinin birbirleri ile iç içe girdiği, alınıp satılıp değerlendirildiği, tüketici ile buluştuğu, tüketiciye sunulduğu tüketim cennetleri haline geldiği yerler olarak kimlik kazanmaktadır. Küresel ve yerel ölçekteki hareketlilik ve dolaşımla birlikte özellikle turizm üzerinden yerler tüketilmektedir.

Yerler bulunduğu coğrafya ve kültürün izlerini hafızasında taşıyan bir yapı olarak tüketimi örgütleyen ve birbirine entegre olmuş yapılardan oluşan bir sistemin bileşeni haline gelmiştir.

Toplumsal kolektif belleğin birikimi olan yerin hafızası insan ve toplum ile var olur ve bir anlam ve kimlik kazanmaktadır. Bu bakımdan, zamanla ilişkili bir biçimde yerin kurduğu ilişkiler ve gösterge biçimleri bellek ve kolektif bellek tarafından üretilmekte ve yeniden üretilmektedir. Kolektif bellek geçmişte yaşananların geleceğe kazandırılması ve gelecek nesillere ulaştırılması noktasında sürdürülebilir olma niteliğini taşımaktadır. Kentin mekanın kolektif bellek uyarınca korunması ve geliştirilmesi bu açıdan çok önemlidir. Kente damgasını vuran ve onu yansıtan tüm mimari öğeler ve kullanıcısı olan toplumsal yapılar tüketimin içinde yer almaktadırlar. Bu hali ile günümüzde hakim duruma gelmiş olan tüketim üzerinden şekillenen tüketim toplumu ve kültürünün birer yansıma biçimi olarak yerin tüketilmesinden söz edilebilir.

Böylelikle, her şeyin metalaşması ile birlikte ortaya çıkan bireylerin ve sosyal sınıfların tercihleri yönünde yaygınlaşan popüler kültür “daha fazla tüket, kullan at” yaklaşımı çerçevesinde yerin tüketilmesini hızlandırmaktadır. Yer günümüzde daha fazla oranda insanların ekonomik talepleri ve arzularına göre şekillenmekte, metalaştırma daha da artmaktadır. Bu durum içinde var olan eski yaşam kültürünün yerini yenisinin almasına yol açmaktadır. Süreç, adeta bu zaman skalası içinde evrilmektedir.

Sonuçta, yer ve mekan kavramları ile küreselleşmenin etkin olduğu bu dönemde tüketimin ve sermayenin yönettiği biçimi ile üretime göre daha da önem kazandığına tanık olmaktayız. Dünyanın her yerinde aynılan ve standartlaşan kültürün ve imgenin yansıma biçimi olarak benzer yerler ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda, mimari ürünleri birbirlerinin benzer olduğu yapılardan oluşan kentler birbirlerinden farklılaşamamakta;

böylece kimliksizlik egemen olmaktadır. Buna uygun bir biçimde, yerin nitelikleri ile ilgili olarak bulundukları bağlamdan tamamen kopartılarak, birbirleri ile nedensellik ilişkileri kurulmadan üretilmeleri bir gerçektir. Böylelikle, yere özgü olma durumu bellek, kültür ve aidiyet bakımından önemli olmasına karşın, yerin önemsizleştirilerek her yerde tekrarlanabilmesi postmodern küresel yaklaşımın bir sonucudur. Lyotard’a göre postmodern mimarideki ekletizm çağın değil piyasanın ruhunu yansıtır.

2.5 Postmodern Tüketim Kültürünün Yeri Yeniden Üretmesi

Çalışmanın bu bölümünde postmodern kültürün, fiziksel coğrafya ve bu coğrafyadaki yaşamsal/varoluşsal izleri küresel dünyada bir tüketim nesnesine dönüştürmek için yeri yeniden üretme pratikleri tartışılacaktır. Yerin yeniden üretimi ile anlatılmak istenen; yere özgü imgenin bağlamından koparılarak yeni bir uzamda, teatral bir sahnede hayat bulmasıdır.

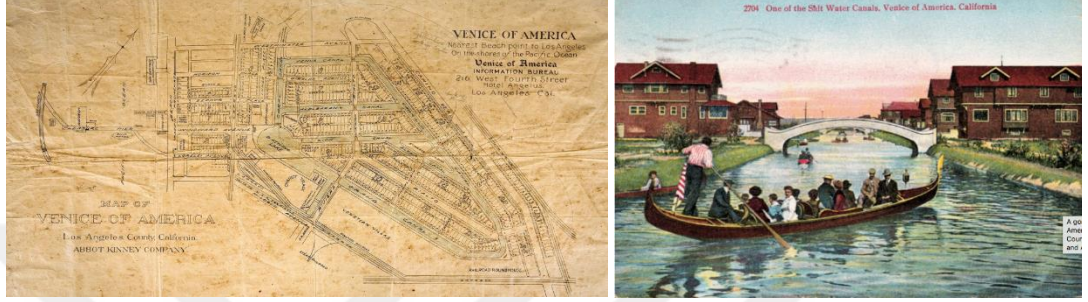
Postmodern kavramına ilişkin kesin ve net bir tanımlama olmamakla birlikte; medya ve enformasyon teknolojilerinin de etkileri ile imgelerin, göstergeler aracılığı ile tüketildiği, tüketim/gösteri toplumu olarak adlandırılan yeni bir kültürel toplumsal örgütlenmenin oluştuğu, tüketim kodlarının kimlik belirleyicisi olduğu bir döneme duruma karşılık geldiği söylenebilir. Bu çalışmada postmodern dönemin yarattığı imge yönelimli tüketim kültürünün yere ve yaşam tarzına etkileri üzerinde durulmuştur.

Postmodern kültürde kişiler, toplumlar, binalar ve hatta kentler kimliklerini öteki ile kurdukları ilişkilerle belirlemektedir. Özellikle kentler uluslararası dolaşımda konumlarını; tarihsel, fiziksel, kültürel özellikleri üzerinden ürettikleri toplumsal imgelerle inşa ederler. Postmodern dünyada bu imge güdümlü kültür, sosyal ve kültürel kodları ve hatta belleklerdeki tarihsel izleri bağlamlarından kopararak semboller aracılığı ile yeniden üretmektedir.

Postmodern dönemde kültürel imgenin yanı sıra tarihsel, bağlamsal ve yere ait imgeler bir gösterge olarak yerin yeniden üretiminde aracılık etmektedir. Featherstone’a göre bu durum gerçekliğin imajlara dönüşmesini ve zamanın bir dizi süreğen şimdi halinde parçalanmasını içerirler. (Paklacı, 2014) Öyle ki şimdi ile geçmiş orası ile burası, eski ile yeni arasındaki sınır kaybolmuş, “parçalar kolaj-montaj halinde kurgusal ve eklektik halde”(Paklacı,2014) bir araya gelmişlerdir. Bu kolaj şehir yapısı içerisinde süregiden

ve anlamını ve işlevini yeniden kimliklendiren kısacası gösterilenin kültürel anlamından çok sembolik anlamlarına değeri verilmektedir.

“New Venice of America” projesi yerin başka bir bağlamda göstergeler aracılığı ile yeniden üretilmesinin ilk örneklerinden gösterilebilir. 1905 yılında yapımına başlanan Venedik Kanalları’nın Kaliforniya’da yeniden hayat bulması ile oluşturulan büyük ölçekli proje imgenin küresel dolaşımında yeri yeniden nasıl ürettiğini anlatmaktadır.



Şekil 2. 2: New Venice Of America Projesi Harita ve Görseli. (URL 2: erişim tarihi: 08.10.2018)

Bugün ise artık dünyanın birçok ülkesinde bağlamından kopararak yere ilişkin tüm gösterenlerin doğrudan üretilmesi ile birçok yeni yerler oluşturulmuştur. Dünya literatüründe “Copy Cities, Fake Cities, Theme Towns” olarak da adlandırılan ve kentsel bir sorun olarak eleştirilen tasarım fikrini başka bir yere benzerlik üzerinden kuran bu tarz taklit yerleşimler postmodern tüketim kültürünün yeri yeniden üretmesine ilişkin örnekler arasında gösterilebilir. Bahsi geçen yerleşim birimleri genellikle tüketime hizmet etmek amacıyla turistik amaçlı üretilmişlerdir.



Şekil 2. 3: Hallstatt Avusturya / Çin

Unesco'nun dünya kültür mirası listesinde yer alan, Avusturya'da turistik bir köy olan tarihi birikimi ve doğal güzellikleri Hallstatt, 2012 yılında turizm odaklı bir meta olarak Çin'de yeniden üretilmiştir. Buna benzer birçok örneğe rastlayabileceğimiz kopya kentlerin yer aldığı Çin'de Venedik kanalları ve mimari yapısı, Anting Alman kenti, Hollanda'nın önemli bir imgesi olan yel değirmenleri, Thames Town, Eiffel kulesi gibi birçok yer ve/veya yere ait imge yeniden üretilerek tüketim kültürünün bir nesnesine dönüştürülmüştür.



Şekil 2. 4: Yel Değirmenleri Hollanda / Çin(URL 3)



Şekil 2. 5 Eiffel Kulesi Fransa / Çin (URL 3)



Şekil 2. 6: Pudong, Manhattan'dan Daha Manhattan(URL 3)

Bu tarz yeniden üretim yerleri birebir kopya olabildiği gibi birçok yere ait farklı imgeleri bir araya getirerek de üretilmiş ve/veya planlanmış, kentin bütününde bir patch work gibi birbirinden bağımsız, kentle ilişkisiz kolajlar şeklinde tüketime sunulmaktadır.

Aşağıdaki fotoğraflar Bianca Bosker'in Çin'de birebir kopyalama yöntemi ile üretilen yerleşimleri anlattığı kitabından alınmıştır. Burada sadece bir kaçına yer verilen bu yerleşimler arasında Hallsatt, Thames Town, Amsterdam Tren İstasyonu ve Hollanda Yel Değirmenleri bulunmaktadır. Bu yerler turizm sektörüne hizmet amacıyla kendi bağamlarından koparılarak yeniden üretilmişlerdir.



Şekil 2. 7: Çin'de Üretilen Taklit Şehirler (Bosker B., 2013)

Tüm bunlarla birlikte üretilen kopya kentlerin tematik yaşam kurgusu da bir süre sonra tüketilmiştir. Turistleri çekmek amaçlı disneyland gibi kullanılan bu yeniden üretim alanları hayalet şehirlere (ghost cities) dönüşmüştür. Bununla birlikte Çin'de artık bir başka söylem yere dair üretim ve pazarlama stratejisinde yerini almıştır. Asla bir şeyin ikincisi olmayacaklarını dile getirdikleri reklam söylemi oldukça dikkat çekicidir.(Bknz Şekil 2.8)



Şekil 2. 8: “We Will Never Be Second”, Çin (B., Bosker, 2013:6)

Turizm amaçlı değil ama ideolojik olarak siyaseten doğruculuk ile üretilmesi planlanan başka bir imgeler şehri de Theo Deutinger tarafından tasarlanan Avrupa Afrika’da projesidir. İtalya ile Tunus arasında Akdeniz üzerinde bir adada inşa edilecek şehir devletin, Afrika’lı mültecilerin Avrupa’ya geçmesini engellemek amacıyla² ada üzerinde Avrupa’ya ait birçok imgeyi içeren yeni bir Avrupa yaratmak düşünülmüştür. Avrupa’daki birçok simge yapının kopyalarının bir araya getirilerek Afrika’lı mültecilerin tüketimine sunulması bu nedenledir.



Şekil 2. 9: Avrupa Afrika’da projesi (URL 4, erişim tarihi:10.10.2018)

² Bu durum Afrika’lı mültecilerin Avrupa’ya giderken Akdeniz’de uygun olmayan koşullarda zarar görmelerini engellemek amacıyla planlandığı şeklinde açıklanıyor. Bülent Tanju’nun 2016 yılında Manifold’da yayınlanan “Ayşegül Afrika’da yahut Avrupa Afrika’daysa Afrika Nerede” başlıklı makalesinde Avrupa Afrika’da projesinin düşünsel altyapısı ve detaylarına yer verilmiştir.

Yerlerin yeniden üretilmelerinde etkin faktörlerden biri de; artan akışkanlık sayesinde sermayenin, maksimum kar esasına bağlı olarak, üretimi ve tüketimi gerçekleştirecek, iş gücü maliyeti, tüketim hızı vb. farklılıklara sahip toplumsal yapılanmalara ilgisinin artmasıdır. (Urry 1999:29) Küreselleşmenin yıkıcı etkisi ile eski toplumsallıklar daralmakta ancak bununla eş zamanlı olarak yeni tip gruplaşmalar, cemaatleşmeler, etnisiteler, kimlikler özetle farklılıklar ortaya çıkmakta, milliyetçilik, din gibi değerler bütünlüğüne ilgi yeniden artmaktadır. Zaman-mekân sıkışması ile bireylerdeki zaman ve mekân algısı önemli ölçüde değişikliğe uğramakta, bireyler dünyanın diğer ucundaki gelişmelerden yakın çevresinde olan gelişmelere oranla daha fazla ve hızlı haberdar olmakta, bireyin zaman kullanımı ise yakın çevresindekilerden farklılaşarak bağımsızlaşmaktadır. (Koçyiğit, R. G., Gorbon, F., 2012:95-113) Sermayenin yoğunlaşma ve dağılma süreçlerine uygun bir biçimde tüketim merkezleri yeniden yapılanmaktadır. Diğer bir etmen de yerin gerek maddi anlamda gerekse imgesel anlamda zaman içinde kullanılarak azaltılması hatta yok edilmesi olgusudur.

Zamanı ve uzamı yeniden anlamlandıran tüketim olgusu biriken sermayenin inşa edilmesi bağlamında yeni yaşam tarzları oluşturmuştur. Bu yaşam tarzları alışveriş merkezleri, tematik oteller, kapalı konut yerleşimleri gibi yapı grupları ile beslenmektedir. Bu farklılaşmış mimari örneklerin ise özelleşmiş kentsel mekanları tanımlayarak diğer kentsel mekanlardan, kamusal mekanlardan ayrıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, nerede yapılıyor olursa olsun tüketime dönük bir biçimde inşa edilen bu yapıların yerin yeniden üretilmesini sağladığı düşünülebilir.

2.6 Bölüm Sonucu

Küresel dünyada postmodern tüketim olgusu ile birlikte, kentler ihtisaslaşmakta, fonksiyonları değişmekte bilişim teknolojilerindeki devrimle birlikte kentsel mekansal yapı değişim ve dönüşüm geçirmektedir. Bu durum karşısında, tüketim odaklı ve ilişkili bir biçimde gerek bireyi temsil eden gerekse kullanmakta olduğu mekanları temsil eden kodlar ve göstergeler günlük yaşama hakim olmuş, yeni bir sanal dünya oluşturulmuştur. Bu yapı ile yeni sosyal ve mekânsal yapılar, yerler gerçek kılınmakta bunun üzerinden de yeni ilişki ağları kurulmaktadır. Böylece sermayenin önündeki engeller ortadan kalkarak, sermaye birikiminin belirli merkezlerde toplanarak

dağılmasının önü açılmıştır. Bu kentler yarışan kentler kapsamında en önde olan kentler konumundadır. Bu durumla birlikte, dünyadaki sosyal, kültürel ve mekânsal eşitsizliklerin daha da arttırdığı bir gerçektir. Küreselleşme ve onun yansıması olan postmodern kentsel mekanda insanın mevcut ortamından koparılarak daha da yalnızlaştığı, maddi kültürün bir güç olarak kentsel mekanı biçimlendirerek dönüştürdüğünü görmekteyiz.

Böylece, yeniden üretilen yerlerin, bağlamı ve tarihselliğinin önemi ortadan kaybolmakta, yapay, trans mekanlar üretilerek yeni anlam ve işlevler kazandırılmakta, yer bu yolla tüketilmekte, yok edilmektedir. Bu bağlamda, yerin üretimi ve yeniden üretimi yolu ile sınıfların temsiliyetlerinin arttırıldığı görülmektedir.

Postmodern tüketim kültürünün ayrıştırıcı ve farklılıkları öne çıkaran yapısının çözümlemelerini farklı biçimlerde kentlerde görmek mümkündür. Kent artık bütünden kopartılarak, parçalar üzerinden günün popüler reklam ve pazarlama imgeleri ile birlikte yeniden tasarlanarak üretilmektedir. Bu durum, kapsayıcı planlamaya aykırı bir durum ve tehdit oluşturduğu gibi belirli mekanların belirli sosyal ve ekonomik sınıflara özgü yeniden üretim süreci gerçekleşmiştir. Bunda, piyasanın plana göre etkin oluşu ve küreselleşme çerçevesinde yerel dinamiklerin rolü önemli olarak değerlendirilebilir. Kapalı konut yerleşimleri bu kapsamda dünyanın farklı ülkelerinde ve şehirlerinde benzer sınıflamalara göre aynılaşmanın Türkiye’de de ortaya çıktığı görülmektedir. Dolayısı ile şehirleri; sahip olduğu tarihsel kimlik ve imgeler yerini eklektik olarak ekonomik açıdan pazarlanabilir olan, kültürel açıdan yer ile aidiyeti kopuk olan yeni yerleşim topluluklarının yaşam alanı olarak tanımlamak yanıltıcı olmayacaktır.

3. KENTSEL BİR YENİDEN ÜRETİM PRATİĞİ OLARAK KAPALI KONUT YERLEŞMELERİ

Kentlerde 1980 sonrası yaşanan yeniden yapılanma süreci ekonomik, toplumsal ve mekansal değişimlere neden olmuştur. Kapalı konut yerleşmeleri de kentsel yapıda tüketime koşut bir biçimde gerçekleşen değişim ve dönüşümün önemli bir parçasıdır. Kapalı konut yerleşmeleri; yaşam tarzını ön plana çıkarmaları ve tüketim eğilimleri ile ilişkilendirilmeleri, dışarıya kapalı, izole bir biçimde, güvenlik önlemleri ile kuşatılmalarının yanı sıra boş zaman aktivitelerinin de yer aldığı kent parçalarıdır.

Günümüzde dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de yeni bir yaşam tarzı ve kültürü olarak tanıtılan ve pazarlanan kapalı konut yerleşimlerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Tüketiciler yeni bir tüketim olgusu ve nesnesi haline gelen ideal ev üzerinden ifade edilen konutu arzulamakta ve bu tarz konutlarda yaşamayı tercih etmektedirler.

Kendi tarihsel sürecinde farklı gerekçelerle emlak piyasasında yer bulan kapalı konut yerleşmeleri, tüketim kültürünün toplumsal etkisine paralel olarak kullanıcı kitlesinin profiline göre çeşitlilik göstermektedir. Kapalı konut yerleşmeleri “bulunduğu bağlama uygun olarak işlev, biçim ve örgütlenmedeki önceliklere göre” farklılaşmaktadırlar. (Bektaş, 2011: 101). 1980’li yılların başında ortaya çıktığı dönemde kapalı konut yerleşmeleri “güvenlik, kent yaşamıyla kırsal yaşam tarzlarının birleştirilmesi, lüks yaşamın mekâna güvenlik endişesi olmadan yansıtılabilmesi, benzer sosyal gruplar ile paylaşılabilen ortak yaşam ve bu yaşamın verdiği ayrıcalıklı olma duygusu” (Şenyapılı, 2003) ile tercih edilmiştir. Kapalı konut yerleşmelerinin güvenlik, yaşam biçimi ve ayrıcalık temelli söylemlerinin yanı sıra özellikle 1999 yılında yaşanan ve İstanbul’u da büyük ölçüde etkileyen Gölcük depreminden sonra deprem korkusu ile sağlam, yeni ve güvenilir yapı söylemleri ile de tercih edildikleri görülmektedir. Ayrıca kentin çeperlere doğru hızla gelişmesi ile artan yapı stoğu ve yapı çevre nedeni ile azalan kamusal alan, yeşil alan kullanımlarına ilişkin geliştirilen rekreatif alanlar, oyun alanları, tematik

yaşam biçimleri de kapalı konut yerleşmeleri reklam söylemlerinde ve mekan organizasyonlarında yerini almıştır. Genel olarak kapalı konut yerleşmelerinin kentin korkular, sorunlar ve yoksunluklar ile dolu distopik yapısına karşı geliştirilen yapay arzular ile üretilmiş ütopyalar olduğu söylenebilir.

Baudrillard'a göre (1997) bireyin tüketim ihtiyacı, tikel bir nesneye duyulan ihtiyaçtan öte, farklılaşma ihtiyacıdır. Baudrillard *Kötülüğün Şeffaflığı*'nda farklılık üretmek için öteki'ni keşfetme, araştırma ve icat etmekten bahsetmektedir. Burada 'öteki' artık arz ve talep üreten piyasanın bir aracı haline gelmiştir. Kapalı konut yerleşmeleri de öteki'ler arasında kendini yeniden konumlandırmanın, farklılık ve ayrılık üretmenin bir aracı durumundadır. Kapalı konut yerleşmeleri bir konut olmanın ötesinde, anlamını sahip olduğu farklılık ve ayrıcalıklar üzerinde bulması nedeni ile yeni göstergeler (icat edilmiş öteki'likler) aracılığı ile tasarım fikri ve tanıtım söylemlerinde arayış içindedir.

"Kod ve kurallarla düzenlenmiş küresel göstergeler sistemi" (Baudrillard, J., 1997) ile kendini gerçekleştiren kapalı konut yerleşmeleri, bir tema kurarak, prestij, farklılık, ayrıcalık gibi yeni kimlik edinme ara yüzleri oluşturmaktadır. Bu temalar oluşturulurken başka bir yere ait imge; bağlamından koparılarak, ütopya üreten bir düşsellikle genetik kodu minimal bir formüle indirgeyerek, yeniden üretilmiştir. Bağlamsal ve anlamsal çağrışımlar ile kurulan bu tarz şehirlere Eisenman "yapay hafriyat şehirleri" ismini vermiştir.

Baudrillard gerçeğin modeller aracılığı ile yeniden üretilmesine hipergerçek yani simülasyon demektedir.(2013:13) Kapital, simülasyonlar aracılığı ile gerçekte düşsel arasındaki farkı yok etmeye çalışarak "soyutlayıcı, caydırıcı, bağları kopartıcı ve toprak bütünlüğünü bozmaya yönelik bir rol üstlenmiştir." (age 2013:43) Kente dair kimlik oluşturan tarihi ve kültürel birikim, fiziksel biçim ve coğrafi oluşumlar gerçekliğin ötesinde bir temaya indirgenerek kapalı konut yerleşmelerinde tüketim arzusunu tetikleyici bir metaya dönüştürülmektedir.

Postmodern tüketim kültürünün kentsel mekana müdahale yöntemi olarak başka bir zamana ve bağlama ait imgeyi bir meta olarak yeniden üretmesi ile oluşturulan hipergerçek ve pastiş mekanlar, tematik yaşam kurgusu ve bunların sonucu olarak kentsel fragman yapı ve tüm bunların sonucu olarak yersiz-yurtsuzlaşma bu bölümün düşünsel altyapısını oluşturmaktadır. Ayrıca en basit anlamı ile bir hücrenin olması

gereken bir yerden başka bir yerde olması ve farklılıkların bir aradalığı olarak tanımlanan heterotopya da kapalı konut yerleşmeleri ile öteki'lik zemininde kentsel bir yeniden üretme pratiği olarak ilişkilendirilmiştir.

Kentte yarattığı sosyal ve mekansal ayrışma sorunları ile yapılmaya başlandığı dönemden itibaren kent çalışmalarının gündeminde olan kapalı konut yerleşmeleri; bir yeri yeniden üretme üzerinden gerçekleştirdiği yapma biçimi ile bugün geldiğimiz noktada taklit, yersizleşme, kimliksizleşme, kentsel kolektif bellekte ve mekanda parçalanma gibi sorunları da beraberinde getirmiştir.

Postmodern tüketim kültürü etkisinde bütünlüksüz, süreksiz ve parçalı kentsel yapılanma kapitalist *şizofrenik* bireylerden oluşan toplumsal yapıya neden olmaktadır. Bu durum tez çalışmasının gömülü kuramı olan yer ve kimlik sorunsalına işaret etmektedir.

Kapalı konut yerleşmeleri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde bu tarz yaşam alanlarının tarihçesi, tipolojileri, farklı coğrafyalarda var olma nedenlerindeki çeşitlilik, kentlerde yarattığı sorunlar vb gibi bir çok literatür kaynağına ulaşılabilir. Burada amaçlanan ise sadece güvenlik, prestij ve kendi gibilerle olmanın dışında; varoluş söylemlerini küresel dünyada postmodern tüketim alışkanlıkları uyarınca, kentsel bir yeniden üretme pratiği olan kapalı konut yerleşmelerini bir fenomen olarak ele alarak eleştirel bir okuma geliştirmektir.

3.1 Hipergerçekliğin Gölgesinde Kapalı Konut Yerleşmeleri

Gerçek olmayanın temsili ile yarattığı sanrının gerçekliğine kendi de inanan tüketim toplumunda, “köken ya da bir gerçeklikten yoksun gerçeğin, modeller aracılığı ile türetilmesi” Baudrillard tarafından hipergerçek, simülasyon olarak tanımlanmaktadır. (Baudrillard, J., 2013:13) Baudrillard yaşadığımız çağın postmodern süreçlerce belirlendiğini ve “geç kapitalizmin artık insanları gösterge, imaj, simülasyon” oyunları ile sarmış olduğunu ve hipergerçeklik adı verilen sürece itmiş olduğunu ifade etmektedir.

Postmodern tüketim toplumu gerçek ile temsil arasında gerçek ötesi aşkın bir dünya yaratmıştır. Tüketim ortamını büyülü hale getirmenin bir aracı olan bu aşkın dünya “dış

bükey bir aynadan yansıyan deforme edilmiş görüntü gibi” temsil ettiği gerçekliğin “gülünç bir yansımasına benzeyerek” gerçek olanı da yutmakta, yapaylaştırmaktadır. (Baudrillard, J.,2019:11) Düşsel bir oyun olan hipergerçeklik gerçeğin tüm kusurlarının örtülerek yeniden üretilmesi ile yerine geçtiği şeyden daha etkili olmaktadır.

Gerçek ile imge arasında farklı düzeylerde ilişki kurulmaktadır. İmgenin gerçeğin yansıması olduğu, imgenin gerçeği değiştirdiği ve gizlediği, imgenin gerçekliğin yokluğunu gizlediği ve nihayet imgenin artık gerçeğin yerini aldığı düzeyde simülakr oluşmaktadır. İmgenin gerçek ile kurduğu bu son ilişki düzeyi rasyonel gerçeklikten ziyade; kendini var eden düşsellikten yoksun, artık kendini sentetik bir şekilde üreten, sahip olmadığı gerçeğe sahipmiş gibi yapan simülasyonlar yaratmaktadır.

Gerçeğin minyatürleştirilmesi ile oluşturulan simülasyon evreni, kentleri “hiç kimseye ait olmayan ve hiçbir şeyi unutmayan bir bellek tarafından en küçük boyutlara indirgemektedir.” (Baudrillard, J., 2013:106) Gerçek ile kurgunun sınırlarının belirsizleştiği bu indirgemedede genetik kodun molekülleri arasındaki ilişkisizlik; yeni bir toplumsallık düzenini oluşturarak kentsel mekanda parçalanmayı da beraberinde getirmiştir.

Yeniden ve yeniden sonsuz sayıda üretilen imgelerden oluşan simülasyon evreni medya ve kitle iletişim teknolojileri ile küresel dünyada dolaşıma girmiştir. Medya pratikleri gerçeklik sanrısı ile üst üste yığılmış imaj ve göstergeler ile “uzam ve zaman duyularımızı yeni baştan düzenlemiştir.” (Sarup, M., 2004:234).

Postmodern tüketim kültürünün farklılık söylemleri ile aynılık ürettiği kentlerde kapalı konut yerleşmeleri de bu yapma biçimi üzerinden küresel konut piyasasında kendini yeniden konumlandırmıştır. Buna göre medya ve kitle iletişim araçlarının gücü ile imge, gerçek ötesi ve sınır ötesi bir akışkanlıkla kusursuzlaştırılarak yeniden üretilmiştir. “Burada amaç gerçeğin etrafını boşaltmak, içerdiği tüm psikoloji ve öznelliğin sökülüp alınarak, kendisini salt nesnelliğin ellerine teslim etmektir.” (Baudrillard, 2016:129)



Şekil 3. 1: Simülasyon olarak yerin yeniden üretilmesi (sol üst: Piyale Paşa İstanbul, sağ üst: Ege Yakası, sol alt: Viaport Venezia, sağ alt: Bosphorus City)

Kapalı konut yerleşmeleri tasarım fikri, reklam söylemleri ve tematik kurgularını imgenin sınır ötesi hipergerçek bir uzamda gerçeğe ait göstergeler aracılığı ile yeniden üretilmesi üzerinden gerçekleştirmektedir. (bkz. Şekil:3.3)

Baudrillard'a göre (2013:133) "her şeyin reklam denilen yüzey tarafından emilmesi, anlamsızlaştırılması insanı şaşırtıcı bir hipergerçekliğin içine sokarak" ayartmaktadır. Şekil 3.3 'de verilen örneklerde de görüleceği üzere bağlamlarından kopararak yeniden üretilen, kolektif bir tüketim nesnesine dönüşen göstergeler tüm önem ve anlamlarını kaybetmiştir. Bu durum yer ve kimlik tartışmalarını da beraberinde getirmektedir.

3.1.1 Kapalı Konut Yerleşmelerinde İmgenin Baştan Çıkarıcı Etkisi

*"Kentleri de rüyalar gibi arzular ve korkular kurar; söylediklerinin ana hattı gizli, kuralları saçma, verdiği umutlar aldatıcı, her şey, başka bir şeyi gizliyor olsa da."*³

Günümüz postmodern tüketim toplumunda "baştan çıkarma" (Baudrillard) ve "yeniden büyüleme" (Ritzer) nosyonları ile kapitalist tüketim alışkanlıkları ihtiyaçtan 'arzu'ya evrilmiştir. Küreselleşme ile birlikte gelişen iletişim ağı ve medyanın gücü ile

³ Calvino, *Görünmez Kentler*, çev. I. Saatçioğlu, (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2009), s. 87.

tüm dünyaya yayılan postmodern tüketim anlayışı yeni üretim biçimleri üzerinden gerçekleşmektedir. Özellikle imgesel bellek kullanılarak kültür, yaşam biçimi ve yere dair imajların, hayal, haz ve arzu nesnesi olarak bir metaya dönüştürülmesi postmodern tüketim kültürünün önemli bir göstergesidir. Metanın kullanım değerinden çok sembolik değerinin önem kazandığı bu süreçte tüketme arzusu imgeler aracılığı ile güdülenmektedir. Hays’a göre “...nesne kullanım değerinden ayrılarak parasal mübadelenin basit bir imleyenine dönüşür; artık amaç, içi boşaltılmış parçaları diyalektik olarak yeniden özgülemek ve onları yeni anlamlarla doldurmaktır.” (Hays M., 2015:65). Kendi bağlamından kopararak yeni anlamlar yüklenmiş imge, aldatıcı göstergeler üzerinden arzular üretmektedir.

İmge sibernetik olarak “...işlemsel, denklemsel ve güdümlenmiş bir keyif” (Baudrillard, J., 2013:75) üreterek kentsel müdahale ve mimarlık yapma pratiği üzerinde de etkili olmuştur. Kentleri kuran arzular; kente dair sosyal, coğrafi, kültürel, mekansal, tarihi birikimlerin genetik kodlarının bir ütopya olarak yeniden üretilmesini sağlamaktadır. Baudrillard’a göre imgenin sermaye haline gelecek ölçüde birikmesi ve tek bir imajın üzerine tüm mekan imgesini yüklemek onu hipergerçekliğin fantazmogorik dünyası üzerinden algılanan arzu nesnesine, “meta” ya dönüştürmüştür.

Bireylerin tükettikleri ile kendilerini konumlandıkları küresel dünyada bir tüketim mekanı olan kapalı konut yerleşmeleri de kente dair distopyalardan beslenerek, steril, güvenli, ayrıcalıklı, ideal bir yaşam biçimi hayali sunmaktadır. Kapalı konut yerleşmeleri, distopyalara karşıt üretilen ideal yaşam söylemlerinin tüketilmesi ile ötekilerden farklılaşmak üzere imgeler üzerinden arzular üretmeye başlamıştır.

Artık doyuma ulaşmış bir meta olarak konut; yeni bir şey üretemediği noktada kültürel, fiziksel, tarihsel referanslarla, yerin yeniden üretilmesi yolu ile ötekilerden ayrılmaktadır. İletişim araçlarının artması ile yere ait imgeler farklılık ve ayrıcalık göstergesi olarak küresel dolaşımda bir metaya dönüştürülmüştür. Buna bağlı olarak postmodern tüketim kültürünün yeri yeniden üretmesi ile küresel dolaşıma giren imge kapalı konut yerleşmeleri tasarım fikri ve tanıtım stratejisi üzerinde de etkili olmuştur. Kapalı konut yerleşmelerinde imge kullanımı bir yere ait coğrafi ve/veya fiziksel benzerlikler üzerinden olabildiği gibi, tarihi, kültürel benzerlikler üzerinden de gerçekleştirilebilmektedir. Bu imge kendi bağlamında veya yakın çevresinde önemli bir

kentsel öge olabileceği gibi tamamen bambaşka bir bağlamın belirleyicilerinden de olabilir.



Şekil 3. 2: Southbank Place ‘de London Eye imgesinin kullanımı (URL 5, erişim tarihi: 10.12.2020)

1999 yılında inşa edilen London Eye Avrupa’nın bilinen en yüksek dönme dolabı olması ile turistik bir çekim merkezi haline gelmiştir. London Eye meta gösterge değeri açısından önemli bir imge olarak, Thames nehri kenarında bir kentsel yenileme projesi olan Southbank Place ‘in görsellerinde kullanılmıştır. London Eye imgesi kullanılarak South Bank Place yerleşmesine hem bağlamsal hem de ticari yan anlamlar yüklenerek yeniden anlamlandırma gerçekleştirilmiştir.

Bu durum bulunduğu kentsel mekan için ikonik bir ögenin arzu üreten bir tüketim aracına dönüşmesine örnek olarak değerlendirilebilir.

Bir diğer örnek olarak “cumbalı, panjurlu, taş dokulu evleri ve geniş balkonlarıyla dikkat çeken Sinpaş Ege Yakası” (URL 6, erişim tarihi: 21.10.2020) evleri verilebilir.



Şekil 3. 3: Ege Yakası Konutları’nda deniz feneri ve sütunların peyzaj ögesi olarak kullanılması (URL 6, erişim tarihi: 21.10.2020)

İstanbul Atakent’te yer alan kapalı konut yerleşmesinde deniz feneri ve Antik dönem mimari elemanı olarak sütun imgeleri Ege yaşamı ile ilişkilendirilerek bir tüketim

nesnesi olarak yeniden üretilmiştir. Bu durum imgenin hem tarihsel hem de biçimsel referanslarla başka bir bağlamda yeniden üretilmesine örnek verilebilir.

Alan araştırmasında incelediğimiz kapalı konut yerleşmelerinde de imgeler aracılığı ile tetiklenen tüketim arzusunun kentsel mekandaki yansımaları görülebilmektedir.

Eisenman'a göre "yakından incelendiğinde bu nesneler hiçbir şey içermediklerini açık ederler; bağlama biçimsel olarak eklenmiş gibi görünen katı, cansız bloklardır. Yerde hareketlerinin, yaşamdan kopukluklarının izi vardır. Bir iz bırakır, önceki varlıklarının yokluğuna işaret ederler. Varlıkları sadece bir yokluktur." (Eisenman 1980, aktaran Hays M., 2015:65)⁴ İçeriği boşaltılmış, sadece biçimsel referanslarla yeni bir bağlamda üretilen imge, temsil ettiği gerçekliğin bulunduğu ortamdaki yokluğu üzerinden metalaştırılarak yeniden konumlandırılmıştır.

Kodlama şekilleri ve üretimleri postmodern tüketim kalıplarına özgü; genetik kodun yeniden üretilmesi ile gerçekleştirilen kapalı konut yerleşmelerinin kentsel mekanda yarattığı dönüşüm mutasyon/değişim olarak değerlendirilebilir. Temsil ettiği gerçekliğin genetik kodunda değişime neden olan bu mutantlar (mutasyona uğramış mekansal yapılar), yeniden üretildiği kentsel mekanda da değişime neden olmaktadır. Arzular üzerinden üretilen bu devingen yapı kenti parçalı bir şekilde yeniden ve yeniden üretmektedir.

3.1.2 Zaman Ötesi-Zamanlar Arasında Kapalı Konut Yerleşmeleri

Postmodern tüketim toplumunda yere ait imgenin sınır ötesi bir aşkınlıkla yeniden üretilmesinin yanı sıra tarihsel süreçte, belleklerde iz bırakmış kentsel deneyim ve yaşamlara ait göstergelerin yeniden üretilmesi de söz konusudur.

Tarihin manipüle edilerek, tüketim aracı olarak arzulanabilir bir metaya dönüştürülmesi geçmiş ve bugün arasında zaman ötesi bir aşkınlık yaratmaktadır. George Ritzer zaman ve mekanda yaşanan, sınırların bulanıklaşma ya da yok olma halini "birbirine geçme" olarak tanımlamaktadır. (Ritzer, G., 2000:167) Bu birbirine geçişler postmodern tüketim toplumunda zamanın sınırlarını yok ederek tüketme arzusunun yeniden büyülenmesine hizmet eden göstergeler içermektedir.

⁴ Eisenman, P., 1980, three texts for venice, domus 611, s:9-11

“Baudrillard’a göre bütün şeyler yalnızca birbirleri içinde değil, tek bir kocaman, çeşitlilikten yoksun kütle (bir tur “kara delik) içinde de erime yeteneğine sahiptir.” (aktaran Ritzer, G., 2000:168) Ritzer bu durumu “*farklılaşma yeteneksizliği*” olarak açıklamıştır. Sınırların bulanıklaşması farklılık yerine benzerlik üretilmesini de beraberinde getirmektedir.

Postmodern tüketim toplumunda zamanın seyirlik ve fantazmagorik bir manipülasyona uğraması sonucu “sınırsız görünen bir yeniden büyülenmiş tüketim dünyası” (Ritzer, G., 2000:169) ortaya çıkmıştır. Kentler zamana dair mekansal izlerin katmanlı bir şekilde yan yana veya üst üste gelerek birikmesi ile oluşmuştur. Eisenman’a göre “şimdiki zamanda mimarlık yapay bir geçmişi ve geleceksiz bir şimdiyi icat etme süreci” olarak görülür.(aktaran Hays, K.M., 2015:55) Buna göre kentler, deneyimlenen andan bağımsız, zaman ötesi etkileşimler ve tarihi referanslar içeren imgelerin birbirine geçmesi ile parçalı bir örüntüden oluşmaktadır. Üretilen imge içerikli kentsel mekanlar; farklı zamansallıklar içeren gönderenlerden oluşan “kolaj evrenlere ait fragmanların bir aradalığıdır. Zaman ötesi ya da zamanlar arasıdır.” (Bal,B. 2012)⁵ Kapalı konut yerleşmelerinde de tarihsel referanslarla geçmişe ait gönderenler arzu üreten bir tüketim nesnesi olarak yeniden üretilmektedir.



Şekil 3. 4: İstanbul Sarayları, Ncadde Ottoman, Elit Grand Palas kapalı konut yerleşmelerine ilişkin görseller⁶ (URL 7, erişim tarihi: 10.11.2016)

Yukarıda görsellerine yer verilen İstanbul Sarayları, Ncadde Ottoman, Elit Grand Palas gibi örnekler fiziksel biçimleniş ve reklam söylemlerini İstanbul’da yer alan sarayların

⁵ Bal bu açıklamayı İtalo Calvino’nun Görünmez Kentler kitabında ütopyacı gezgin Marco Polo’nun uğradığı kentleri anlatırken kullanmıştır. Bal’ın yorumlamasıyla Calvino’nun kentleri yersiz yurtsuz, yer aidiyet duygusundan uzak, arzularla yeniden biçimlenen kentlerdir. Calvino’nun kentleri ile günümüz kentleri ve kapalı konut yerleşmelerinin benzerliği “Görünmez Kentler’in yaşanmaz hale gelen kentlerin kalbinden doğan bir rüya” (Kitabın arka kapak sayfasından alıntıdır.) oluşu ile ilişkilendirilebilir.

⁶ Görseller dijital bir emlak danışmanlık platformu olan projepedia.com’dan alınmıştır.)

tarihsel imgelerini kullanarak kurmuş, belleklerdeki algısal kodlarla üretilmiş kapalı konut yerleşmeleridir.

“TUTKULARIN GERÇEĞE DÖNÜŞTÜĞÜ YER

Bir tutkudur görkemli saraylarda yaşama isteği. Ne zaman Dolmabahçe Sarayı'nı görsek, ne zaman bir fasıl çalınsa, ya da ne zaman Topkapı Sarayı'nın önünden geçsek, hep bir parçamızın oraya ait olduğunu hissederiz. Kendimizi o saraylarda yaşarken hayal ederiz hep. Özümüzde hissettiğimiz, muhteşem tarihimize duyduğumuz hayranlıktır... Saygıdır... Mimarideki detayların mükemmelliğidir bizi cezbeden, sarayın içerisindeki rahatlık, ayrıcalıktır... Ama vazgeçemeyiz modernlikten ve teknolojiden. İşte biz Elit Grand Palas'ta bu tutkuyu gerçeğe dönüştürüyoruz. Geçmişin görkemini ve geleceğin yaşam tarzını günümüzün inşaat teknolojisi ile bir araya getiriyoruz. Yaratıcı mimari tasarımlarımızı yüksek teknoloji ve inşaat kalitesiyle harmanlayarak bugünün ve geleceğin yapılarını inşa ediyoruz.” (URL 8, erişim tarihi: 10.11.2016)

Yukarıda Elit Grand Palas'ın web sitesinde yerleşim birimine ilişkin belirlenen konseptin anlatıldığı metinden de anlaşılacağı üzere “geçmişin görkemi”, geçmiş ile bugün arasında sınırları bulanıklaşmış bir zamanda parça parça imgelerin bir araya gelmesiyle taklit üzerinden günümüz post modern kentinde yeniden hayat bulmuştur.



Şekil 3. 5: Taksim 360'da Geçmişin İzleri (URL 9, erişim tarihi: 23.05.2021)

İstanbul'da kentsel yenileme projesi olarak üretilen Taksim 360 projesi de tasarım fikri ve tematik kurgusunu “tarihin izinde”, “bir zamanların pırıltılı yaşamına” ve “geçmişe duyulan özlemle” imgenin zamansal yolculuğu üzerinden gerçekleştirmiştir.

Kapalı konut yerleşmelerinde zaman ötesi imgenin başka bir bağlamda ve zamanda yeniden üretiliyor olması kente dair yer ve kimlik sorunlarının mekansal karşılığını gerçekleştirmektedir. Postmodern tüketim kültürünün etkisinde kapalı konut yerleşmelerinin tarihi referansları (biçimsel, kültürel, zamansal) şimdiki zamanın

parçaları olarak içselleştirmesi ve metaya dönüştürmesinin hipergerçeklik bağlamında zaman ötesi, zamanlar arasında bir ilişkisellik ürettiği söylenebilir.

3.2 Kapalı Konut Yerleşmeleri ve Pastiş

Günümüz postmodern üretim pratiklerinin çok kültürlü, parçalı ve katmanlı yapısını “pastiş” olarak tariflemek mümkündür. Fransızca’dan (pastiche) dilimize geçen pastiş “başka sanatçıların eserlerini *taklit* yoluyla meydana getirilen sanat eseri” (TDK) olarak tanımlanmaktadır.

Jameson (2011) tarafından postmodernitenin evrensel stratejisi olarak belirtilen pastiş; özgün kültürel birikimlerin taklididir. Jameson pastişin nostalji yoluyla tarihin ve geçmişin yağmalanması sonucu parçalardan oluşan bir yama olduğunu düşünmektedir. (2011:80) Bu sanat, edebiyat ve mimarlık gibi disiplinler arası platformlarda biçimsel ve kültürel kodların birbiri içine geçmesi ile oluşturulan hibrit (melez) duruma karşılık gelmektedir.

Biçimler arası taklit ilişkisi ile tanımlanan pastiş “mimarlık için bir dönemin, bölgenin, üslubun özelliklerini yansıtan öncül ve ardıl yapılarıdaki her türden ortaklıkları ifade eder.” (Büyükcım, S., Zorlu, T., 2018:489) Buna göre imgelerin bağlamından koparılarak bir araya getirilmesi ile eklektik, heterojen bir yapı sergilenmektedir. “Bu bağlamda bakıldığında pastiş; fikirlerin ya da görüşlerin gelişi güzel, karmakarışık, darmadağınık, kolajı andırır biçimde bir araya getirerek oluşturdukları, kırk-yama (patch-work) olarak eski-yeni gibi olguları bünyesinde barındıran eklektik kompozisyonun bir elemanı olma niteliğindedir.” (Rosenau, 1998:16, aktaran: Şahin, H., :2016:116)

Pastiş, postmodern kentleşme süreçlerinin temel biçimsel özelliği ve evrensel pratiği olarak kabul görmüştür. (Duvall 2002, aktaran: Özkan Eren, M., 2013) Pastişin çok parçalı yeniden üretme biçimi şüphesiz günümüz kentsel mekansal yapının üretimi ile ilişkilendirilebilir. Ritzer yeni tüketim biçimlerinin “geçmiş, bugün ve geleceği iç içe geçirerek” oluşturduğu “seyirlik kullanımı” pastiş olarak nitelendirirken, zamansız bir eğlence merkezi olan Disneyland’in en iyi pastiş örneklerinden biri olduğunu düşünmektedir. (Ritzer, G., 2000:199) Buradan hareketle “Kapalı Konut Yerleşmelerinde Taklit” ve “Kapalı Konut Yerleşmelerinde Tematik Yaşam Kurgusu:

Disneyleşme” alt başlıkları ile pastiş tartışmasında ilişkiselliğin çoğaltılması hedeflenmiştir.

Buna bağlı olarak taklit temelli bir üretim anlayışı ile yaratılan tematik kurgunun kapalı konut yerleşmelerinde bir meta olarak üretimi pastiş olarak değerlendirilebilir. Kapalı konut yerleşmelerinin mekansal oluşumu ve kentsel etkisinde de rastladığımız pastiş Sarup derinliksiz, yüzeysel bir postmodern üretim biçimi olarak ifade etmektedir. (2004:158)

Postmodern öznenin, geçmiş ve şimdi arasında bağlamından koparılmış parçalar ile yeniden üretilen kapalı konut yerleşmelerinin sağladığı deneyimi yaşaması / “gerçekliği kaybediş” şizofrenik bir durumun göstergesidir. Postmodern tüketim kültürü etkisinde yeniden üretim pratikleri kent ve kentli açısından yer ve kimlik sorunsalının motivasyonunu oluşturmaktadır. Bir pastiş olarak bağlamından kopmuş imgenin yersiz- yurtsuzluğu, bir simülasyon evreninde taklit bir yaşamı deneyimleyen öznenin sanrıları kapalı konut yerleşmelerinin kentsel mekanda yarattığı kimlik sorununun bir göstergesidir.

3.2.1 Kapalı Konut Yerleşmelerinde Taklit

Mimarlıkta taklit meselesi tarih boyunca süregelmiştir. Bu çalışmada ‘taklit’ den kasıt; mimari birikim ve öğretilerle şekillenmiş önsel bilginin ve yapma biçiminin referans alınarak gerçekleştirildiği, kendinden öncekilerin kodları üzerine inşa edilen mimarlık yaklaşımı değildir. Bilgi üretimi, erişimi, akışı ve paylaşımının bu derece etkin olduğu bir dönemde çok boyutlu ve katmanlı kodların yaratıcı üretim sürecinde, içinde bulunduğu paradigmaya göre yeniden yorumlanarak tasarıma dönüştürülmesi olağan karşılanmaktadır.

Güzer’ e göre (2007) “yer mimarlığın belirleyici girdisi, var olma zeminidir ve mimarlığa yönelik her değerlendirme, mimarlık ürününün ürettiği her anlam onu kavrayan bağlamla birlikte yeniden algılamalara, alternatif okumalara açıktır. Ürünle bağlamı arasındaki ilişki her ikisinin de anlamını yeniden kurar, dönüştürür.” Buna göre bir yere ait kimlik belirleyicilerin/mimari öğelerin içeriği boşaltılarak, bağlamından ve birbirinden kopuk bir şekilde, mimari süreksizlikte, doğrudan bir araya getirilmesi ile oluşturulan sahte, yanıltıcı ve hipergerçek evrenler kümesi taklit tartışmasının zeminini

oluşturmaktadır. “Paradoksal olarak taklit sürecinde, orjinallik ve kimlik bulmaya çalışılır.” (Bornstein, T. 2012:8) Kapalı konut yerleşmelerinin duvarlarla sınırlı, kentten kopuk yapısı içerisinde, başka bir yere ait imgenin taklit edilerek yeniden üretildiği içinde bulunduğu paradigmadan bağımsız oluşturulan, mekansal yapıda da bu ilişkisizliğe ve kimlik arayışına rastlanmaktadır.

Tanyeli’ye göre kültürel bağ ve bağlantılarından azat edilmiş imge anlamını yitirmesiyle birlikte her yerde var olabilir. “... anlam yitimi ile dolaşım özgürlüğü ve metalaşma birbirlerine sıkıca bağlıdır. Başka bir deyişle, imgeler metalaştıkça dolaşırlar, dolaştıkça anlamsızlaşırlar, anlamsızlaştıkça dolaşırlar” (Tanyeli, U, 2017:220).Özellikle son 10 yılda Türkiye’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinde de imgenin köklerinden koparılarak yeniden üretilmesi yolu ile; kentsel yaşam deneyimini, kentsel kimliği ve kolektif belleği etkileyen, içeriksiz hale getiren sahte/taklit kentsel parçalar oluşturulmaktadır.

Soja “postmodern şehirdeki kentsel dönüşüm sürecini açıklarken, gerçek dünyanın simülasyonları ile kentsel yaşam deneyimimizi etkileyen hipergerçek (hyper-real) ve taklit/sahte (simulacrum) mekânlardan oluşan sanal kent imgesi” üzerinde durmaktadır. (Soja, E., 2002). Bu sanal ortam reklam ve medya kanalları ile tüketicinin deneyimine sunulmakta, bir araç olarak göstergelerle tüketme arzusu uyandırılmaktadır.

Sonuçta, mimarlık çerçevesinde gerçekleşen ürünlerin farklı coğrafyalarda ve değişken zamansallıklarda taklitlerinin üretiliyor olması artan tüketimin baskısı ile açıklanabilir. Tüketim ilişkilerinin kentsel mekandaki yansıması olarak kapalı konut yerleşmeleri de bu baskıdan etkilenmiş, ütöpik söylemlerle geliştirilen tematik yaşamlar taklit yerleşmelerde yerini bulmuştur. Bu durum, postmodern tüketim yaklaşımı içinde mimarlık ürününün bağlamından kopmasına, imgenin metalaşmasına yol açmıştır.

3.2.2 Kapalı Konut Yerleşmelerinde Tematik Yaşam Kurgusu: Disneyleşme

Uluslararası şirketler küreselleşme gereği yayılma stratejileri kapsamında kentleri yeniden yapılandırmaktadırlar. Bu bağlamda yerele ait özellikler kültür endüstrisi ile küresel dolaşımda metalaştırılmıştır. Metalaşan nesne herhangi bir yerde üretilen gösteri ve eğlence odaklı tematik kurgunun bir parçasına dönüştürülmektedir.

Genel olarak yaşam biçiminin bir tema kurgusu çerçevesinde metalaştırılıyor olması disneyleşme (disneyfication) olarak tanımlanabilir. Boş zamanın geçirilmesi üzerine kurulu bu tematik yaşam tüketim odaklı eylemleri içinde barındırmaktadır. “Ritzer’e göre Disney Dünyası her tür şeyi tüketmemizi sağlayan ortam ya da yapıların modelini temsil etmektedir.” (Ritzer, 2000:23). “Postmodern benzetime dayalı tecrübelerin ilk tüketim amaçlı yapılarından” olan (Şişen O,2009) Disneyland, steril, dışa kapalı, denetimli ve her şeyi içinde barındıran bir mekansal yapı göstermektedir.

Baudrillard’a göre (2013:29) “Disneyland’daki düşsellik ne gerçektir ne de sahte. Burası gerçeğe özgü düşselliği, gerçeği simetrik bir şekilde yeniden üretebilmek amacıyla tasarlanmış bir caydırma (ikna) makinesidir.” Bir kültüre ait değerlerin minyatürleştirilerek yeniden üretilmesi ile iç içe geçmiş simülakr düzenidir. Baudrillard’a paralel olarak Jameson da “Disneyleşmeyi postmodernlik ve onun bir simulakrı” olarak görmektedir. (Jameson, F., 2009:291) Jameson’a göre Disneyleşme miras alınan kültürel özelliklerin karmaşık bir terim ya da çözünürlük imgesi ile yapay olarak yeniden üretilmesini sağlayan çok kültürlü bir süreçtir. Disneyleşme yapay bir kültür oluşturarak gerçek ile hayal arasındaki sınırı belirsizleştirmektedir.

Gottdiener, “Disneyland, gerçek bir kent ya da kent deneyimi değildir; toplumumuzda var olan kentlerin ortak noktası olan birçok hastalıktan uzak, büyük bir şirket tarafından sorunsuz bir şekilde işletilen taklit bir kent alanıdır” (Gottdiener, 2005:155) demektedir. Tüketicinin öznesi olan insan için; gerçeğine göre tüm kusurlarından arındırılmış tematik yaşamı deneyimlemek, hayal dünyasında yaşamak tüketimin bir parçasıdır. Buna göre tüketici “...çoklu göstergeler ve elektronik imajların inanılmaz akışkanlığı aracılığıyla simüle edilmiş bir devinimi” yaşamaktadır. (Urry,J., 1999:203) Temsil edilen ile gerçek olan arasındaki sınırların bu şekilde belirsizleşmesi toplumsal ve kültürel farksızlaşmayı yansıtmaktadır. İlk olarak 1955 yılında California’da kurulan Disneyland ile tüketimin mekansal yansıması olan üretim biçimi; genel olarak temalı park projeleri, alışveriş merkezleri ve son dönemde kapalı konut yerleşmelerinde karşımıza çıkmaktadır.

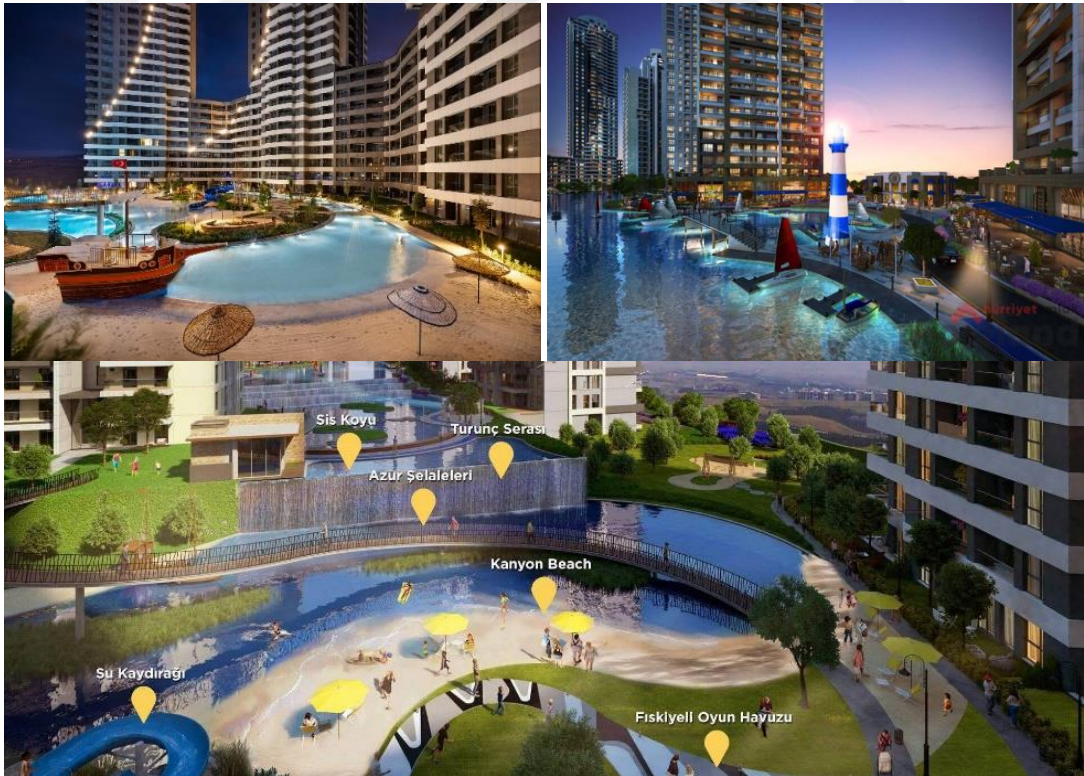
Bu çalışmada kapalı konut yerleşmeleri postmodern tüketim kültürünün yeri yeniden üretme pratiklerinden biri olan Disneyleşme kavramı ile özellikle tematik kurgu açısından ilişkilendirilmektedir. Disneyleşme’nin başka bağlamların kültürel ve

mekansal özelliklerini tematik bir kurgunun içinde simüle ederek yeniden üretmesi; kapalı konut yerleşmelerinin üretim ve pazarlama stratejileri ve tüketme arzusunun güçlendirmesi açısından önemli bir motivasyondur.

Çalışmanın İstanbul alan araştırmasını oluşturan kapalı konut yerleşmeleri ilerleyen bölümde görüleceği üzere Venedik'in, İstanbul Boğazı'nın ve Akdenizli bir yaşam olarak Toskana'nın tematik yaşam kurgusu ile üretilmişlerdir.

Türkiye ve dünyada bu tarz tematik yaşam kurgusu ile üretilen kapalı konut yerleşmelerine birçok örnek verilebilir. Bunlardan birisi de Ankara'da "Marina Ankara" ismi ile Sinpaş GYO tarafından 2018 yılında yapılan kapalı konut yerleşmesidir. Projede Marina teması ile Ankara karasal coğrafyasında su ögesi temelli bir arzu üretimi gerçekleştirilmiştir.

Marina Ankara kapalı konut yerleşmesi tematik kurgusu ile Disneyleşme örneği olarak gösterilebilir. Buna göre 'Azur Şelaleleri', kanyonları, saklı koyları, tropik kumsalı, deniz feneri ve yelkenlileri ile farklı coğrafyalardan özellikli örneklerin bir araya getirilerek kolaj yapılmasıyla bir tematik yaşam kurgusu üretilmiştir.



Şekil 3. 6 Marina Ankara'da Tematik Yaşam (URL 10: erişim tarihi:27.03.2021)

Bu kapalı konut yerleşmesinde genel olarak tematik kurgu peyzaj öğeleri ile şekillenmiştir. Kumsalda gemi, yelkenliler, deniz feneri gibi, parçaların bir araya gelmesi ile oluşturulan alan Disneyland’a benzer bir tematik parkı andırmaktadır.

Postmodern tüketim kültürünün yeri yeniden üretme pratiklerinden biri olan imgenin baştan çıkarıcı etkisi ile tüketiciyi büyüleyen kapalı konut yerleşmeleri kapitalin kentsel mekana müdahale araçlarından biri haline dönüşmüştür. Buna göre hem üretilen kapalı konut yerleşmesinin hem de yeniden üretilen imgenin bağlamla ve kentsel mekanla bir ilişkisi bulunmamaktadır. Bu ilişkisizliğin bir diğer sebebi de kapalı konut yerleşmelerinin duvarları ile kentsel mekandan ayrışmasıdır. Bu da bu tarz yerleşim alanlarının yersiz yurtsuz, kentsel bir fragman olarak her yere taşınabilme ihtimalini göstermektedir. Aynı gayrimenkul yatırımcısı ve mimari tasarım ekibi tarafından İstanbul, Bursa ve Gaziantep’te üretilen kapalı konut yerleşmelerinin benzer tasarım söylemleri ve mekansal kurguya sahip olması bunun bir göstergesidir.

Bir su ögesi kıyısı boyunca karşılıklı dizili villa ve arkalarında yüksek katlı konut blokları ile birbirine benzer yapma biçiminin farklı bağlamlarda yeniden üretilmesine örnek olarak Bosphorus City (İstanbul), Bursa Modern(Bursa) ve Antepia (Gaziantep) kapalı konut yerleşmeleri verilebilir.



Şekil 3. 7: Bosphorus City (URL 11, erişim tarihi:27.03.2021)



Şekil 3. 8: Bursa Modern (URL 12, erişim tarihi:27.03.2021)



Şekil 3. 9: Antepia (URL 13, erişim tarihi:27.03.2021)

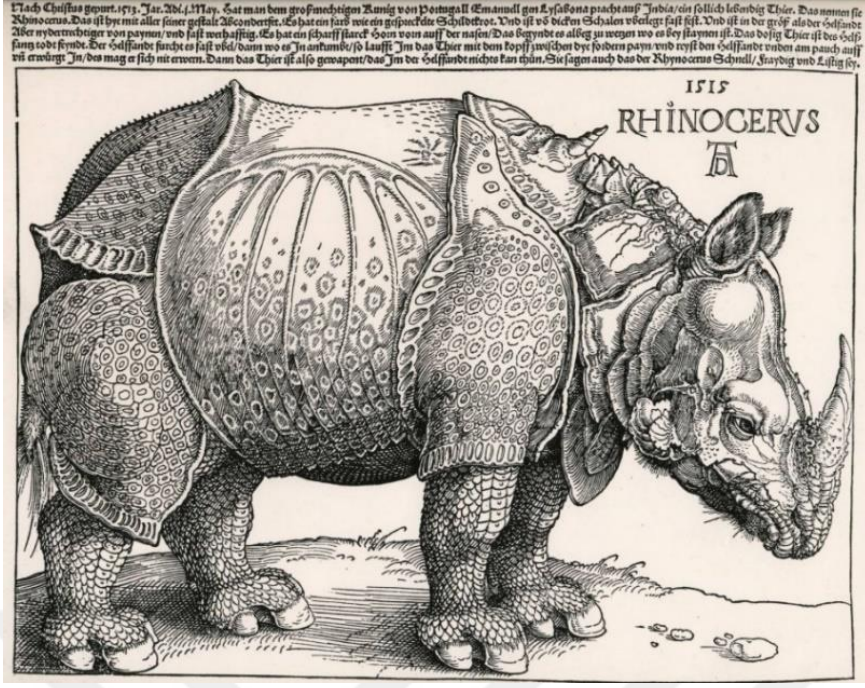
Geleneksel veya tarihi konuta biçimsel referanslar ile üretilen konutlar, modern yaşamın göstergesi olarak yüksek katlı bloklar, su ögesi üzerinde kayıklar ile nostalji her üç kapalı konut yerleşmesinde de tematik yaşam biçiminin bileşenlerindendir. Yeni bir kentleşme anlayışı ile üretilen, yeni bir alışveriş biçimi, eğlence endüstrisi ile küreselleşmiş bağlam içinde ütöpik yaşam biçimleri kapalı konut yerleşmeleri ile disneyleşmeyi birlikte okumanın kentsel dinamikleridir.

Buna göre duvarlar içinde mekansal yapının derinliksizliği ve gerçek dışılığı, duvarlar dışında kentsel yapının parçalı, süreksiz ve yersiz oluşu kapalı konut yerleşmelerini yer ve kimlik sorunsalı bağlamında eleştirel olarak okumanın önemini göstermektedir.

3.3 ‘Öteki’ nin Olağandışı Mekansallığı: Kapalı Konut Yerleşmeleri

Bu bölümde; tüketim kültürünün kentsel yeniden üretim pratiklerine, kapalı konut yerleşmeleri özelinde, kente içkin mekansal ilişkisellikler üzerinden bütünlüklü bir okuma geliştirmek hedeflenmiştir. Buna göre düşünsel temelini ‘öteki’ ile kurulan ilişki durumundan alan heterotopya kavramı ile ötekilerin olağandışı bir aradalığını pratikte içeren kapalı konut yerleşmeleri ortak bir zeminde tartışılacaktır.

Tıbbi bir terim olan heterotopya, bir dokunun olağan yerinden farklı bir bölgede kontrol dışı ortaya çıkması ile oluşan anatomik yapıda beden bütünlüğünü bozan hastalıklı bir durum, melezlik olarak tarif edilir. Albrecht Dürer’in 1500’lü yıllarda gövdesi plakalardan oluşan zırhla kaplı, sırtında olması gerekenden başka bir yerde bulunan boynuzu ile gergedan gravürü bir heterotopya olarak kabul edilir. Bu durum olasılıksız olanın bir gergedan bedeni üzerindeki ihtimalini göstermektedir. Gravür, temsil ettiği gerçekliğin yerine geçmiştir.



Şekil 3. 10: Albrecht Dürer/ Gergedan Gravürü (URL 14, erişim tarihi: 08.07.2017)

Heterotopya kavramını 1984 yılında mekansal bağlamda ilk kez kullanmış olan Foucault'ya göre (2005) heterotopyalar bir ötekilik mekanıdır. Temeli farklılıkların bir aradalığına dayanan heterotopyalar, mekana dair bir metafor olarak nitelendirildiğinde bugünün değişken ve dinamik kent mekanını anlamak ve yeniden üretmek için kendi içerisinde potansiyeller barındırır. "Heterotopyalar çevreleri ile ilişki içindeki ötekilik mahalleri olduğu ölçüde ötekilik oluşumları arasındaki ilişkileri ön plana çıkaran yerler haline gelir. Yalnızca ötekiliklerin farklılıklarını yansıtmakla kalmaz, ötekiliği kendilerinin sürekli doğumunun bir iç koşulu haline getirir." (Stavrides, S, 2016:154) Heterotopyaların kendi içsel dinamiklerinde ötekilik ve farklılık gerilimleri karakteristik özelliklerini belirlemektedir. Foucault Öteki Mekanlara Dair'de heterotopyaları şu şekilde açıklamıştır:

"Heterotopya kendi içlerinde uyumsuz birçok mekanı, birçok alanı tek bir gerçek yerde yan yana getirebilir... bu mekanlar ve alanlar geriye kalan tüm mekanla ilişkili bir işleve sahiptir. Söz konusu işlev iki zıt kutup arasında ortaya çıkar. Ya insan hayatının bölümlendiği tüm alanların, her gerçek mekanın görüldüğünden de yanıltıcı niteliğini açığa çıkaracak bir yanılsama mekanı yaratmak... Ya da bizimkisi ne denli karmakarışık, kötü yapılmış ve düzensizse, o denli mükemmel, özenli ve düzenli bir başka gerçek mekan, başka bir mekan yaratmak gibi bir işlevleri vardır." (Foucault, M., 1986:26-27, aktaran Soja, E.W., 2017:28)

Foucault'nun bu açıklamasından hareketle daha önceki bölümlerde postmodern tüketim kültürünün etkisinde, küresel dünyada başka bağlamlara ait imgelerin gerçek bir mekanda yan yana getirilerek yeniden üretilmesi ile oluşturulan kapalı konut yerleşmeleri yanıltıcı(hipergerçek) ve kusursuz mekansal kurgusu ile bir heterotopya olarak kabul edilmektedir. Kapalı konut yerleşmeleri metaforik olarak Dürer'in gergedanındaki boynuz gibi imgenin olması gereken bir yerden başka bir yerde yeniden üretilmesi ve kente dair birçok işlevi içinde barındırması ile heterotopya olarak görülmektedir.

Ütopya ve Distopya'nın hayali ve 'gerçek dışı mekansallığına karşın heterotopya, ütopyanın hayata geçirildiği bir gerçekliği temsil etmektedir. Bu bağlamda kapalı konut yerleşmelerinin ütopik söylemler üzerinden kurguladığı mekansal karşılıklar heterotopya oldukları savını güçlendirmektedir. Farklı zaman ve bağlamlara ait parçaların birlikteliği ile oluşan bu durum heterojen bir gerçekliktir. Bir heterotopya olarak kapalı konut yerleşmeleri de kusursuz bir temada, ütopik söylemlerle, öteki mekanlara dair imgelerin tek ve gerçek bir mekanda birbirleriyle ilişkisiz bir şekilde bir araya getirildiği alternatif bir yaşam biçimidir.

Foucault Öteki Mekanlar'a Dair'de heterotopyanın mekansallığını altı temel ilke ile açıklamaktadır. (2005:296-301)

Kriz ve Sapma Heterotopyalarını kapsayan ilk ilke norm dışı insanların kapatıldığı yaşam alanlarını içermektedir. (Akıl hastanesi, Hapishane vb gibi). Bu mekanlar evrensel olmakla birlikte farklı biçimlerde oluşturulabilir.

İkinci ilkeye göre heterotopyalar bir toplumun tarihsel sürekliliğinde veya eş zamanlı olarak farklı kültürler tarafından işlevleri değişerek yeniden anlamlandırılabilir. Buna örnek olarak dönemsel koşullara veya kültürel yapıya bağlı olarak farklı işlev ve anlamlar yüklenen mezarlıklar verilmiştir.

Kapalı konut yerleşmeleri ile de ilişkilendirilebileceği savunulan üçüncü ilkeye göre; heterotopyalar kendi içinde olanaklı, birbiri ile bağdaşmaz birçok parçalı yapının (ötekilerin, farklılıkların) olağandışı bir mekanda bir araya getirilmesi ile oluşmaktadır. Bu olağandışı durumu pratikte içermesi ve heterojen, hibrid mekanların birlikteliği ile kapalı konut yerleşmeleri de heterotopyaların karakteristik özelliğini taşımaktadır.

Dördüncü ilkede heterotopyaların zamansal boyutuna değinilmiştir. Buna göre heterotopyalar zamansal süreklilikteki kesitlerin katmanlı bir şekilde, zamanla bağları kopararak, biriktirilmesi ile oluşan mekanlardır. Buna örnek olarak müzeler ve kütüphaneler verilmiştir. Stavrides heterotopyaları bir süreksizlik alanı olarak mekan ve zaman fragmanları şeklinde yorumlamaktadır. (2016:158) Özellikle “Zaman Ötesi Zamanlar Arasında Kapalı Konut Yerleşmeleri” başlığı altında incelenen kapalı konut yerleşmelerinde tarihsel süreçte, belleklerde iz bırakmış kentsel deneyim ve yaşamlara ait göstergelerin yeniden üretilmesi ile oluşturulan mekansal oluşumun heterotopya olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Heterotopyaların karakteristik özelliklerini aktaran beşinci ilke denetimli bir açılma-kapanma olgusu üzerinedir. Foucault’ya göre (2005:300) “Heterotopyalar her zaman bir açılma ve kapanma sistemi gerektirirler; bu, heterotopyaları hem tecrit eder hem de nüfuz edilebilir kılar. Heterotopik bir mevkiye bir değirmene girilir gibi girilmez. Belli bir izinle ve belirli davranışları yerine getirdikten sonra girilebilir.” Buna örnek olarak zorunluluk esaslı kışla ve askeri alanlar veya gönüllülük esaslı sauna ve hamamlar verilmiştir. Heterotopyalar birer kapatma mekânı olarak kendi dışındaki tüm mekânı bir kara delik gibi sürekli kendilerine çekip kopyalayarak, bozarak yutma eğilimindedirler. (Nakıboğlu G, 2015:386)

Kapalılık üzerinden kurulan ötekilik ilişkisinin bir başka yansıma şekli duvarlarla tamamen dışarı ile bağlantısı kesilmiş olan çöküntü bölgesi halini almış mekansal yapılardır. Çin’de yer alan Walled City ötekiler üzerinden kurulan kapalılık esaslı mekansal yapılanma için önemli bir örnektir.

Bu bölgede sosyo-kültürel ve ekonomik etmenlerin doğrudan belirleyiciliğinde ortaya çıkan bu yapılar birer kentsel adacık halini almışlardır. Heterotopyaların öteki ile kurduğu ilişki sadece mekansal değil toplumsal yapıdaki kimlikler üzerinde de belirleyici olmaktadır. “Farklı adacıklara girmeye izinli olan farklı insan grupları söz konusudur ve aslında onların orada olmalarına izin verilmesi, zaten onların kimliklerinin çok önemli göstergesidir. Yerleşim adacıkları ayırt edilebilir kentsel kimlikleri tanımlayabilir.” (Stavrides, S., 2016:33).



Şekil 3. 11: Kowloon Walled City, Çin (URL 15, erişim tarihi: 05.11.2017)

Aynı zamanda, bu mekanlarda ortaya çıkan kimlikler de kapalı çevrelenmiş kimliklerdir. Böylesi mekanlarda duvarlarla birlikte duvarın içinde saklanmış bir o kadar da orada yaşayanların günlük olarak ürettikleri sosyal gerçekliklerin payı çok yüksektir. Bu tarz mekanlar ise kontrollü girilebilen, kontrol altında tutulan bir mekan konumunda olup, yaşayanlar bu mekanın dışına çıktıklarında başkaları için birer tehdit oluşturabilir. Bu örnek aslında kentten tamamen kopuk bir biçimde yaşamın olduğu farklılaşmış ve sosyal segregasyonun olduğu bir mekânsal yapıdır. Yaklaşık 50.000 kişinin yaşadığı, 1992 yılında yıkılan Walled City bir heterotopya olarak yoksul, norm dışı insanların suç temelli yaşamının ötekileştiği ve kapanma temelli bir heterotopya olarak yorumlanabilir.

Heterotopyalarda *ötekinin* içerde ya da dışarda olmasına göre gözetleme ve denetim şekli de farklılık göstermektedir. Walled City’de içerdekilerin ötekileştiği mekansal ve toplumsal yapılanmanın aksine kapalı konut yerleşmelerinde dışardakiler ötekileştirilmiştir. Walled City’de içerdekiler bir tehdit olarak algılanırken kapalı konut yerleşmelerinde dışardakiler bir tehdittir. Kapalı konut yerleşmelerinin kapalılığını

kuran mekansal ve denetimli yapılanma, heterotopyaların günümüz tüketim odaklı kentsel yapılanması ile ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Kurallara dayalı giriş çıkış sistemi, ötekilerin içeri alınmasındaki ritüelleri, bir gözetleyici olarak güvenlik görevlileri ile kapalı konut yerleşmeleri heterotopya olarak kabul edebilir. Kapalı konut yerleşmeleri ötekiler üzerinden kendini konumlandırarak, kapalılığını ve denetimini güvenlik temelli distopyalar üzerinden kurar.

Foucault açılma-kapanma pratikleri temelli heterotopya açılımını, gözetleme ve denetleme esaslı bir sistem olan panoptikon üzerinden kurgulamaktadır. Panoptikon Jeremy Bentham'ın 1700'lü yıllarda tasarladığı, bir hapishanenin denetim ve kontrol mekanizmasının kurgusudur. Zorunluluk esaslı kapanma içeren alanlarda ötekinin davranışlarını baskılamayı ve kontrol altında tutmayı hedeflemektedir. Bauman ise zorunluluk esaslı kapanma ve denetleme eyleminin gönüllülük üzerine kurulu sistemini süper-panoptikon olarak tanımlayarak günümüz toplumsal yapısına uyarlamaktadır. (2014:59-60). Buna göre kapalı konut yerleşmelerinin gönüllülük esaslı kapanma ve gözetlenme kurgusu süper panoptikon olarak kabul edilebilir.

Foucault'nun heterotopyaları açıkladığı son ilke heterotopyaların kendi dışında kalan bütünün bir parçası olarak işlevlerinin olmasıdır. Bu işlevi Foucault; gerçek mekânı yanılsama olarak teşhir etmeleri ve/veya "bizim mekânımız ne kadar düzensiz, ne kadar kötü yerleştirilmiş ve karmakarışık ise o kadar mükemmel, o kadar titiz, o kadar düzenli olan öteki bir mekân, öteki bir gerçek mekân"(2014:301) yaratmaları ile açıklamaktadır. Genelevler ve koloniler (Cizvit kolonileri ya da Amerika'daki Püriten Topluluklar) heterotopyanın son karakteristik özelliğinin mekansal karşılığı olarak gösterilmiştir. Eşsiz bir hayal gücü ile beslenmiş kusursuz mekanların kentsel bütün içinde kendi içine kapalı *yüzen bir mekan parçası, yersiz bir yer* olduğu savı ile kapalı konut yerleşmelerinde yaratılan kusursuz teatral yapı ile yaratılan yersiz-yurtsuzlaşma ilişkilendirilebilir.

Kapalı konut yerleşmelerinde bir kolaj olarak farklı zaman ve mekanlara ait parçaların yeniden üretilerek başka bir bağlamda bir araya getiriliyor olması bu bölüm içinde heterotopya ile kavramsal olarak ilişkilendirilmesi gerekliliğini göstermiştir. Heterotopyaların tüm karakteristik özelliklerine bakıldığında kapalı konut yerleşmeleri

ile ortak bir zeminde değerlendirilebilecekleri düşünülmektedir. Özellikle kendini öteki ile (sosyal ve mekansal bağlamda) ilişkisi üzerinden tanımlaması, farklı zamanlara ve/veya farklı bağlamlara ait birbiri ile ilişkisiz hibrit parçaların bir kolajı olarak üretilmesi, güvenlik tedbirleri ile kapalılığı kuran bir gözetleme ve denetleme işleyişlerinin olması, kusursuz tematik yaşam kurguları ve yersizleşmiş olmaları, kapalı konut yerleşmelerinin heterotopya olduğu fikrini mümkün kılmaktadır.

3.4 Kentsel Bir Fragman Olarak Kapalı Konut Yerleşmeleri

“Sinemada tanıtım filmi” (TDK) anlamına gelen fragman sözcüğü bütünü temsil edebilecek parçalardan oluşan kolajı ifade etmektedir.

Bugünün tüketim odaklı küresel kentlerinde imgenin zaman ötesi ve yer ötesi bir aşkınlıkla, deneyimlenen an’dan ve yerden bağımsız, kendi bağlamından koparılarak yeniden üretilmesi ile çok katmanlı bir kolaj oluşturulmaktadır. Bu kolajlar kentsel mekanda parçalı bir doku üretmektedir. Birbiri ile ilişkisiz imgeler, bu parçalı dokuda temsil ettiği gerçekliğin duygusunu ve deneyimini tematik bir kurgu içinde yansıtmaya çalışmaktadır. Ancak bu kolaj evrenler kümesinin ne koparıldıkları, ne de yeniden üretildikleri vektörel sınırlar ile bir bağı kalmamıştır. Bütünün bir parçanın içine sıkıştırıldığı bu durum; kentsel mekanda yaşanan parçacıl ve kolajlardan oluşan yeniden üretim pratiğini kentsel fragman olarak yorumlamayı olanaklı hale getirmektedir.

Kentler birçok kentsel fragmanın bir araya gelişi ile oluşmuş bütünlüklerdir. Bu fragmanların ilişkiselliği bütünü var etmekte, bütüne ilişkin deneyim üretmeyi kolaylaştırmaktadır. Kapalı konut yerleşmelerinin oluşturdukları yeni sınır ötesi alanlar ile birlikte sosyal ve fiziksel parçalanmayı derinleştirdikleri günümüz kentlerinde, kentsel fragman hem kentsel bütünlükten kopmuş, hem de kendi içinde bir bütün oluşturan/ bütünü temsil eden parçaya işaret etmektedir. Kapalı konut yerleşmelerinin oluşturduğu bu fragmantel yapı bahsedilen sosyal ve mekansal ilişkilerden uzak, kentsel örüntüde ve süreklilikte kopmalara neden olmaktadır.

“Fenomenolojik bakış açısına göre, bir şeyi görünür kılmak, onu, yerleştirildiği arka plandan ayırt edilir kılmak demektir.” (Örge N., 2013) Bu durumun postmodern tüketim kültürü etkisi altındaki kentsel mekana yansıması; fragmanlardan oluşan,

yerden ve bağlamından kopuk kentsel kesitler olarak karşımıza çıkmaktadır. İmgenin başka bir bağlamda yeniden üretilmesi ile görünürlüğünün artırıldığı kapalı konut yerleşmelerinin de kendi sınırları ile kentsel mekandan ayırt edilebilir olması kentin iç içe geçmiş ilişkiler ağında kopmaya/ ayrışmaya neden olmaktadır. Bu kopmanın kentsel ve toplumsal kolektif bellekte parçalanmayı beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Bu hali ile kapalı konut yerleşmeleri sosyal ve mekansal anlamda gönüllülük esaslı bir gettodur.

Kapalı konut yerleşmelerinin kentsel fragman olduğu kabulü sadece kente dair biçimsel yeniden üretimlerden oluşması değil; aynı zamanda bir çok fonksiyonu da (yeme-içme, alışveriş, toplanma, rekreatif alan, sportif aktiviteler, eğlence, güvenlik tedbirleri, kimilerinde eğitim ve hatta sağlık vb.) içermesinden kaynaklanmaktadır. Bir kent simülasyonu gibi davranan kapalı konut yerleşmeleri kent fonksiyonlarını barındıran parçaların kolajından oluşmaktadır.

Kapalı konut yerleşmelerinde duvarlar ile oluşturulan sınırların dışına çıkmadan kente dair deneyimlerin yaşanabileceği söylemi ile bir kent simülasyonu oluşturulmaktadır. Baudrillard’a göre, “eğer bütüne ait özellikler her bir parçada bulunabiliyorsa o zaman bütün, anlamını yitirmektedir.”(2013:142). Bu bağlamda ötekilerden farklılaşmak ve ayrışmak, görünürlüğü artırmak için geliştirilen, kentsel bütüne ait parçalardan oluşan fragmentel yaşam kurgusunun kentin bir bütün olarak algılanmasını zorlaştırdığı, kent ve kentli kimliğini yeniden yapılandığı, yere dair referansları ve belirleyicileri soluklaştırdığı düşünülmektedir.

3.5 Bölüm Sonucu: Her Yer Her Yerde

Gizlemek (dissimuler), sahip olunan şeye sahip değilmiş gibi yapmak; simüle etmek ise sahip olunmayan şeye sahipmiş gibi yapmaktır. Birincisi bir varlığa (şu anda burada bulunmayan) diğeri ise bir yokluğa (şu anda burada bulunmamaya) göndermektedir. (Baudrillard, J., 2013:15)

Bu bölümde postmodern tüketim kültürünün küresel dünyada imgenin dolaşımı ile yeri yeniden üretme pratikleri ve kapalı konut yerleşmeleri ortak bir zeminde tartışılarak eleştirel bir okuma geliştirilmeye çalışılmıştır. Başka bir bağlam veya zamana ait genetik

kodların, bir arzu nesnesi olarak metalaştırılması sonucu oluşan hipergerçeklik /simülasyon yeniden üretim pratiklerinin düşünsel arka planını kurmaktadır.

Kentsel heterotopyaların kendini gerekçelendirme biçimi olarak ötekilik / ötekilerle kurulan ilişki durumu kapalı konut yerleşmeleri özelinde çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda tüketim odaklı mekansal bir üretim stratejisi olarak 'öteki'lerden farklılaşmaya (kimliğin ayırıcı özelliklerini kapsamaktadır) çalışırken üretilen benzerlik / aynılıştan bahsedilmiştir. Paradoksal bir şekilde farklılaşmaya çalışırken üretilen aynılıştan/taklit'in kentsel ve kentli kimliği üzerindeki etkileri kapalı konut yerleşmeleri araştırmalarıyla değerlendirilmiştir. Buna göre küresel dünyada sınırların ortadan kalkması ile birlikte zaman ve yerötesi aşkınlıkta yeniden ve yeniden üretilen imge kültürel pratikleri ve gündelik hayat deneyimlerini değiştirmektedir. Kapalı konut yerleşmelerinin; "kendi içsel farklılıklarını dışsal bir öteki'ne yansıtarak" belirlenen kimliklenme sürecinde, öteki olarak belirlediği kentsel mekansal ve toplumsal yapıdan ayrışma üzerine ürettiği farklılaşma arayışı, bütünlüklü bir kentsel kimlik okumasını zorlaştırmaktadır. Böylece kolektif hafızada yer alan zaman ve mekana ait bütünlüklü kimlik repertuarı parçalanmış, bağlama dair izler silikleşmiş ya da daha görünür hale gelmiştir. Tarihsel süreklilikteki yere ve yerele ait kimlikler dönüşüme uğramış, tüketim odaklı yeni kimlik edinme süreçleri başlamıştır.

Bir bağlamı kuran şey sadece biçimsel oluşumlar değil, yaşamsal izlerdir de aynı zamanda. Özellikle kentsel dönüşüm yolu ile kentlerin yıkarak yeniden yapılandırıldığı günümüz küresel tüketim dünyasında yaşama dair varoluşsal izlerin, mekansal ve sosyal birikimlerin yok edilmesi ile silinen ve yeniden başlayan bir kimliklenme süreci yaşanmaktadır. Bu durumun geçmiş bugün ve gelecek arasında kültürel bir süreksizliğe neden olduğu düşünülmektedir.

"Bireyin kimliğinin gelişmesi, kent içinde karşılaştığı ötekilerle etkileşimi doğrultusunda sürecektir. Mekan bu karşılaşmaların yaşandığı yerdir." (Aslanoğlu, 1998, s. 219).Genel olarak kentler farklılıkların çoğulluğu ve diyalogu üzerine kuruludur. Kapalı konut yerleşmelerinin duvarları ve sınırları ile kurduğu mekansal yapısı ve öteki söylemi ile güçlendirdiği sosyal yapısı bu diyaloga engel bir durum teşkil etmektedir. Bu durum kapalı konut yerleşmelerinin kentsel mekanda yarattığı parçalanmanın bir göstergesi olarak kabul edilebilir. "Postmodernliğin mekânları, fiziksel yakınlıkla paralel gitmeyen

ilişki biçimleri ve sosyal uzaklığa içkin yapay ilişkilerle tanımlanırlar.” (Aytaç, Ö., 2013:160) Bu mesafelenme sosyal ve mekansal ayrışmaya neden olmakla birlikte bir yere ait olma hissini de köreltmektedir. Böylece bireyin yaşadığı kentle ilişkileri zayıflamış, bağları kopmuştur. Bu ilişkisizlik hali bireyin postmodern tüketim kültürünün yeri yeniden üretmesi ile oluşan parçalı, tematik ve hipergerçek mekanlarda yaşamayı tercih etme ihtimalini daha olanaklı hale getirmektedir.

Eisenman “tüketime dayalı medyatik şehrin artık kendi ağırlığı altında çökerek farklılık yerine aynılık ürettiğinden” bahseder. (Hays, 2015:11) Küreselleşme ile birlikte dolaşıma giren imgelerin başka bir bağlamda yeniden üretilmesi ile temsil ettiği gerçeklik aynılaşıma/farklılaşma dualitesi arasında kalmaktadır. “Genetik kodlama sırasında ortadan kaybolan şey de bu farktır. Belirleyebilme gücünden yoksunlaşmayı, moleküller arası bir rastlantıdan çok ilişki yokluğunda aramak gerekir. (Baudrillard, J., 2013:57) Bu *yoksunluk* ve *yokluk* kentsel mekanda yersizleşme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Marc Auge tarafından kavramsallaştırılan tarih, kimlik ve ilişkisellik bakımından yoksunluğa işaret eden yok-yer (non lieu/non-place) özne ver yer’in kurduğu ilişki açısından *yere ait kodların okunamadığı durumu işaret etmektedir. Öznel ve anlık* kavrayışlar üzerinden değerlendirilen yok-yerler birçok paradoksu içinde barındırmaktadır. “Yersizleşme, hem toplumsal tarihsel anlamda hem de öznenin mekânda eylemliliği anlamında artsüremlili (diakronik) bir okumaya da olanak sağlarken yok-yer kavramsallaştırması yalnızca eşsüremlili (senkronik) boyutunda kalmaktadır.” (Koçyiğit, R.G., 2013:543) Bu açıdan toplumsal ve kentsel mekana dair sorunlara işaret etmesi ve tarihsel bir süreci kapsamaması nedeni ile *yersizleşme* kavramı kullanılacaktır.

“Yersizleşmenin dinamiğini yaratan güç yeni bir gövdelenmeyle yeri yeniden üretmektedir.”(Koçyiğit, R.G., 2013:543) Burada postmodern tüketim kültürünün bir yeniden üretim pratiği olarak kapalı konut yerleşmelerinin kente karşı durduğu noktada ürettiği yersizlik sorunsallaştırılmıştır. Yersizleşme kimlik, zaman ve bağlama dair referansların soluklaşması/belirsizleşmesi olarak tanımlanabilir. Yersizleşme sürecinde araçsallaştırılan mimarlık kimlik, zaman ve bağlama dair imgeyi metalaştırarak yeniden üretmektedir.

Postyapısalcı düşünce temelli kavramsallaştırmaları ile Deleuze ve Guattari kapitalizmin toplumsal kültürel yeniden yapılandırma sürecini ve bağların zayıflamasını yersiz-yurtsuzlaşma (deterritorialization) olarak tariflemektedir. (Deleuze ve Guattari 1996, 81-86). Düşünörlere göre küresel dünyada sınırların yok olması ile birlikte oluşan güncel toplumsal gerçeklik yersizleşme ile çözümlenebilecektir.

Kolektif belleğin kaydettiğı tarihsel olaylar toplumsal etkinliğe bağı diğer olaylarla ilişki kurarak, bunların etkileriyle yeniden yorumlanarak hatırlanır böylece toplumsal etkinliğe bağı olarak çeşitlenir, sıkışır ya da genişler. Toplumların zaman deneyimi de kişisel zaman deneyiminden farklı değildir. Kolektif bellekte zamana ait izlerin yeniden üretilmesi ile oluşan durum kültürel ve toplumsal yersizleşmenin göstergesidir.

Zaman ve mekânın içinin boşaltılması ve metalaştırılması yersizleşmenin temel kaynaklarından biridir. Modernleşen toplumlarda, zaman ve mekânın türdeşleştirilmesi, zaman ve mekânın birbirleriyle değiştirilebilmesine, alınıp satılabilmesine olanak sağlamıştır.

Mimarlığın kendi işlevsel ve temsili gerekliliklerini unutarak imleyenlerden kurulu biçime indirgenmesi ile üretilen kentsel mekanlar temalar ve simölasyonlar aracılığıyla tasarlanır ve inşa edilir. Bu durumda, bağlamın kümülatif bileşenleri olarak anlamların, deneyimlerin ve sosyo-kültürel kökenlerin çeşitliliğinden kaynaklanan mekansal farklılıklar ortadan kalkma riskiyle karşı karşıyadır. Bu tehdit kimliksizleşme, tek tipleşme, aynılaşıma, yersizleşme nosyonları ile karşımıza çıkmaktadır.

Yerler birer tüketim nesnesi haline gelmiş ve bu amaçla yeniden üretilmişlerdir. Bu çerçeveden bakıldığında tüketim aracı haline dönüşen, sosyal statü göstergesi olarak kullanılan “kapalı konut yerleşmeleri” yeni yüzüyle konut, yerden, coğrafyadan ve bulunduğu toplumun sosyo-kültürel yapısından arındırılmış, yersizleştirilmiştir. Bu bağlamda kapalı konut yerleşimleri yeni ilişkiler ağı ile kenti yeniden tanımlayarak; yersizleşmeye zemin hazırlamaktadırlar. Çünkü bu yapı, konutu ve konutu kullanan sınıfları yeniden tanımlayarak üretmektedir. Aynılaşıma, benzeşme, tek tipleştirme, sınıflaştırma gibi unsurlarla da bu durum güçlenmektedir.

Sonuçta, mekanın üretimi ve yeniden üretiminin gerçekleştiğı kentsel tasarım ve mimarlığın müdahale ettiğı tüm yapıları çevrelerin; içinde tüketim merkezli ve tüketim

üzerinden yaygınlaşan bir ağ içinde geliştiği, yeni ilişki ağları içinde yerin gelip geçici hale geldiği, anındalığın önem kazandığı, gösterge ve imgelerin önem kazandığı ve bu yolla yeniden üretildikleri, ve bunların da gerçeklik düzeyinde algılandığı ve kabullendiği bir döneme geçilmiştir. Bu durumun mekandaki yansımaları ise yerinden ve yerelinden kopuk ortaya çıkan birbirlerine çok benzer, taklit olan kentsel ve yapı bazlı mimari ürünler olmaktadır. Böylece, “Her yer her yerde” kendini göstermektedir. Gösterge bilimsel açıdan, bu örneklerin varlığı sayesinde mekanın bulunduğu yer ile ilişki olmadan mekanın orijinaline benzediği kopya, klonlanmış, sahte şehirler ve kapalı konut yerleşimleri örneklerinde izlenmektedir.

Bilişim çağında küreselleşmenin etkisi ile biçimlenen ve kente özgü olarak ortaya çıkan bu durum yer kavramının önemsiz hale gelmesine ve yersizlik kavramının tartışılmasına neden olmuştur.

Özellikle, seçilen kentin imgeleri ve önemli kentsel ve mimari mekan elemanlarının tanımlanması ve yeniden yorumlanması böylelikle de yere ve mekana referans oluşturması son yıllarda en çok kullanılan tasarım yöntemi olmuştur. Bu yolla farklı kullanıcıların bu tarz mekanlarda oturma taleplerinin önemli hale geldiği de bir gerçektir. Bu durum yerin anlamını yitirdiği ve küreselleşmenin yereli adeta parçalayarak yerel kimliğin yerini almaya başladığı ya da yerel öğelerin birer tüketim aracı ve göstergesi olarak yaygın bir biçimde kullanıldığı anlamını taşımaktadır. Bu bağlamda, kamusal ortak mekanların bu tarz özel mekanlar içinde birer taklit nesnesi olarak yeniden üretilerek tüketiciye sunulduğu örnekler üzerinden belirlenmektedir. Artık seçilen tema ve konsept projenin tüketiciye cazip gelecek biçimde çeşitli yollarla sunulduğu ve buna dair bir tüketim kültürünün oluşturulduğu görülmektedir. Bu da aslında yaratılan göstergelerin mekanla birlikte var olduğu yeni bir düzeni, yeni bir kimliği açığa çıkartmaktadır. Kent içinde kentin tüm işlevlerini içinde barındıran bir arada yaşanan sosyal ve kültürel kimliğin olduğu fragmentel yapı oluşmuştur.

4. ALAN ARAŞTIRMASI: KAPALI KONUT YERLEŞMELERİNİ YER VE KİMLİK SORUNSAĞI BAĞLAMINDA KAYSERİ VE İSTANBUL ÖRNEKLERİ KARŞILAŞTIRMASI İLE OKUMAK

4.1 Alan Araştırması Gereklilikleri

Bu çalışmada; kapalı konut yerleşmelerine küreselleşmenin etkisinde, postmodern tüketim kuramları çerçevesinde, eleştirel bakış açısı ile bütünlüklü bir okuma geliştirilmeye çalışılmıştır. Özellikle kentsel mekanı kurma ve mimarlık yapma pratiğini -biçimsel referanslardan elde edilen kodların- “başka bir yer” e benzerliği üzerinden gerçekleştiren kapalı konut yerleşmelerinin kentte yarattığı aldatıcı durum, yanılsama, postmodern tüketim tartışmaları etrafında yeniden konumlandırılmıştır. Bu sahteliğin kentsel mekana etkilerine yönelik eleştirel okumalar sonrası, alan araştırmasında tasarım fikri ve tanıtım stratejisini benzerlik/taklit üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri incelenmiştir. İlk örneklerini İstanbul’da gördüğümüz bu üretim biçiminin küresel ölçekte marka kent ve yarışan kent zincirinin bir parçası olmaya başlayan Kayseri’deki kapalı konut yerleşmeleri üzerinden mekansal yansıması değerlendirilmiş ve karşılaştırmalı bir yorum geliştirilmiştir.

Alan araştırması ile birlikte elde edilen verilerin analizi ve bunun sonucundaki kuramsal çerçeveye uygun kendine özgü sonuçları ve bulgularının ortaya atılan hipotezlerle sınanması gerekmektedir. Kuramsal tartışmanın kapalı konut yerleşmeleri üzerinden yarattığı kentsel, sosyal ve mekansal izleklerin deşifre edilerek yorumlanması tezin özgünlüğünü gerçekleştirmektedir. Bu anlamda alan araştırması yapılması gerekli görülmüştür.

4.2 Araştırmanın Tasarımı

Çalışmanın konusu olan, tasarım fikri ve tanıtım stratejisini benzerlik/taklit üzerinden kuran kapalı konut yerleşmelerinin kentsel bütünlük içinde postmodern tüketim

ilişkileri uyarınca yeri yeniden üreterek yarattığı kopma (hipergerçeklik, kentsel fragmentasyon, heterotopya, yersizleşme, zamansızlık, disneyleşme) nın yer ve kimlik sorunsalı temeline dayandığı düşünülmektedir. Bu doğrultuda bir yere ait olma ve kimlik göstergeleri bakımından farklı olduğu düşünülen iki ayrı şehir(İstanbul ve Kayseri) seçilerek; bu şehirlerdeki kapalı konut yerleşmeleri üzerinden alan araştırması gerçekleştirilmiştir.

Alan araştırmasında kuramsal tartışmanın kapalı konut yerleşmeleri üzerinden yarattığı kentsel, sosyal ve mekansal izleklerin deşifre edilerek yorumlanması amaçlanmıştır. Mekansal izlekler için genel olarak haritalama, künye oluşturma ve göstergebilimsel çözümleme yöntemlerini içeren deşifre ve sosyal-toplumsal izlekler için anket ve derinlemesine görüşme teknikleri kullanılmıştır. Buna göre alan araştırmasında hedeflenen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir;

Deşifre:_Mekansal İzlekler

- Kapalı konut yerleşmelerinin fragmental/parçalı/patch-work ve süreksiz bir kentsel doku ürettiği varsayımının haritalar üzerinden gösterimi
- Kapalı konut yerleşmelerinin kentsel bağlama ilişkin referansların zayıf olduğu alanlarda üretildiği varsayımının harita üzerinden okunması
- Tasarım fikri ve tanıtım stratejisini başka bir yere benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmelerinde hipergerçeklik/pastiş/yersizleşme ve ötekiliğin mekansal yansımalarının deşifre edilmesi

Anket ve Derinlemesine Görüşme _Sosyal İzlekler

- Tasarımda kullanılan görsel ve sözlü imgelerin kullanıcı tercihi üzerindeki etkileri
- Kullanıcıların kent ile kurduğu ilişki/sizlik
- “Bu tarz yerleşimler yere aidiyetin ve kentli kimliğinin zayıf olduğu sosyal kesimler tarafından tercih edilmektedir” varsayımına ilişkin bulguların aranması
- “Bu tarz yerleşmelerin toplumsal, kentsel ve kolektif bellekte parçalanmaya neden olmaktadır” varsayımına ilişkin bulguların aranması

- Bu tarz yerleşmelerin toplumsal ve kentsel kimliksizleşmeye neden olmaktadır” varsayımına ilişkin bulguların aranması
- “Yerel ilişki [b]ağının güçlü olduğu kentlerde bu tarz yerleşimler tercih edilmemektedir.” varsayımına ilişkin bulguların aranması

Bu bağlamda İstanbul alan araştırması için seçilen kapalı konut yerleşmelerinde kullanıcıların kimlik ve yer ile kurduğu ilişki/sizlik belirlenmeye çalışılmıştır. Bu ilişki durumunun yer seçiminde etkili olup olmadığı kullanıcılara dönük yapılan anket ile değerlendirilebilecektir. Ayrıca seçilen kapalı konut yerleşmelerinin tanıtımında kullanılan görsel ve yazılı reklam söylemlerinin, tasarımda kullanılan imgelerin (fiziksel benzerlik kuran yapısal eleman/oluşumların) kullanıcı tercihindeki etki faktörlerini belirlemek alan araştırmasının diğer bir hedefidir.

Kayseri alan araştırması ise İstanbul sınaması üzerinden yürütülmüş olup tezin alan araştırması ağırlığı genel olarak Kayseri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Kayseri’de seçilen kapalı konut yerleşmelerinde yaşayan kullanıcılara İstanbul’da yer alan örneklerin görselleri ve reklam söylemleri gösterilerek bu yerleşmelerde yaşamak isteyip istememeleri sorulmuştur. Ayrıca bu tarz yerleşmelerin kimlik ve yer ile ilgili etkilerinin Kayseri’de yaşayan kullanıcı gözünden değerlendirilmesi beklenmektedir. Çalışmanın zenginleşmesi amacıyla Kayseri’de kentin kapalı konut yerleşmeleri stoğunu yönlendiren firma ve/veya tasarımcılar ile görüşme formu tekniği kullanılarak odaklı derinlemesine görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerde Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinin küresel tüketim zincirine nasıl dahil oldukları, değişim ve gelişim evreleri üretici gözünden okunması hedeflenmiştir. Burada amaç tasarımcı ve/veya üreticinin görüşlerini alarak analitik çıkarımlar üretebilmektir.

4.2.1 Alan Araştırmasında İzlenen Yöntem ve Veri Toplama Teknikleri

Tezin alan araştırması bölümünde, nicel ve nitel araştırma yöntemleri diyalektik bir ilişkide, bütünlüklü bakış açısı ile kullanılmıştır.

Alana ilişkin niteliksel araştırma, ilgili yerleşmelerin web siteleri, reklam filmleri, tanıtım broşürleri-katalogları, emlak siteleri vb. medya kanalından ulaşılan görsel, sözlü, yazılı verilerden künye oluşturularak göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile deşifre

edilmesinden oluşmaktadır. Böylece göstergelerin ardına gizlenmiş kodlar bulunmaya çalışılacak ve bu deşifre ile kuramsal tartışmanın sınanması ile tüm düşünsel altyapının mekansal yansımaları ilişkilendirilebilecektir. Ayrıca seçilen kentlerdeki kapalı konut yerleşmeleri, yer seçim kriterleri ve kent dokusundaki etkileri harita üzerinden yorumlanmıştır.

Nicel araştırmada ise; İstanbul ve Kayseri'deki yerleşmelerde yaşayan 18 yaş üzeri erişkinler ile yapılacak anket kapsamında kapalı konut yerleşmelerinin tasarım fikri ve reklam söylemlerinde kullanılan imgelerin kullanıcı tercihlerine etki düzeyi ve bu tarz yerleşmelerin kullanıcı gözünden kent ile kurduğu ilişki ölçülmeye çalışılmıştır.

İstanbul ve Kayseri'de yer alan kapalı konut yerleşmeleri kullanıcılarına yapılacak anket çalışması Likert ölçek kurma tekniği ile geliştirilmiştir. Beşli cevaplama kategorilerine göre (Kesinlikle Katılmıyorum/ Katılmıyorum/ Kararsızım/ Katılıyorum/ Kesinlikle Katılıyorum) değerlendirilecek olan çalışmada ayrıca, katılımcı profiline ilişkin (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek vb.) demografik verilere de yer verilmiştir. Anket; online (çevrimiçi) ortamda hazırlanıp sosyal medya vb araçlar ile katılımcılara ulaştırılarak veya alanda kullanıcılara basılı kopyası üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Anket sonuçları istatistiki analiz yöntemlerine göre(SPSS) değerlendirilmiş ve istatistiksel analizler yapılmıştır. Çalışmada kullanılan istatistiksel analizler; gruplar arasındaki farklılıkları tespit etmek için iki grup (Cinsiyet vb.) olan karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grupta (Eğitim Durumu vb.) ise varyans analizi kullanılmıştır. Eşit varyansa sahip olan gruplar için Post-Hoc testlerinden biri olan Tukey, eşit varyansa sahip olmayan gruplar için ise yine Post-Hoc testlerinden biri olan Tamhane's testlerinden yararlanılmıştır. Eğer veriler normal dağılım göstermiyorsa yukarıda adı geçen parametrik testlerin parametrik olmayan karşılıkları Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Son olarak değişkenler arasındaki ilişki derecesini ve yönünü belirlemek için korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Sonuçlar tez çalışmasının kuramsal çerçevesindeki tartışmaya göre yorumlanmıştır.

Kayseri'de yapılacak bir diğer alan çalışmasında ise seçilen firma/tasarım ofisi yetkilileri ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcının onayı ile görüşme esnasında ses kayıt cihazı kullanılmış ve katılımcının daha önceden belirlenmiş olan sorulara verdiği cevaplar

deşifre edilmiştir. Sonuçlar hem kendi içinde hem de İstanbul'daki sonuçlar ile karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır.

4.2.2 Örneklem Alanın Seçilme Nedenleri-Sınırlılıklar

Kapalı konut yerleşmelerini imge güdümlü tüketim kültürü/taklit üzerinden yeniden okumayı ve günümüz kenti üretim sürecinde konumlandırmayı amaçlayan alan araştırması kapsamında; tasarım fikri ve pazarlama stratejisini sözlü ve görsel göstergeler aracılığı ile *fiziksel imgelerin* benzerliği/taklit üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri (Bosphorus City, İstanbul Sarayları, Toskana Vadisi ve Viaport Venezia kapalı konut yerleşmeleri) incelenmiştir. Ayrıca bu yerleşmeler Kayseri'de üretilen kapalı konut yerleşmeleri ile karşılaştırılarak hipergerçekliğin Kayseri'de üretilen kapalı konut yerleşmelerine yansımaları tartışılmıştır.

Türkiye'deki kapalı konut yerleşmelerinin ilk örneklerinden olan yaklaşık 5000 kişilik nüfusu ile 1200 dönümlük bir alanda Kemer Country (1986) ve döneminin tek parsel üzerine yapılmış en büyük projesi olan, yaklaşık 12000 kişilik öngörülen nüfusu ile 2.600.dönümlük bir alanda bir villkent olan Acarkent (1991) kapalı konut yerleşmeleri Amerikan yaşam biçimine benzer bir tematik kurgu içerisinde üretilmişlerdir. Bu yerleşmelerde golf sahaları, club ve eğlence merkezleri ile sadece yaşam biçimi üzerinden benzerlik kurulduğu görülmektedir. Ancak bu tez çalışması kapsamında kuramsal çerçeveyi destekler özellikler gösteren, postmodern tüketim kültürünün küreselleşme etkisi sayesinde yaşam biçimi ve mekansal biçimlenişi ile başka bir yere ait özellikleri doğrudan tematik bir kurgu içinde simüle eden Bosphorus City, İstanbul Sarayları, Viaport Venezia, Toskana Vadisi Evleri yerleşmeleri seçilmiştir.

Nicel araştırmada ise; İstanbul'daki yerleşmelerde yaşayan 18 yaş üzeri erişkinler ile yapılacak anket kapsamında kapalı konut yerleşmelerinin tasarım fikri ve reklam söylemlerinde kullanılan imgelerin kullanıcı tercihlerine etki düzeyi ve bu tarz yerleşmelerin kullanıcı gözünden kent ile kurduğu ilişki ölçülmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda böyle bir simülasyonun içinde yaşamayı tercih eden kullanıcıların İstanbul ile kurduğu ilişki de önemsenmektedir. Yapılan anket sonucunda tez boyunca eleştirel bakış açısı ile değerlendirilen doğal ve/ya yapay kentsel kimlik öğelerini oluşturan

imgelerin tüketilmesi/yeniden üretilmesi ile oluşturulan bu hipergerçek dünyanın kentsel kimlik üzerindeki rolü hakkında yorum yapılabilmektedir.

Nitel ve nicel araştırmanın bir diğer örneklem alanını Kayseri kentinde üretilen kapalı konut yerleşmeleri oluşturmaktadır. Burada yapılacak alan araştırmasında ise Kayseri’de büyüklük, donatı zenginliği açısından seçilen kapalı konut yerleşmelerine yapılacak göstergebilimsel çözümleme ile birlikte; Kayseri kapalı konut yerleşmeleri stoğunu yönlendiren öncü yatırımcı/tasarımcı firma yetkilileri ile yapılan sözlü görüşmeler deşifre edilerek; Kayseri’de üretilen Kapalı konut yerleşmelerine ilişkin sürece yönelik veri toplanması amaçlanmıştır. Ayrıca Kayseri’deki kapalı konut yerleşmelerinin kullanıcılarının bu tarz yerleşim biçimlerine karşı duruşlarının ölçüldüğü ve böylece çalışmanın kuramsal çerçevesini kuran benzerlik/taklit temelli olan yerleşmelerin Kayseri’deki mekansal yansımaları tartışmaya açılabilmiş ve İstanbul ile kıyaslanabilmektedir.

Kayseri kenti tarihsel süreklilikte ekonomik dinamikleri ile Anadolu kentleri arasında öncü olmakla birlikte; geliştirdiği kalkınma stratejileri ile küresel piyasalara eklemlenme sürecinde etkin rol almaktadır. Ayrıca 1980 sonrası ekonomik büyüme hızını yakalamış, İstanbul ve diğer metropol kentlerin dışında yer alan, kendi öz sermayesi ile kalkınma çabası içinde bulunan Anadolu Kaplanları kentlerinin bir parçası olan Kayseri, yenilikçilik ve girişimcilik kapsamında rekabet gücü yüksek bir kent durumundadır. Anadolu Kaplanları kentlerinde ve özellikle Kayseri’de kültürel kodlarla işleyen ekonomi eyleminin motivasyonunu derin ve güçlü bir sosyal bağ oluşturmaktadır. “Yaşanan ekonomik kalkınmanın arkasındaki kültürel motivasyon /zihniyet dünyası bu toplumların inanç değerleriyle, tarihleriyle ve ticaret algılarıyla yakından ilgilidir.” (Yıldırım, E., 2008:137) Anadolu Selçuklu döneminden itibaren Ahilik çalışma etiğinin ilk çıktığı şehir olarak Kayseri, dayanışma ve cemaat bilincinin en yoğun hissedildiği Anadolu kentlerindendir. Kayseri’de günümüz küresel dünya ekonomisine entegre olan üretim tarzında da kültürel arka plandaki sürekliliğin izlerine rastlanmaktadır.

Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemleri’nin sosyal, kültürel, ekonomik birikim ve mekansal izlerinin günümüze taşındığı çok katmanlı bir kent olması, Ahilik kültürünün sosyal dayanışma ağı, girişimcilik ve hayırseverlik açısından

ticari temsiliyeti, çalışma etiği-yerel ilişki [b]ağının gücü, ticari kimliği ve Anadolu kentlerini temsil gücünden dolayı Kayseri kenti alan araştırmasının ağırlıklı bir kısmını oluşturmaktadır. İstanbul'un heterojen toplumsal yapısına karşın daha homojen ve aidiyetin güçlü olduğu toplumsal ilişkiler ve sosyal bağlar ile kurulu Kayseri'nin alan araştırması yapmak üzere seçilmesi ve burada üretilen kapalı konut yerleşmelerinin tüketim ilişkileri içinde konumlandırılması hedeflenmiştir. İmgelerin taklidi ile üretilen kapalı konut yerleşmelerinin hem üretici, hem de tüketici gözünden tartışılıyor olmasının yer ve kimlik sorunsalı bağlamında önemli bir yer teşkil ettiği düşünülmektedir.

Özellikle 1980 sonrası imalat sanayi bağlamında ihracat odaklı yapılanma süreçleri içinde gelişme göstermiş Kayseri kentinde oluşan sermaye birikiminin kentsel yapıda yarattığı tüketim odaklı mekansal dönüşüm/oluşumların yansımaları kapalı konut yerleşmeleri özelinde incelenmiştir. Küreselleşme ile birlikte yerelin ağırlıklı bir biçimde küresel ve bölgesel dinamikler içinde sosyal, kültürel, mekânsal, yönetsel ve çevresel gibi pek çok değişkenin etrafında "çok boyutlu, çok katmanlı ve çok aktörlü toplumsal ilişkiler" (Keyman ve Lorosdağı, 2020:15) bütününde şekillenmesi Anadolu kentlerinin yaşadığı dönüşümü göstermektedir.

Kayseri'de farklı kültürlerdeki toplumsal yapıların kültürel izlerinin mekansal izdüşümü kentsel mekanı kurmaktadır. Bu açıdan şehir geçmiş-bugün ve gelecek arasında bir arakesitte yer almaktadır.

Kapitalist ekonomi içinde Türkiye ekonomisini ayakta tutan ve lokomotif sektör olma özelliğini sürdüren gayrimenkul sektörü ve konut odaklı yatırımlar Kayseri için de geçerlidir. Kent içinde yeni kent parçaları ve adaları olarak temsil edilen kapalı konut yerleşimlerinin artan bir biçimde, büyük alanlarda yüklenici firmalar tarafından inşa edildikleri görülmektedir. Bu firmaların çoğunluğunun yap-sat tarzında konut yapırlarken, kentsel dönüşüm yolu ile de bu tarz konutlar inşa ettikleri görülmektedir. Anadolu Kaplanları kategorisinde değerlendirilen örnek bir kent konumundaki Kayseri kentinin gerek içsel gerekse dış dinamiklerin etkisi ile sermaye birikimi etrafında büyüdüğü ve gelişme gösterdiği görülmektedir. Sermayenin kent üzerindeki etkilerini ve yansımalarını kentin değişen ve dönüşen mekânsal yapısında görmek olasıdır.

Kayseri kentinin büyümesi ve gelişmesinde konut sektörü Türkiye'deki yapıya benzer bir biçimde hakim sektör konumundadır. Özellikle, 1990'lı yıllardan itibaren Anadolu'nun belli başlı kentleri ve Kayseri'de olmak üzere yerel sermayenin güçlendiği ve sanayi yolu ile kalkınmanın sağlanmaya başlandığı tespit edilmektedir. 2000'li yılların ortalarından itibaren de, yerel sermaye sınıflarının sermaye birikimlerini yapıları çevreye yaptıkları yatırımlarla farklılaştırdıkları görülmektedir. Diğer taraftan, kentin 1990'lardan sonra civar illerden yoğun göç almış olması başta konut olmak üzere mekânsal kullanım talebinin artışına neden olmuştur. Bu da ayrıca konut sayısını ve yoğunluğunu arttırıcı bir etken haline gelmiştir.

Kent, artan nüfus karşısında planlamanın ön gördüğü bir biçimde gelişmesini sürdürmüş olup, bu durum son yıllarda inşaat alanlarının ve yoğunlukların artmasına neden olmuştur. Kentin gelişme gösteren bölgelerine merkezde Sivas Caddesi üzerindeki ve yakınındaki mahalleler (Sahabiye Mahallesi, vb) ile son on yıldır gelişme içinde bulunan Talas ilçesinde gerçekleşen inşaat hareketleri örnek gösterilebilir. Ayrıca 2009 yılında hizmete başlayan hafif raylı toplu ulaşım sistemi güzergahının da kentsel rant değerlerinin değişimine ve kentsel gelişme alanlarına yön verdiği söylenebilir.

Kentsel arsa rantı arsa sahipleri ile yapsatçılar arasında paylaşılmakta bu dağıtım mekanizması içinde arsa üzerinde sağlanan imar haklarına uygun yapılaşmalar kapalı konut yerleşmeleri biçiminde gerçekleşmektedir. Yap-satçılar genellikle büyük inşaat firmaları olup, gerek kentsel dönüşüm yolu ile belediyeden aldıkları arsalar üzerinde gerekse de klasik yollarla elde ettikleri arsalar üzerinde; yeni konutlar inşa etmektedirler. Kentsel dönüşüm adı altında üretilen neredeyse her yeni konut alanı kapalı konut yerleşmeleri niteliğindedir. Belirtilen bu mekan parçaları İstanbul, Ankara ve bir çok Türkiye şehirlerinde olduğu gibi, kentin bütününden kopuk ve izole edilmiş olup, kendi düzeni içinde belirli işlevlere ve yoğunluklara sahip durumdadır. Bu da, bu gibi alanların bağlamsız, adeta kent adacıkları şeklinde gelişme içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, sosyal ayrışma mekânsal eşitsizliklerle birlikte mekânsal ayrışmayı da doğurmaktadır.

Bu doğrultuda, ekonomik gelişmenin oldukça hızlı olduğu ve orta Anadolu kentlerini temsilen Kayseri kenti örneğinde kapalı konut yerleşmelerine odaklanarak yukarıda

belirlenen kavramlar ile bu kavramların kendi aralarındaki ilişkilerini ortaya koyan bir alan araştırması yürütülecektir. Kurulumunu metalaştırılmış kentsel imgelerin kullanımı üzerinden okuduğumuz kapalı konut yerleşmelerinin gerçekleştirilmesinde yer alan farklı aktörler ile yapılan çalışma, sürece ilişkin daha geniş bir bakış açısı kazandırmayı amaçlamaktadır.

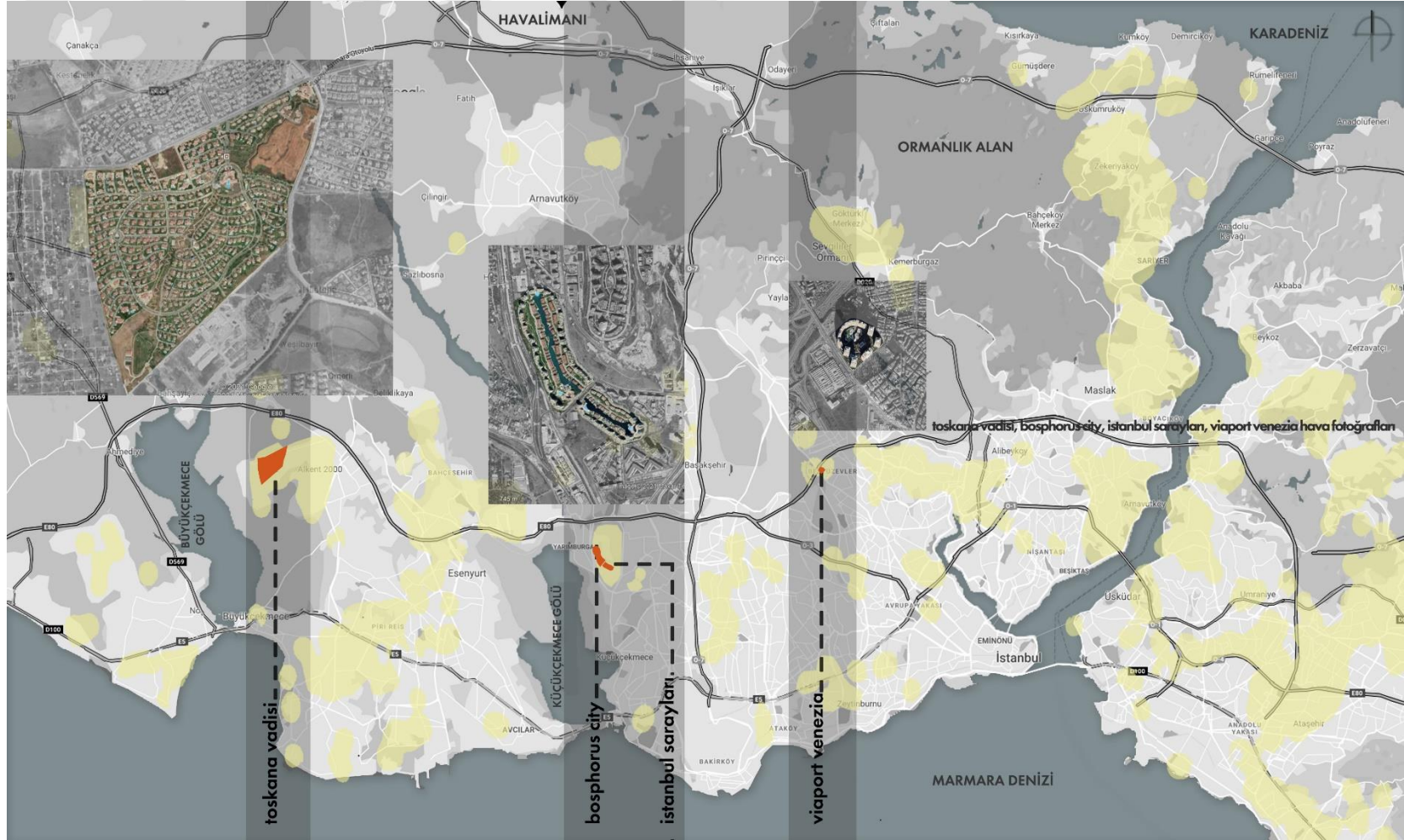
4.3 Örneklem Alanların Deşifre Edilmesi (İstanbul Ve Kayseri)

Bu bölümde seçilen örneklem alanlara ilişkin çözümleme yapılmış olup; kuramsal tartışma çerçevesinde örneklem alanlar deşifre edilerek yeniden konumlandırılmıştır. Deşifre yöntemi olarak; haritalar üzerinde örneklem alanların yeri ve kentsel gelişme odakları kapsamında yer seçim gerekçeleri açıklanarak; seçilen kapalı konut yerleşmelerine ait genel bilgiler, reklam göstergeleri ve söylemlerinin yer aldığı künyeler oluşturulmuş, sözlü ve görsel imgeler göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile değerlendirilmiştir. Böylece tüm kuramsal tartışmanın mekansal izlerinin karşılığının örneklem alanlar üzerinden okunabilmesi hedeflenmiştir.

4.3.1 Deşifre I: Harita Üzerinden Okuma

İstanbul ve Kayseri haritaları yeniden üretilerek İstanbul’da seçilen kapalı konut yerleşmeleri harita üzerinde gösterilmiş, Kayseri’de ise tespit edilen tüm kapalı konut yerleşmeleri harita üzerinde işaretlenerek kent özelinde bu tarz yerleşmelerin gelişim ve yer seçim stratejilerine yönelik yorum yapılması hedeflenmiştir.

İstanbul haritasında; İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin resmi web sitesinden (URL 16) elde edilen harita manipüle edilerek altlık olarak kullanılmıştır. Bunun üzerine sayın Murat Cemal Yalçın vd.’nin 2012 Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Ağı Sempozyumu’nda sundukları “İstanbul Dönüşüm Coğrafyası” bildiri metninde yer alan İstanbul uydu fotoğrafları ve internet üzerinden tespit ederek kapalı konut yerleşmelerini gösterdikleri “Lüks/Kapalı Site kümeleri ve ilişkiselikleri” isimli haritanın bilgisi güncellenerek eklenmiş ve yeniden üretilmiştir.



Şekil 4. 1: İstanbul Haritası Yeniden Üretimi (Seyhan Ayten, 2021)

Harita üzerinden yapılacak okumada alan araştırmasında seçilen örneklem alanların İstanbul'un batı yakasında özellikle 1994 yılı sonrasında gelişme gösteren kentin sosyal, ekonomik ve tarihi merkezlerine uzaklığı ile dikkat çeken, Çekmece gölleri havzasında yer aldığı görülmektedir. Nitelikli yaşam alanları ve rekreatif alanların çokluğu, kent merkezinin yoğunluğundan uzak oluşu alanı yatırımcı ve kullanıcılar için cazip hale getirmiştir. Düşük yoğunluklu, az katlı villa tipi yerleşimlerden oluşan Toscana Vadisi evleri(Büyükçekmece), yüksek katlı apartmanlardan ve villa tipi konutlardan oluşan Bosphorus City ve İstanbul Sarayları (Küçükçekmece), yüksek katlı konut bloklarından oluşan Viaport Venezia (Gaziosmanpaşa) kapalı konut yerleşmeleri örneklem alan olarak belirlenmiştir.(bknz Şekil 4.1)

Toscana Vadisi: Tasarım konseptini ve satış stratejisini Toscana'nın mimari üslubu, yemyeşil tepeleri, zeytinlikleri, üzüm bağları, ile öne çıkan fiziksel ve coğrafi kimliğinin metalaştırılması üzerinden kuran, doğal ve yapay kentsel kimliğe ilişkin imgelerin taklidi ile oluşturulmuş Toscana Vadisi Evleri Büyükçekmece Gölü yakınında yer almaktadır.



Şekil 4. 2: Toscana Vadisi Evleri, (Sevim Seyhan Ayten Fotoğraf Arşivi, Ağustos, 2019)

Yaklaşık 1.7 milyon m²'lik bir alan üzerinde 24 farklı tipte tasarlanan 469 villanın yer aldığı Toscana Vadisi Yerleşmesinde rekreatif alanlar, çarşı, spor ve yaşam kulübü vb gibi açık-kapalı sosyal imkanlar, ticari mekanlar bulunmaktadır. Sokaklarına Toscana Bölgesi'nde yer alan kentlerin isimlerinin verildiği kapalı konut yerleşmesinde kulüp binasının ismi tatlı hayat anlamına gelen 'Dolce Vita'dır.



Şekil 4. 3: Toskana Vadisi Evleri, (Sevim Seyhan Ayten Fotoğraf Arşivi, Ağustos, 2019)

Toskana Vadisi Evleri’nde biçimsel referanslarla imgenin farklı bir bağlamda yeniden üretilmesi ile kodlanmış gerçekliğin ardına gizli bir simülasyon evreni oluşturulmuştur. Ayrıca Toskana Vadisi Evleri’nin sadece göstergelerle değil; kültürel referanslar ve toplumsal ilişkilerle de benzerlik kuran bir simulakr olduğu söylenebilir. İmgenin olması gerektiği yerden bağımsız, başka bir yerde içeriği boşaltılmış bir şekilde kullanılıyor olması; kuramsal çerçevede tartışılan heterotopya kavramının kapalı konut yerleşmeleri üzerinden eleştirel bir okuma ile yeniden inşa edilmesinin göstergelerinden biridir.

Toskana Vadisi Evleri ve yakın çevresi kentsel dokusuna bakıldığında, neredeyse her biri kente dair birçok işlevi içinde barındıran kapalı konut yerleşmelerinin oluşturduğu parçalı, fragmental bir yapı gözlenmektedir.



Şekil 4. 4: Toskana Vadisi Evleri Ve Yakın Çevresi Kentsel Doku

Kentin bütünü ile ilişkisiz, bağlamından kopuk, yersiz yurtsuz patchworklerin oluşturduğu bu kentsel doku yersizleşme tartışmalarının zeminini kurmaktadır.

Bosphorus City ve İstanbul Sarayları: Tezin düşünsel altyapısını besleyecek bir diğer amprik alan araştırması Bosphorus City ve İstanbul Sarayları yerleşmeleridir. Kentsel müdahale ve yapma biçimi olarak Toskana Vadisi Evleri ile benzerlik gösteren yerleşim alanları, İstanbul'a ait kentsel kimlik öğelerini biçimsel, tarihsel ve kültürel referanslarla taklit ederek yeniden üretmişlerdir. İstanbul Sarayları ve Bosphorus City yerleşmeleri tasarım açısından benzerlik ve mekansal açıdan süreklilik göstermesi bakımından birlikte değerlendirilecektir.



Şekil 4. 5: Bosphorus City Görselleri, Sevim Seyhan Ayten Fotoğraf Arşivi (Ağustos,2019)

İstanbul'a ait önemli bir coğrafi imge olan İstanbul Boğazı'nın genetik kodunun kopyalanarak boğaz köprüsü, yalılar, deniz, Boğaz hattı boyunca yer alan yerleşimlerin isimlerinin bir meta olarak yeniden üretilmesi Bosphorus City'nin tasarım ve tanıtımında belirleyici unsur olmuştur. İstanbul Sarayları'nda ise unutmaya üzerine kurulu bir distopik söylemin hatırlama temelli yaklaşımı ile geçmişe referansla saray yaşantısı öncelenmiştir. Böylece yer hafıza olarak değerlendirilmiş ve yer-kimlik-zaman örüntüsü kurulmuştur. Tarihi hatırlatmalarla saraylı yaşantısının tasarım konsepti olarak belirlendiği İstanbul Sarayları, Bosphorus City'nin devamı olarak kurulmuş bir yerleşim simülasyonudur.

“Tüm önemlerini yitirerek kolektif bir gösteri nesnesine dönüştükleri için "tüketilen" göstergelerden...”(Baudrillard, J.,2013:134) oluşan bu kapalı konut yerleşmeleri yer ve kimlik tartışmalarının motivasyonunu oluşturmaktadır.



Şekil 4. 6: İstanbul Sarayları Görselleri (URL 17, Erişim Tarihi: 10.09.2019)

Yaklaşık 366.000 m2 alan üzerinde 4040 farklı tipte konutun yer aldığı Bosphorus City ve İstanbul Sarayları yerleşmeleri Küçükçekmece Gölü çevresinde kurulmuştur. İstanbul Boğazına referansla yaklaşık 35 m genişliğinde yerleşmelerin ortasından geçen su ögesi ile desteklenen rekreasyon alanları, açık-yarı açık sosyal mekanları, spor aktiviteleri, ticari birimleri, yeme içme mekanları ile kentsel bir fragman niteliğindedir.



Şekil 4. 7: Bosphorus City ve İstanbul Sarayları Yakın Çevresi Kentsel Doku

Bosphorus City ve İstanbul Sarayları da Toskana Vadisi Evleri'nde olduğu gibi yakın çevresinde yine kapalı konut yerleşmeleri bulunan parçalı bir kentsel doku içerisinde yer almaktadırlar. Şekil 4.6'da kentin bütününe kıyasla kapalı konut yerleşmelerinin yarattığı mekansal eşikler nedeni ile zayıf kentsel ilişkiler örgüsü okunmaktadır.

Viaport Venezia: İstanbul alan araştırmasında, küresel tüketim ilişkileri uyarınca kentsel mekanı yeniden üreterek kapitalist sistemin meta zincirine sunan bir diğer örnek Viaport Venezia kapalı konut yerleşmesidir. Venedik mimarisi konsepti ile kente özgü imgeler, sosyal, kültürel, tarihi ve bağlamsal içeriği yok edilerek yeniden üretilmiştir. San Marco Meydanı, Campanile Kulesi ve etrafını saran San Marco Bazilikası, Dükler Sarayı mimari yapıları, Venedik su kanalları coğrafi oluşumları, gondol gezileri kültürel birikimi ile Venedik'te yaşama ütopyasının paradoksal bir şekilde gerçeğe dönüştüğü bir simülasyon evreni oluşturulmuştur.



Şekil 4. 8: Viaport Venezia Görselleri (URL 18, Erişim:04.05.2020)

Gaziosmanpaşa Kentsel Dönüşüm Alanı sınırları içerisinde yer alan konut alanı Metris Cezaevi, Küçükköy mezarlığı ve TEM otoyolu arasında yine duvarlarla örülü bir kentsel doku içindedir. Yaklaşık olarak 82.000m2 alan üzerinde 5 konut bloğu, ofis ve avmden oluşan, açık, kapalı yüzme havuzu ve birçok kentsel işlevi içinde barındıran, 1977 konuttan oluşan bir yerleşim alanıdır.

Kentsel Dönüşüm ile üretilen mega projeler kentin mevcut durumu ile değil, gelecekte dönüşmesi öngörülen yeni yapı konjunktüründe üretilmektedirler. Bu da bu projelerin kentsel dokudan ayrı bir doku yaratarak ilişkisiz, parçalı “patchworkler” halinde ve kente dair işlevleri barındıran “fragmanlar” olarak üretilmesini meşrulaştırmaktadır.



Şekil 4. 9: Viaport Venezia ve Yakın Çevresi Kentsel Doku

Viaport Venezia için başka bir özel durum ise yakın çevresinde cezaevi ve mezarlık olmasıdır. Bu mekanlar kapalı konut yerleşmeleri dışında bir kapalılık tariflemektedirler. Öteki-leştirme- üzerinden kendini konumlandırıran bu kapalılık; heterotopyaların içsel dinamiklerinin bir göstergesidir. Ötekilerin içerde olduğu panoptik sisteme(hapishane) karşıt olarak; ötekilerin dışarda olduğu, gönüllü gözetlenenlerden oluşan panoptikon⁷lar (kapalı konut yerleşmeleri) kontrol ve denetim gerekliliği ile de benzerlik göstermektedirler. Akışkan modern dünyanın panoptikonu olarak yorumlayabileceğimiz kapalı konut yerleşmelerinin güvenlik üzerinden üretilen distopyalara karşı kameralar, güvenlik görevlileri vb ile bir denetim ve gözetleme mekanı olduğu söylenebilir.

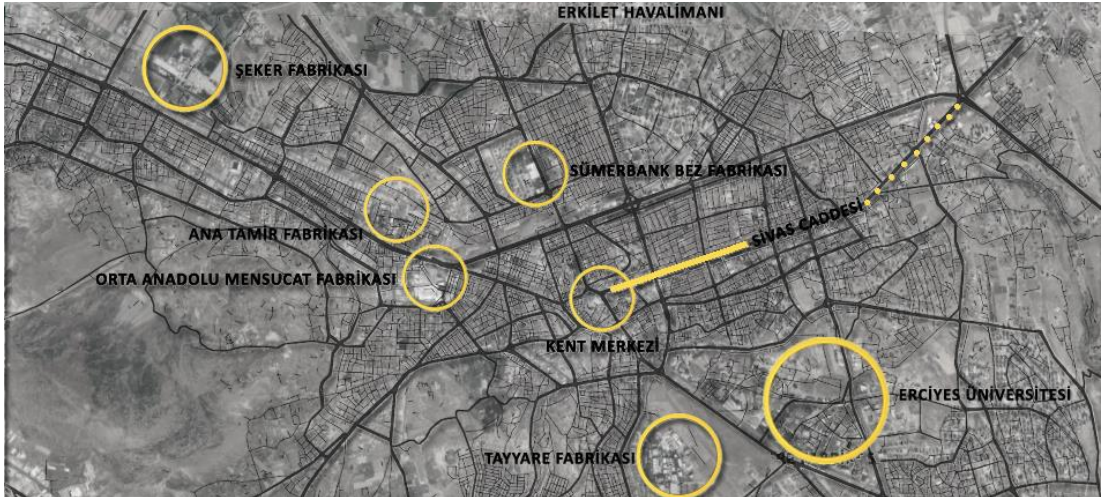
Her ne kadar kapalı konut yerleşmeleri gönüllülük (kapanma), ceza evleri ve mezarlıklar zorunluluk (kapatma) esaslı bir kapalılık üretse de hepsinde duvarlarla çizili sınırlar ile kentsel eşikler oluşmaktadır. Bu eşiklerin hem mekansal hem de toplumsal anlamda ayrışmalara neden olduğu görülmektedir.

⁷ 'Bütünü gözetlemek' anlamına gelen Panoptikon 1785 yılında Jeremy Bentham tarafından tasarlanmış gözetleme ve denetim esaslı bir hapishane modelidir. Her zaman bir göz tarafından izlendiğini bilen kişinin var olan otoritenin istediği şekilde davranışlarını kontrol etmesi güvenli bir ortamın sağlanmasına yardımcı olacaktır. Burada denetim ve kontrol gerekliliği üzerinden Panoptikon hapishane ve kapalı konut yerleşmelerini ortak zeminde buluşturmuştur.

Kayseri kentinin 20. yüzyılın başından itibaren tarihsel serüveni içinde kentleşme hareketleri ile değişen ve dönüşen konut olgusu önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, alan araştırmasının sınırlılıkları ve çerçevesi ile olan bağlantılarını kurgulamak ve seçilen örnekleri daha iyi anlayabilmek ve değerlendirebilmek açısından bu sürecin tanımlanmasının gerektiği düşünülmektedir.

1910 yılında Sivas Caddesi'nin açılması ile kentin ulaşım omurgasının temeli atılmıştır. 1923 yılında gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar uyarınca ülke genelinde planlı kalkınma dönemine geçilmiş olup; ekonomik bağımsızlık hedeflenmiş, sanayi ve demiryolu yatırımları öncelenmiştir. Geçmişten bugüne önemli ticaret yolları üzerinde bulunan Kayseri'de 1927 yılında Ankara-Kayseri demir yolu hizmete girmiştir. Bu durum ticari faaliyetlerin hız kazanması ve kentin ekonomik gelişmesi açısından önemli bir başlangıçtır.

Köklü bir ticari kimliğe sahip olduğu bilinen Kayseri; devlet politikaları gereğince yapılan sanayi yatırımlarında öncü konumdadır. Öyle ki, Türkiye'nin ilk ağır sanayi fabrikası olan Tayyare Fabrikası bu şehirde kurulmuştur(1926). Türkiye'nin çalışır durumdaki en eski elektrik santrali olan Bünyan Elektrik Santrali açılmış(1928), ardından Sümer Bez Fabrikası(1935), Birlik Mensucat(1951) ve Orta Anadolu Mensucat Fabrikaları(1955), Ana Tamir Fabrikası(1954) ve Şeker Fabrikası(1955) açılmıştır.



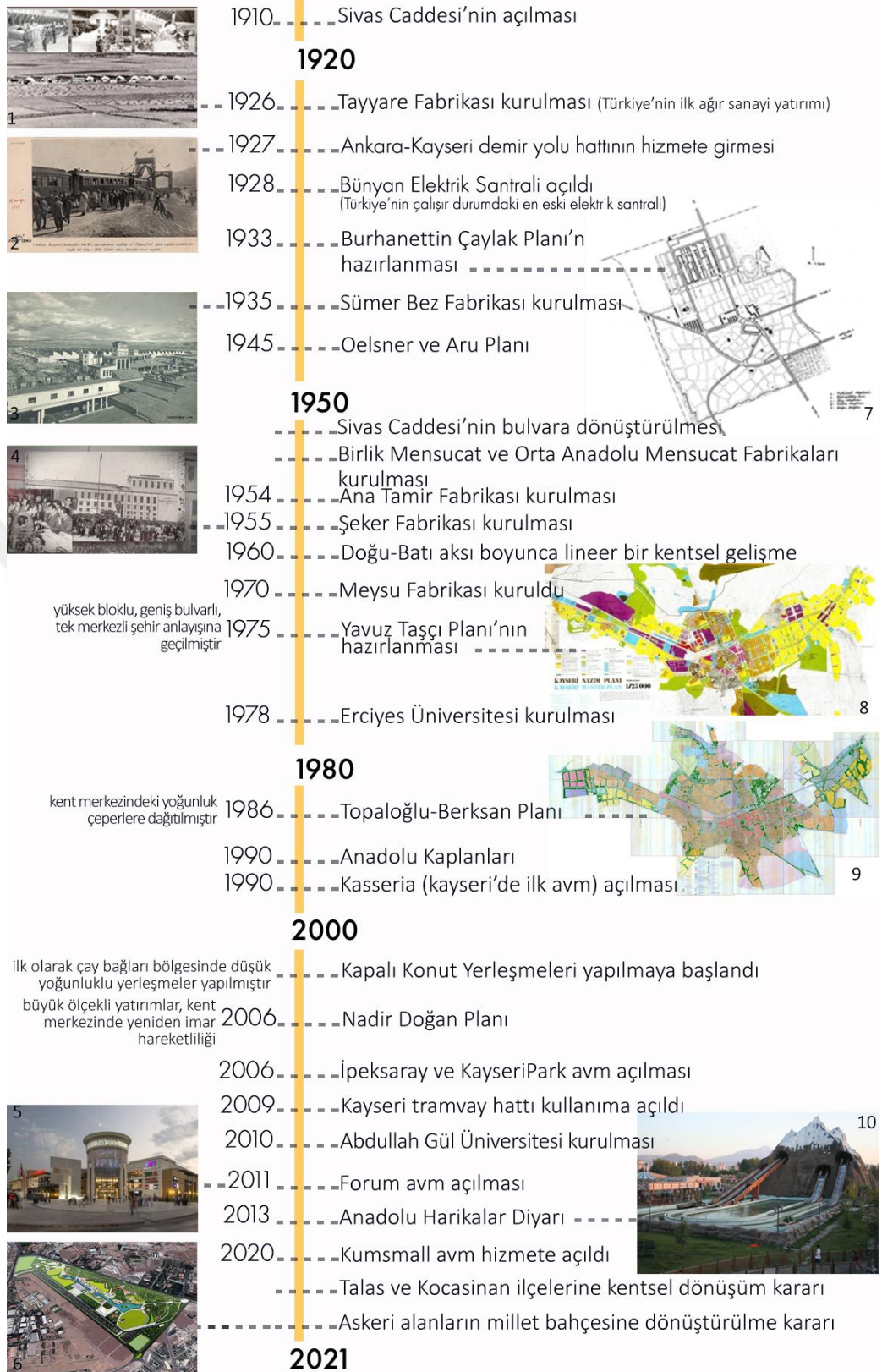
Şekil 4. 10: Cumhuriyet Dönemi Kayseri'de Kurulan Sanayi Yapıları-Kent İlişkisi

Fabrikaların açılması işçiler için konut ihtiyacını da beraberinde getirmiş, lojmanlar ve kooperatif eli ile konut üretimi ve sosyal konut projeleri kentsel mekanı şekillendirmeye başlamış, yeni mahalleler fabrikaların çeperlerinde oluşum

göstermiştir. Ayrıca Sivas Caddesi'nin bulvara dönüştürülmesi(1950) ile bulvar üzerinde başlayan konut hareketliliği ile birlikte kent doğu batı aksı yönünde lineer bir gelişme göstermiştir. Bu yıllarda Tayyare Fabrikası'nın da kentin güney yönünde gelişimini hızlandığı söylenebilir.

Kayseri'nin ilk imar planı 1933 yılında Burhanettin Çaylak tarafından hazırlanmıştır. 1945 yılında Oelsner ve Aru tarafından hazırlanan planda kamusal tarihi yapıları korumak, konut yapılarını yıkmak üzere bir karar üretilmiş ve Kayseri kenti geleneksel konut dokusu için bir yıkım süreci başlamıştır. Bu yıkımın ardından ızgara planlı bir kentsel doku oluşturulmuş, konut altı ticaret kullanımları öngörülmüştür. 1963 yılında yapılan Erkilet Havalimanı da Kayseri'nin kuzey yönünde gelişmesinin önemli etkenlerinden biridir. Kayseri kent planı; 1975 yılında Yavuz Taşçı tarafından yüksek blok, geniş bulvarlar ve doğu batı aksında lineer gelişme kararları ile yeniden üretilmiştir. Tek merkezli kentsel yapı kararı ile kent merkezi güçlenmiş, merkezi iş alanına dönüşmüştür. 1978 yılında Erciyes Üniversitesi'nin kurulması ile konut hareketliliği kentin güneyine yayılmıştır. 1980'li yıllarda Sivas Caddesi konut alanları doğu yönünde gelişmeye devam etmiştir.

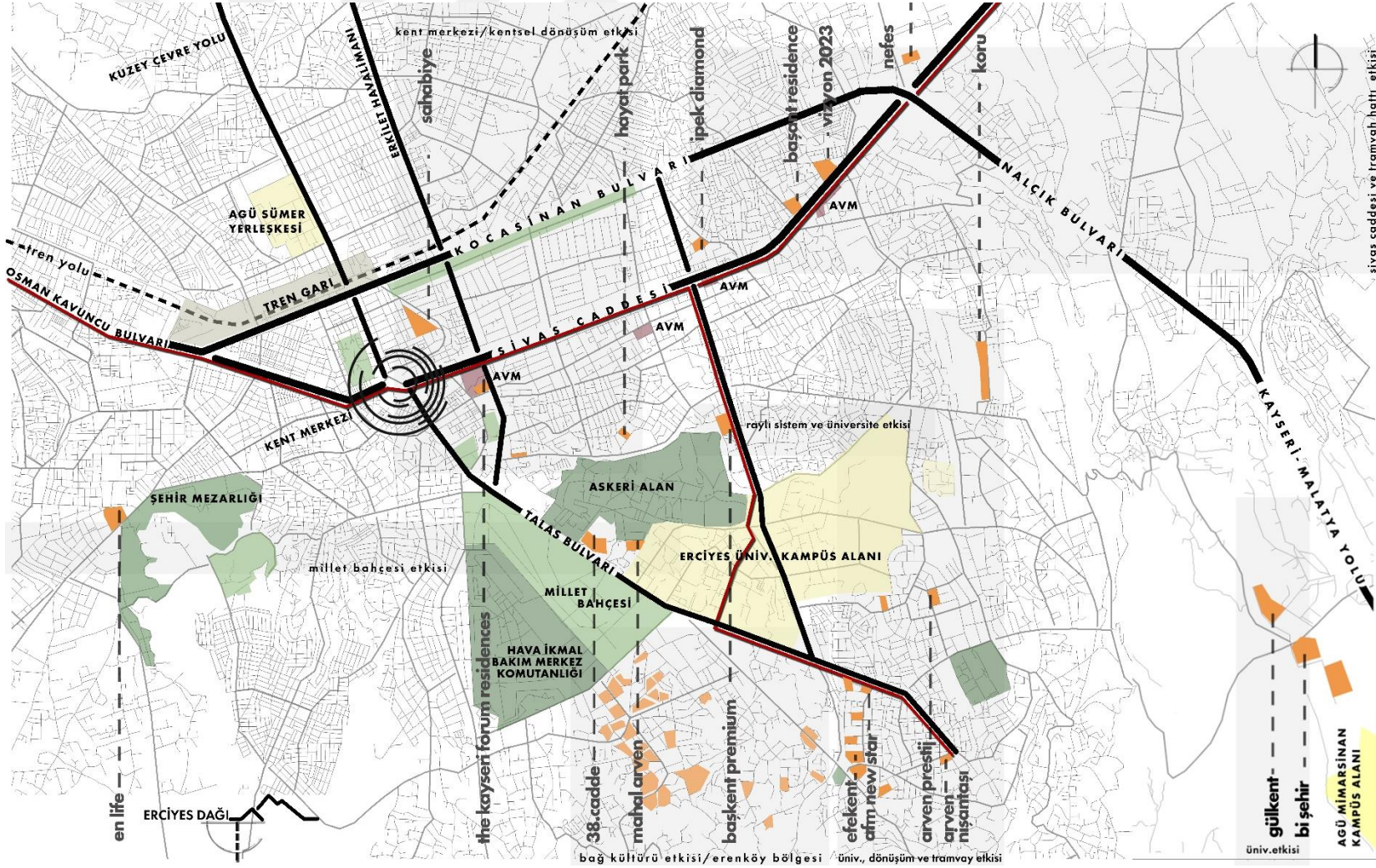
1986 yılında Berksan tarafından hazırlanan plana göre kent merkezindeki yoğunluk çepere dağıtılmış, toplu konut projeleri üretilmeye başlanmıştır. 1990'lı yıllarda yerel sermaye gücünün desteklenmesi ile kentin doğusunda organize sanayi bölgeleri kurulmuş ve yine yakın çevresinde konut alanları gelişim göstermiştir. 1990'lı yıllarda güçlenen ekonomi ile birlikte Anadolu Kaplanları olarak tanımlanan kamu teşviki ile özel sektörün yaygınlaştırılması hareketinde Kayseri kenti önemli bir rol almıştır. 1990 yılında küreselleşmenin tüketim mekanları üzerindeki ilk yansıması olarak Kasseria alışveriş merkezi Sivas Caddesi üzerinde yapılmıştır. İlerleyen yıllarda büyük ölçekli yatırımlar ve kent merkezinde yeniden imar hareketliliği öngören Nadir Doğan planının ve küreselleşmenin etkisi ile birlikte kentte kapalı konut yerleşmeleri, alışveriş merkezleri ve tematik park alanı yapılmaya başlanmıştır. 2009 yılında hizmete açılan yeni bir ulaşım alternatifi olarak tramvay hattı da, güzergahı üzerinde bulunan alanların rant değerinin artmasında etkin rol almıştır. Ayrıca AGÜ'nün 2013 yılında Sümer Bez Fabrikası yerleşkesinde eğitim faaliyetlerine başlaması ile yakın çevresinde gelişim ve dönüşüme etkisi görülmektedir.



Şekil 4. 11: 1900-2021 Yılları Arası Kayseri Kentleşme Sürecini Etkileyen Aktörler (Seyhan Ayten, 2021)

Şekil 4.11’de Kayseri kentleşme sürecini etkileyen aktörlere ilişkin bir zaman çizelgesi diyagramı üretilmiştir. Şüphesiz ayrı ayrı birçok etmen farklı kanallardan kentin gelişme sürecinde etkin rol almıştır. Bu diyagram özellikle kentin sosyal, mekansal ve ekonomik yapısını birlikte etkileyen aktörler üzerinden düzenlenmiştir. Erken Cumhuriyet döneminde özellikle sanayi yatırımlarının yön verdiği kentleşme süreci, 2000’li yıllardan sonra küreselleşmenin de etkisi ile daha büyük ölçekli projeler, tüketim odaklı mekanların kentsel mekanda yer edinmesi şeklinde ilerlemiştir. Diyagram üzerinde bulunan fotoğraflara ilişkin bilgi aşağıda mevcuttur.

1. 1926 Tayyare Fabrikası (URL 19, erişim tarihi: 24.12.2020)
2. Ankara-Kayseri demiryolunun işlemeye açıldığı 27 Mayıs 1927 günü yapılan şenliklerden başka bir köşe: Halk (zafer takı) altındaki treni seyirde (URL 20: erişim tarihi:24.12.2020)
3. Sümer Bez Fabrikası (URL 21: erişim tarihi: 25.12.2020)
4. Kayseri Şeker Fabrikası tanıtım filmi 4.sn ekran görüntüsü (URL 22: erişim tarihi: 01.05.2021)
5. Forum Kayseri Alışveriş merkezi (URL 23: erişim tarihi:24.12.2020)
6. 1926 yılında kurulan askeri alan olan Tayyare Fabrikası(Hava İkmal Bakım Merkezi)’nın sahasının Millet bahçesine dönüştürülmesi (URL 24: erişim tarihi: 23.12.2020)
7. 1933 Tarihli Burhanettin Çaylak’ın “Kayseri Şehrinin Müstakbel Planı-Avan Projesi” (TCBCA-1933)(aktaran: Çabuk, S., 2012:72)
8. Yavuz Taşçı Planı, 1975 (Kocatürk, F., 2004)
9. Topaloğlu-Berksan Planı (Çabuk, S., 2019:288)
10. Anadolu Harikalar Diyarında Erciyes Dağı temalı eğlence noktası (URL 25: erişim tarihi: 20.12.2020)



Şekil 4. 12: Kayseri’de Yer Alan Kapalı Konut Yerleşmeleri Dağılımı (Seyhan Ayten, 2021)

Şekil 4.12’de Kayseri’de bulunan kapalı konut yerleşmeleri dağılımı gösterilmiştir. Özellikle Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı Kocasinan, Melikgazi ve Talas ana ilçe belediyeler dikkate alınarak yer seçimleri belirlenmiş olup; büyüklük, sosyal donatı ve güvenlik önlemleri kapalı konut yerleşmelerini belirlemede önemli bir parametre olarak değerlendirilmiştir. Harita üzerinde kümелendikleri yere ve kent içinde bulundukları konuma göre gruplandırılan kapalı konut yerleşmeleri etken faktörlerine göre gruplanmıştır. Buna göre Kayseri’de yer alan kapalı konut yerleşmelerinin genel olarak aşağıda belirtilen etkileri ile kent genelinde dağılım gösterdiği gözlenmektedir.

- **Kentsel Dönüşüm**

Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinin genellikle 2012 yılında çıkartılan 6306 sayılı kanunla kentsel dönüşüm yolu yap-sat ya da belediye-GYO işbirliği ile yapıldığı görülmektedir.

- **Kent Merkezi**

Tarihi kent merkezi ile birlikte büyüyen ve Sivas Caddesi’nin etkisi ile güçlenen kent merkezi çekim gücü ile dönüşen, yüksek rant etkisi ile üretilen kapalı konut yerleşmelerinden bahsedilebilir.

- **Sivas Caddesi**

Kent merkezinin batı yönünde lineer bir biçimde gelişmesinde ivme kazandıran ve kolektif bellekte yüksek gelir grupları ile ilişkilendirilen önemli bir ulaşım hattı üzerinde yapılan kapalı konut yerleşmeleri bu bölgelemeyi tanımlamaktadır.

- **Erciyes Üniversitesi**

1978 yılı kuruluşu itibari ile kentin güney yönünde Talas ilçesine doğru gelişmesinde etkili bir çekim merkezi konumundadır.

- **Millet Bahçesi**

Kentin önemli ulaşım akslarından biri olan Talas Bulvarı üzerinde yer alan Hava İkmal Bakım Merkezi-askeri alan-’ın 2020 yılında Millet Bahçesi’ne dönüştürülmesi projesi ile birlikte bölge yeni bir çekim merkezine gelecek potansiyeldedir. Buna bağlı olarak bulvar üzerinde kapalı konut yerleşmeleri kümelenmeye başlamıştır.

- **Tramvay Hattı**

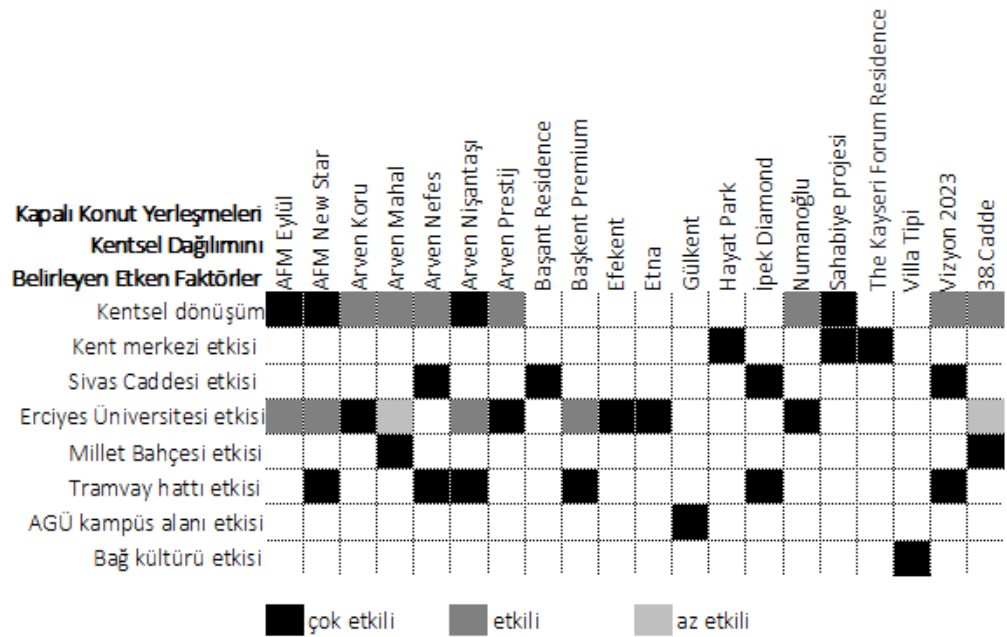
2009 yılında kullanılmaya başlanan, kentin ulaşım sisteminin önemli ve yeni bir parçası olan raylı sistemin etkisi ile geçtiği güzergah üzerinde kapalı konut yerleşmeleri yapılmaya başlanmıştır.

- **AGÜ-Kayseri Üniversitesi Mimarsinan Kampüs Alanı**

Mimar Sinan Organize Sanayi Bölgesi'nin 2009 yılı itibarı ile faaliyet göstermesi ve yakınında yer alan bölgede üniversitelerin gerek AGÜ gerekse Kayseri Üniversitesi'nin konumlanmış olması önemlidir. Bu çerçevede eğitim-araştırma ve teknoloji geliştirme ve sanayi işbirliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Buna uygun olarak da bölgede büyük alanları kapsayan ve üst gelir gruplarının yaşadıkları kapalı konut yerleşimleri gözlemlenmektedir.

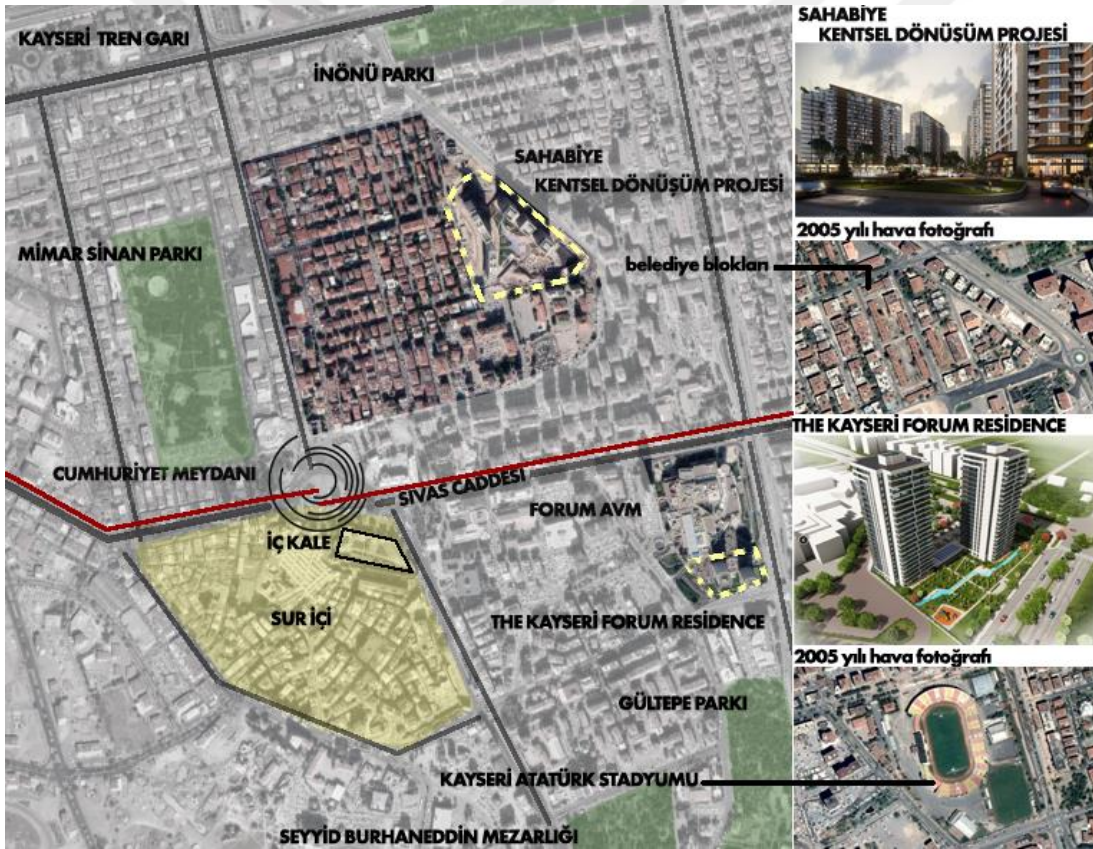
- **Bağ Kültürü**

Anadolu yerleşim coğrafyasında iklimsel duruma ve yaşam kültürüne göre oluşmuş olan bağ evleri ve yaşam biçimi önemli bir şehir yerleşim kültürü durumundadır. Bu özelliğe uygun bir biçimde mimari form ve fonksiyona adapte olan yeni tip düşük yoğunluklu (villa tipi) kapalı konut yerleşimlerinden bahsedilebilir. Ayrıca, şekil 4.12 nolu haritada görüleceği üzere bu bölgede yüksek oranda bir kümelenmenin olduğu tespit edilmektedir.



Şekil 4. 13: Kapalı Konut Yerleşmeleri Kentsel Dağılımını Belirleyen Etken Faktörler

Şekil 4.13'den de anlaşılacağı üzere Kayseri'de yer alan kapalı konut yerleşmeleri çoğunlukla kentsel dönüşümün etkisinde üretilmektedir. Özellikle Sahabiye Mahallesi kentsel dönüşüm projesi ile kent merkezine yapılan müdahaleler büyük ölçekli konut projelerinden oluşmaktadır. 1957 yılında yapılan kentin ilk toplu konut uygulaması olan 'belediye blokları' nın yıkılması ile üretilen bu kentsel dönüşüm projesi 622 konut ile 4 etapta oluşmakta olup, 1. etabı sonuçlandırılmıştır. Kent merkezi etkisi ile üretilen bir diğer proje The Kayseri Forum Residence'dır. 2009 yılına kadar Kayseri Atatürk Stadyumu⁸'nin bulunduğu alanda stadyumun yıkılması sonrası stadyum alanına Forum Avm ve The Kayseri Forum Residence (2015) yapılmıştır. Toplam 168 konut kapasitesi ve açık-kapalı alan sosyal donatıları ile Kayseri'nin kent içindeki en büyük alışveriş merkezi yanında yer almaktadır.

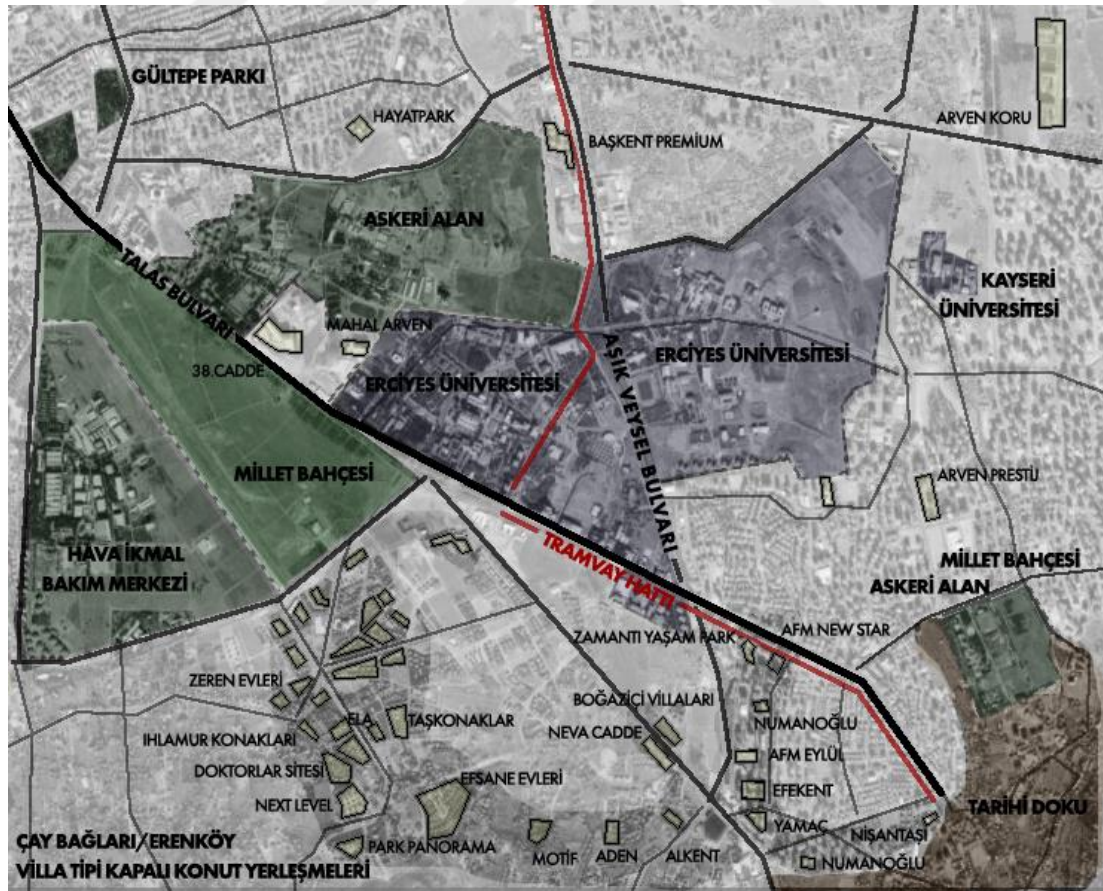


Şekil 4. 14: Kent Merkezi ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri (Diyagram: Seyhan Ayten, 2021) (Proje görsellerine projelere ait web sitelerinden ulaşılmıştır.)

⁸ Kayseri Atatürk Stadyumu 1967 yılı Sivas-Kayseri Spor maçında çıkan arbede sonucu 38 Sivas taraftarının vefatı ile hatırlanan bir hafıza mekanı olarak kentsel kolektif bellekte yer edinmiştir. Bu derece üzücü bir olayın yaşandığı alan yıkılarak alışveriş merkezi, residence ve otele dönüştürülmüş, rant odaklı bir tüketim merkezi yaratılmıştır.

Dönem yapıları, tarihi birikimi ve farklı işlevlerin bir aradalığı ile çok katmanlı bir kentsel dokuda, duvarlarla sınırlı ve kamusal açıdan geçirimsiz olarak üretilen kapalı konut yerleşmelerinin mekansal süreklilikte yarattığı kopma, ayrışma ve ilişkisizlik harita üzerinden okunabilmektedir.

Diğer taraftan kentin güneye doğru gelişmesinde önemli bir çekim merkezi niteliğinde olan, Erciyes Üniversitesi etki alanında bulunan ve son 20 yılın hızla gelişen ilçelerinden biri olan Talas'ta üretilen kapalı konut yerleşmeleri sayısı da bütün içinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Yer altı şehri, Ermeni, Rum ve Müslümanların bir arada yaşadığı mahalleleri, Osmanlı Dönemi'nden kalma taş işçilikli mimari yapıları ile çok katmanlı mekansal izlerin görüldüğü Talas, geçmiş ile bugünün ara kesitinde yer almaktadır. 2009 yılında hizmete giren tramvay hattının 2014 yılında Talas'a kadar uzatılmış olması ile kent merkezi ile Talas arasında ulaşılabilirlik daha da artmıştır. Güzergahı üzerinde bulunan alanların rant değerinin artması ile birlikte kapalı konut yerleşmeleri yapımına rastlanmaktadır.



Şekil 4. 15: Üniversite, Millet Bahçesi, Tramvay Hattı ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri (Diyagram: Seyhan Ayten, 2021)

Bir başka kentsel dönüşüm örneği olarak Hava İkmal Bakım Merkezi Askeri Alanı sahasının millet bahçesine dönüştürülecek olması verilebilir. Millet bahçesi projeleri merkezi yönetim tarafından alınmış olan kararlar doğrultusunda askeri alanların şehir dışına çıkartılmasını kapsayan bir proje kimliğindedir. Bu bağlamda, daha proje aşamasında iken bu alanın tam karşısında kapalı konut yerleşmeleri oluşmaya başlamıştır. Henüz yapım aşamasında olan Arven Mahall ve 38. Cadde projeleri bunların ilk örnekleridir. Ayrıca Millet Bahçesi'nin Talas İlçesi'ni kent merkezine bağlayan Talas Bulvarı üzerinde olması bölgeyi yatırım açısından cazibe merkezine dönüştürmektedir.

Kayseri konut kültürünün bir diğer belirleyicisi olarak; toplumsal yaşam ve kolektif bellekte önemli bir yeri olan 'bağ evi' kültürü söylenebilir. Bu anlamda 2000 yılı öncesi bağ evleri ile kurulu olan Çay Bağları/Erenköy mahallelerinde 2000 yılı sonrası hızlı bir yapılaşma ile birlikte düşük yoğunluklu, az katlı kapalı lüks konut yerleşmelerinden oluşan bir kentsel müdahale alanı gözlenmektedir.



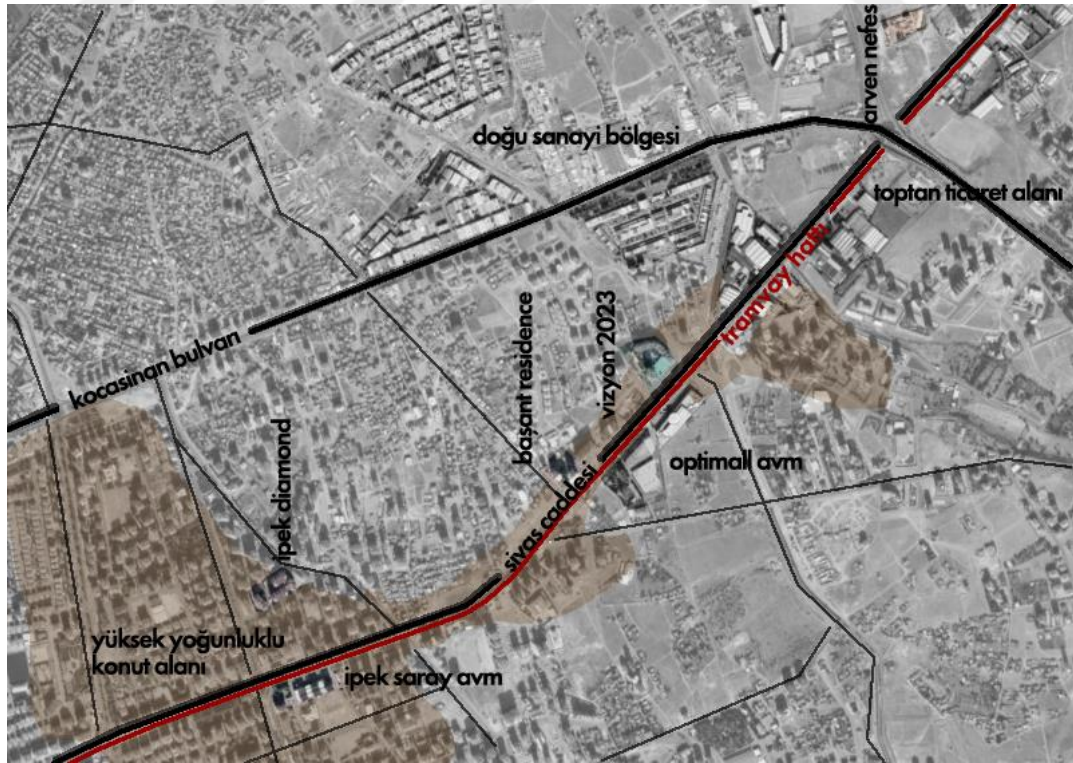
Şekil 4. 16: Çaybağları Mahallesi Hava Fotoğrafı , 2005 Yılı Sonrası Mekansal Dönüşüm
sol:2005, sağ:2021(Google Earth, erişim tarihi:2021)

Şekil 4.15 den de anlaşılacağı üzere askeri alanlar, ve üniversite yerleşkesi Talas Bulvarı üzerinde duvarlar ile sınırlı, kamusal açıdan geçirimsiz eşikler olarak kentsel mekanı kurmaktadır. Buna karşın; özellikle Çay bağları/Erenköy mahalleleri ve Bahçelievler mahallesinde kümелendiği okunan kapalı konut yerleşmeleri de duvarları ile başka bir eşik oluşturmaktadır. Duvarlarla oluşturulan bu kentsel mekansal ayrışma kentin bütününde parçalı bir kentsel dokuya neden olmaktadır.



Şekil 4. 17: Bahçelievler Mahallesi Hava Fotoğrafı , 2005 Yılı Sonrası Mekansal Dönüşüm sol:2005, sağ:2021(Google Earth, erişim tarihi: 2021)

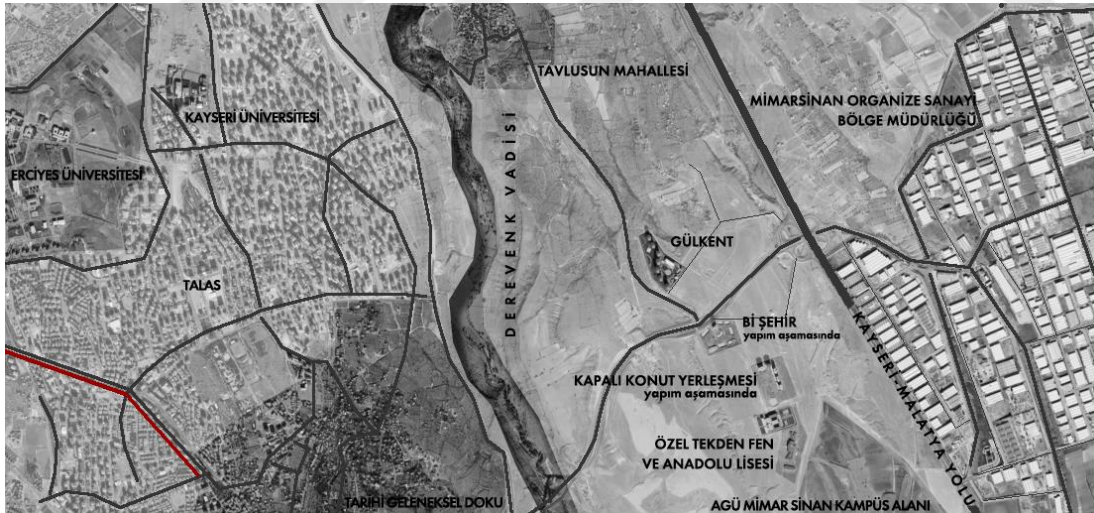
2000 yılı sonrası hızla gelişen kent bugün ki şeklini almış, son zamanlarda yapılan kentsel dönüşüm projeleri ile de yeniden yapılanmaktadır. Kentsel bir müdahale pratiği olarak kentsel dönüşüm projeleri çoğunlukla kapalı konut yerleşmeleri üretim kararları ile yapılmaktadır. Buna göre, güvenli, sosyal donatıları ile kentten ayrılmış, duvarları ile izole, kentsel fragmanların oluşturduğu parçalı yapı kentsel mekana hakim olmakta, yeni kentsel eşikler üretilmektedir.



Şekil 4. 18: Sivas Caddesi, Tramvay Hattı ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri (Diyagram: Seyhan Ayten, 2021)

Kentin ana ulaşım omurgasını kuran Sivas Caddesi, konut özelinde 1950-60-70 yılları dönem yapılarını sahnelemektedir. Kentsel kolektif bellekte yüksek gelir gruplarının yaşadığı, kent merkezinden başlayarak doğuya doğru lineer bir gelişim gösteren cadde, konut altı ticari kullanımlar ile önemli bir merkez konumundadır. Tüm bunlarla birlikte tramvay hattının Sivas Caddesi üzerinden ilerleyerek güneye ve doğuya devam ediyor olması cadde üzerinde kapalı konut yerleşmeleri üretiminin gerekçesini güçlendirmektedir. Ancak bu bölgedeki gelişim, etrafındaki alansal kullanımlardan oldukça kopuk ve ilişkisiz bir biçimde mevcut alan üzerinde belirlenen imar hakkının gerçekleşmesi ile birlikte oluşmuştur.

Kayseri’de kapalı konut yerleşmelerinin yapımını etkileyen bir diğer faktör Abdullah Gül Üniversitesi Mimar Sinan Kampüs alanıdır. Mevcutta Gülkent kapalı konut yerleşmesinin yer aldığı bölgede Derevenk Vadisi üzerine yapılan viyadük ile söz konusu alana kentsel ulaşımın kolaylaşması ile yapılaşma hız kazanmıştır. Tekden Koleji ve öğrenci yurtları ve henüz yapım aşamasında iki tane daha kapalı konut yerleşmesi bulunmaktadır. Bu da zaman içinde kentin dışında olan bu bölgenin kentin önemli büyüme bölgesi haline geleceğini göstermektedir.



Şekil 4. 19: AGÜ ve Kentsel Dönüşüm Etkisinde Kapalı Konut Yerleşmeleri (Diyagram: Seyhan Ayten, 2021)

Kentsel konum olarak kapalı konut yerleşimlerinin kümelenmeye başladığı alanın kuzeyinde Ermeni, Rum ve Müslümanların bir arada yaşadığı kültürel açıdan katmanlı, çeşme, köprü, kilise, su kemeri ve taş işçilikli konut yapıları ile mimari açıdan zengin, vadi içi kaya oyma yerleşimleri ile mekansal olarak çeşitli dokuların bir arada olduğu

Tavlusun Mahallesi yer almaktadır. Batısında önemli bir coğrafi oluşum ve eşik olan Derevenk Vadisi, Doğusunda Mimar Sinan Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, Güneyinde ise AGÜ Mimar Sinan kampüs alanı ile sınırlanmıştır. Böyle önemli belirleyiciler arasında bir *boşlukta* yer alan Gülkent alandaki ilk kapalı konut yerleşmesi örneğidir.



Şekil 4. 20: Gülkent (Google Street View Ekran alıntısı, erişim tarihi: 02.08.2020)

Duvarları ile kamusal kullanıma kapalı, sınırlarının dışındaki boşluk ile yersiz yurtsuz bir kentsel alan tarifleyen yerleşme; kente dair bir çok işlevi içinde barındırması ile kentsel bir fragman niteliğindedir. Çevresindeki mekansal oluşumların da yine duvarlar ile sınırlı, parçalı bir kentsel örüntü oluşturması bu alanın gelecek kentsel dokusuna ilişkin ön bilgiyi aktarmaktadır.

Denilebilir ki, günümüzde Kayseri metropoliten kimliği olan ve ekonomik odaklı olmak üzere dışarıdan çok sayıda göç yolu ile nüfus alan bir kent konumundadır. Kentin sanayi ve ticaret yolu ile sermaye birikimine sahip bulunan sosyal sınıfları mekan üzerindeki yer seçim tercihlerini farklı kentsel alanlar içinde gerçekleştirmekte olup, yüksek yoğunluklu ya da az katlı yapılar şeklinde mekansal bir kompozisyon ortaya çıkmaktadır. Bu yeni mekansal yapının morfolojik açıdan da var olan dokuya benzememesi ve eklemlenememesi önemli bir sorundur. Hiç kuşkusuz bu yapının okunabilirliği ve görünürlüğünün anlaşılması daha sonraki dönemde daha da artacak gibi görünmektedir.

Kayseri alan araştırması deşifre yöntemlerinden biri olan harita üzerinden yapılan okumada bu tarz yerleşim alanlarının yer seçim kriterlerine göre gruplama yapılmış olup, özellikle kapalı konut yerleşmelerinin kümелendiği alanlara odaklanılmıştır. Yer ve kimlik sorunsalı üzerinden etkilerinin yersizleşme, parçalanma, sosyal ve mekansal ayrışma ve kentsel mekanda süreksizleşme olduğu söylenebilir.

4.3.2 Deşifre II: Künye

Bu bölümde İstanbul ve Kayseri’de seçilen kapalı konut yerleşmelerine ilişkin nitel verileri barındıran künyeler oluşturulmuştur. Künye içeriğinde, seçilen örneklem alanların aşağıda belirtilen bilgileri bulunmaktadır.

- kimlik bilgileri (*proje alanı, yüklenici firma, mimari proje, yapım yılı, konumu, arsa alanı, ünite sayısı, ünite tipi m2 aralığı ve emlak tipi*),
- donatı bilgileri (*genel özellik, güvenlik, sosyal imkan, spor aktiviteleri, teknik özelliklerinin yer aldığı başlıklar projepedia.com emlak portalinin web sitesinden yararlanılarak üretilmiştir.*),
- tanıtım bilgileri,
- görseller ve
- reklam söylemleri (*ilgili yerleşim biriminin web sitesi, broşür, katalog, yaşam rehberi vb okumalarda kendisini nasıl tanıttığına, hangi görselleri kullandığına ve pazarlama stratejisi olarak reklam söylemlerinde nelere dikkat çektiğine ilişkin veriler taranmıştır*)

Buna göre bir önceki bölümde harita üzerinden bütünlüklü olarak okunan ve kentsel etkilerinin tartışıldığı kapalı konut yerleşmelerinin bu bölümde detaylı bilgisi verilmeye çalışılmıştır. İstanbul alan araştırmasında seçilen, kentsel müdahale pratiği olarak imgelerin yeniden üretilmesi ile oluşturulmuş, kapalı konut yerleşmelerine ait bilgiler derlenmiştir. Kayseri alan araştırmasında ise özellikle kent ölçeğinde dağılımlarını etkileyen faktörlere göre gruplandırılmış kapalı konut yerleşmeleri içerisinde bir seçim yapılmış olup;

- kent merkezi ve kentsel dönüşüm etkisinde: The Kayseri Forum Residence,
- Millet Bahçesi ve dönüşüm etkisinde: 38.Cadde ve Arven Mahal
- Üniversite, tramvay hattı ve kentsel dönüşüm etkisinde Arven Prestij ve Nişantaşı projelerine ait bilgiler toplanarak künyeler oluşturulmuştur.
- Sivas Caddesi, tramvay hattı etkisinde: Vizyon 2023 ve İpek Diamond

Künye üzerinden yapılan deşifre bir sonraki deşifre yöntemi olan gösterge bilimsel çözümlemenin altlığını kurmaktadır. Tüm bu deşifreler yer ve kimlik sorunsalı bağlamında eleştirel bir okuma geliştirilen kapalı konut yerleşmelerini, örneklem alanlarının karşılaştırılması ile yeniden konumlandırmak üzere yapılmaktadır.

Çizelge 4. 1: Toskana Vadisi Künyesi

PROJE TANITIM

PROJE ADI:	Toskana Vadisi
YÜKLENİCİ	Emaar Türkiye
MİMARİ	Jzmk California
PROJE:	/ AE Mimarlık
YAPIM YILI:	FAZ1- 2009 FAZ 2-2013
KONUM:	Büyüçekmece
ARSA ALANI:	1.700.000 M ²
ÜNİTE SAYISI:	469
ÜNİTE TİPİ:	Villa
m²ARALIĞI:	149-940m ²
EMLAK TİPİ	4+1, 5+2, 6+2, 7+2, 8+2 Vb 19 Farklı Tip

GENEL

ÖZELLİKLER

Kuru
Temizleme
Kapalı
Otopark
Bahçe ve
Park
Kuaför
Market
Asansör
Depo Alanı

GÜVENLİK

Güvenlikli Giriş
Güvenlik
Kameraları
Konut Güvenliği
Yangın ve
Duman
Dedektörü
Otomatik
Yangın
Söndürme
24 Saat
Güvenlik
Kapalı Devre
Video Sistemi
Görüntülü
İnterkom
Sistemi

SOSYAL İMK.

Açık Yüzme
Havuzu
Sosyal
Tesisler
Kapalı Yüzme
Havuzu
Sauna
Buhar Odası
Restoran /
Cafe
Hamam
Oyun Parkı
SPA

SPOR AKT.

Basketbol
Sahası
Squash Kortu
Plates
Yürüyüş
Parkuru
Voleybol
Sahası
Futbol Sahası
Tenis Kortu
Fitness
Salonu
Masa Tenisi

TEKNİK

ÖZELLİKLER

Merkezi
Kablolu
Televizyon
Hidrofor
Klima
Doğalgaz
Su Arıtma
Sistemi
Jeneratör
Su Deposu
Fiber Optik
İnternet
Altyapısı
Uydu TV
Altyapısı

GENEL TANITIM

Emaar'ın Türkiye'deki ilk projesi olan ve İstanbul, Büyüçekmece Göl Vadisi'nde doğayla modern hayatın buluştuğu kusursuz bir yaşam sunan 1,7 milyon m²'lik geniş bir alanda gerçekleştirilen Toskana Vadisi Projesi, 24 farklı tipte toplam 469 lüks villa, ikiz villa ve bahçeli ve teraslı Toskana villa dairelerinden oluşuyor. Şehir merkezine 50 dakika uzaklıktaki projenin ilk etabında bulunan ve büyüklükleri 149 m² ile 940 m² arasında değişen 174 villanın yanı sıra; 2. etapta, Toskana mimarisi ile tasarlanmış, göl manzaralı daha küçük metrekaresi ikiz villalar ve bahçeli-teraslı villa daireleri yer alıyor. Büyüçekmece Gölü ve Marmara Denizi'nin etkileyici manzarasında, dünya standartlarında tasarlanmış villalarda huzurlu bir yaşam imkânı veren Toskana Vadisi; geniş yeşil alanları, çarşısı, sosyal olanakları ve Dolce Vita Spor ve Yaşam Kulübü ile şehir konforunun doğayla kucaklaştığı ideal bir yaşam alanı sunuyor. Dolce Vita, fitness merkezinden kapalı ve açık yüzme havuzlarına, tenis, squash ve basketbol kortlarından mini futbol sahasına kadar birçok spor olanağına ev sahipliği yapıyor.

GÖRSELLER

SLOGANLAR

- Akdenizli Bir Solukla Beslenen Masalsı Bir Hayat
- Taşıdan Dokusuna, Tadından Kültürüne İstanbul'da Toskano Esintisi
- Toskana Orizzonte'de Bereketin Ve Bolluğun Simgesi Zeytinlikler Ve Üzüm Bağları, Toskana'da Vadiler Boyu Uzanan O Yemyeşil Tabiat Tüm İhtişamıyla İstanbul'da Sakinleriyle Buluşuyor.
- Akdeniz Esintilerini İstanbul'a Taşıyan Toskana Orizzonte İçinde Barındırdığı Köy Kahvesi, Köy Fırını, Köy Bakkalı Ve Kütüphane İle Proje Sakinlerine Özlemi Duyulan Kasaba Atmosferini Yaşatmayı Hedefliyor.
- Mimarisinde İtalya'nın Toskana Bölgesinden İlham Alınan Toskana Vadisi'nde Bölgeler "Alba, Empoli, Livorno, Belvedere, Chianti, Ortebello, Floransa, Lucca, Siena" Gibi İsimlerden Oluşmaktadır.

TASARIMDA KULLANILAN İMGE/ TAKLİT UNSURU

REKLAM SÖYLEMLERİ

Toskana Vadisi Görseller ve reklam söylemlerine EMAAR'ın hazırladığı proje broşüründen ve URL 26 ve URL 27 ve adreslerinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 12.06.2019)

Çizelge 4. 2: İstanbul Sarayları Künyesi

PROJE TANITIM	GENEL ÖZ.	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI: İstanbul Sarayları	•Kuru Temizleme	•Güvenlik Kameraları	•Açık/Kapalı Yüzme Havuzu	•Bilardo Masası	•Merkezi Sıcak Su
YÜKLENİCİ: Sinpaş Gyo	•Açık/Kapalı Otopark	•Kapalı Devre Video Sist.	•Restoran/Cafe	•Yürüyüş Parkuru	•Doğalgaz
MİMARİ: Evrenol Architects	•Vale Park	•24 Saat Güvenlik	•Hamam	•Tenis Kortu	•Su Deposu
PROJE: Kasım 2013	•Concierge Servisi	•Görüntülü İnterkom Sist.	•Oyun Parkı	•Fitness Salonu	•Merkezi Kablolu Televizyon
YAPIM YILI: Kış 2013	•Kuafor	•Resepsiyon	•SPA	•Masa Tenisi	•Paratoner
KONUM: Küçükçekmece	•Depo Alanı	•Güvenlikli Giriş	•Sosyal Tesisler	•Basketbol Sahası	•Teknik Servis
ARSA ALANI: 119.500m ²	•Bahçe ve Park	•Konut Güvenliği	•Toplantı Salonu	•Squash Kortu	•Klima
ÜNİTE SAYISI: 1244	•Market	•Çelik Kapı	•Sauna		•Jeneratör
ÜNİTE TİPİ: Villa, Rezidans	•Asansör	•Otomatik Yangın Sönd.Sist.			•Uydu TV
m² ARALIĞI: 51-426 M ²		•Yangın-Duman Dedektörü			•Altyapısı
EMLAK TİPİ: 1+1 2+1 3+1 4+1 5+1 1+0 3,5+1 4,5+1					•24 Saat Teknik Servis
					•Fiber Optik İnternet
					•Altyapısı
					•Hidrofor
GENEL TANITIM	İstanbul Sarayları, İstanbul Avrupa yakasının yeni gözde yerleşim alanı Halkalı/Küçükçekmece de Bosphorus City'e komşu, 119.500 metrekaare arsa alanı üzerinde hayata geçirildi. Toplam 1.244 konuttan meydana gelen İstanbul Sarayları; Hünkar Blokları, Hanzade Blokları, Hisar Kule, Kuru Sarayları, Dolmabahçe Köşkü, Sultan Sarayları ve Şehzade Sarayları bölümlerinden meydana geliyor. Halkalı'da kentsel bir dönüşüm projesi olarak hayata geçen Bosphorus City'e komşu parselde konumlanan İstanbul Sarayları, bu dönüşümün bir uzantısı olarak, yeni bir kamusal alan yaratma ilkeleriyle projelendirilmiş. Bosphorus City projesinde rekreasyon alanı yaratmak için en temel öge olarak kullanılan ve konut yerleşimleri için iki yaka oluşturan "su", bu parselde de 350 metre boyunca devam ettirilmiş. Suyun yarattığı doğal ortama, koşu ve yürüme yolu olarak kullanılan 2 adet proment üzerinde, içinde "Saraylar" konsepti ilkeleriyle tasarlanan yalı ve konaklarının bulunduğu korular eşlik eder. Suyun kenarında farklı tip konut önerileriyle yalılar, yalı apartmanları ve konaklar mevcut. Projenin 81 metrelik yüksek blokları suyun sonlandığı meydan çevresinde konumlanmış. Buluşma, karşılaşma, boş zaman değerlendirme gibi kullanıcılarına nitelikli bir sosyal bir ortam sunması için meydanlar önerilmiş ki tüm meydanlara koru bölgelerinden yaya olarak ulaşmak mümkün.				
GÖRSELLER					
REKLAM SÖYLEMLERİ	SLOGANLAR • İstanbul Sarayları, Boğazi Evinize Taşıyor! • Zamanın durduğu yer... Dolmabahçe. • İstanbul'un en güzel yerlerinde kurulan saraylar, sadece bir yaşam alanı değil, aynı zamanda saraylarda yaşayanların özelliğini de temsil etmektedir. • 21.Yüzyılın Saray Hayatını Yaşama Fırsatını Kaçırmanın • Nebahat Çehre: Saraylı Olmanın Ayrıcalıklarını Şimdi Siz De Yaşayabilirsiniz. ...Yani Her Şey Muhteşem Olacak.. • Bu Yepyeni Saraylar Şehri Köşkler Yalılar, Saray Daireleri Gibi Çok Çeşitli Yaşam Seçenekleri İle Yeni Sultanlarını Bekliyor TASARIMDA KULLANILAN İMGE/ TAKLİT UNSURU				

İstanbul Sarayları görseller ve reklam söylemlerine URL 28 ve URL 29 adreslerinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:10.06.2019)

Çizelge 4. 3: Bosphorus City Künyesi

PROJE TANITIM	GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI: Bosphorus City	Bahçe ve Park	Güvenlik	Sauna	Basketbol	24 Saat Teknik Servis
YÜKLENİCİ: Sinpaş GYO	Market	Kameraları	Açık/Kapalı Yüzme	Bilardo	Jeneratör
MİMARİ PROJE: EVRENOL ARCHITECTS	Depo Alanı	Çelik Kapı	Havuzu	Masası	Uydu TV
YAPIM YILI: 2012	Asansör	Otomatik	Restoran / Cafe	Golf Sahası	Altyapısı
KONUM: İstanbul - Küçükçekmece	Açık Otopark	Yangın	Hamam	Yürüyüş Parkuru	Fiber Optik
ARSA ALANI: 246.000 m ²	Kuru	Söndürme	Oyun Parkı	Voleybol Sahası	İnternet
ÜNİTE SAYISI: 2796	Temizleme	Sistemi	SPA	Futbol Sahası	Altyapısı
ÜNİTE TİPİ: Daire, Villa, Rezidans	Kapalı Otopark	Yangın ve Duman Dedektörü	Sosyal Tesisler	Tenis Kortu	Hidrofor
m² ARALIĞI: 60.00 - 736.00 m ²		24 Saat Güvenlik		Salonu	Kablosuz İnternet
EMLAK TİPİ: 1+0, 1+1, 2+1, 3+1, 3+2, 4+1, 5+1, 5+2 ,6+2		Kapalı Devre Video Sistemi Görüntülü İnterkom Sistemi Güvenlikli Giriş		Squash Kortu	Su Arıtma Sistemi Merkezi Kablolul Televizyon Paratoner

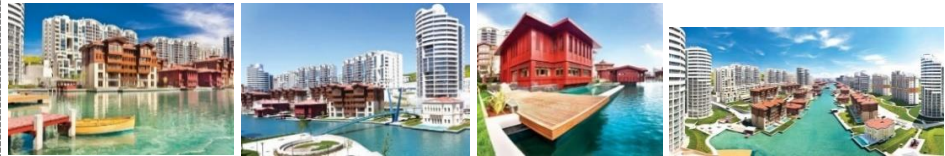
GENEL TANITIM



Türkiye'nin ilk, dünyanın sayılı konsept konut projelerinden biri olan Bosphorus City, İstanbul Boğazı'nı ve Boğaz yaşamını Küçükçekmece'ye taşıyor. Bu büyüğü projede, Ortaköy Meydanı'ndan sandala binebilir, Emirgan'da çay molası verebilir, Kanlıca'da yoğurt yiyip Kandilli'de balık keyfi yapabilirsiniz. Projede Beylerbeyi, Çubuklu, Rumeli, Anadoluhisarı, Yeniköy, Vaniköy ve Boğaziçi olarak her birinden birer tane yapılan nadide yalılara , apartman ve rezidans daireleri de eşlik ediyor..

Bosphorus City projesi 246.000 metrekarelik bir alan üzerine yayılmış, küçük bir İstanbul'u andırmaktadır. Projenin kapladığı alanın yüzde 10'dan fazlası, İstanbul Boğazı'nın minyatür bir versiyonuna ayrılmış durumdadır. Yaklaşık 750 metre uzunluğundaki yapay Boğaz'ın derinliği 1.30 metre ve üzerindeki iki köprü arasında ise 356 metre var. Boğaziçi Köprüsü ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün Bosphorus City versiyonları ise 60 metre uzunluğunda. Boğaz'ın iki yakasının arasındaki ortalama mesafe 35 metre, en geniş kısmında ise bu 80 metreye kadar çıkmaktadır.

GÖRSELLER



SLOGANLAR

- Yeni Bir Coğrafya, İstanbul'un 2. Boğazı
- Yeniköy'den Paşabahçe'ye, Hisar'dan Kanlıca'ya! Boğaz'ın Tüm Güzelliklerinden İlham Alarak Tasarladığımız Bosphorus City'de Şimdi De Ortaköy Yaşamı Canlanıyor!
- Ortaköy Meydanı Nereye Gitti!...Yalılar Nereye Gitti!...Boğazın Tüm Güzellikleri Birer Birer Taşınıyor
- Sinpaş En Büyük Lüks Konut Projesi Olan Bosphorus City'de Yeni Bir Boğaz Şehri Kuruyor
- Boğaz Keyfinin Misafiri Değil Ev Sahibi Olmanız İçin
- Sinpaş Bosphorus City , Boğazda Yaşar Gibi...

REKLAM SÖYLEMLERİ

TASARIMDA KULLANILAN İMGE/ TAKLİT UNSURU

Bosphorus City Görseller ve reklam söylemlerine, URL 30 ve URL 31, adreslerinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi 09.06.2019)

Çizelge 4. 4: Viaport Venezia Künyesi

PROJE TANITIM	GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI: Viaport Venezia	Market	Güvenlik	Toplantı	Basketbol	Paratoner
YÜKLENİCİ: Bayraktar & Gürsoy Yat. ve Yön. Ort	Asansör	Kameraları	Salonu	Sahası	Teknik Servis
MİMARİ PROJE:	Kapalı	Kapalı Devre	Sauna	Tenis Kortu	Jeneratör
YAPIM YILI: 2015	Otopark	Video Sistemi	Kapalı Yüzme	Yürüyüş	Uydu TV
KONUM: Gaziosmanpaşa / Küçükköy	Bahçe ve Park	24 Saat Güvenlik	Havuzu	Parkuru	Altyapısı
ARSA ALANI: 82.000 m ²	Kuaför	Görüntülü İnterkom	Restoran / Cafe	Fitness Salonu	Merkezi Sıcak Su
ÜNİTE SAYISI: 2200		Sistemi	Hamam		Hidrofor
ÜNİTE TİPİ: Daire		Resepsiyon	Oyun Parkı		Merkezi
m²ARALIĞI: 64.00 - 196.00		Güvenlikli Giriş	SPA		Kablolu
EMLAK TİPİ: 1+1, 2+1, 3+1		Konut Güvenliği	Açık Yüzme		Televizyon
		Otomatik	Havuzu		Doğalgaz
		Yangın	Sosyal		Su Deposu
		Söndürme Sistemi	Tesisler		
		Yangın Dedektörü			
GENEL TANITIM	Venedik temalı mimari ile inşa edilen site içerisinde; 5 Blok, toplam 2.200 adet konut yer almaktadır. Sitenin hemen önünde mimarisi yine Venedik konseptinde planlanan, içerisinde 200'e yakın markanın yer alacağı, açık hava bir Alışveriş Merkezi bulunmaktadır. Yürüyüş yolları ve sokak aralarında genişliği 8-12 m. olan su kanalları bulunacak olup gondollar ile gezinti yapılabilecektir. Alışveriş Merkezi'nde sokak arası mağazaların yanı sıra modern ofisler de yer almaktadır. İtalyan mimarisinin İstanbul'daki modern örneği olan ViaPort Venezia'da ofis, alışveriş merkezi ve konutlar bir arada yer alıyor. 255.000 m2 konut, 25.000 m2 ofis, 71.000 m2 ticari alandan oluşan projede, 58 m2 - 383 m2 arasında değişen 1.970 adet konut ve 200 adet mağaza yer almaktadır. Proje; Bellini, Puccini, Marco Polo, Palladio ve Vivaldi olarak isimlendirilen 5 kule şeklinde İstanbul Avrupa yakası Gaziosmanpaşa'da konumlanmaktadır.				
GÖRSELLER					
REKLAM SÖYLEMLERİ	TASARIMDA KULLANILAN İMGE/ TAKLİT UNSURU	SLOGANLAR - O eşsiz italyan mimarisi,karizması ve aşk dolu o civil civil sokakları. - Kısacası venedik'li venedik yapan herşey ve fazlası dünyanın en büyük projelerinden biri olan via port venezia ile yanı başınızda, istanbul'da yükseliyor. - Via port venezia'da kafe ve restoranlar da bir başka. Leziz makarnaları ve lazanyası, dünyaca ünlü kahveleri, yani italyan yemek kültüründeki herşey fazlasıyla burada. - Via/port venezia o kadar çok alternatifi bir arada size sunuyor ki, venedik'te bile bulamayacağınız kusursuz bir dünya avrupa yakası'nda sizi bekliyor. 4 gün 3 gece değil , ömür boyu venedik, venedik istanbulun avrupa yakasında kuruluyor - Venediğe gidelim, istanbulda kalalım - Erken davranan kazanıyor senior - Venedik sarayları, istanbulun en şık italyanı! - İstanbulda bir venedik yansıması, tek başına bir şehir ve daha fazlası			

Viaport Venezia Görseller ve reklam söylemlerine URL 32 ve URL 33 adreslerinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:13.06.2019)

Çizelge 4. 5: The Kayseri Forum Residence

PROJE TANITIM	GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI:	The Kayseri Forum Residences	Balkon Asansör Kapalı	Güvenlik Kamerası Güvenlik	Fitness Salonları, Çocuk Fitness	Yürüyüş Parkuru Merkezi
YÜKLENİCİ	Yda Group-Asr Gayrimenkul	Otopark Depo	Kapalı Devre Kamera Sistemi (Cctv)	Oyun Salonları, Toplantı Salonları Ve Resepsiyon Kapalı Yüzme Havuzu, Çocuk Havuzu, Jakuzi, Hamam Ve Sauna	Isıtma Isı Pay Ölçer Su Deposu Hidrofor Jeneratör
MİMARİ PROJE:					
YAPIM YILI:	2015				
KONUM:	Kayseri				
ARSA ALANI:	12500 M2				
ÜNİTE SAYISI:	168				
ÜNİTE TİPİ:	4+1				
m ² ARALIĞI:	230 M2				
EMLAK TİPİ	Konut-Rezidans				

GENEL TANITIM



YDA Group ve ASR Gayrimenkul işbirliği ile inşa edilen The Kayseri Forum Residences projesi 24 katlı iki blokta 168 konuttan meydana geliyor. The Kayseri Forum Residences'in 3 bin 500 metrekare fitness spa merkezi, 12 bin 500 metrekare kapalı otoparkı, 9 bin 300 metrekare peyzaj alanı da yer alıyor. Gezinti terası ile 78.85 metrelik yüksekliğiyle... Göz kamaştıran ihtişamıyla... Seçkin Residence hizmetleriyle... Şehri tam merkezindeki konumuyla... Modern mimarisiyle... Nefes kesen "Erciyes manzarasıyla"... "Üstün kalitesiyle"... "Kapalı yüzme havuzuyla"... "Saunasıyla"... "Türk hamamıyla"... "Kapalı otoparkıyla"... "Resepsiyonuyla"... "Lobisiyle"... "Yeşiliyle"... Ve inşaat sektörünün parlayan yıldızı, Türkiye'nin en büyük inşaat firmalarından YDA GRUP güvencesiyle... THE KAYSERİ FORUM RESIDENCES'in Kayseri'de "eşi benzeri yok"!

GÖRSELLER



SLOGANLAR

- "Ya İçindesiniz Hayatın Ya Da Büsbütün Dışında"
- Erciyes'i Seyretmek Hiç Bu Kadar "İhtişamlı" Olmamıştı
- Residence Bloklarımızın En Üst Katında Yer Alan Seyir Teraslarından Erciyes'i Seyretmek İse Sizi İhtişamla Bezenmiş Bir Zamana Götürecek
- Karar Sizin; Ev İle Residence Arasında, Erciyes Kadar Fark Var!
- Burası Sadece Mimarisiyle Değil, Ayrıcalıklarıyla Da "Kayseri'nin Yeni Zirvesi!"
- Şehrin Kalbindesiniz
- Yükselmek; Hayallerin ötesine Ulaşmaktır!
- Hayata "Güvenle" Bakmak İçin "Güvenilir" Olanı Seçin!
- Yatırımınızı, Hayata Yeni Bir Açıdan Bakmak İçin Yapın!
- Vizyondaki Filmler Kapınızda... Forum Kayseri Avm Yanı Başınızda!

**TASARIMDA
KULLANILAN
İMGE**

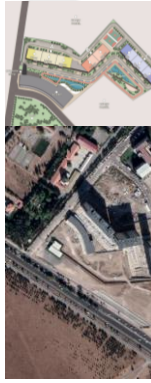
REKLAM SÖYLEMLERİ

The Kayseri Forum Residences görseller ve reklam söylemlerine URL 34 adreslerinden ulaşılmıştır. Erişim Tarihi:15.06.2019

Çizelge 4. 6: 38.Cadde Künyesi

PROJE TANITIM		GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI:	38.CADDE	•Kuru	•Güvenlik	•Restoran /	•Yürüyüş	•Su Deposu
YÜKLENİCİ	ERK GYO	Temizleme	Kameraları	Cafe	Parkuru	•Merkezi
MİMARİ	IKON TPU	•Kapalı /Açık	•Kapalı Devre	•Hamam	•Kadınlar ve	Kablolu
PROJE:		Otopark	Video Sist.	•Oyun	Erkekler için	Televizyon
		•Kuaför	•24 Saat	Parkları	ayrılmış	•Paratoner
YAPIM YILI:	ARALIK 2020-	•Bahçe ve Park	Güvenlik	•SPA	Fitness	•Teknik Servis
	DEVAM	•Bakkal /	•Görüntülü	•Toplantı	Salonu	•Klima
	EDİYOR	Market	İnterkom Sist.	Salonu	•Basketbol	•Jeneratör
KONUM:	Melikgazi/KAY	Asansör	•Resepsiyon	•Sauna	Sahası •futbol	•Uydu TV
ARSA	SERİ	araç yıkama	•Güvenlikli	•kütüphane	sahası	Altyapısı
ALANI:	23000 M2	istasyonu	Giriş	•dijital	•bisiklet yolu	•24 Saat Teknik
ÜNİTE	224	•Yönetim Binası	•Otomatik	oyun-eğitim		Servis
SAYISI:			Yangın	salonu		•Fiber Optik
ÜNİTE TİPİ:	4+1		Sönd.Sist.	•Su		İnternet
m²ARALIĞI:	255 M2		•Yangın ve	Göletleri		Altyapısı
EMLAK TİPİ	DAİRE		Duman			•Hidrofor
			•Dedektörü			

GENEL TANITIM



38. CADDE eşsiz mimarisi ve keyifli sosyal donatılarıyla dikkat çekiyor. Kayseri'nin kalbinde muhteşem lokasyonu ile 23.000 metrekare arsa ve 90.000 metrekare inşaat alanı ile hayata geçecek proje ERK GYO imzasını taşıyor. İki katlı cadde üzeri dükkanlar ve arkasında 8 bloklu konut projesi olarak şekillendirilen proje, bulunduğu konum ve sunduğu imkanlar ile dikkat çekiyor. 2 milyon metrekarelik Hava İkmal Bakım Merkez arazisinin hemen karşısında yüksелеcek olan 38. CADDE'de mega oyun parkları ve dijital eğitim salonları, oto yıkama hizmetli otopark, market, kuaför; kadınlar ve erkekler için ayrılmış fitness salonları, sauna ve buhar odaları ve site yönetimine özel ayrı katları bulunan yönetim binası ile ailelerin gözü arkada kalmayacak. İhtiyacınız olan her şeyi yanı başınıza koyduk. Kuaför salonu, kuru temizleme site içerisinden ulaşabileceğiniz market, marketten eve servis ağı kurduk. Birde buna cadde dükkanlar ekledik en seçkin restoran, kafe ve mağazaların bulunduğu gezilebileceğiniz bir cadde yaptık ve biz bunun adına 38.Cadde dedik.

GÖRSELLER



REKLAM SÖYLEMLERİ

TASARIMDA
KULLANILAN
İMGE

SLOGANLAR

- Hayata yeniden başlamanız dileğiyle...
- BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI MEMDUH KILIÇ: "KAYSERİ'NİN GELECEĞİNE ARMAĞAN"
- Kayseri'de Yeni Bir Yaşam Başlıyor.
- Kayseri'nin En Güzel Manzarası Sizleri Bekliyor...
- 38.Cadde eşsiz lokasyon ve mükemmel projesi ile yalnızca yeni bir yaşama başlamak isteyenler için değil, karlı bir yatırım arayanlar için de değerli bir fırsat sunuyor.
- Şehrin En Prestijli Cadde Dükkanları... birçok imkan Kayseri'nin en ayrıcalıklı caddesinde bir arada.
- Şehrin yeni ayrıcalık merkezi.
- Yeni bir yaşam için...

38.cadde görseller ve reklam söylemlerine URL 35 adreslerinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:15.06.2019)

Çizelge 4. 7: Mahall Arven Künyesi

PROJE TANITIM		GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI:	Mahal	Açık/Kapalı	24 Saat	Müzik	Basketbol	Merkezi
YÜKLENİCİ	ARVEN YAPI	Otopark	Güvenlik	Salonu	Sahası	Kablolu
MİMARİ	Ofis MPU	Asansör	Akıllı Ev	Eğlence	Fitness	televizyon
PROJE:		Bahçe ve	Teknolojisi	salonu	Salonu	Doğalgaz
YAPIM YILI:	Yapım	Park	Çelik Kapı	Cep	Pilates	Fiber Optik
	aşamasında	Bakkal /	Görüntülü	sineması	Yürüyüş	İnternet Yapısı
KONUM:	Melikgazi/Kayseri	Market	İnterkom	Playstation	Parkuru	Hidrofor
ARSA	16.500m2	Kuaför	Sistemi	salonu	Kapalı Yüzme	Jeneratör
ALANI:		Kuru	Güvenlik	Parti Salonu	Havuzu	Merkezi Sıcak
ÜNİTE	249	Temizleme	Kameraları	Çocuk Oyun		Su
SAYISI:			Güvenlikli Giriş	Salonu		Su Arıtma
ÜNİTE TİPİ:	daire		Konut Güvenliği	Buhar/Saun		Sistemi
m²ARALIĞI:	85-160m2		Otomatik	a		Su Deposu
EMLAK TİPİ	2+1, 3+1		Yangın	Oyun Parkı		Teknik Servis
			Söndürme	Kafeterya		Uydu Tv
			Sistemi			Altyapısı

GENEL TANITIM



GÖRSELLER



REKLAM SÖYLEMLERİ

TASARIMDA
KULLANILAN
İMGE

SLOGANLAR

- Arven Mahall size ihtiyaç duyduğunuzdan daha fazlasını tek çatı altında topladı..
- Site konseptinin rahatlığıyla şimdi tanışacaksınız.
- En iyi konumu arayanların yeri
- Yatırımdan / Ticaretten / Spordan / Kaliteden anlayanların yeri
- Geleceğini düşünenlerin yeri
- Şehrin manzarasına sahip olanların yeri

Vizyon 2023, Nişantaşı, Prestij, Mahall görseller ve reklam söylemlerine URL 36 adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:15.06.2019)

Çizelge 4. 8: Prestij Künyesi

PROJE TANITIM		GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI:	Prestij	Açık/Kapalı	24 Saat	Açık Süs	Basketbol	Merkezi
YÜKLENİCİ	ARVEN YAPI	Otopark	Güvenlik	Havuzu	Sahası	Kablolu
MİMARİ		Asansör	Akıllı Ev	Masa Tenisi	Fitness	televizyon
PROJE:		Bahçe ve	Teknolojisi	Oyun Parkı	Salonu	Doğalgaz
YAPIM YILI:	Ekim 2013	Park	Çelik Kapı	Restoran/	Futbol Sahası	Fiber Optik
KONUM:	Talas/Kayseri	Bakal /	Görüntülü	Cafe	Yürüyüş	İnternet Yapısı
ARSA	13000m2	Market	İnterkom	Sauna	Parkuru	Hidrofor
ALANI:		Kuaför	Sistemi	Sosyal	Tenis Sahası	Jeneratör
ÜNİTE	188	Kuru	Güvenlik	Tesisler	Kapalı Yüzme	Merkezi Sıcak
SAYISI:		Temizleme	Kameraları		Havuzu	Su
ÜNİTE TİPİ:	2+,3+,4+1		Güvenlikli Giriş			Su Arıtma
m²ARALIĞI:	126 - 192		Konut			Sistemi
			Güvenliği			Su Deposu
			Otomatik			Teknik Servis
			Yangın			Uydu Tv
EMLAK TİPİ	daire		Söndürme			Altyapısı
			Sistemi			

GENEL TANITIM



Prestij ihtiyaçlarınızı göz önünde bulundurarak sizleri Talas'da konut sahibi yapmaktan çok daha fazlasını hedefliyor. Sadece konut değil yaşam alanı mantığında yola çıkarak ihtiyaç duyacağınız her şeyi projenin özelliklerine dahil ediyor. Böylece hayata erişiminiz kolaylaşıyor, dinlenme ve özel hayatınıza daha fazla vakit ayırabiliyorsunuz. Toplamda 6 Blok, 188 daire ve 18 mağazadan oluşan projede 126 ve 142 m²'lik (2,5+1) daireler, 170 m²'lik (3+1) daireler ve 192 m²'lik (4+1) olmak üzere dört farklı tip daire seçeneği sunuyor.

Geniş bir sosyal alan içerisinde; kıyı iklimlerinin ferahlığını yaşatacak suni gölü, üzerinde birkaç dakika durduğunuzda size çok farklı duygular yaratabilecek nostaljik ahşap köprüleri, yine üzerinde durup etrafı seyretmek isteyeceğiniz küçük adası ile eşsiz bir manzarayı daire sahiplerine hediye ediyoruz. Ayrıca hayatımızda çok önemli bir yere sahip olan spor etkinliğini sürdürebilmesi için basketbol sahaları, mini futbol sahası, tenis kortu, çocuk oyun alanları, kapalı yüzme havuzu, yürüyüş ve koşu parkurları da Prestij projesinin hayatımıza kattığı artılar arasında yer alıyor. Bütün bu artılar bir süre sonra hayatınızın vazgeçilmezi haline geliyor.

GÖRSELLER



REKLAM SÖYLEMLERİ

TASARIMDA
KULLANILAN
İMGE

SLOGANLAR

- Tam ortasındasınız yaşamın...
- Yaşam standartlarını sunulmuş olanların çok ötesine taşıyoruz.
- Ayrıntılara odaklanan farklı bir bakış açısı

Vizyon 2023, Nişantaşı, Prestij, Mahall görseller ve reklam söylemlerine URL 36 adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:15.06.2019)

Çizelge 4. 9: Nişantaşı Künyesi

PROJE TANITIM		GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI:	Arven Nişantaşı	Açık	24 Saat Güvenlik	Çocuk Oyun alanı	Fitness Salonu	Merkezi
YÜKLENİCİ	ARVEN YAPI	Otopark	Akıllı Ev	Oyun Parkı		Kablolu televizyon
MİMARİ PROJE:	OFİS MPU	Bahçe ve Park	Çelik Kapı Görüntülü	Kafeterya Ticari		Doğalgaz Hidrofor
YAPIM YILI:	Yapım Aşamasında	Market	İnterkom Sistemi Güvenlik Kameraları	Birimler		Merkezi Sıcak Su
KONUM:	Talas/Kayseri		Güvenlikli Giriş			Su Arıtma Sistemi
ARSA ALANI:	6000m2					Su Deposu
ÜNİTE SAYISI:	60					Teknik Servis
ÜNİTE TİPİ:	daire					Uydu Tv
m ² ARALIĞI:	110-165m2					Altyapısı
EMLAK TİPİ	2+1, 3+1					

GENEL TANITIM



Çok eskiden Osmanlı padişahların, adını atış talimi yaptıktan sonra iyi atışlarını işaretlemek üzere diktirdikleri anıt taşlarından alan **Nişantaşı**'ndan ilham aldık. Sosyal yaşamın tam kalbine gelen; **kaliteli, konforlu, ferah ve heyecanlı** bir projenin bir parçası olmak ayrıcalık olacak. Gerek alışveriş gerekse **sosyal** hayatın renkliliği açısından Kayserililerin yoğun ilgisi gören Talas'ta, konumu itibarıyla ev sahipleri, kendilerini yaşamın içinde hissedecekler. Akşam 8'den sonra gününü sonlandırmayan, **hareketli** bir yaşama sahip olmak isteyen, **karlı bir yatırım** peşinde koşan, **prestijli** bir hayat arayışında olanların adresi; Arven Nişantaşı, kalitesi ve hikayesiyle bizden izler taşıyor. Tamamen yeni binalar ve sitelerle çevrilmiş olan diğer bölgelerden farklı olarak Arven Nişantaşı, gerek Talas'ın tarihi dokusuna yakın olması, gerekse kültürel mozaikiyle size, sıcak ve hareketli bir yer olduğunu hissettirecek. Herkes deli gibi mutluluğu arıyor ve nerede olduğunu bilmiyor. Bizim mutluluğumuz başkalarının mutluluğunda gizli. Bölgenin havasını değiştiren Arven Nişantaşı farklı mimarisiyle tarihi ve ihtişamlı dokuyu temsil ediyor.

GÖRSELLER



REKLAM SÖYLEMLERİ

TASARIMDA
KULLANILAN
İMGE

SLOGANLAR

- Bölgeye en iyi atış
- Alışkanlıkları farklı olanların yeni adresi
- Zamanın kıymetini bilenlerin yeni yuvası
- Günü akşam 8'de bitirmeyenlerin/Eğlenmeyi sevenlerin yeri
- Prestik kazanmak isteyenlerin yeri
- Karlı Yatırım Yapmak isteyenlerin yeri
- Şehre farklı bakanların yeri
- Bölgenin havasını değiştiren arven Nişantaşı farklı mimarisiyle tarihi ve ihtişamlı dokuyu temsil ediyor.
- Daha iyi bir ev, daha iyi bir lokasyon, daha iyi bir komşu. Her an yanı başınızda doğru insanların olduğunu bilmek, şehrin yeni odak noktasında sizin için başlattığımız yaşam, size ve sevdiklerinize hızla prestij kazandıracak.
- Kaliteli yatırımın doğru adresi; Arven Nişantaşı...

Vizyon 2023, Nişantaşı, Prestij, Mahall görseller ve reklam söylemlerine URL 36 adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:15.06.2019)

Çizelge 4. 10: Vizyon 2023 Künyesi

PROJE TANITIM	GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI: VİZYON 2023	Açık/Kapalı	24 Saat	Bilardo	Basketbol	Merkezi
YÜKLENİCİ: ARVEN YAPI	Otopark	Güvenlik	Hamam	Sahası	Kablolu televizyon
MİMARİ PROJE:	Asansör	Akıllı Ev	Kapalı	Fitness	Doğalgaz
YAPIM YILI: 2014	Bahçe ve Park	Teknolojisi	Yüzme	Salonu	Fiber Optik
KONUM: KAYSERİ/ KOCASINAN	Bakkal / Market	Görüntülü İnterkom	Havuzu	Futbol Sahası	İnternet Yapısı
ARSA ALANI: 16.800M2	Kuaför	Sistemi	Masa Tenisi	Tenis Kortu	Hidrofor
ÜNİTE SAYISI: DAİRE	Kuru Temizleme	Güvenlik Kameraları	Restoran/ Cafe	Yürüyüş Parkuru	Jeneratör
ÜNİTE TİPİ: 4+1		Güvenlikli Giriş Konut	Sauna		Merkezi Sıcak Su
m²ARALIĞI: 234-273M2		Güvenliği Otomatik	Sosyal Tesisler		Su Arıtma Sistemi
EMLAK TİPİ: DAİRE		Yangın Söndürme Sistemi			Su Deposu
					Teknik Servis
					Uydu Tv
					Altyapısı

GENEL TANITIM



Vizyon 2023, Kayseri’de bugüne kadar görülmemiş bir yaşam merkezini, Kayseri’nin en prestijli lokasyonunda hayata geçiriyor. Seçkin mimarisi, yüksek kalite standartları ve her bir anı özel kılan sosyal ayrıcalıklarıyla! Vizyon 2023’ü benzersiz kılan şey, “yaşamak” için sunduğu tüm bu ayrıcalıkların yanı sıra “yatırım” için de benzersiz bir alternatif oluşturması...

Seçkin bir mimariyi, kalite, konfor, huzur ve mutlulukla buluşturan Vizyon 2023, “seçkin bir yaşama”, “kârlı bir yatırım”la sahip olmak isteyenler için bulunmaz fırsat!.. 6 bloktan oluşan mimarisiyle yaşam standartlarınızı en üst seviyeye taşıyor.

Arven Vizyon 2023’de peyzaj alanları ve sekizgen cam piramitli kapalı yüzme havuzu, havuzu gören fitness center ve plates salonları, tenis kortu, basketbol sahası, meyve bahçeleri, çocuk oyun alanları, yürüyüş parkuru ve piknik alanları ile geliri siteye ait kafe ve restoranları barındıran sosyal donatılar bulunuyor.

GÖRSELLER



SLOGANLAR

- MODERN YAŞAMIN YENİ ADRESİ
- ŞEHRİN TAM KALBİNDE
- HARİKALAR DİYARI ARVEN
- BİR KAPIYI ARALIYORSUNUZ MASAL BAHÇESİNE AÇILIYOR. MUTLU BİTER MASALLARIN SONLARI, BURADA HAYAT MUTLU BAŞLIYOR...
- DÜŞLERİN ZİRVESİNDE...
- VİZYON 2023 2014’TE YAŞAM AÇISINI DEĞİŞTİRMEYE HAZIRLANIYOR
- Kayseri’nin konfor anlayışı, bir yaşam merkezinden beklentileri... Kısaca, “hayata bakışı” değişiyor; Kayseri’nin, Vizyon 2023’le, VİZYONU değişiyor!..
- "Vizyon 2023’ü benzersiz kılan şey, “yaşamak” için sunduğu tüm bu ayrıcalıkların yanı sıra “yatırım” için de benzersiz bir alternatif oluşturması...

TASARIMDA KULLANILAN İMGE

Vizyon 2023, Nişantaşı, Prestij, Mahall görseller ve reklam söylemlerine URL 36 adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:15.06.2019)

Çizelge 4. 11: İpek Diamond Künyesi

PROJE TANITIM		GENEL ÖZELLİKLER	GÜVENLİK	SOSYAL İMK.	SPOR AKT.	TEKNİK ÖZELLİKLER
PROJE ADI:	İPEK DİAMOND	Açık	Güvenlik	Çocuk oyun alanları	Fitness merkez	Ankastre beyaz eşya
YÜKLENİCİ	İPEKAR İNŞAAT	otopark	Kameralı güvenlik	SPA	Basketbol sahası	Yürüyüş parkuru
MİMARİ		Kapalı otopark		AVM		
PROJE:		Asansör		Kamelya		
YAPIM YILI:	2016	Bahçe ve Park		Süs havuzu		
KONUM:	KAYSERİ KOCASINAN					
ARSA ALANI:	7000 M2					
ÜNİTE	130					
SAYISI:						
ÜNİTE TİPİ:	4+1					
m ² ARALIĞI:	240-280 m2					
EMLAK TİPİ	DAİRE					

GENEL TANITIM



Bir yaşam alanının nasıl olması gerektiğini düşlerken, sizlerin isteklerini göz önüne aldık. Ailenizle huzur içinde yaşayacağınız, ihtiyaçlarınızın elinizin altında olduğu, konforun ve lüksün her metrakareye sindiği bir projeyi size özel hazırladık. Zengin sosyal yaşamıyla İpek Diamond Kayseri, eğlencenin ve keyfin cazibe merkezi olacak. Cadde üstü mağazalarında ihtiyaçlarınızı karşılarken, kafeler, restoranlar, çeşitli dinlenme ve eğlence alanlarında, gününüzün nasıl geçtiğini fark etmeyeceksiniz bile...Keyifli yaşamın adresi İpek Diamond Kayseri'nin sosyal tesislerinde, aileler bir araya gelerek, komşuluk ilişkilerinin en sıcak halini yaşayacaklar. Bay ve bayanların ayrı ayrı girebileceği jakuziler ve SPA merkezinde, günün yorgunluğunu atarak sağlık bulmak, size çok iyi gelecek. Zevkinize hitap eden peyzajıyla, estetik beğeninize seslenen İpek Diamond Kayseri; yeşil alanları, yürüyüş yolları, basketbol sahaları, fitness salonu ve tertemiz havasıyla, sağlıklı bir hayatın anahtarlarını sunuyor. Yeni hayatınızda, soluk almak bile ayrı bir keyif...İçinizde huzur olmalı yaşadığınız yerde... 7/24 güvenlik hizmetinin olduğu, kapalı devre kamera sistemleriyle donatılan İpek Diamond Kayseri'de,rahatlık ömür boyu sürecek. Kapalı otoparkınızda, otomobiliniz daima koruma altında.Size özel vale hizmeti, konforunuz için düşünüldü.

GÖRSELLER



SLOGANLAR

REKLAM SÖYLEMLERİ

**TASARIMDA
KULLANILAN
İMGE**

- Hayat Boyu, Hayat Dolu!...Prestij Dolu!...Keyif Dolu!...Konfor dolu!...Sağlık Dolu!...Neşe Dolu!...Güven Dolu
- Şehrin ruhunu ve çağdaş mimariyi en çarpıcı biçimde yansıtan İpek Diamond Kayseri; elit bir proje olarak size ayrı bir saygınlık katacak
- "İpek Diamoond Kayseri, zaman içinde değerine değer katacak...
- Yaşadığınız yerin prestijiniz olmasını istiyorsanız; İpek Diamond Kayseri'yi mutlaka görmelisiniz."
- İpek Diamond Kayseri, farklılığı ve özgünlüğüyle, ayrıcalığı hedefleyenler için tasarlandı..
- Geçmişin gücüyle geleceğe...
- Bilinçli tasarımlarla akıllı konutlar üretiyoruz. Kayseri'de komutla, yönetilebilen ilk proje bizim.
- Kayseri'nin nezih konumunda yükselen İpek Diamond Kayseri, aklınızdan geçenleri hayata geçiriyor
- Ailenizin güvende olduğunu hissetmelisiniz.

İpek Diamond sitesi görseller ve reklam söylemlerine URL 37 adreslerinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi:15.06.2019)

4.3.3 Deşifre III: Göstergebilimsel Çözümleme

Göstergebilimsel çözümleme yöntemi temel olarak gösteren ve gösterilenlerden oluşan göstergenin, düz ve yan anlamlarını kavramaya yönelik; göstergeleri inceleyen ve gösterge sistemlerini, göstergelerin içine gizlenmiş şifreleri çözümlemeye odaklı, bir analiz yöntemidir. “Gösterge, genel olarak, kendi dışında bir şeyi temsil eden ve dolayısıyla bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu, vb. olarak tanımlanmaktadır.” (Rifat, 2014: 11). “Gösteren fiziki formdaki görülen ya da duyulana işaret ederken, gösterilen ise gösterenin zihindeki yansımasıdır. Düz anlam, herhangi bir şeyin akla ilk gelen anlamını belirtirken yan anlam iletişim çalışmalarında daha ideolojik örüntülerle gizlenmiş anlamları bünyesinde barındırmaktadır.” (Dumlu, A., 2021:148) “Görsel anlatımlarda anlamların, duyguların, hazların nasıl üretildiğiyle ilgilenen göstergebilimsel çözümleme yöntemi” (Çeken, B., ve Aypek Arslan, A, 2016:508) incelenen metnin düz anlamından çok yan anlamına yani görünmeyen anlamlarının çıkartılmasına odaklanır.

Uygulanacak olan yöntemde, göstergebilimsel çözümlemenin temelini dayandığı İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure’u takip eden ve geliştiren Barthes’ın göstergebilimsel yaklaşımı kullanılmıştır. Barthes’a göre düzanlam ve yananlamdan oluşan anlamlandırmanın iki düzeyi bulunmaktadır. Gösteren düz anlamı, gösterilen ise yan anlamı işaret etmektedir. Düzanlam, bir göstergenin neyi temsil ettiğini doğrudan ve şifrenmemiş görüntüsel ileti ile tariflerken; yananlam göstergenin nasıl temsil ettiğini şifrenmiş görüntüsel ileti aracılığı ile tanımlamaktadır.

Küresel dünyada kapitalist tüketim ilişkileri ile üretilen kapalı konut yerleşmelerinde sosyal, mekansal ve tarihi referanslar içeren göstergeler aracılığı ile imge; bir arzu nesnesine dönüşmektedir. Arzulanan zaman ve yer ötesi yaşamlara ilişkin göstergeler; biçimsel olarak imgelerin kolajından oluşan fragmanları ve reklamlarda yer alan ütopyik söylemleri içermektedir. Buna göre alan araştırmasının bir diğer deşifre yöntemi; seçilen kapalı konut yerleşmelerinin göstergebilimsel çözümlemesidir.

Yöntem olarak biçimsel göstergelerin şifrenmemiş görüntüsel iletiler aktaran düz anlamları, söylemsel göstergelerin ise şifrenmiş iletiler aktaran yananlamları aktardığı kabulü ile göstergebilimsel çözümleme üretilmiştir. Böylece tez çalışmasının

kuramsal temelini oluşturan yer ve kimlik sorunsalı bağlamında başka bir yere benzerlik tartışması karşılaştırmalı(İstanbul-Kayseri karşılaştırması) olarak yapılabilmektedir.

Bosphorus City Göstergebilimsel Çözümlemesi: Bosphorus City Yerleşmesine ait görseller İstanbul Boğazı'nı temsil eden kodlarla oluşturulmuştur. Gösterenler farklı kentsel parçaların ilişkisiz bir bütünlükte fragmantal olarak bir araya getirilmesiyle oluşturulan fantazmagorik bir dünyanın temsil araçlarıdır.

Görsellerde Marmara Denizi temsili olarak su ögesi, Boğaz Köprüsü temsili olarak bir köprü, Boğaz'da yer alan yalıları temsilen su ögesinin etrafında dizilmiş ve aynı ismi taşıyan yalı apartmanları kullanılmıştır.

Reklam görsellerinde birinci derecede gösterilen bu kapalı konut yerleşmesinin ismini de aldığı İstanbul Boğazı vurgusudur. İstanbul Boğazı'nda yer alan kentsel kolektif belleğin izlerini taşıyan ve tarihsel katmanları yansıtan yalı, iskele ve camiiler de yapay su ögesinin iki yakasına yerleştirilerek oluşturulan kurgusal gerçekliğin gösterilenleridir. Yalıların bir simulasyon olarak gerçek olana benzer bir şekilde üretiliyor olması reklam söylemlerinde yer alan "SİNPAŞ BOSPHORUS CİTY , BOĞAZDA YAŞAR GİBİ..." cümlesinden de anlaşılacağı üzere '...mı' gibi tasarlanmış bir mekânsal karşılığın ifadesidir.

Buradan da anlaşılacağı üzere kullanılan sözlü ve/veya görsel göstergelerde yan anlam olarak boğaz yaşamına vurguda bulunulmuştur. Boğaza kıyısı olan Ortaköy, Bebek, Emirgan, Kandilli, Kanlıca gibi semtler gerçekte birbirleri ile durumları gözetilmeksizin komşuluk ilişkisi kurulmak üzere bu kurgunun içinde yer bulmuşlardır.

Görsel göstergelerin yanı sıra kullanılan sözlü göstergeler ile de üretilen düz ve yan anlamlar bir pazarlama stratejisi olarak kullanılmıştır.

Buna göre Bosphorus City'nin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan görsel ve söylemsel göstergelerin Düzanlam/yananlam gösteren ve gösterilenleri Çizelge 4.12 ve 4.13 de sunulmuştur.

Çizelge 4. 12: Bosphorus City Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzenlam

Düzenlamanın Gösterenleri

Düzenlamanın Gösterilenleri



Yalı apartmanları önünde iskeleyle bağlanmış kayıklar



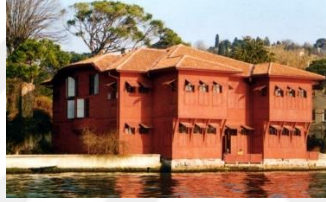
Kıyı boyunca sıralanmış yalı apartmanları-su ilişkisi



İstanbul Boğazı'nda yer alan kıyı boyunca sıralanmış yalılar



Aşı boyalı yalı apartmanları



Sadullah Paşa yalısı ve Boğaz'ın diğer aş boyalı yalıları



Yapay Köprü



Boğaz Köprüsü



Su ögesinin her iki yanında dizili az katlı konutlar ve köprü



İstanbul Boğazı, Boğaz Köprüsü ve iki yaka

BIÇIMSEL GÖSTERGELER

GÖSTERGE: İSTANBUL BOĞAZI

Çizelge 4. 13: Bosphorus City Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi / Yananlam

	Yananlam Gösterenleri	Yananlam Gösterilenleri
SÖYLEMSEL GÖSTERGELER	- Yeni bir coğrafya, İstanbul'un 2. Boğazı - Sinpaş En Büyük Lüks Konut Projesi Olan Bosphorus City'de Yeni Bir Boğaz Şehri Kuruyor	İstanbul Boğazı, başka bir yere taşınabilir, başka bir bağlamda yeniden üretilebilir.
	- Yeniköy'den Paşabahçe'ye, Hisar'dan Kanlıca' ya! Boğaz'ın Tüm Güzelliklerinden İlham Alarak Tasarladığımız Bosphorus City'de Şimdi De Ortaköy Yaşamı Canlanıyor! - Ortaköy Meydanı Nereye Gitti!...Yalılar Nereye Gitti!...Boğaz'ın Tüm Güzellikleri Birer Birer Taşınıyor.	- Kente dair tüm güzelliklerin taşınması, 'kötü' olanların geride bırakıldığı anlamına gelmektedir. - Kente dair tüm distopyalardan uzak, ütöpik bir yaşam önerisi sunulmaktadır.
	Boğaz Keyfinin Misafiri Değil Ev Sahibi Olmanız İçin	- Satın alma gücünüzle yeni bir coğrafyada, yeni bir boğaz şehrinde İstanbul Boğazı'nın tüm güzelliklerinin sahibi olabilirsiniz. - İstanbul Boğazı imgesi bir satın alınabilir metaya dönüştürülmüştür.
	Sinpaş Bosphorus City, Boğazda Yaşar Gibi...	Boğazda yaşam lüks ve seçkin bir yaşam tarzı göstergesidir, böylece kentsel kimlik ve sosyal statü kurgulanmış bir mekanda yeniden inşaa edilebilir.

İstanbul Sarayları Göstergebilimsel Çözümlemesi: Bu kapalı konut yerleşmesi Osmanlı İmparatorluğu'nun sosyal ve mekansal yapısı, kültürel birikiminin yansıması olarak görülen ihtişamlı saray yaşantısının tarihi kodları ile üretilmiştir.

"İstanbul Sarayları, şehre yüzyıllar boyu hükmeden İstanbul saraylarından ve çevresindeki semtlerden esinlenilerek, özel bir peyzaj anlayışıyla ve modern mimariyle yeniden yorumlandı. Güneyde Çırağan, Yıldız, Dolmabahçe; kuzeyde Fethipaşa ve Sultantepe Koruları, Kuzguncuk, Paşalimanı gibi özellikle İstanbul'un en önemli saray, kasır ve köşklerinin bulunduğu semtler, İstanbul Sarayları için ilham kaynağı oldu." (URL 28 erişim tarihi: 20.05.2020).

İstanbul Sarayları kapalı konut yerleşmesi, biçimsel olarak İstanbul'da yer alan saray yapılarının cephe düzenlerine benzetilerek yapılan, İstanbul Boğazı'na referansla üretilmiş, su ögesi kenarına dizili az katlı villa tipi yapılar, bu yapıların arkasında boğaz silüetinde olduğu gibi yüksek katlı yapılar, iskele yapıları ile İstanbul Boğazı ve saraylı yaşantısının bir simülasyonu olarak üretilmiştir.

Saraylı olmanın ayrıcalıkları ve saray yaşantısının ihtişamı reklam filmlerine konu edilmiştir. Özellikle kapalı konut yerleşmesinin yapıldığı dönemin popüler dizilerinden biri olan ve Osmanlı İmparatorluğu Kanuni Sultan Süleyman hükümdarlığını anlatan "Muhteşem Yüzyıl" dizisi oyuncularından Nebahat Çehre'nin rol aldığı reklam filmi ile bu etki daha da güçlendirilmeye çalışılmıştır. Muhteşem Yüzyıl dizisinde Sultan Süleyman'ın annesi Ayşe Hafsa Sultan karakterini canlandıran Nebahat Çehre'nin reklam filminde söylediği sözler;

"Saraya çıkmak hiç bu kadar kolay olmamıştı."

"Saraylı olmanın ayrıcalıklarını şimdi siz de yaşayabilirsiniz."

..... "Yani her şey muhteşem olacak"

ve kostümü, takıları ile tam bir sultan gibi gösterilmiş olması, modern bir mimari dille yorumlanmış saray gibi bir evde hem saraylı olmaya hem de diziye göndermeler içermektedir.



Şekil 4. 21: İstanbul Sarayları Reklam Filmi 44.sn ekran görüntüsü (URL 38, erişim tarihi: 20.05.2020)

Burada saray yaşantısının gösterişli ve ayrıcalıklı yaşamı, bir arzu nesnesi olarak pazarlanabilir hale getirilmiştir.

Çizelge 4. 14: İstanbul Sarayları Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzenlam

BIÇİMSEL GÖSTERGELER

Düzenlamanın Gösterenleri Düzenlamanın Gösterilenleri



Yalı apartmanları



İstanbul Boğazı'nda yer alan kıyı boyunca sıralanmış yalılar (Sait Halim Paşa Yalısı)



Yerleşim içi düzenlenmiş yeşil alanlar



Fetipaşa Korusu



Yerleşim alanında iskele yapıları



Tarihi iskeleler /Çengelköy İskelesi



Su öğesinin içinde kule yapısı



Kız Kulesi



Yerleşim içinde peyzaj ögesi olarak kemerler



İstanbul Tarihi Su Kemerleri / Bozdoğan Kemer

GÖSTERGE: İSTANBUL SARAYLARI, KORULARI, TARIHİ SEMTLERİ

Çizelge 4. 15: İstanbul Sarayları Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi / Yananlam

SÖYLEMSEL GÖSTERGELER	Yananlam Gösterenleri	Yananlam Gösterilenleri
	İstanbul Sarayları, Boğazı Evinize Taşıyor!	İstanbul Boğazı, başka bir yere taşınabilir, başka bir bağlamda yeniden üretilebilir.
	- Zamanın durduğu yer... 21.Yüzyılın Saray Hayatını Yaşama Fırsatını Kaçırmayın	- Mekan –zaman arasında sıkışmış bir alanda zaman ötesi yeniden üretim mekanları kurulmuştur. - Tarihi dönemlere ait gündelik yaşam pratiklerinin yeniden canlandırılması ile kültürün arzulanabilir bir meta göstergesine dönüştürülmesi.
	- İstanbul'un en güzel yerlerinde kurulan saraylar, sadece bir yaşam alanı değil, aynı zamanda saraylarda yaşayanların özelliğini de temsil etmektedir. - Bu Yepyeni Saraylar Şehri Köşkler Yalılar, Saray Daireleri Gibi Çok Çeşitli Yaşam Seçenekleri İle Yeni Sultanlarını Bekliyor "Saraya çıkmak hiç bu kadar kolay olmamıştı." "Saraylı olmanın ayrıcalıklarını şimdi siz de yaşayabilirsiniz."	Saraylarda yaşayanların ayrıcalıklı dünyası, sosyal statüsü ve ihtişamlı yaşamları üzerinden 'Saraylı' ve 'Sultan' olmaya yönelik yeni bir kimlik üretimi yapılmaktadır.
	 "Yani her şey muhteşem olacak"	Muhteşem Yüzyıl dizisine gönderme yapılmaktadır.

Viaport Venezia Göstergebilimsel Çözümlemesi: Daha önce Deşifre I'de de bahsedildiği gibi bu kapalı konut yerleşmesi Venedik mimarisi konsepti ile kente özgü imgelerin yeniden üretilmesi ile tasarlanmıştır. San Marco Meydanı, Campanile Kulesi ve etrafını saran San Marco Bazilikası, Dükler Sarayı mimari yapıları, Venedik su kanalları coğrafi oluşumları, kanal üzeri köprüleri, gondol gezileri kültürel birikimi ile Venedik'te yaşama ütopyasının paradoksal bir şekilde gerçeğe dönüştüğü bir simülasyon evreni oluşturulmuştur.

Çizelge 4. 16: Viaport Venezia Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzanlam

BIÇİMSEL GÖSTERGELER

Düzanlamın Gösterenleri Düzanlamın Gösterilenleri



Yerleşim içinde Kule Yapısı



San Marco Çan Kulesi (Campanile)



Açık alışveriş alanları cephe düzeni



Dükler Sarayı Venedik



Yerleşim alanında meydan



San Marco Meydanı



Alışveriş sokağı boyunca uzanan su ögesi ve gondollar



Venedik Kanalları



Su ögesi üzerinde bulunan köprüler



Venedik kanalları üzerinde kemerli köprüler

GÖSTERGE: VENEDİK MİMARİSİ, SAN MARCO MEYDANI, CAMPANILE KULESİ, Venedik KANALLARI, GONDOL GEZİLERİ, KÖPRÜLER

Çizelge 4. 17: Viaport Venezia Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi /Yananlam

SÖYLEMSEL GÖSTERGELER	Yananlam Gösterenleri	Yananlam Gösterilenleri
	- Venedik'i Venedik Yapan Her şey Ve Fazlası Dünyanın En Büyük Projelerinden Biri Olan Via Port Venezia İle Yanı Başınızda, İstanbul'da Yükseliyor. - Venedik Sarayları, İstanbul'un En Şık İtalyanı! - Venediğe Gidelim, İstanbulda Kalalım	Venedik, başka bir yere taşınabilir, başka bir bağlamda yeniden üretilebilir.
	İstanbul'da Bir Venedik Yansıması, Tek Başına Bir Şehir Ve Daha Fazlası	Tüm kentsel donatıların bir arada bulunabileceği bir kentsel fragman
	4 Gün 3 Gece Değil , Ömür Boyu Venedik, Venedik İstanbulun Avrupa Yakasında Kuruluyor	Tatil paketlerinde genellikle 4 gün 3 gece deneyimlenen Venedik'in bir benzerinin yeniden üretimi ile sahibi olunabilir.
	- Via Port Venezia'da Kafe Ve Restoranlar Da Bir Başka. Leziz Makarnaları Ve Lazanyası, Dünyaca Ünlü Kahveleri, Yani İtalyan Yemek Kültüründeki Her şey Fazlasıyla Burada. - Via/Port Venezia O Kadar Çok Alternatifi Bir Arada Size Sunuyor Ki, Venedik'te Bile Bulamayacağınız Kusursuz Bir Dünya Avrupa Yakası'nda Sizi Bekliyor.	Burada yaşam, gerçek kentin tüm olumsuzluklarının ayıklanması ile fazlasıyla ütöpik, ve steril olarak yeniden üretilmiştir.
	Erken Davranan Kazanıyor Senior	Üst sınıf ve kıdem göstergesi olan Senior kelimesinin kullanılması ile kullanıcılara yeni bir kimlik yüklenerek ayrıcalık ve statü kazandırılmıştır.

Toskana Vadisi Göstergebilimsel Çözümlemesi: İtalya'da bulunan; doğal taş (kireç taşı, mermer, traverten) cephe malzemeleri, pişmiş topraktan üretilen çatı ve yer kiremitleri, ahşap kirişler, ferforje kapı ve korkulukları ile Toskana Bölgesi'ne ait özgün mimarinin taklidi ile yeniden üretilen kapalı konut yerleşmesi az katlı villa tipi yapıların bulunduğu geniş bir yeşil alanın içinde yer almaktadır. Yerleşim; Zeytinlikleri, üzüm

bağları, şarapları ve diğer tarımsal ürünleri ile Akdeniz’li yaşam kültürünün, yeniden kimliklenme sürecinde vurgulanması ile tanıtılmaktadır.

Kent merkezinden ve kalabalıklardan uzakta, bir kasaba yaşamı vaadi ile üretilen alanda; çoğunlukla tek katlı villaların yanı sıra kahve, market, fırın, bakkal, kütüphane, sosyal yaşam merkezi gibi donatılar yer almaktadır.

Çizelge 4. 18: Toskana Vadisi Biçimsel Göstergelerinin Çözümlemesi / Düzenlam

Düzenlamanın Gösterenleri Düzenlamanın Gösterilenleri

BIÇİMSEL GÖSTERGELER



Taş işçilikli mimari yapı



Toskana köylerinden bir ev/ Montefioralle
(URL 39)



Akdeniz kültürü



Lucca’da bir market (URL 40))



Geniş yeşil alanlar



Toskana Vadisi/İtalya

GÖSTERGE: TOSKANA MİMARİSİ, AKDENİZ KÜLTÜRÜ, TOSKANA VADİLERİ

Çizelge 4. 19: Toskana Vadisi Söylemsel Göstergelerin Çözümlemesi / Yananlam

SÖYLEMSEL GÖSTERGELER	Yananlam Gösterenleri	Yananlam Gösterilenleri
	- Taşından Dokusuna, Tadından Kültürüne İstanbul'da Toskano Esintisi - Toskana Orizzonte'de Bereketin Ve Bolluğun Simgesi Zeytinlikler Ve Üzüm Bağları, Toskana'da Vadiler Boyu Uzanan O Yemyeşil Tabiat Tüm İhtişamıyla İstanbul'da Sakinleriyle Buluşuyor.	Toskana'ya özgü coğrafi yapı, doğa, kültür, mimari yapı başka bir yere taşınabilir, başka bir bağlamda yeniden üretilebilir.
	Akdeniz Esintilerini İstanbul'a Taşıyan Toskana Orizzonte İçinde Barındırdığı Köy Kahvesi, Köy Fırını, Köy Bakkalı Ve Kütüphane İle Proje Sakinlerine Özlemi Duyulan Kasaba Atmosferini Yaşatmayı Hedefliyor.	- Toskana Vadisi Evleri tüm kentsel donatıların bir arada bulunabileceği bir kentsel fragman olarak kent merkezinden ve keşmekeşinden uzakta kasaba hayatı sunmaktadır. - Kasabalı yaşamın bir parçası olan samimiyet, dostluk, doğa ve doğal ürünler ile yaşama Toskana Vadisi Evleri için bir yaşam tarzı göstergesidir.
	Akdenizli Bir Solukla Beslenen Masalsı Bir Hayat	Eşsiz mutfak, uygarlık, sağlık ve bereketin temsili zeytinlikleri ile Akdeniz'li olmanın ayrıcalık sayıldığı bu coğrafyalarda, "Akdenizli bir solukla beslenen masalsı bir hayat" ayrıcalıklı bir kimlik belirticidir.

Kayseri Kapalı Konut Yerleşmeleri Göstergebilimsel Çözümlemesi: İstanbul alan araştırmasının yanı sıra farklı bir coğrafi bağlam ve tarihsel birikimi ile öne çıkan Kayseri kentinde seçilen kapalı konut yerleşmelerinin göstergebilimsel çözümlemesi yapılacaktır.

Kayseri'de üretilen kapalı konut yerleşmeleri reklam söylemlerine bakıldığında (bknz: Deşifre II_ Künye) genel olarak prestij ve ayrıcalık üzerinden pazarlama stratejisi geliştirildiği görülmektedir:

“İpek Diamond Kayseri; elit bir proje olarak size ayrı bir saygınlık katacak”

“Yaşadığınız yerin prestijiniz olmasını istiyorsanız; İpek Diamond Kayseri’yi mutlaka görmelisiniz.”

“İpek Diamond Kayseri, farklılığı ve özgünlüğüyle, ayrıcalığı hedefleyenler için tasarlandı.”

“Şehrin yeni ayrıcalık merkezi.”-38.Cadde

“Şehrin En Prestijli Cadde Dükkanları... birçok imkan Kayseri'nin en ayrıcalıklı caddesinde bir arada.” -38.Cadde

“Prestij kazanmak isteyenlerin yeri” - Arven Nişantaşı

*“Burası Sadece Mimarisiyle Değil, Ayrıcalıklarıyla Da “Kayseri’nin Yeni Zirvesi!”
- The Kayseri Forum Residences*

Değişen yaşam biçimi ve alışkanlıkları üzerinden tanımlanan reklam söylemlerine de rastlanmaktadır.

“Daha iyi bir ev, daha iyi bir lokasyon, daha iyi bir komşu. Her an yanı başınızda doğru insanların olduğunu bilmek, şehrin yeni odak noktasında sizin için başlattığımız yaşam, size ve sevdiklerinize hızla prestij kazandıracak. _Arven Nişantaşı”

“Yaşam standartlarını sunulmuş olanların çok ötesine taşıyoruz. _ Prestij”

“Hayata yeniden başlamanız dileğiyle” -38.Cadde

“Modern yaşamın yeni adresi” – Vizyon 2023

“Vizyon 2023 2014'te yaşam açısını değiştirmeye hazırlanıyor”

“Bir kapıyı aralıyorsunuz masal bahçesine açılıyor. Mutlu biter masalların sonları, burada hayat mutlu başlıyor...”– Vizyon 2023

“Kayseri’nin konfor anlayışı, bir yaşam merkezinden beklentileri... kısaca, “hayata bakışı” değişiyor; Kayseri’nin, Vizyon 2023’le, vizyonu değişiyor!..

Bunun dışında kent içinde bulundukları konuma göre; “tam ortasındayız yaşamın”(prestij), “en iyi konumu arayanların yeri”(mahall), “şehrin tam kalbinde” (vizyon 2023) gibi söylemler geliştirilmiştir.

Kayseri kentinin çok katmanlı kültürel geçmişinin ve sosyo-ekonomik yapısının bir yansıması olarak güçlü bir ticari kimliğe sahip olduğu bilinmektedir. Bu açıdan reklamı

yapılan kapalı konut yerleşmesinin iyi bir yatırım fırsatı olduğuna yönelik söylemlerin pazarlama stratejisi için önemli olduğu düşünülmektedir.

“Yatırımınızı, Hayata Yeni Bir Açıdan Bakmak İçin Yapın!”-The Kayseri Forum Residence

“Vizyon 2023’ü benzersiz kılan şey, “yaşamak” için sunduğu tüm bu ayrıcalıkların yanı sıra “yatırım” için de benzersiz bir alternatif oluşturması”

“38.Cadde eşsiz lokasyon ve mükemmel projesi ile yalnızca yeni bir yaşama başlamak isteyenler için değil, karlı bir yatırım arayanlar için de değerli bir fırsat sunuyor.”

“Yatırımdan anlayanların yeri” – Arven Mahall

“Kaliteli yatırımın doğru adresi; Arven Nişantaşı”

Güvenlik etkeni Kayseri kentinde üretilen kapalı konut yerleşmeleri reklam söylemleri için pek de tercih edilen bir faktör olarak görülmemektedir. Bu da kentin genelinde kapalılık ve yoğun güvenlik önlemlerini gerektirecek bir güvenlik sorununun olmadığını, genel olarak kullanıcıların prestij, ayrıcalık ve yatırım odaklı tercihler yaptığını göstermektedir.

Deşifre II’de yer alan künyeler incelendiğinde Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinde, bütün tasarım fikrini bir yere ait olan imgenin başka bir bağlamda yeniden üretilmesi üzerinden kuran bir tasarım örneği bulunmamaktadır. Ancak isim üzerinden ve yaşam biçimi üzerinden kurulan benzerliklere rastlanmıştır. Bunun yanı sıra Kayseri’nin ve yakın çevresinin en önemli coğrafi imgesi olan Erciyes Dağı eşsiz manzarası görsellerde kullanılmıştır. Reklam söylemlerinde de Erciyes Dağı yükseklik, ihtişam ve zirve vurguları ile bir prestij, statü ve ayrıcalık göstergesi olarak kullanılmaktadır.



The Kayseri Forum

Arven Mahall

İpek Diamond

Şekil 4. 22: Erciyes Dağı imgesinin yer aldığı görsel göstergeler

“Erciyes’i Seyretmek Hiç Bu Kadar “İhtişamlı” Olmamıştı” - The Kayseri Forum Residence

“Residence Bloklarımızın En Üst Katında Yer Alan Seyir Teraslarından Erciyes’i Seyretmek İse Sizi İhtişamla Bezenmiş Bir Zamana Götürecek”- The Kayseri Forum Residence

“Burası Sadece Mimarisiyle Değil, Ayrıcalıklarıyla Da “Kayseri’nin Yeni Zirvesi!” - The Kayseri Forum Residence

“Karar Sizin; Ev İle Residence Arasında, Erciyes Kadar Fark Var!”- The Kayseri Forum Residence

“Yükselmek; Hayallerin Ötesine Ulaşmaktır!” - The Kayseri Forum Residence

“Karşınızda Erciyes’in heybetli manzarası, temiz havası size nefes aldıracak”- Arven Mahal

“Ayrıca her dairenin Erciyes Dağı manzaralı 20 metrekairelik balkonu bulunmaktadır. Kayseri’nin En Güzel Manzarası Sizleri Bekliyor...” - 38.Cadde

Vizyon 2023 kapalı konut yerleşmesinin isminin dönemin iktidarının ekonomik ve toplumsal kalkınma olarak belirlediği ‘Hedef 2023’ ismine benzerliği dikkat çekmektedir.

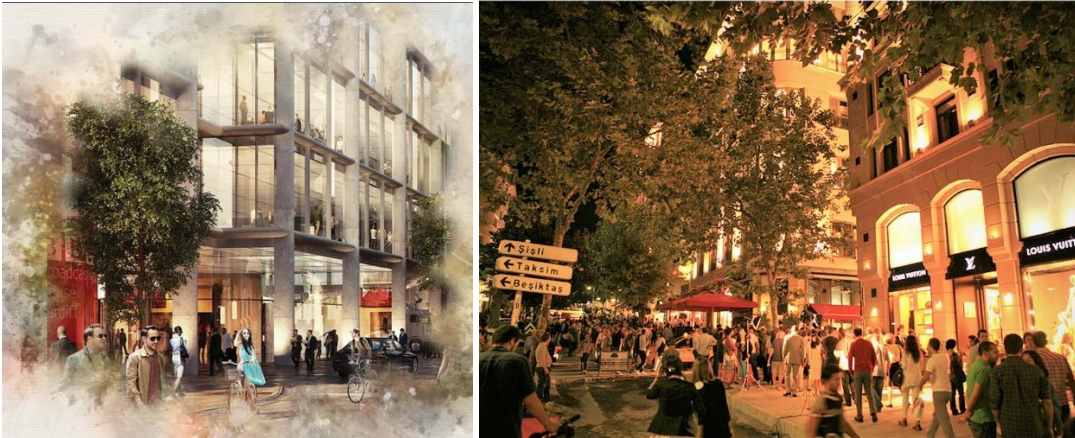
Bir diğer dolaylı yakınlık ise 38.Cadde kapalı konut yerleşmesinde görülmektedir. 38.Cadde projesinin önemli bir cadde üzerinde olması, proje kapsamında cadde üzeri alışveriş birimlerinin olması etkisi ile, dünyanın en bilindik alışveriş caddelerinden biri olan 5th Avenue/ New York ile isimlendirmede benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Tasarım fikri ve tanıtım stratejisinde başka bir yere ait imgenin kullanıldığı en önemli örnek olarak henüz yapım aşamasında olan Nişantaşı kapalı konut yerleşmesi verilebilir. Adını “Osmanlı padişahların, atış talimi yaptıktan sonra iyi atışlarını işaretlemek üzere diktirdikleri anıt taşlarından alan Nişantaşı” (Arven Nişantaşı proje kataloğu) projesi Talas’ta tarihi doku ile yeni yapılaşma alanının kesişim bölgesinde yer almaktadır. Bu durumu ile “bölgeye en iyi atış” yapıldığı düşünülerek adı Nişantaşı olarak belirlenmiştir.



Şekil 4. 23: Arven Nişantaşı Proje kataloğu görseli

Hem seçilen isim hem de kullanılan görsel ile isabetli bir atış olarak yer seçimi ve konumunun önemi vurgulanmıştır. Tramvay hattının son durağında, Atatürk Bulvarı üzerinde, Cemil Baba Türbesi ve mezarlık alanının yanında, geleneksel tarihi dokuya yakın, öte yandan hala gelişmekte olan Atatürk bulvarı alışveriş faaliyetleri ile beslenecek olan kapalı konut yerleşmesi sosyal açıdan renkli, hareketli ve prestijli bir yaşam vaat etmektedir. Bu yönü ile İstanbul'un önemli alışveriş ve eğlence mekanlarının yer aldığı ve seçkin yaşam simgesi olan Nişantaşı semtine de gönderme yapılmaktadır.



Şekil 4. 24: Arven Nişantaşı Görseli ve Nişantaşı'na Benzerliği (sol: Arven Nişantaşı Görseli proje kataloğundan alınmıştır. Sağ: URL 41 erişim tarihi:10.05.2021)

Özellikle proje kataloğunda yer alan "Akşam 8'den sonra gününü sonlandırmayan, hareketli bir yaşama sahip olmak isteyen, karlı bir yatırım peşinde koşan, prestijli bir hayat arayışında olanların adresi; Arven Nişantaşı, kalitesi ve hikayesiyle bizden izler

taşıyor.” ifadesinden de anlaşılacağı üzere Nişantaşı ile kültürel bağ kurulmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Bu ilişkilendirme biçiminin görsel olarak da kurulmaya çalışıldığı Şekil 4.24’den okunabilmektedir. Soldaki resim proje kataloğunda yer almaktadır. Sağdaki fotoğraf ise arama motoruna Nişantaşı yazıldığında ilk çıkan fotoğraflardan biridir. Toplumsal kolektif bellekte Nişantaşı seçkin, ısıltılı, kalabalık ve renkli bir yaşamı imgelemektedir. Solda ki görsel Nişantaşı’nın belleklerde yer alan imgesi üzerinden üretilmiştir.

Bu durum Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinde de imgenin tüketimi üzerinden bir yeniden üretim sürecinin başladığının, kentsel imgenin bir meta olarak tüketimin bir parçası olduğunun göstergelerinden biri olarak kabul edilebilir.

Tüm bu bulgular ışığında denilebilir ki; kapitalist tüketim anlayışının küresel dünyada postmodern göstergeler aracılığı ile kentsel mekanda yarattığı aynılaşma, yersiz yurtsuzlaşma ve parçalanma İstanbul’da olduğu gibi Kayseri’de de kent morfolojisi üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmeleri henüz İstanbul örnekleri kadar büyük ölçekli değildir. Doğrudan başka bir yere ait imgenin genetik kodlarının yeniden üretilmesi ile gerçekleştirilen kentsel müdahale biçimi Kayseri kapalı konut yerleşmelerinde rastlanmamaktadır. Bu durum özellikle prestij, ayrıcalık, yatırım fırsatları ve yaşam biçimine yönelik söylemlerin henüz tüketilmediğinin, bu anlamda başka bir arayış içine girilmediğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

4.4 Nicel Alan Araştırması: Anket (İstanbul ve Kayseri Örnekleri)

Nicel araştırma kapsamında olasılıklı öğrenme yöntemlerinden biri olan ‘Basit Tesadüfi Örneklem’ yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde her elemanın örneklem girme şansı eşittir. Katılımcılar 18 yaş üzeri bireylerden tesadüfi olarak belirlenmiştir.

Alan araştırmasının İstanbul bölümünü 2000 yılı sonrası tasarım fikri ve tanıtım stratejisini imgelerin kullanımı ile benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmelerinin olduğu örneklem evren içerisinden seçilen yerleşmeler oluşturmaktadır.

Alan araştırmasının Kayseri kısmında ise 2000 yılı sonrası Kayseri’de yapılmış, sosyal donatı vb imkanları olan 100 ve üzeri konut sayısına sahip kapalı konut yerleşmeleri örneklem evreni içerisinde seçilen yerleşmeler bulunmaktadır.

4.4.1 Örneklem Büyüklüğü ve Katılımcıların Belirlenmesi

Aşağıdaki Çizelgede %95 güven düzeyi ile 0.05 yanılma olasılığına karşılık gelen değerler dikkate alınarak örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır.

Çizelge 4. 20: Örneklem Büyüklüğü

Population Size	±0.03 Sampling Error (d)			±0.05 Sampling Error (d)			±0.10 Sampling Error (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004:50).

İstanbul’da seçilen Bosphorus City (2796 konut), İstanbul Sarayları(1244 konut), Viaport Venezia (1977 konut), Toskana Vadisi (469 konut) olmak üzere toplam 6486 konut evren büyüklüğü bulunmaktadır. Çizelgeye göre 10000 kişilik evren büyüklüğünde %95 güven düzeyine ulaşabilmek için minimum 370 kişiye anket uygulanması gerekmektedir. Yapılan alan araştırmasında Bosphorus City(198), İstanbul Sarayları(89), Viaport Venezia (141), Toskana Vadisi (33) olmak üzere toplam 461 kişiye anket uygulanmıştır. Kayseri’de seçilen Vizyon2023 (142 Konut), Arven Prestij(188 konut), The Kayseri Forum Residence (168 konut), Gülkent 196 (konut) olmak üzere toplam 694 konut evren büyüklüğü bulunmaktadır. Yapılan alan araştırmasında Vizyon2023 (50), Arven Prestij (70), The Kayseri Forum Residence (60), Gülkent (71) olmak üzere toplam 251 kişiye anket uygulanmıştır.

4.4.2 Nicel Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

İstanbul’da yapılan alan araştırması için hazırlanan ankette 3 bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde anket yapılan kişileri tanımaya yönelik (doğum yeri, yaş, cinsiyet,

medeni durum, iş durumu, eğitim durumu, mülkiyet, çocuk sahipliği, ne kadar süredir İstanbul'da yaşadıkları, daha önce nasıl bir konutta yaşadıkları vb gibi) sorular bulunmaktadır. Bu soruların sorulma amacı bir sonraki bölümlerde verilen cevapların değişen katılımcı profillerinden etkilenip etkilenmediğini ölçmektir.

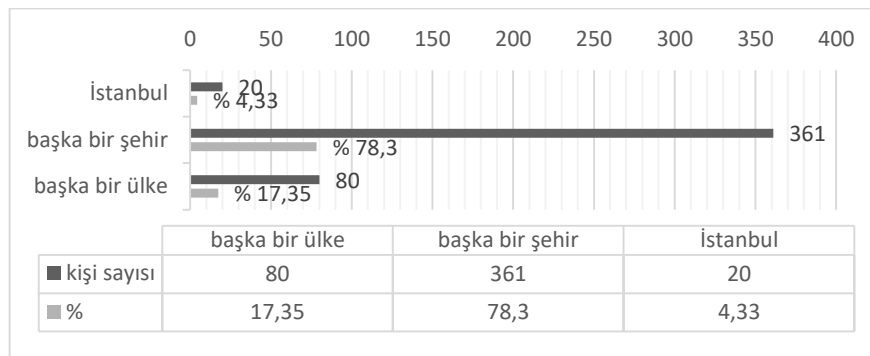
İkinci bölümde yaşadıkları kapalı konut yerleşmesi tercihindeki belirleyici etmenleri öğrenmeye dönük sorular sorulmuştur. Burada tasarım fikri ve tanıtımda kullanılan benzerlik de bir etmen olarak kabul edilmiş olup; diğer(güvenlik, sosyal donatı vb) etmenler ile kıyaslanarak etki düzeyi öğrenilmeye çalışılmaktadır.

Üçüncü bölümde ise sözlü ve görsel göstergelerin kullanıcı tercihi üzerindeki etkisi, bu tarz kapalı konut yerleşmelerinin içinde yaşayanları kent(sel)li kimliği ve yer ile kurulan ilişki bağlamında manipüle edip etmediğini öğrenmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Bütün bu çerçeve bağlamında İstanbul alan araştırması bulgularının değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir.

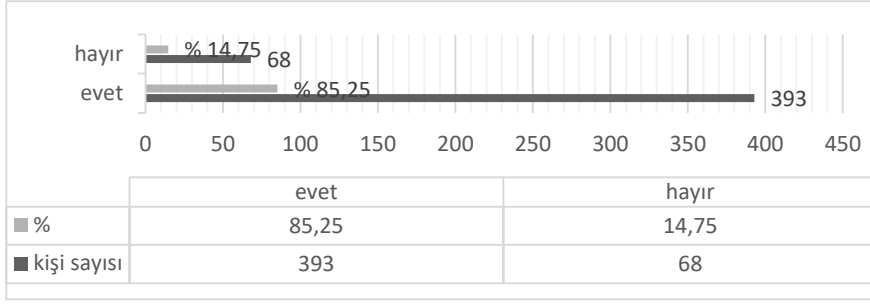
İstanbul Alan Araştırması - 1.Bölüm

Katılımcıların sadece %4'ü(20kişi) İstanbul da doğmuşken; %78'i(361 kişi) başka bir şehirde, %7'si (80kişi) ise başka bir ülkede doğmuştur. Başka bir ülkede doğan katılımcıların büyük bir çoğunluğunu Suriye(30 kişi) doğumlular oluştururken, İran(9), Rusya (9) ve Bulgaristan (8) takip etmektedir.

Çizelge 4. 21: Doğum Yeriniz

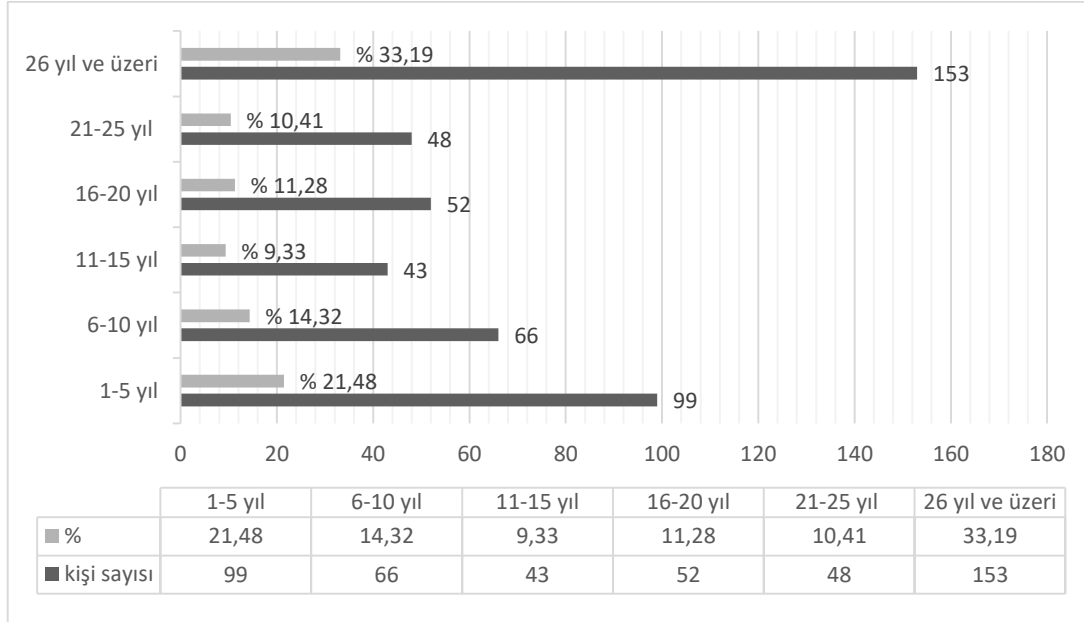


Çizelge 4. 22: İstanbul’dan başka bir şehirde yaşadınız mı



Katılımcıların %85’i İstanbul’dan başka bir şehirde yaşadıklarını belirtirken, %15’i ise başka bir şehirde yaşamamıştır.

Çizelge 4. 23: Ne kadar süredir İstanbul’da yaşıyorsunuz



Katılımcıların %44’ü 20 yıl ve/veya daha uzun süredir İstanbul’da yaşıyorken, yaklaşık %35’i 10 yıldan daha kısa süredir İstanbul’da yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yaklaşık %4’ünün İstanbul’da doğmuş olmasına rağmen %65’inin 10 yıl ve üzeri süredir İstanbul’da yaşadıkları görülmektedir.

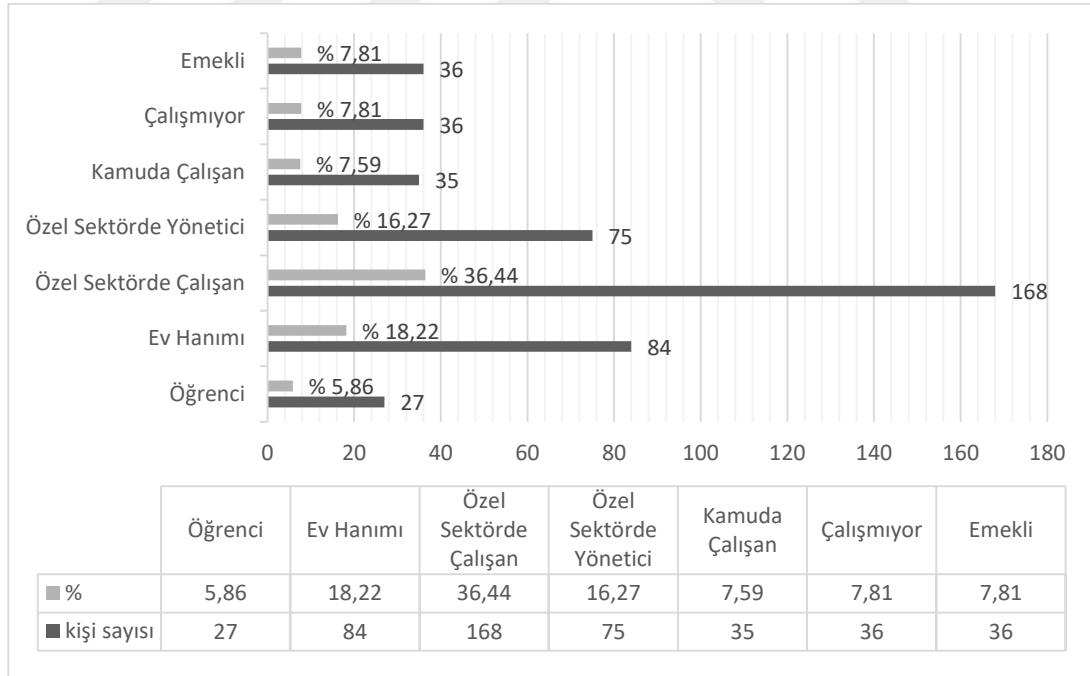
Katılımcıların yaş dağılımı en düşük %10 ile 66 ve üzeri, en yüksek %21 ile 26-35 yaş arası olmak üzere, takiben 36-45 yaş aralığı(%19), 18-25 yaş aralığı ve 56-65 yaş aralığı (%18), 46-55 yaş aralığı %62 olmak üzere dengeli bir dağılım göstermektedir. Bulgulara göre 18-46 yaş arası demografik yoğunluk görülmektedir. Bu durumdan genç/orta yaş grubunun burada yaşamayı tercih ettiği bilgisi çıkarılabilir.

Katılımcıların cinsiyet bilgilerine baktığımızda %49 erkek, %51 kadın olmak üzere neredeyse eşit bir dağılım söz konusudur. 176 katılımcı evli, geriye kalan katılımcılar ise bekar (143 kişi), dul (72kişi) ve boşanmış (70kişi) olarak medeni durumlarını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğunun çocuğu bulunmamaktadır. 310 katılımcı çocuğunuz var mı sorusuna hayır derken, 151 katılımcı evet cevabı vermiştir. Çocuklu olan 151 katılımcıdan sadece 5 tanesinin 4 ve üzeri sayıda çocuğu bulunmakta olup; kalan katılımcıların çoğunluğu 2 çocuk sahibidir. Çoğunlukla evli olmayan ve/veya çocuk sahibi olmayan kişilerin bu yerleşmelerde yaşamayı tercih ettikleri söylenebilir.

Anket yapılan örneklem grubunun % 64'ü ön lisans ve üzeri eğitim durumu belirtmişken sadece %6'sı tahsilim yok demiştir. Katılımcıların sadece %16'sı mülkiyet durumuna ilişkin soruyu kiracı olarak yanıtlamış, geriye kalan %84'lük grup ya ev sahibi ya da aile bireylerine ait olduğunu belirtmiştir.

Aşağıdaki Çizelgeden de görüleceği gibi katılımcıların çoğunluğu özel sektörde çalışanlardan oluşmaktadır.

Çizelge 4. 24: İş Durumunuz



Ne kadar süredir bu konut yerleşmesinde yaşıyorsunuz sorusuna verilen cevaplar birbirlerine çok yakın olmakla birlikte %22'lik bir oranla henüz 1 yıldır yaşayanların sayısı(100 kişi) en fazladır. 6 yıl ve üzeri %15'lik dilimde 68 kişi bulunmaktadır.

Birinci bölümde son olarak bu konut yerleşmesinden önce nasıl bir konutta yaşadıklarını sorduğumuz katılımcıların %30'u yine bir kapalı konut yerleşmesinde, %32'si apartman dairesinde, %23'ü villada, %15'i ise rezidansta yaşadıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda anket sonuçlarına göre %43 katılımcı bu konut yerleşmesinden önce kent çeperinde yaşamışken, %57 katılımcı kent merkezinde yaşadığını belirtmiştir.

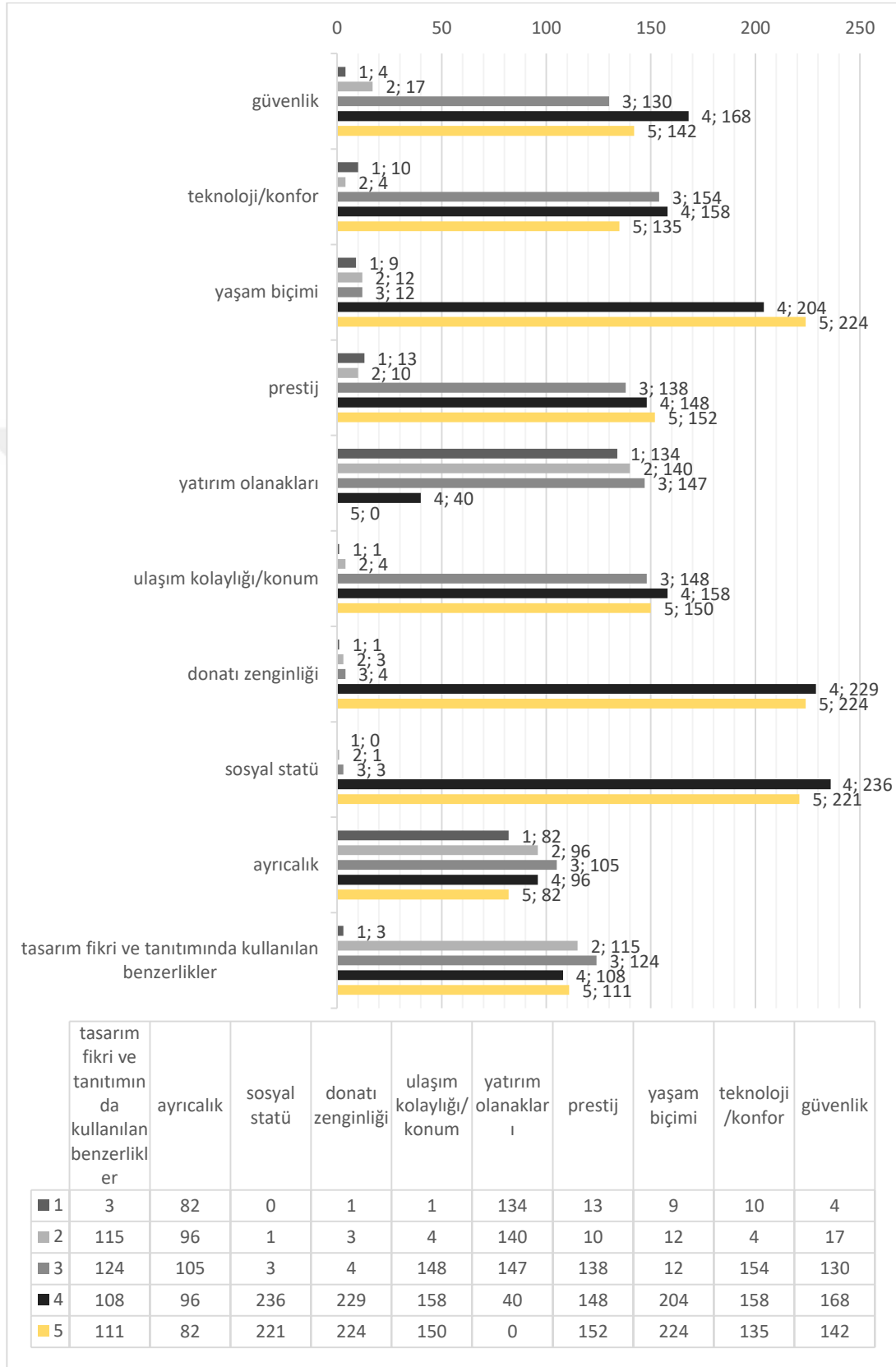
İstanbul Alan Araştırması – 2.Bölüm

Bu bölümde katılımcıların örneklem alanlardaki kapalı konut yerleşmelerinde yaşamayı tercih etmelerindeki belirleyici faktörlerin etki seviyelerinin ölçülebilmesi hedeflenmiştir. Bu ölçme yöntemine göre 1:Hiç Etkisi Yok, 2:Etkisiz, 3:Kararsızım, 4:Etkili, 5:Çok Etkili değerlendirme ilişkisi kurulmuştur.

Çizelge 4.25'e göre katılımcılar için yaşam biçimi, donatı zenginliği ve sosyal statü faktörleri burada yaşamayı tercih etmelerinde neredeyse hiç kararsız olmadıkları ve hiç olumsuz bakmadıkları derecede etkili olmuştur. Cevap dağılımları etkili ve çok etkili arasında yaklaşık bir dağılım göstermektedir. Ayrıcalık ve yatırım olanakları faktörlerinde hiç etkisi yok ve etkisi yok seçeneklerine verilen cevaplar neredeyse diğer seçenekler ile eşit sayıdadır. Yatırım olanaklarına verilen cevaplar içinde çok etkili cevabı hiç seçilmemiştir. Güvenlik, teknoloji-konfor, ulaşım kolaylığı-konum ve prestij faktörlerine verilen cevaplar benzer özellik göstermektedir. Ağırlıklı olarak kararsız, etkili ve çok etkili arasında dağılım söz konusudur.

Tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin bu konut sitesinde yaşamayı tercih etmedeki etkileri konusunda katılımcıların 124'ü kararsız kalmış, 118'i olumsuz (3 kişi hiç etkisi yok, 115 kişi etkisi yok), 219 kişi olumlu (108 kişi etkili, 111 kişi çok etkili) yönde karar bildirmişlerdir. Bu durumda küresel dünyada postmodern tüketim kültürünün yeniden üretme pratiklerinden biri olan imgeler yolu ile kurulan biçimsel benzerliklerin katılımcıların bu araçlarla üretilen kapalı konut yerleşmelerinde yaşamayı tercih etmelerinde etkili bir faktör olduğu söylenebilir.

Çizelge 4. 25: Bu konut sitesinde yaşamayı tercih etmemde aşağıdaki etmenler belirleyici olmuştur.



Çizelgenin geneline bakılarak olumlu ve olumsuz yönde verilen cevaplar dikkate alındığında etki sıralaması Çizelge 4.26’da gösterilmektedir.

Çizelge 4. 26: Etki Düzeyi Sıralaması

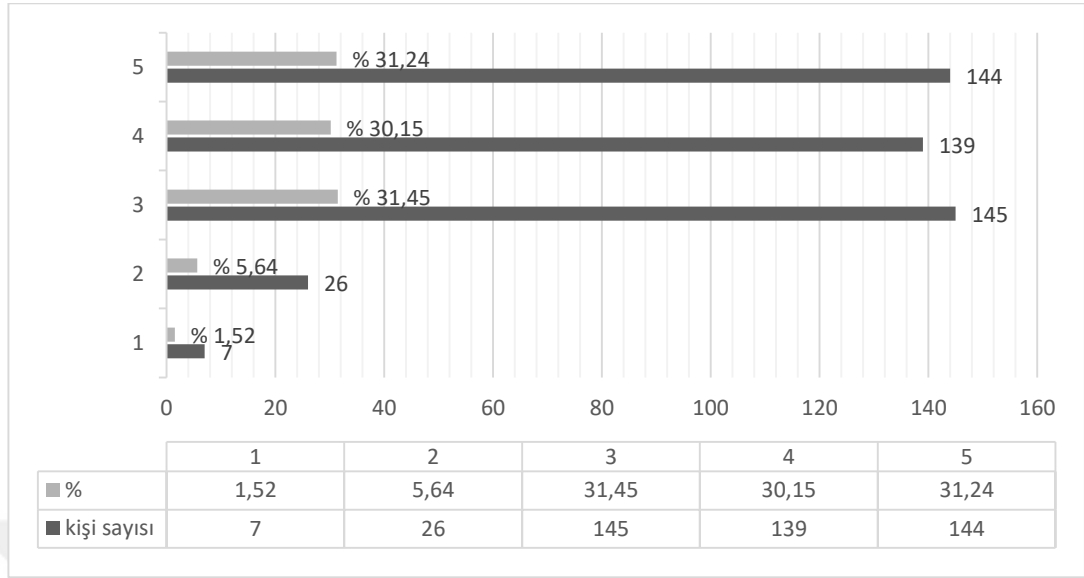
Olumlu-Etkili/Çok Etkili	Olumsuz-Etkisiz/Hiç etkisi yok	Kararsız
1.Sosyal statü(457 kişi),	1.Yatırım olanakları(274 kişi)	1.Teknoloji/konfor(154 kişi),
2.Donatı zenginliği (453 kişi),	2.Ayrıcalık(178 kişi)	2.Ulaşım Kolaylığı (148 kişi)
3.Yaşam biçimi (428 kişi),	3.Tasarım fikri ve tanıtımda kullanılan (118 kişi),	3.Yatırım olanakları(147kişi)
4.Güvenlik(310 kişi),	4.Prestij(23 kişi),	4.Güvenlik(130 kişi),
5.Ulaşım Kolaylığı (308 kişi)	5.Yaşam biçimi (21 kişi),	5.Tasarım fikri ve tanıtımda benzerlikler(124 kişi),
6.Teknoloji/konfor(293 kişi),	6.Güvenlik(21 kişi),	6.Ayrıcalık(105 kişi)
7.Tasarım fikri ve tanıtımda benzerlikler(219 kişi),	7.Teknoloji/konfor(14 kişi),	7.Yaşam biçimi (12 kişi),
8.Prestij(200 kişi),	8.Ulaşım Kolaylığı (5 kişi)	8.Prestij(10 kişi),
9.Ayrıcalık(178 kişi)	9.Donatı zenginliği (4 kişi),	9.Donatı zenginliği (4 kişi),
10.Yatırım olanakları(40 kişi)	10.Sosyal statü(1 kişi),	10.Sosyal statü(3 kişi),

İstanbul Alan Araştırması – 3.Bölüm

Bu bölümde toplam 11 adet soru bulunmaktadır. Cevaplar Likert ölçek kurma tekniğine göre 1'den 5'e kadar ölçeklendirilmiştir. Bu ölçeklendirme yöntemine göre; 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle Katılıyorum şeklindedir. 1. ve 2.sorular sözlü ve görsel göstergelerin kullanıcı tercihindeki etkisini belirlemek için hazırlanmıştır. Sonraki 5 soru(3,4,5,6,7) bu tarz yerleşimlerde kullanılan imgelerin kullanıcılar üzerindeki kimlik ve yere ilişkin etkilerini ölçmek üzere kurgulanmıştır. Son 4 soru ise kullanıcı memnuniyetine dönüktür.

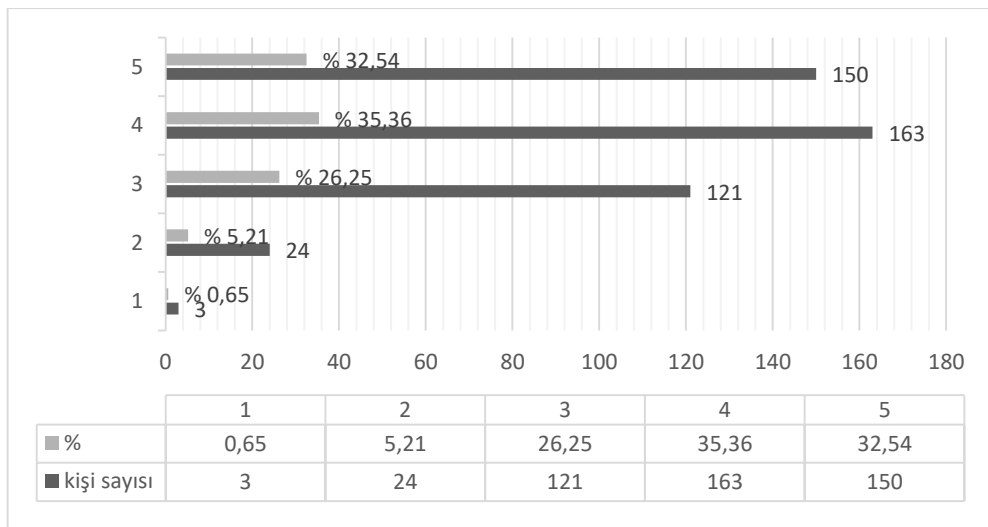
Sözlü göstergelerin bu konut sitesinde yaşamayı tercih etmedeki etkisinin ölçüldüğü 1. soruya katılımcıların %61'i olumlu yönde cevap verirken; yaklaşık %32'si kararsız kalmış, %7'si olumsuz cevap vermiştir. Bu durumda reklam söylemleri, afiş sloganları vb sözlü göstergelerin kullanıcı tercihlerinde etkili olduğu söylenebilir.

Çizelge 4. 27: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan sözlü göstergeler (reklam söylemleri) burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur.



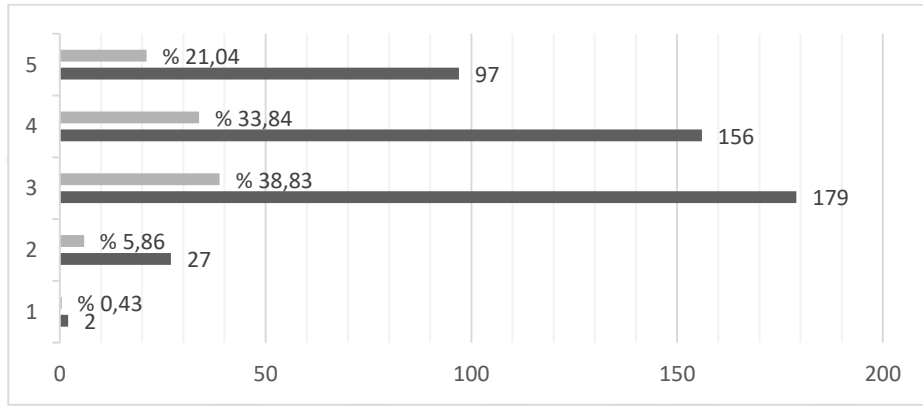
Görsel göstergelerin bu konut sitesinde yaşamayı tercih etmedeki etkisinin ölçüldüğü 2. soruya katılımcıların %68'i olumlu yönde cevap vermişlerdir. %26 kararsız, %6 olumsuz yanıt bulunmaktadır. Fotoğraf, resim, animasyon vb görsel göstergeler kullanıcı tercihi bakımından etkili olmuştur denilebilir. Ayrıca görsel göstergelere verilen olumlu cevap sayısı sözlü göstergelerin etkisine verilen olumlu cevap sayısından daha fazla olduğundan; görsel göstergelerin sözlü göstergelerden daha etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Çizelge 4. 28: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan görsel göstergeler (fotoğraf, resim, animasyon vb) burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur.



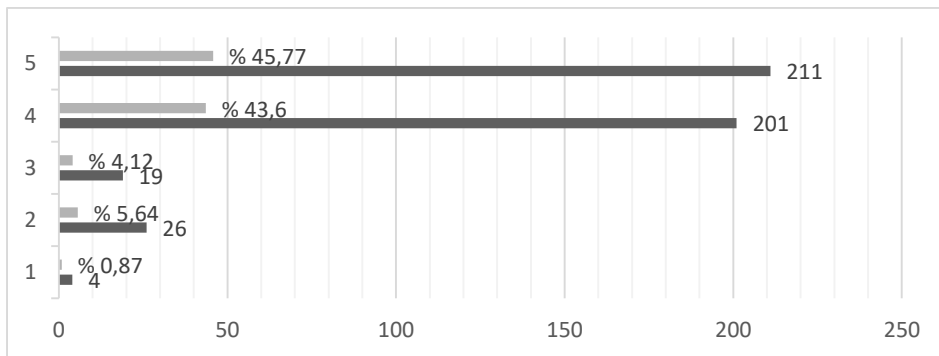
Katılımcıların bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan zaman ve/veya mekanda (İstanbul Sarayları'nda, Venedik'te, Ege'de vs.) yaşadıklarını ve bu yerleşmelerde vurgulanan kimliğe (Saraylı, Egeli, vb.) sahip olduklarını düşünmelerine ilişkin sorulan 3., 4. ve 5. soru kapitalizmin şizofrenik⁹ etkilerini ve kent[sel]li kimlik üzerindeki manipülatif izleri ölçmek üzere kurgulanmıştır.

Çizelge 4. 29: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan zaman ve/veya mekanda (İstanbul Sarayları'nda, Venedik'te, Ege'de vs.) yaşadığımı düşünüyorum.



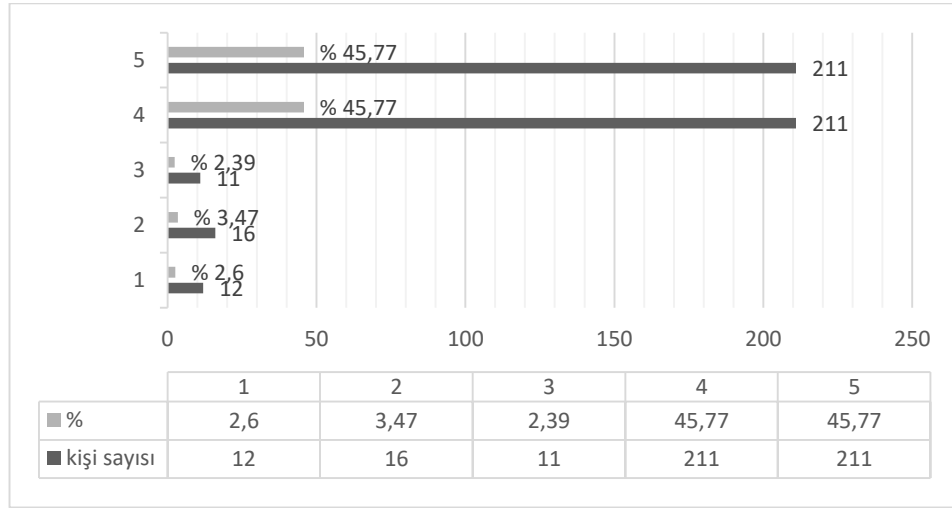
461 katılımcının 253'ü benzerlik kurulan zaman ve/veya mekanda yaşadığını; 412 katılımcı ise benzerlik kurulan kimliğe sahip olduğunu düşünmektedir. Ayrıca 422 kişi bu yerleşmelerdeki yaşamın görsel ve sözlü göstergelerde anlatıldığı gibi olduğu yönünde olumlu seçimde bulunmuşlardır. (Bknz Çizelge 4.29 ve 5.30, 5.31) Bu bağlamda her üç soruya da verilen olumlu cevaplar ile bu tarz yerleşim alanlarının kimlik üzerindeki etkileri anlaşılmaktadır.

Çizelge 4. 30: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan ve vurgulanan kimliğe (Saraylı, Egeli, vb.) sahip olduğumu düşünüyorum.



⁹ Bknz: Deleuze ve Guattari Anti Ödipus: Kapitalizm ve Şizofreni

Çizelge 4. 31: Bu konut sitesinde yaşam; tanıtımında kullanılan görsel ve sözlü göstergelerde anlatıldığı gibidir.



İmgelerin, kültürel değerlerin, yere ve yerele ilişkin her ne varsa dolaşıma girdiği günümüz küresel dünyasında kimlikten bahsetmek oldukça zorlaşmaktadır. Bir yandan tek tipleşmiş yaşam biçimlerine karşı farklılaşmak adına yerele özgü olanı bir meta gibi sunan küresel yarıştaki kentler, diğer yandan hızla tüketilen kentsel kimlikler bu tez çalışmasının kimlik temelindeki sorunsalını oluşturmaktadır. Bu bağlamda alan araştırmasında kimliğe ilişkin kurgulanmış soruların tezin kuramsal çerçevesi ile ilişkilendirilerek değerlendirilmesi önemlidir. Yaşadığı kapalı konut yerleşmesinde benzerlik kurulan zaman ve mekanda yaşadığını, orada vurgulanan kimliğe sahip olduğunu düşünen katılımcının bu benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünmesi çelişkili bir durum yaratmaktadır. Bosphorus City tasarımcılarından Mehpare Evrenol'un İnşaat Yatırım Dergisi Mayıs 2014 sayısına verdiği röportajda kimliğini kaybetmiş kentlerde kentliye aidiyet duygusunu kazandırmak adına yerel özelliklerin yeniden yaşam alanlarına dahil edilmesine ilişkin açıklamasını hatırlamak gerekmektedir.

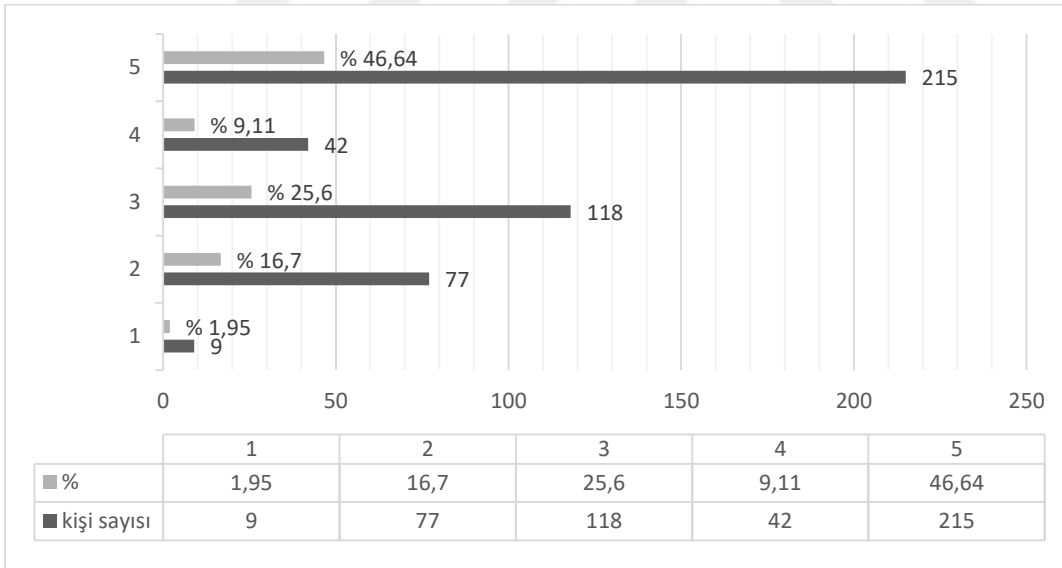
Buna göre katılımcıların da aynı görüşte olmasının, reklam söylemlerinin kullanıcılar üzerindeki manipülatif etkisini gösterdiği söylenebilir.



Şekil 4. 25: Mehpare Evrenol Açıklaması (İnşaat Yatırım Dergisi 2014 Mayıs, S:262)

Mehpare Evrenol'un bahsettiği Bosphorus City, Köyceğiz evleri gibi kentlerin sahip olduğu yerel özelliklerin başka bir kentsel bağlamda yeniden üretilerek tüketiliyor olmasının kent[sel]li kimlikte yarattığı iz Çizelge 4.32'de okunabilmektedir.

Çizelge 4. 32: Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum



Frekans analizinde bu soruya cevap veren kişilerin doğum yerleri bilgileri çapraz tablolama yöntemi ile hesaplandığında(Çizelge 4.33) kesinlikle katılıyorum diyen 215 kişinin sadece 7'si İstanbul doğumlu, geri kalan 172 kişi İstanbul dışında başka bir Türkiye ilinde, 36 kişi ise yurt dışı doğumludur. Hatta yurt dışı doğumluların da 15'i Suriye asıllıdır. Yine olumlu yönde katılıyorum cevabı veren toplam 42 kişiden 3'ü İstanbul, 11'i yurt dışı doğumludur. Çapraz tablolama yönteminden de anlaşılacağı

üzere bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünen kişilerin çoğunluğu İstanbul dışı doğumlu örneklem kümesinden oluşmaktadır.

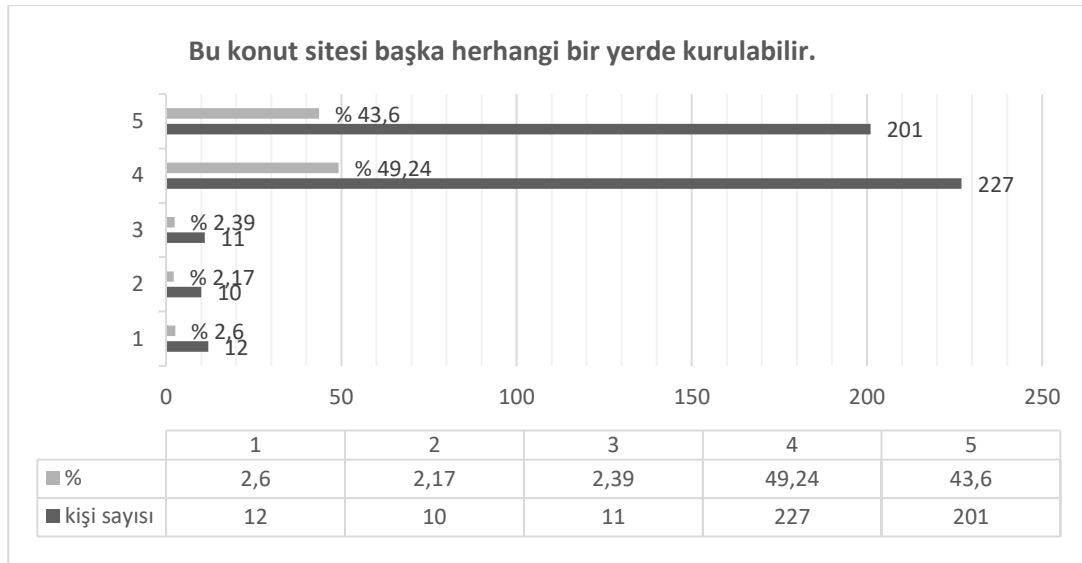
Çizelge 4. 33: Çapraz Tablolama (Doğum Yeriniz-Bu Konut Sitesinin Tasarım Fikri ve Tanıtımında Kullanılan Benzerliklerin Kent Kimliğini Güçlendirdiğini Düşünüyorum)

Doğum Yeriniz * Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum. Crosstabulation/Çapraz tablolama

		Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum.					Total
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İstanbul	Count	0	5	5	3	7	20
	% within Doğum Yeriniz	0.0%	25.0%	25.0%	15.0%	35.0%	100.0%
		0.0%	6.5%	4.2%	7.1%	3.3%	4.3%
İstanbul Dışı	Count	8	58	97	27	171	361
	% within Doğum Yeriniz	2,2%	16%	26,9%	6%	47,4%	100.0%
		88,9%	75,3%	82,2%	64,3%	79,5%	78,3%
Doğum Yeriniz Yurt Dışı	Count	1	14	16	12	37	80
	% within Doğum Yeriniz	1,25%	17,5%	20%	15%	46,25%	100.0%
	% within Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum.	11,1%	18,2%	13,6%	28,6%	17,2%	17,4%
Total	Count	9	77	118	42	215	461
	% within Doğum Yeriniz	2.0%	16.7%	25.6%	9.1%	46.6%	100.0%
	% within Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum.	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Çizelge 4.34 de, kapalı konut yerleşmelerinin fragmantal yapısı ile kentsel ölçekte yersiz yurtsuzlaşmasına ilişkin kuramsal altyapının kullanıcılar üzerindeki izlerini görmek mümkündür. Buna göre katılımcıların yaklaşık %93'ü bu konut sitesinin başka her hangi bir yerde kurulabileceğini düşünmektedir. Bu yerleşmelerin duvarları ve sınırları ile kentsel fiziksel ve sosyal dokuda yarattıkları kopmanın neden olduğu fragmantal yapı, bu fragmanların taşınabilirliği ihtimalini mümkün göstermektedir.

Çizelge 4. 34: Bu konut sitesi başka herhangi bir yerde kurulabilir.



Son olarak İstanbul örneklem alanında yapılan ankette katılımcıların %94'ü yaşadıkları kapalı konut yerleşmelerinin yarattığı tematik yaşamı deneyimlemekten memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.35'de, Anketin 2. ve 3. bölümünde sorulan sorulara verilen cevaplar ağırlık dağılımındaki sıralamaya göre azalan sırada koyudan açığa doğru renklendirilerek bir araya getirilmiştir.

Çizelge 4. 35: Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Genel Değerlendirme

Anket Soruları		1.Kesinlikle Katılmıyorum	2.Katılmıyorum	3.Kararsızım	4.Katılıyorum	5.Kesinlikle Katılıyorum
BÖLÜM 3 BU KONUT SİTESİNDE YAŞAMAYI TERCİH ETMEMDE AŞAĞIDAKİ ETMENLER BELİRLEYİCİ OLMUŞTUR.	• Güvenlik					
	• Teknoloji/Konfor					
	• Yaşam Biçimi					
	• Prestij					
	• Yatırım Olanakları					
	• Ulaşım Kolaylığı/Konum					
	• Donatı Zenginliği					
	• Sosyal Statü					
	• Ayrıcalık					
	• Tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerlikler					
BÖLÜM 3	• Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan sözlü göstergeler burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur.					
	• Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan görsel göstergeler burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur.					
	• Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan zaman ve/veya mekanda yaşadığımı düşünüyorum.					
	• Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan ve vurgulanan kimliğe sahip olduğumu düşünüyorum.					
	• Bu konut sitesinde yaşam; tanıtımında kullanılan görsel ve sözlü göstergelerde anlatıldığı gibidir.					
	• Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum.					
	• Bu konut sitesinin yarattığı tematik yaşamı deneyimlemekten memnunum.					

İstanbul Alan Araştırması İstatiksel Analiz Sonuçları

Alan araştırmasına ilişkin istatiksel analiz üretilirken anket formunun 1.bölümünde yer alan katılımcıların yaş, eğitim, cinsiyet vb profil bilgileri değişken, değişkenler içerisindeki seçeneklerin her biri grup olarak kabul edilmiştir.(Örnek eğitim durumu bir değişkenken, lise, ilk öğretim, lisans vb seçenekler gruptur) 2.bölümde sorulan sitede

yaşamayı tercih etmede belirleyici olan etmenlerin tamamı bir faktör(tercih sebebi), 3.bölümde sorulan göstergelere ilişkin soruların tamamı diğer bir faktördür(göstergeler). İstatistiksel analiz değişken ile faktörler arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

Çizelge 4. 36: Katılımcıların Yaş Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
YAŞ	Tercih sebebi	18-25 ^A	84 (18,2)	3,74	0,37	0,000
		26-35 ^B	98 (21,3)	3,82	0,32	
		36-45 ^C	88 (19,1)	3,85	0,28	
		46-55 ^D	62 (13,4)	3,78	0,50	
		56-65 ^E	81 (17,6)	3,77	0,26	
		66 ve üzeri A/B/C/D/E	48 (10,4)	3,45	0,33	
	Göstergeler	18-25 ^A	84 (18,2)	4,04	0,33	0,000
		26-35 ^B	98 (21,3)	4,13	0,27	
		36-45 ^C	88 (19,1)	4,17	0,22	
		46-55 ^D	62 (13,4)	4,14	0,37	
		56-65 ^E	81 (17,6)	4,12	0,20	
		66 ve üzeri A/B/C/D/E	48 (10,4)	2,75	0,51	

Yapılan incelemeler sonucunda 18-25 yaş aralığında 84 (%18,2), 26-35 yaş aralığında 98 (%21,3), 36-45 yaş aralığında 88 (%19,1), 46-55 yaş aralığında 62 (%13,4), 56-65 yaş aralığında 81 (%17,6) ve 66 yaş üzeri ise 48 (%10,4) kişi yaş değişkeni bakımından dağılım göstermektedir. Ayrıca yaş grupları arasında tercih sebebi faktörü bakımından istatistiksel %95 güven düzeyinde fark olduğu tespit edilmiştir. Farklılıklar ise 66 yaş ve üzerindeki kişilerin diğer tüm yaş grupları ile arasında istatistiksel olarak fark bulunmaktadır. 66 yaş ve üzerindeki kişilerin tercih sebebi faktörü bakımından genel ortalaması 3,45 olarak hesaplanmıştır. Diğer yaş grupları ile karşılaştırıldığında en düşük ortalamaya sahip olduğu yukarıdaki Çizelge 4.36'da görülmektedir. Bu durum benzer şekilde göstergeler faktöründe de mevcuttur. 66 yaş ve üzeri kişilerin oluşturduğu grup ile diğer yaş gruplarının hepsi arasında istatistiksel olarak fark olduğu tespit edilmiştir. Çizelge 4.36 incelendiğinde bu yaş grubunun genel ortalaması 2,75 olarak hesaplanmıştır. Diğer yaş grupları arasında en düşük ortalamaya sahiptir. Buna göre 66 yaş ve üzeri katılımcıları anket sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında

tercih sebebi faktörüne göre diğer katılımcılar “katılıyorum” derken 66 yaş ve üzeri “kararsızım” a yakın; göstergeler faktörüne göre ise diğer katılımcılar “katılıyorum” derken 66 yaş ve üzeri “katılmıyorum” ile “kararsızım” arasında tercihte bulunmuşlardır. Buradan 66 yaş ve üzeri kullanıcıların diğerlerine göre bu tarz kapalı konut yerleşmelerinden daha az etkilendiği sonucuna varılabilir.

Çizelge 4.37’ye göre katılımcıların 236 (%51,2)’sını kadınlar ve 225 (%48,8) ‘ini erkekler oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda hem tercih sebebi hem de göstergeler faktörleri bakımından kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı % 95 güven düzeyinde tespit edilmiştir. İlgili faktörlerin cinsiyet bazında ortalamaları hakkında detaylı bilgi Çizelge 36’da görülmektedir.

Çizelge 4. 37: Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n	$\bar{x}$	s.d.	(p)
CİNSİYET	Tercih sebebi	Kadın	236 (51,2)	3,79	0,33	0,075
		Erkek	225 (48,8)	3,73	0,39	
	Göstergeler	Kadın	236 (51,2)	3,98	0,49	0,793
		Erkek	225 (48,8)	3,97	0,55	

Çizelge 4. 38: Katılımcıların Medeni Durum Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
MEDENİ DURUM	Tercih sebebi	Bekar	143 (31,0)	3,77	0,34	0,119
		Evli	176 (38,2)	3,79	0,34	
		Dul	72 (15,6)	3,68	0,45	
		Boşanmış	70 (15,2)	3,72	0,34	
	Göstergeler	Bekar ^A	143 (31,0)	4,08	0,32	0,000
		Evli ^B	176 (38,2)	4,01	0,52	
		Dul ^{A/B/C}	72 (15,6)	3,70	0,76	
		Boşanmış ^C	70 (15,2)	3,96	0,45	

Yapılan incelemelerde katılımcıların 143 (%31) bekar, 176 (%38,2) evli, 72 (%3,68) ve 70 (%15,2) kişi boşanmış olarak dağılım göstermektedir. Söz konusu bu grupların ortalamaları arasında farklılık olup olmadığı incelendiği zaman, tercih sebebi faktörü bakımından medeni gruplar arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı % 95 güven düzeyinde söylenebilir. (p=0,119) Ancak göstergeler faktöründe ise bazı gruplar

arasında farklılıklar mevcuttur. Bu farklı olan gruplar, dul olanlar ile geri kalan diğer tüm gruplardır. Çizelge 4.38 incelendiğinde gösterge faktörü altında dul olanların genel ortalaması 3,70 iken diğer tüm grupların genel ortalaması söz konusu bu ortalamadan daha fazla olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. 39: Katılımcıların Çocuk Sahibi Olup Olmama Durumu Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
ÇOCUK SAHİBİ OLUP OLMAMA DURUMU	Tercih sebebi	Hayır	310 (67,2)	3,75	0,36	0,463
		Evet	151 (32,8)	3,77	0,36	
	Göstergeler	Hayır	310 (67,2)	3,96	0,51	0,314
		Evet	151 (32,8)	4,01	0,53	

Çizelge 4.39'a göre katılımcıların 310 (67,2)'sinin çocuğu yokken 151 (%32,8)'inin çocuğu vardır. Çocuğun olup ya da olmama durumuna göre hem tercih sebebi hem de göstergeler faktörleri bakımından istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 40: Katılımcıların İstanbul'da Yaşam Süreleri Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
İSTANBUL'DA YAŞAM SÜRESİ	Tercih sebebi	1-5	99 (21,5)	3,79	0,34	0,270
		6-10	66 (14,3)	3,78	0,34	
		11-15	43 (9,3)	3,85	0,38	
		16-20	52 (11,3)	3,73	0,50	
		21-25	48 (10,49)	3,75	0,29	
		26+	153 (33,2)	3,71	0,34	
	Göstergeler	1-5 ^A	99 (21,5)	4,05	0,38	0,003
		6-10 ^B	66 (14,3)	4,06	0,44	
		11-15	43 (9,3)	4,08	0,25	
		16-20	52 (11,3)	4,00	0,56	
		21-25	48 (10,49)	4,06	0,30	
		26+ ^{A/B}	153 (33,2)	3,83	0,68	

Çizelge 4.40'a göre katılımcıların İstanbul'da yaşam sürelerine ilişkin dağılımları 1-5 yıl 99 (21,5) kişi, 6-10 yıl 66 (14,3) kişi, 11-15 yıl 43 (9,3) kişi, 16-20 yıl 52 (11,3) kişi, 21-25 yıl 48 (10,4) kişi ve 26 yıl üzeri 153 (33,2) kişi olarak tespit edilmiştir. Yapılan istatistiksel analizlere göre katılımcıların İstanbul'da yaşam sürelerine ilişkin olarak tercih sebebi faktörü bakımından %95 güven düzende bir fark olmadığı ancak

göstergeler bakımından ise fark olduğu görülmektedir. Farklılıklar ise 1-5 yıl ile 26+ yıl üzerinde olan grup ile benzer şekilde 6-10 yıl ile 26+ yıl üzerinde olan grup arasında çıkmaktadır. 1-5 yılın ortalaması 4,05 olarak hesaplanmıştır. 6-10 yılın ortalaması ise 4,06 olarak hesaplanırken 26+ yılın 3,83 olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4.41'e göre katılımcılar bulundukları konuttaki yaşam süreleri olarak 1 yıl 100 (1,7) kişi, 2 yıl 88(19,1) kişi, 3 yıl 76 (16,5) kişi, 4 yıl 67 (14,5) kişi, 5 yıl 62 (13,4) kişi ve 6 yıl 68 (14,8) kişi olarak dağılım göstermektedir. Yapılan istatistiksel analizlerde %95 güven düzeyinde ilgili gruplar arasında hem tercih sebebi hem de göstergeler bakımından fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 41: Katılımcıların Konut Yaşam Süreleri Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
KONUT YAŞAM SÜRESİ	Tercih Sebebi	1	100 (21,7)	3,75	0,27	0,868
		2	88 (19,1)	3,75	0,43	
		3	76 (16,5)	3,76	0,40	
		4	67 (14,5)	3,73	0,39	
		5	62 (13,4)	3,81	0,32	
		6	68 (14,8)	3,75	0,33	
	Göstergeler	1	100 (21,7)	4,07	0,40	0,125
		2	88 (19,1)	3,99	0,52	
		3	76 (16,5)	3,86	0,64	
		4	67 (14,5)	4,04	0,33	
		5	62 (13,4)	3,93	0,65	
		6	68 (14,8)	3,93	0,54	

Çizelge 4. 42: Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
EĞİTİM DURUMU	Tercih Sebebi	Tahsil Yok	31 (6,7)	3,77	0,32	0,368
		İlköğretim	60 (13,0)	3,70	0,29	
		Lise	75 (16,3)	3,76	0,28	
		Ön Lisans	72 (15,6)	3,84	0,28	
		Lisans	144 (31,2)	3,74	0,39	
		Lisans Üstü	79 (17,1)	3,76	0,47	
	Göstergeler	Tahsil Yok	31 (6,7)	4,02	0,42	0,629
		İlköğretim	60 (13,0)	4,03	0,52	
		Lise	75 (16,3)	3,91	0,62	
		Ön Lisans	72 (15,6)	4,02	0,42	
		Lisans	144 (31,2)	3,99	0,50	
		Lisans Üstü	79 (17,1)	3,92	0,58	

Çizelge 4.42'ye göre katılımcıların 31 (%6,7) tahsili yok, 60 (%13) ilköğretim, 75 (%3,76) lise, 72 (%3,84) ön lisans, 144 (%31,2) lisans ve 79 (%17,1) ise lisansüstü eğitim durumuna sahiptir. Eğitim durumları bakımından incelendiğinde tercih sebebi ve göstergeler faktörleri bakımından eğitim grupları arasında istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4.43'e göre katılımcıların 27 (%5,9) öğrenci, 84 (%18,2) ev hanımı, 168 (%36,4) özel sektör çalışanı, 75 (%16,3) özel sektör yöneticisi, 36 (%7,8) çalışmayan, 36 (%7,8) emekli ve 35 (%7,6) kamu çalışan olarak dağılım göstermektedir. Söz konusu bu gruplar arasında farklılıklar incelendiğinde hem tercih sebebi hem de göstergeler faktöründe grupların farklılaştığı tespit edilmiştir. 1. Faktörde emekli olan katılımcılar ile öğrenci grubu hariç geri kalan tüm gruplar arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu grupların 1. Faktör baz alındığında sırasıyla genel ortalamaları 3.67, 3.78, 3.78, 3.82, 3.77, 3.51 ve 3.75 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre emekli olanlar ile öğrenci olanlar sitede yaşama düşüncesi bakımından aynı fikirde oldukları görülmektedir. 2. faktör yani göstergeler faktörü baz alındığı zaman emeklilerin diğer tüm gruplardan farklı düşündükleri tespit edilmiştir. Çizelge 4.43 incelendiği zaman 2.85 ile en düşük ortalamanın emeklilere ait olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. 43: Katılımcıların İş Durumu Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
İŞ DURUMU	Tercih Sebebi	Öğrenci	27 (5,9)	3,67	0,42	0,001
		Ev Hanımı ^A	84 (18,2)	3,78	0,32	
		Özel Sektör Çalışanı ^B	168 (36,4)	3,78	0,38	
		Özel Sektör Yöneticisi ^C	75 (16,3)	3,82	0,36	
		Çalışmıyor ^D	36 (7,8)	3,77	0,27	
		Emekli ^{A/B/C/D/E}	36 (7,8)	3,51	0,30	
		Kamuda Çalışan ^E	35 (7,6)	3,75	0,33	
	Göstergeler	Öğrenci ^A	27 (5,9)	3,99	0,40	0,000
		Ev Hanımı ^B	84 (18,2)	4,08	0,42	
		Özel Sektör Çalışanı ^C	168 (36,4)	4,10	0,31	
		Özel Sektör Yöneticisi ^D	75 (16,3)	3,97	0,53	
		Çalışmıyor ^E	36 (7,8)	4,08	0,24	
		Emekli ^{A/B/C/D/E/F}	36 (7,8)	2,85	0,67	
		Kamuda Çalışan ^F	35 (7,6)	4,19	0,22	

Çizelge 4. 44: Katılımcıların Mülkiyet Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
MÜLKİYET	Tercih Sebebi	Kiracı	16 (16,5)	3,76	0,31	0,988
		Ev Sahibi	274 (59,4)	3,76	0,39	
		Aile Bireyine Ait	111 (24,1)	3,75	0,32	
	Göstergeler	Kiracı	16 (16,5)	4,08	4,08	0,055
		Ev Sahibi	274 (59,4)	3,93	3,93	
		Aile Bireyine Ait	111 (24,1)	4,02	4,02	

Çizelge 4.44'e göre katılımcıların mülkiyet durumları hakkında bilgi vermektedir. Çizelgeye göre katılımcıların mülkiyetlerinin 16 (%16,5) kiracı, 274 (%59,4) ev sahibi ve 111 (%24,1) aile bireylerine aittir. Hem tercih sebebi hem de göstergeler faktörleri bakımından ilgili grupların yani kiracı, ev sahibi ve aile bireyine ait gruplarının arasında % 95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 45: Katılımcıların İstanbul Dışı Yaşam Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
İSTANBUL DIŞI YAŞAM	Tercih Sebebi	Hayır	68 (14,8)	3,77	0,31	0,798
		Evet	393 (85,2)	3,75	0,37	
	Göstergeler	Hayır	68 (14,8)	4,06	0,42	0,140
		Evet	393 (85,2)	3,96	0,54	

Çizelge 4.45'e göre katılımcıların 68 (%14,8)'i İstanbul dışında başka bir şehirde yaşamamış iken 393 (%85,2) 'si sürekli olarak İstanbul'da yaşamışlardır. Söz konusu bu iki grubunda hem İstanbul dışında yaşayanlar ile hem de yaşamayan grupların tercih sebebi ve göstergeler faktörü bakımından istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 46: Katılımcıların Önceki Yaşanılan Konut Değişkeni Bakımından Tercih Sebebi ve Göstergelerin Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
ÖNCEKİ YAŞANILAN KONUT	Tercih Sebebi	Kent Çeperi Apartman Dairesin	68 (14,8)	3,78	0,30	0,364
		Kent Çeperi Kapalı Konut Sitesi	74 (16,1)	3,77	0,37	
		Kent Çeperi Villa	57 (12,4)	3,80	0,34	
		Merkezi Konum Apartman Dairesi	81 (17,6)	3,69	0,49	
		Merkezi Konum Kapalı Konut	63 (13,7)	3,81	0,31	
		Merkezi Konum Rezidans	70 (15,2)	3,75	0,33	
		Merkezi Konum Villa	48 (10,4)	3,70	0,28	
	Göstergeler	Kent Çeperi Apartman Dairesin	68 (14,8)	4,04	0,44	0,742
		Kant Çeperi Kapalı Konut Sitesi	74 (16,1)	3,93	0,61	
		Kent Çeperi Villa	57 (12,4)	4,01	0,53	
		Merkezi Konum Apartman Dairesi	81 (17,6)	3,95	0,51	
		Merkezi Konum Kapalı Konut	63 (13,7)	4,02	0,50	
		Merkezi Konum Rezidans	70 (15,2)	3,91	0,48	
		Merkezi Konum Villa	48 (10,4)	3,99	0,58	

Çizelge 4.46’da katılımcıların daha önce yaşamış oldukları konutların türleri ve bu türlerin arasında 1. ve 2. Faktörler bazında farklılık olup olmadığı hakkında bilgi vermektedir. Çizelgeye göre katılımcıların 68 (%4,8) kent çeperi apartman dairesinde, 74 (%16,1) Kent Çeperi Kapalı Konut Sitesi, 57 (%12,4) Kent Çeperi Villa, 81 (%17,6) Merkezi Konum Apartman Dairesi, 63 (%13,7) Merkezi Konum Kapalı Konut, 70 (%15,2) Merkezi Konum Rezidans ve 48 (%0,4) Merkezi Konum Villda yaşamışlardır. Söz konusu bu 7 grubunda hem tercih sebebi hem de göstergeler faktörleri bazında değerlendirildiğinde istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 47: Göstergeler ile Tercih Sebebi Arasındaki İlişki

	Göstergeler	Tercih Sebebi
Göstergeler	1	0,400
Tercih sebebi		1

Sonuç olarak katılımcıların göstergelere(bölüm3) bakış açıları ile sitede yaşamayı tercih etme nedenleri(bölüm 2) arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çizelge 4.47’ye göre yapılan korelasyon analizinde konutun tasarım fikri ile sitede yaşamayı tercih etme arasında pozitif yönlü % 40 anlamlı bir ilişki vardır. Yani herhangi bir değişkende meydana

gelecek bir birimlik bir değişim diğer değişkende 0,40'lık bir değişime neden olmaktadır. Bu değişimler pozitif yönlü olduğu için her iki değişkende de aynı yönlü hareketler söz konusudur. Yani biri artarsa diğeri de artacak ya da biri azalırsa diğeri değişkende azalacaktır.

Kayseri Alan Araştırması

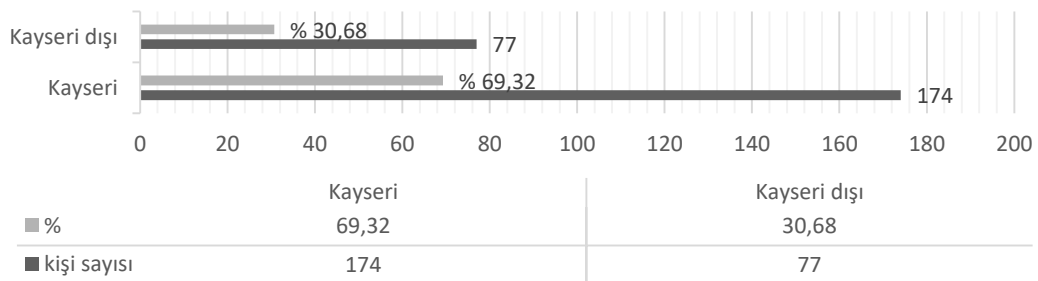
Kayseri’de yapılan alan araştırması için hazırlanan ankette 3 bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde katılımcıları tanımaya yönelik değişkenlerin belirlenmesini sağlayan sorular bulunmaktadır. Bu bölümde katılımcılara Kayseri kimliğini oluşturan öğeler hakkındaki görüşleri sorulmuştur.

İkinci bölümde Kayseri’deki katılımcılara, İstanbul’da yapılan alan araştırması örneklem alanlarının görselleri ve reklam sloganları gösterilerek bu yerleşmelerde yaşamayı tercih edip etmedikleri sorulmuştur. Üçüncü bölümde ise Kayseri’deki katılımcıların İstanbul’daki imgelerin bir meta gibi kullanılması ile üretilen kapalı konut yerleşmelerine kimlik/taklit/yer bağlamında bakış açılarını öğrenebileceğimiz sorular bulunmaktadır. Bütün bu çerçeve bağlamında Kayseri alan araştırması bulgularının değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir.

Kayseri Alan Araştırması-1.Bölüm

Kayseri’de yapılan alan araştırmasında toplam 251 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların %69’u Kayseri doğumlu iken, %31’i Kayseri dışında doğmuştur.

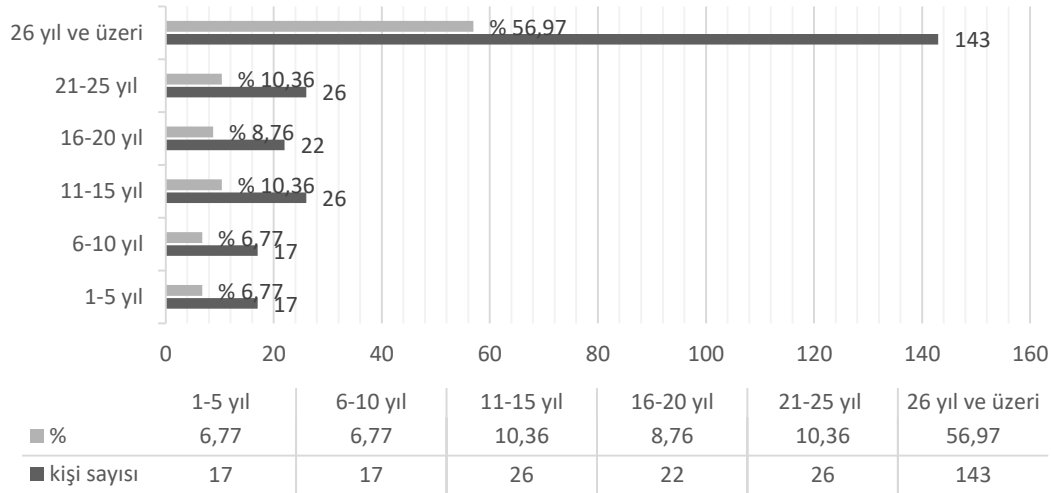
Çizelge 4. 48: Doğum yeriniz



Katılımcıların yaklaşık %67’si 20 yıldan uzun süredir Kayseri’de yaşadığını belirtmişlerdir. İstanbul alan araştırmasında katılımcıların %96’sı İstanbul dışında doğduklarını belirtmişlerdi. Buradan da anlaşılacağı üzere İstanbul alan

araştırmasındaki doğum yeri verilerinin tam tersi olarak Kayseri alan araştırmasında katılımcıların büyük bir kısmı Kayseri’de doğmuş ve uzun yıllardır bu şehirde yaşamaktadırlar. (bknz Çizelge 4.49)

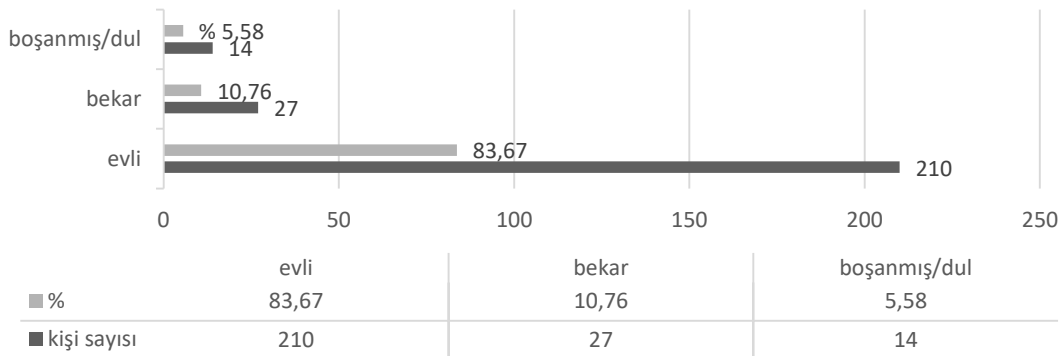
Çizelge 4. 49: Ne kadar Süredir Kayseri’de Yaşıyorsunuz



Bu durum katılımcıların Kayseri’ye karşı bir aidiyet beslediklerini, kentsel kimlik ve kolektif belleğin bir parçası olduklarını düşündürmektedir.

Katılımcıların yaş dağılımına baktığımızda %31 oranla en fazla 36-45 yaş aralığına rastlanmaktadır. Bunu takiben 26-35 yaş aralığı (%26), 46-55 yaş aralığı(%21), 56-65 yaş aralığı(%9), 66 ve üzeri yaş aralığı(%7), 18-25 yaş aralığı(%5) olmak üzere bir dağılım göstermektedir. Katılımcıların cinsiyet bilgilerine baktığımızda %55’i kadın, %45’i erkeklerden oluşmaktadır.

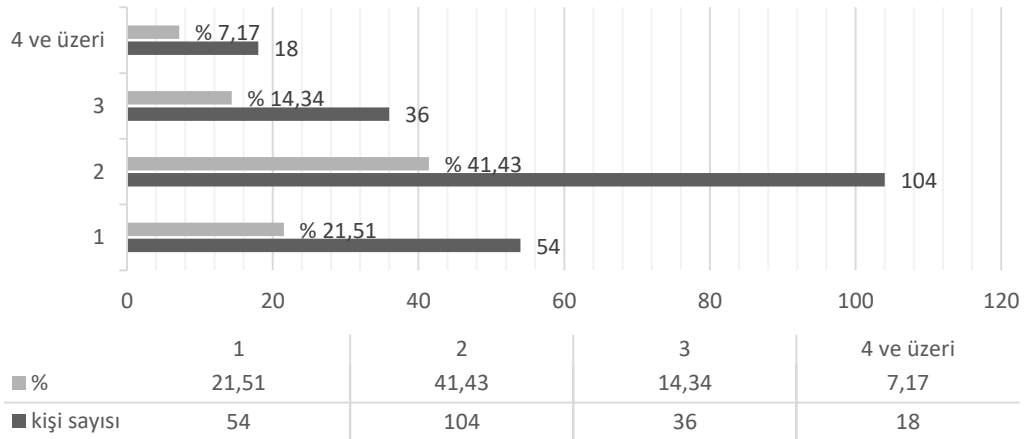
Çizelge 4. 50: Medeni Durumunuz



Kayseri alan araştırmasında katılımcıların %84 gibi büyük bir oranı evli iken, %16'sı bekar/dul/boşanmıştır. (bkz Çizelge 4.50). Yine katılımcıların %84 kadarı çocuğunuz var mı sorusuna evet cevabını vermiştir. İstanbul alan araştırması ile kıyasladığımızda Kayseri'de evli ve çocuklu ailelerin yoğunlukta olduğunu görmekteyiz.

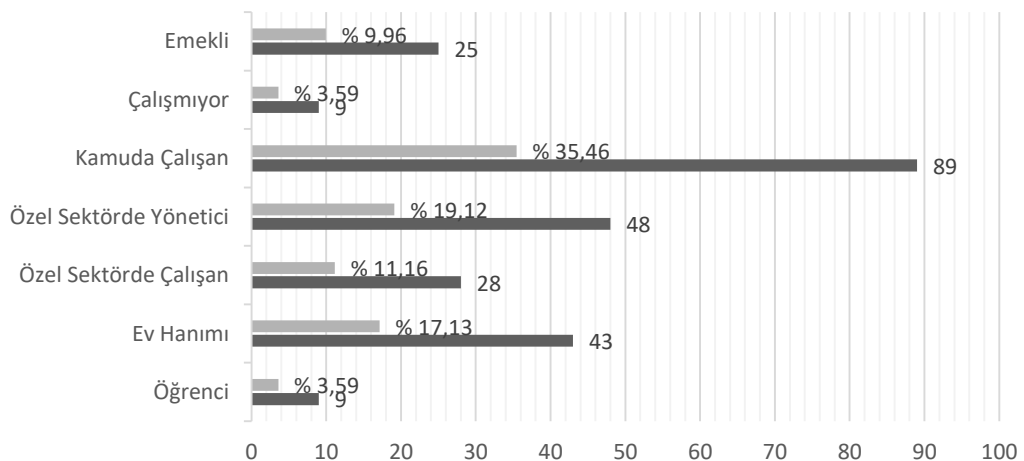
Kaç çocuğunuz var sorusuna verilen cevaplara bakıldığında en düşük 4 ve üzeri(%7), en yüksek 2(%41) çocuk sahipliliğine rastlanmaktadır.(bkz Çizelge 4.51)

Çizelge 4. 51: Kaç çocuğunuz var



Anket yapılan örneklem grubunun %85'i ön lisans ve üzeri, %12'si lise, %3'ü ilköğretim düzeyinde eğitim durumu belirtmişlerdir. İş durumunu öğrenmeye yönelik soruya verilen cevaplara bakıldığında(Çizelge 4.52) %35'lik oranla kamuda çalışanlar ağırlık göstermektedir. İstanbul alan araştırmasında %36'lık oranla özel sektör çalışanları diğer iş kollarına göre farklılık göstermiştir.

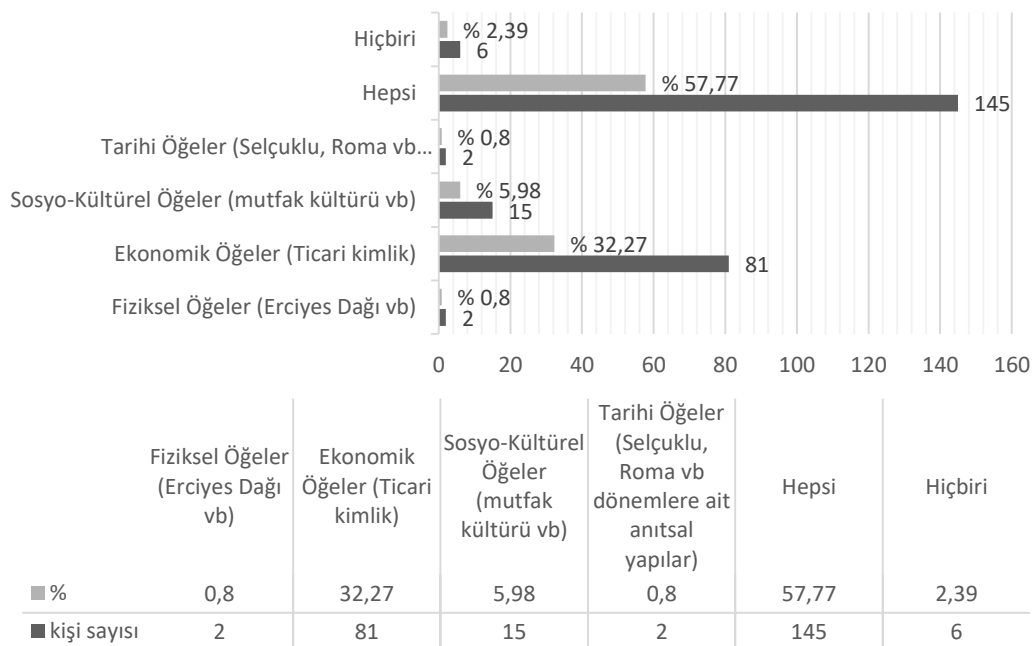
Çizelge 4. 52: İş durumunuz



Kayseri alan araştırmasında da İstanbul'da olduğu gibi katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%87) mülkiyet durumunu ya ev sahibi ya da aile bireylerine ait olduğunu belirtmiştir. Ne kadar süredir bu konut sitesinde yaşıyorsunuz sorusuna verilen cevaplara bakıldığında 5 yıl ve üzeri %60'lık büyük bir dilimi oluştururken 1,2,3,4 yıllara verilen cevaplar birbirlerine yakın değerlerde dağılım göstermişlerdir. Bu konut sitesinden önce nasıl bir konutta yaşıyordunuz sorusuna verilen cevaplar dikkate alındığında %79 oranında bir apartman dairesinde (merkezi ve kent çeperi toplamı), %12'si yine bir kapalı konut yerleşmesinde (merkezi ve kent çeperi toplamı) yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Kayseri alan araştırmasında katılımcılara Kayseri'nin kimliğini oluşturan öğeler; tarihi öğeler(Selçuklu, Roma yapıları vb), sosyo-kültürel öğeler(mutfak kültürü vb), ekonomik öğeler(ticari kimlik) ve fiziksel öğeler (Erciyes Dağı vb) başlıkları altında sınıflandırılarak sorulmuştur. Hepsi ve hiçbirini seçeneklerinin de olduğu soruya verilen cevaplara göre katılımcıların %58'i hepsini tercih etmiştir. %2 gibi çok küçük bir grup hiçbirini derken, %32'si ekonomik öğeleri, %6'sı sosyo-kültürel öğeleri, %0,8'i tarihi öğeleri, %0,8'i fiziksel öğeleri işaretlemiştir. Hepsini seçen katılımcı sayısına en yakın sadece ekonomik öğeleri seçenlerin olması katılımcılar açısından Anadolu Kaplanları'nın öncülerinden olan Kayseri'nin ticari kimliğinin önemini göstermektedir.

Çizelge 4. 53: Sizce Kayseri'nin Kimliğini Oluşturan Öğeler Nelerdir

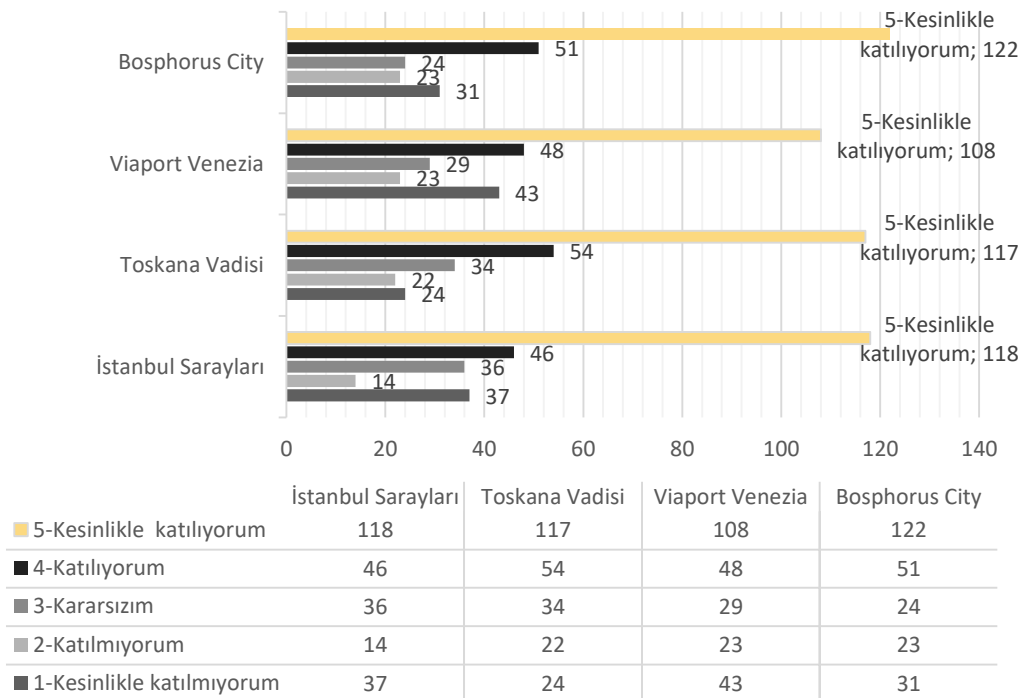


Kayseri Alan Araştırması-2.Bölüm

Bu bölümde Kayseri örneklem alanlarında yaşayan katılımcılara gösterilen, İstanbul alan araştırması örneklem alanını oluşturan Bosphorus City, Viaport Venezia, Toskana Vadisi ve İstanbul Sarayları kapalı konut yerleşmelerine ait görseller ve reklam söylemlerinin yer aldığı anket formunda “Bu kapalı konut yerleşmeleri Kayseri’de olsa yaşamak ister miydiniz” sorusuna cevap aranmaktadır. Bu kapalı konut yerleşmelerinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan görsellerin ve reklam söylemlerinin Kayseri’de yaşayan kullanıcılar üzerindeki etkisini ölçmeye dayalı olan soru grubuna verilen cevapların 3. Bölüm ile birlikte değerlendirilmesi tanımlayıcı istatistiklere ilişkin sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek için önemlidir.

Çizelge 4.54’e göre Kayseri alan araştırmasında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun bu kapalı konut yerleşmelerinde yaşamak istediği sonucu çıkarılabilir. Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum seçeneklerini işaretleyen her bir yerleşme için %60’ın üzerinde katılımcı bulunmaktadır.%10-16 arası kararsız, %18-26 arası ise olumsuz yönde tercihte bulunan katılımcı vardır. Kapalı konut yerleşmeleri kendi içinde değerlendirildiği zaman ise en fazla talebin Bosphorus City’ye, görece en az talebin Viapor Venezia’ya olduğu söylenebilir.

Çizelge 4. 54: Bu Kapalı Konut Yerleşmeleri Kayseri’de Olsa Yaşamak İster miydiniz



Kayseri Alan Araştırması-3.Bölüm

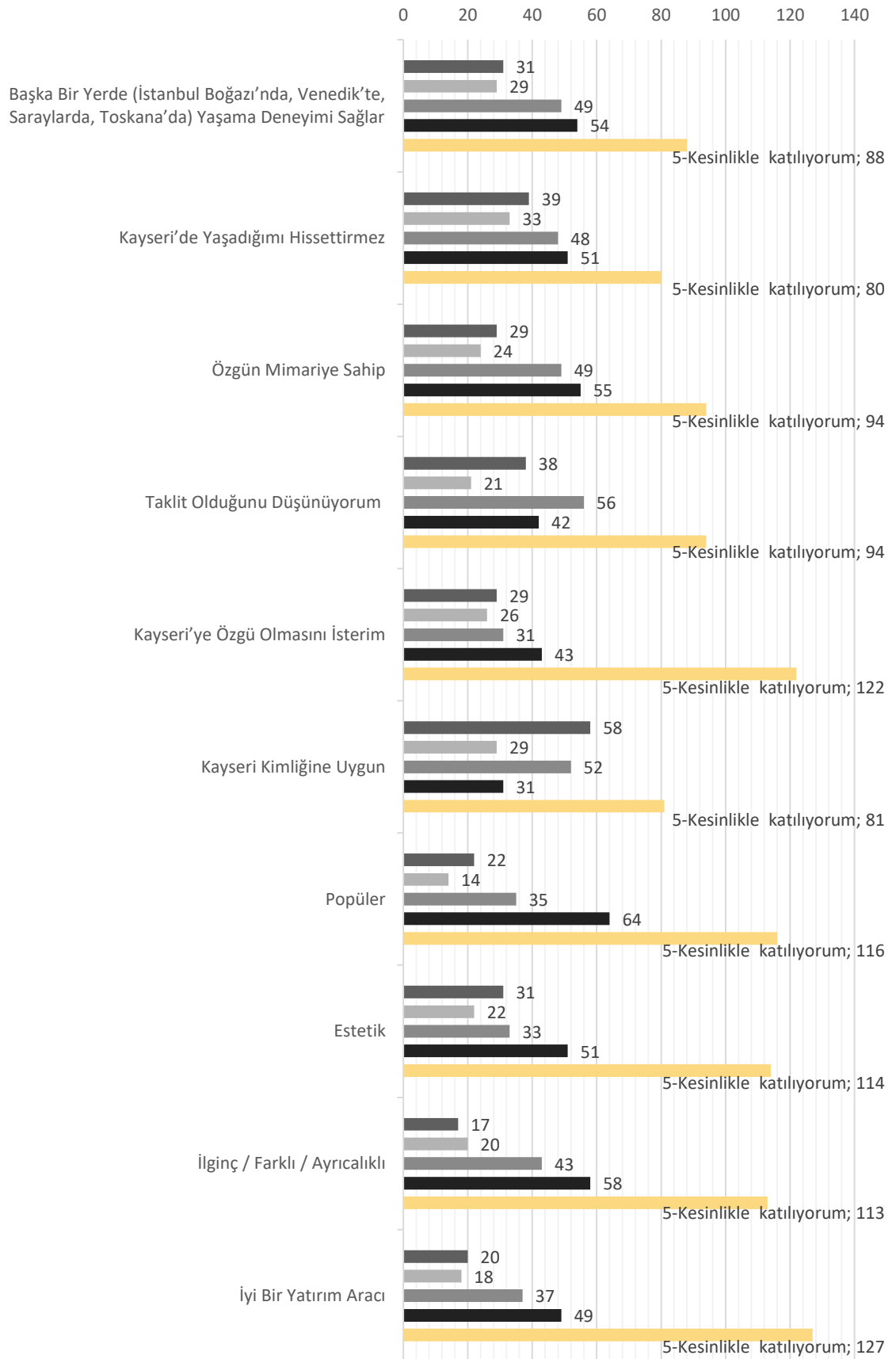
Bu bölümde Kayseri’de yaşayan katılımcıların reklam söylemleri ve görsellerini gördükleri kapalı konut yerleşmelerini kimlik ve yer üzerinden değerlendirmeleri beklenmektedir.

Çizelge 4.55’e göre 251 katılımcının 142’si bu kapalı konut yerleşmelerinin başka bir yerde (İstanbul Sarayları, İstanbul Boğazı, Venedik, Toskana) yaşama deneyimi sağladığı konusunda olumlu yanıt(katılıyorum/kesinlikle katılıyorum) vermişken, 60 kişi olumsuz(katılmıyorum/kesinlikle katılmıyorum) yanıt vermiş, 49’u kararsız kalmıştır. Paralel olarak 131 kişi bu yerleşmelerin Kayseri’de yaşadıklarını hissettirmeyeceğini, 136 kişi bu yerleşmelerin taklit olduğunu, 165 kişi ise Kayseri kimliğine özgü olması gerektiğini düşünmektedirler. Buna göre Kayseri alan araştırmasındaki örneklem grubun bu kapalı konut yerleşmelerinin yer ve kimlik ile kurduğu ilişkisizliğin farkında oldukları, bu yerleşmelerin Kayseri kimliğine özgü üretilmesi gerektiğini düşündükleri sonucu çıkmaktadır.

Kimlik ve yer tartışmalarının bu kadar kaygan bir zeminde üretildiği küresel tüketim toplumunda bu yerleşmelerin Kayseri kimliğine uygun olduğunu düşünen 112 kişi (%44), uygun olmadığını düşünen 87 kişinin(%35) varlığı da gözden kaçmamalıdır. Çelişkili bir durum olarak bu yapıların özgün bir mimariye sahip olduğunu düşünen 149 kişi bulunmaktadır. İlk kez yapılmış olan, taklit ve kopya olmayan anlamlarına gelen özgünlüğün katılımcılar tarafından bu tarz yerleşmelerin henüz Kayseri’de hiç yapılmadığı için tercih edildiği -bir sonraki taklit ile ilgili soruya verdikleri cevaba dayanarak- varsayılmaktadır. Kentsel mekana müdahale pratiği olarak taklitin konut yapılarındaki biçimsel etkisinin henüz Kayseri’de yaşanmamış olmasının, bu yerleşmeleri katılımcıların gözünde özgün kıldığı görülmektedir. Bu çelişkili durum postmodern tüketim kültürü etkisindeki kullanıcının taklit ve özgünlük kavramlarına yabancılaştığının bir göstergesidir.

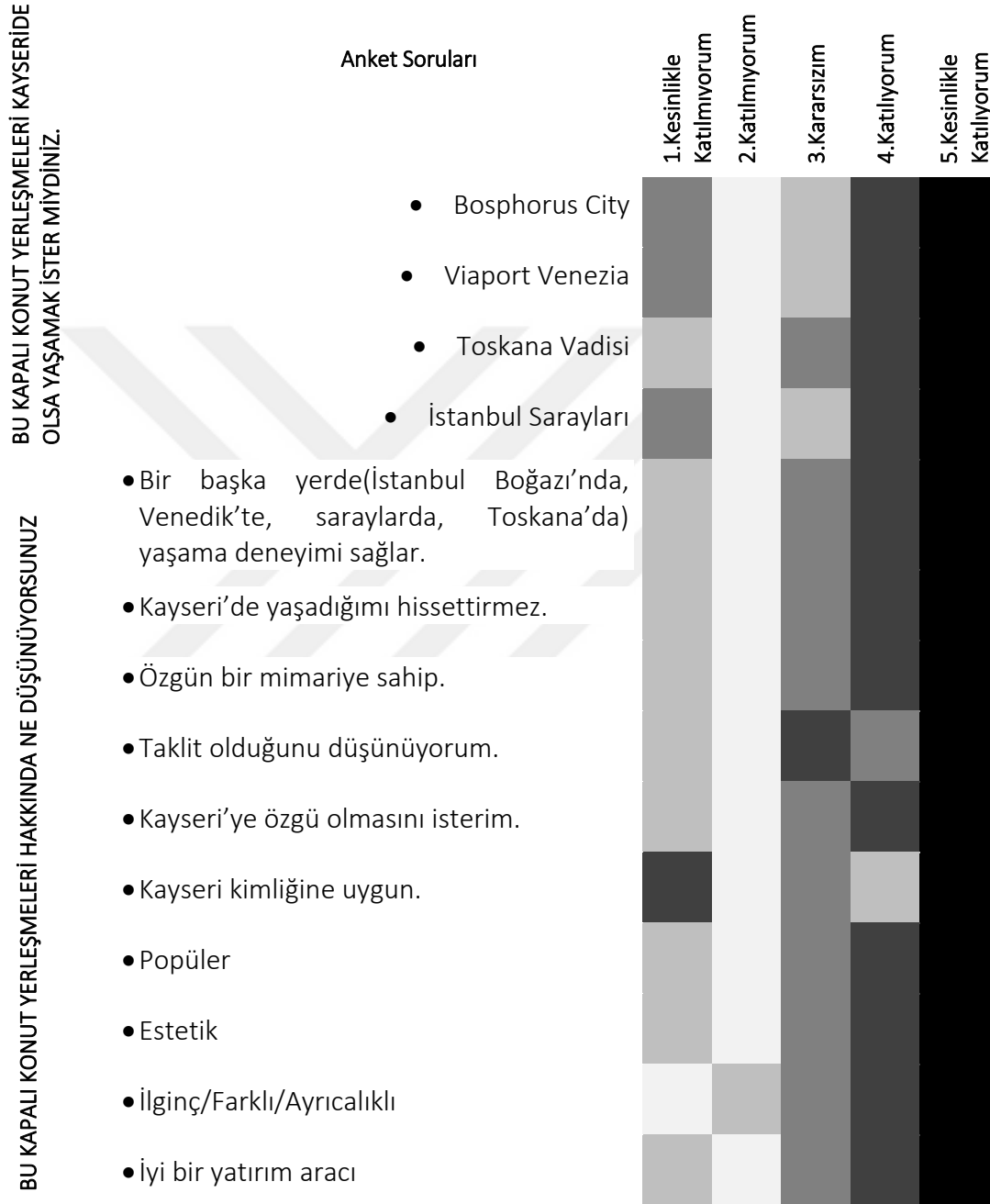
Katılımcılar bu yerleşmelerin popüler, estetik, ayrıcalıklı ve iyi bir yatırım aracı olduğunu düşünmektedirler. Burada İstanbul katılımcılarının bu tarz yerleşmeleri ayrıcalıklı ve yatırım aracı olarak görmediklerine kıyasla İstanbul ve Kayseri katılımcılarının bu tarz yerleşmelere ayrıcalık ve yatırım kriterlerine göre başka açılardan baktıkları kabul edilebilir.

Çizelge 4. 55: Tasarım fikri ve tanıtım söylemlerini benzerlik üzerinden kuran bu ve benzeri kapalı konut siteleri hakkında ne düşünüyorsunuz.



Tanımlayıcı istatistiklere ilişkin genel bir değerlendirme (Çizelge 4.56) Kayseri alan araştırmasına özet bir bakış getirmektedir.

Çizelge 4. 56: Tanımlayıcı İstatistiklere İlişkin Genel Değerlendirme



Çizelge 4.56'e baktığımızda katılımcıların tüm tercihlerinin çok doğrusal bir yönde geliştiği görülmektedir. Bu doğrusal hattın 4 yerde bozulduğunu görmekteyiz. Bunlardan biri taklit meselesine ilişkin sorudur. Çizelge geneline göre bu soruya verilen cevaplarda kararsız ve katılıyorum arasında değişim olmuştur. Diğer bir değişim bu yerleşmelerin Kayseri kimliğine uygun olup olmadığını sorduğumuz sorudur. Bu soruya

verilen cevaplara baktığımızda kesinlikle katılmıyorum ile katılıyorum seçenekleri arasında oluşan değişim çizelgedeki doğrusal hattı bozmuştur. 3.değişim Toskana Vadisi yerleşmesinde yaşamayı istemelerine yönelik soruda görülmüştür. Kesinlikle katılmıyorum ile kararsızım seçenekleri arasında bir değişim söz konusudur. 4.değişim ise bu yerleşmelere ilişkin ilginç/farklı ayrıcalıklı yorumuna katılımcıların verdiği cevaplarda görülmektedir. Burada değişim iki olumsuz birim arasında olduğu için ihmal edilebileceği düşünülmektedir.

Kayseri Alan Araştırması İstatiksel Analiz Sonuçları

Alan araştırmasına ilişkin istatistiksel analiz üretilirken anket formunun 1.bölümünde yer alan katılımcıların demografik bilgileri değişken, değişkenler içerisindeki seçeneklerin her biri grup olarak kabul edilmiştir. 2. ve 3. Bölüm sorulan soruların içeriği bakımından tek bir faktör(tercih ve yorum) olarak analiz edilmektedir. İstatiksel analiz değişken ile faktörler arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

Çizelge 4. 57: Katılımcıların Doğum Yeri Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
DOĞUM YERİ	Tercih ve Yorum	Kayseri	174 (69,3)	3,72	0,77	0,087
		Kayseri Dışı	77 (30,7)	3,55	0,69	

Çizelge 4.57'ye göre katılımcıların 77(%30,7)'si Kayseri dışında başka bir şehirde doğmuş iken 174 (%69,3) 'ü Kayseri'de doğmuştur. Söz konusu bu iki grubun da tercih ve yorum faktörü bakımından istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 58: Katılımcıların Yaş Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
YAŞ	Tercih ve Yorum	18-25	13 (5,2)	3,85	0,92	0,123
		26-35	66 (26,3)	3,78	0,69	
		36-45	79 (31,5)	3,70	0,56	
		46-55	53 (21,1)	3,44	0,84	
		56-65	22 (8,8)	3,83	0,92	
		66 ve üzeri	18 (7,2)	3,54	0,98	

Yapılan incelemeler sonucunda 18-25 yaş aralığında 13 (%5,2), 26-35 yaş aralığında 66 (%26,3), 36-45 yaş aralığında 79 (%31,5), 46-55 yaş aralığında 53 (%21,1), 56-65 yaş aralığında 22 (%8,8) ve 66 yaş üzeri ise 18 (%7,2) kişi yaş değişkeni bakımından dağılım göstermektedir. Ayrıca yaş grupları arasında tercih ve yorum bakımından istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde herhangi bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 59: Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
CİNSİYET	Tercih ve Yorum	Kadın	139 (55,4)	3,65	0,74	0,674
		Erkek	112 (44,6)	3,69	0,76	

Çizelge 4.59'a göre katılımcıların 139 (%55,4)'ü kadınlar ve 112 (%44,6) 'si erkekler oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda tercih ve yorum faktörleri bakımından kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı % 95 güven düzeyinde tespit edilmiştir. İlgili faktörlerin cinsiyet bazında ortalamaları hakkında detaylı bilgi Çizelge 4.60'da görülmektedir.

Çizelge 4. 60: Katılımcıların Medeni Durum Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
MEDENİ DURUM	Tercih ve Yorum	Evli	210 (83,7)	3,64	0,74	0,376
		Bekar	27 (10,8)	3,74	0,69	
		Boşanmış	14 (5,6)	3,92	0,93	

Yapılan incelemelerde katılımcıların 27 (%10,8) bekar, 210 (%83,7) ve 14 (%5,6) kişi boşanmış olarak dağılım göstermektedir. Söz konusu bu grupların ortalamaları arasında farklılık olup olmadığını incelendiği zaman, tercih ve yorum faktörü bakımından medeni gruplar arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı % 95 güven düzeyinde söylenebilir.

Çizelge 4. 61: Katılımcıların Çocuk Olup Olmama Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
ÇOCUK OLUP OLMAMA DURUMU	Tercih ve Yorum	Evet	217 (83,7)	3,66	0,76	0,699
		Hayır	34 (13,5)	3,72	0,67	

Çizelge 4.61'e göre katılımcıların 34 (13,5)'ünün çocuğu yokken 217 (%3,6)'sinin çocuğu vardır. Çocuğun olup ya da olmama durumuna göre tercih ve yorum faktörleri bakımından istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 62: Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
EĞİTİM DURUMU	Tercih ve Yorum	İlköğretim	7 (2,8)	3,48	0,98	0,653
		Lise	31 (12,4)	3,65	0,78	
		Ön Lisans	17 (6,8)	3,91	0,51	
		Lisans	143 (57)	3,67	0,78	
		Lisans Üstü	53 (21,1)	3,62	0,69	

Çizelge 4.62'ye göre katılımcıların 7 (%2,8) ilköğretim, 31 (%12,4) lise, 17 (%6,8) ön lisans, 143 (%57) lisans ve 53 (%21,1) ise lisansüstü eğitim durumuna sahiptir. Eğitim durumları bakımından incelendiğinde tercih ve yorum faktörleri bakımından eğitim grupları arasında istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 63: Katılımcıların İş Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
İŞ DURUMU	Tercih ve Yorum	Öğrenci	9 (3,6)	3,43	0,94	0,001
		Ev Hanımı	43 (17,1)	3,63	0,65	
		Özel Sektör Çalışanı	28 (11,2)	3,83	0,74	
		Özel Sektör Yöneticisi ^A	48 (19,1)	4,02	0,75	
		Çalışmıyor	9 (3,6)	3,76	0,,66	
		Emekli	25 (10)	3,25	0,71	
		Kamuda Çalışan ^A	89 (35,5)	3,58	0,72	

Çizelge 4.63'e göre katılımcıların 9 (%3,6) öğrenci, 43 (%17,1) ev hanımı, 28 (%11,2) özel sektör çalışanı, 48 (%19,1) özel sektör yöneticisi, 9 (%3,6) çalışmayan, 25 (%10) emekli ve 89 (%35,5) kamu çalışan olarak dağılım göstermektedir. Yapılan incelemelerde kamu çalışanları ile özel sektör yöneticileri arasında tercih ve yorum bakımından %95 güven düzeyinde istatistiksel olarak fark olduğu tespit edilmiştir. Özel sektör yöneticilerinin ortalaması 4,02 iken kamu çalışanlarının ortalaması 3,58 olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4. 64: Katılımcıların Mülkiyet Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
MÜLKİYET	Tercih ve Yorum	Kiracı	33 (13,1)	3,62	0,83	0,851
		Ev Sahibi	195 (77,7)	3,66	0,76	
		Aile Bireyine Ait	23 (9,2)	3,80	0,39	

Çizelge 4.64 katılımcıların mülkiyet durumları hakkında bilgi vermektedir. Çizelgeye göre katılımcıların mülkiyetlerinin 33 (%13,1) kiracı, 195 (%77,7) ev sahibi ve 23 (%9,2) aile bireylerine aittir. Tercih ve yorum faktörleri bakımından ilgili grupların yani kiracı, ev sahibi ve aile bireyine ait gruplarının arasında % 95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 65: Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
ÇOCUK SAYISI	Tercih ve Yorum	0	39 (15,5)	3,81	0,68	0,008
		1 ^A	54 (21,5)	3,93	0,65	
		2 ^A	104 (41,4)	3,51	0,69	
		3	36 (14,3)	3,53	0,70	
		4	18 (7,2)	3,75	1,22	

Çizelge 4.65'e göre katılımcılar arasında hiç çocuğu olmayan 39 (15,5), 1 çocuğu olan 54 (21,5), 2 çocuğu olan 104 (41,4), 3 çocuğu olan 36 (14,3) ve 4 çocuğu olanlar 18 (7,2) olarak dağılım göstermektedir. Yapılan incelemelerde tercih ve yorum faktörü bakımından 1 çocuğu olanlar ile 2 çocuğa sahip olanlar arasında istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde fark olduğu tespit edilmiştir. Yapılan hesaplamalara göre 1 çocuğu olanların ortalaması 3,93 iken 2 çocuğa sahip olanların ortalaması 3,51 olarak bulunmuştur.

Çizelge 4. 66: Katılımcıların Kayseri'de Yaşama Sürelerine İlişkin Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
KAYSERİ'DE YAŞANILAN SÜRE	Tercih ve Yorum	1-5	17 (6,8)	3,41	0,94	0,051
		6-10	17 (6,8)	3,61	0,54	
		11-15	26 (10,4)	3,69	0,84	
		16-20	22 (8,8)	3,40	0,87	
		21-25	26 (10,4)	4,03	0,65	
		26+	143 (57)	3,68	0,70	

Çizelge 4.66'ya göre katılımcıların 1-5 yıl arası 17 (6,8), 6-10 yıl 17 (6,8), 11-15 yıl 26 (10,4), 16-20 yıl 22 (8,8), 21-25 yıl 26 (10,4) ve 26 yıl ve üzeri ise 143 (57) olarak dağılım göstermektedirler. Yapılan analizler sonucunda Kayseri'de yaşanan süreler bakımından konutun tasarım fikri faktörü açısından istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. 67: Katılımcıların Kayseri'den Başka Şehirde Yaşama Durumu Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
KAYSERİ'DEN BAŞKA ŞEHİRDE YAŞAMA DURUMU	Tercih ve Yorum	Evet	153 (61)	3,55	0,64	0,002
		Hayır	98 (39)	3,85	0,86	

Çizelge 4.67'ye göre katılımcıların 153 (61) Kayseri'den başka şehirde yaşamamışken 98 (39) Kayseri'den başka bir şehirde yaşamışlardır. Yapılan analizler sonucunda tercih ve yorum faktörü açısından Kayseri'de yaşayan ve yaşamayan katılımcılar arasında istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde fark olduğu görülmektedir. Kayseri'den başka bir şehirde yaşayanların ortalaması 3,55 iken, yaşamayanların ortalaması 3,85 olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4. 68: Katılımcıların Bu Konut Sitesinde Yaşanılan Süre Değişkeni Bakımından Tercih ve Yorumlarının Gruplar Arasındaki Farklılıkları

Değişken	Faktör	Grup	n (%)	$\bar{x}$	s.d.	(p)
KONUT SİTESİNDE YAŞANILAN SÜRE	Tercih ve Yorum	1	19 (7,6)	3,57	0,80	0,415
		2	23 (9,2)	3,66	0,73	
		3	28 (11,2)	3,90	0,69	
		4	31 (12,4)	3,75	0,60	
		5+	148 (59)	3,62	0,78	

Çizelge 4.68'e göre katılımcıların bu konut sitesinde yaşanılan süre bakımından 1 yıl 19 (7,6), 2 yıl 23 (9,2) 3 yıl 28 (11,2), 4 yıl 31 (12,4) ve 5 yıl ve üzeri ise 148 (59) olarak dağılım göstermektedirler. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda bu konut sitesinde yaşanılan süre grupları arasında tercih ve yorum faktörü açısından % 95 güven düzeyinde fark olmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca çalışmada kullanılan veriler güvenilirlik açısından test edilmiştir. Yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre İstanbul'dan toplanan verilerde Cronbach's Aplha

değeri yani güvenilirlik katsayısı yaklaşık %75, bu katsayı Kayseri’de ise yaklaşık olarak %84 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre her iki il içinde toplanan verilerin güvenilir düzeyde olduğu söylenebilir.

4.5 Nitel Alan Araştırması: Derinlemesine Görüşme (Kayseri Örnekleri)

Yöntem: “Nitel araştırma, tümevarımcı bir yaklaşımla, olayları ve olguları doğal ortamları içinde betimleme, katılımcıların bakış açılarını anlama ve yansıtmaya üzerine odaklanan araştırma yaklaşımıdır”. (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011). Buna göre araştırmacının da katılımcı rolünün bulunduğu nitel araştırma çalışmaları; katılımcıların bilgi birikimi ve deneyimlerini araştırılan konu üzerinde nasıl aktardıkları ile bütüncül bir yorum geliştirilerek üretilebilmektedir.

Bu tez kapsamında nitel araştırmaya en uygun yöntem derinlemesine görüşme yöntemidir. Derinlemesine görüşme bir konu üzerinde bilgi sahibi olan, deneyimli kişilerin söz konusu konuya yaklaşımlarını, yargı ve düşüncelerini gözlemleyebilmek amacıyla yapılır. Bu çalışmada katılımcılara sorulan, daha çok açık uçlu önceden belirlenmiş-yarı yapılandırılmış- sorular ile birebir görüşülerek veri toplanmıştır. Birebir görüşmeler araştırmacı tarafından, katılımcıların bilgisi dahilinde izni alınarak kaydedilmiş ve görüşme sonrası deşifre edilmiştir.

Anket yöntemi ile kullanıcı gözünden baktığımız bu tarz yerleşmelere, derinlemesine görüşme yöntemi ile üretici/tasarlayıcı gözüyle de bakmanın; tez çalışmasında bilginin derinleşmesi ve çoğalmasında destekleyici olacağı düşünülmektedir.

Örneklem Grubun Belirlenmesi: Derinlemesine görüşme yapılacak örneklem grubun belirlenmesinde Kayseri kapalı konut yerleşmeleri yapı stokunun oluşumunda tasarımcı ve/veya üretici olarak rol almış kişiler seçilmiştir. 3 katılımcı tasarım, 2 katılımcı üretim aşamasında olmak üzere 5 katılımcı ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmenin Kurgusu: Görüşmede Kayseri’deki kapalı konut yerleşmeleri üretim sürecinin; tüketim kültürünün, başka bir yere benzerliği içselleştirerek yeri yeniden ürettiği kapalı konut yerleşmeleri ile karşılaştırılarak yeniden konumlandırılması için bütünsel bir yaklaşıma ulaşılması hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Kayseri’de

konut üretim süreci, tüketim kültürünün bu sürece yansımaları, kapalı konut yerleşmeleri tasarım kriterleri ve pazarlama stratejileri, başka bir yere benzerlik konusunda katılımcıların görüşlerini almak üzere sorular hazırlanmıştır. Toplam 10 adet soru hazırlanmış olup belli bir sıraya göre görüşme esnasında katılımcılara sorulmuştur. Hazırlanan sorular aşağıdaki gibidir:

1. Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmeleri ne zaman ortaya çıktı?
2. Kayseri'de konut üretim süreci nasıl bir değişim yaşamaktadır?
3. Tüketim kültürünün Kayseri konut piyasasındaki yansımaları hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında kente dair neleri dikkate alıyorsunuz? (sosyo-kültürel, tarihi, fiziksel vb)
5. Kapalı konut yerleşmesi projelerinizde tasarım konseptini neye göre belirliyorsunuz?
6. İstanbul'da projelerinin tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
7. Sizce Kayseri'de tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri var mı?
8. Evet ise hangileri ve nasıl bir benzerlik kurmuşlar?
9. Hayır ise sizce neden?
10. Sizce Kayseri'de üretilen kapalı konut yerleşmelerinde nasıl benzerlikler kurulabilir?

Görüşmelerin tamamının deşifresi için Ek 3'e bakılabilir. Bu bölümde her soruya verilen cevaplara göre ortak ve/veya ayrı yargılardan bahsedilmiştir.

Soru 1: Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmeleri nasıl ve ne zaman ortaya çıktı?

Katılımcılar Kayseri'de yapılan ilk kapalı konut yerleşmelerinin İstanbul örneklerinden etkilenecek üretildiğinden bahsetmişlerdir. Yaklaşık 10 yıl öncesini işaret etmektedirler. (O.S, T.A, G.K., H.Ö.)

Kayseri mahalle kültürünün süregeldiği bir toplumsal yapıya sahipken, küresel kapitalist etkilerle birlikte oluşturulan konut alanlarında mahalle kültürünün izleri silinmeye başlamıştır. Bu sebepten eskiye özlem ve nostalji duyguları ile bahçesinin duvarlarla çevrili olduğu komşuluk tecrübelerini bir arada yaşatmaya çalışan bir sistem olarak kapalı konut yerleşmeleri üretilmeye başlandığı söylenmektedir.(İ.R)

Not: Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmesi 2000 li yıllar sonrasında Çay Bağları / Erenköy Mahalleleri'nde az katlı villa tipi şeklinde üretilmiştir. Sosyal donatı ve blok sayısı olarak ilk büyük proje Gülkent Sitesidir.

Soru 2: Kayseri'de konut üretim süreci nasıl bir değişim yaşamaktadır?

Bu soruya olumlu ve olumsuz iki yönde de görüş belirtilmiştir. Teknoloji, malzeme ve tasarım anlamında Kayseri'nin kendini yenileyerek, iyileştirerek ve birbirinden etkilenecek olumlu yönde geliştiğine ilişkin düşünceler vardır.(O.S) Bunun tam tersi, konut yapılarında artan yükseklikleri, kentin konut stoğu ve talep/ihtiyacına yönelik araştırma yapılmadan üretilen ihtiyaç fazlası konutun yarattığı ekonomik sıkıntıları eleştiren yorumlar(T.A.) da yapılmıştır. Sosyal donatı ve güvenlik ihtiyacı nedeni ile kapalı konut yerleşmelerinin daha çok talep gördüğü, ancak kentsel dokuda büyük ölçekli proje üretecek yeterli alanın olmayışı ve/ya yönetmeliklerin buna izin vermemesi, kent merkezinde ancak son zamanlarda kentsel dönüşüm eli ile üretilen büyük ölçekli projelerin kapalı konut yerleşmeleri olarak yapıldığı ortak görüştür.

Soru 3: Tüketim kültürünün Kayseri konut piyasasındaki yansımaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Donatı zenginliği ve sosyal etkileşim/komşuluk ilişkileri açısından tüketici tarafından artık kapalı konut yerleşmelerinin tercih edildiği söylenmekte. Ayrıca Kayseri'de konut önemli bir yatırım aracı olarak görülmektedir. Konut alım satımı, 5-10 yıl içinde daha yeni, daha geniş vb bir ev almak toplumsal bir gereklilik olarak tüketimin konut üzerindeki etkisini göstermektedir.

Hakan Özkan'a göre, "Yıllarca devam eden komşuluk ilişkilerinden ve mahalle alışkanlıklarından bu kadar kolay vazgeçilebiliyor olması oldukça ilginç. Çokça övülen yerellik ve çevre ilişkileri bu konuda belirleyici olamıyor. Aidiyet duygusu gelişmiyor."

Soru 4: Projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında kente dair neleri dikkate alıyorsunuz? (sosyo-kültürel, tarihi, fiziksel vb)

Manzara, güneş, Erciyes dağı (yönelim manzara açısından), konum (şehir merkezine yakınlık), ulaşım (raylı sisteme yakınlık), tasarım fikri ve tanıtımda kente dair dikkate alınan unsurlar olarak ortak görüştür. Kayseri'de kapalı konut yerleşmelerinin görselleri ve reklam söylemleri incelendiğinde (bknz. Deşifre III _ göstergebilimsel çözümleme) Erciyes dağı yükseklik, ihtişam, zirve vb sözlü, bakılan eşsiz yer olarak görsel göstergelerde kullanılmıştır.

Ayrıca bir katılımcı Kayseri'nin muhafazakar sosyo-kültürel altyapısına işaret ederek mahremiyetin tasarımda önemli olduğunu belirtmiştir. Bir diğer katılımcı farklı olarak tarihi yapıların dolu-boş oranları, biçimsel oranları, yönelme biçimleri, mukarnasın oranları, bir figür olarak değil ama tasarımın senaryosunu beslemek için önemli olduğunu düşünmektedir.(İR)

Ayrıca mekan organizasyonu açısından mahremiyeti sağlayacak görsel ve işitsel izolasyonun sağlanması, inanç hassasiyeti ile belirlenen yönlenme ve manzaraya açılan geniş pencere açıklıkları da tasarımı yönlendiren etkenler olarak belirtilmiştir.(HÖ)

Soru 5: Kapalı konut yerleşmesi projelerinizde tasarım konseptini neye göre belirliyorsunuz?

Tasarım konseptini belirlerken Erciyes Dağı'nın önemli bir referans olduğu tüm katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Katılımcılarda biri üretici gözüyle bakarak özellikle Kayseri'nin muhafazakar sosyal yapısından hareketle sosyal donatıda ki mahremiyetin tasarımı şekillendirdiği ve konsepti belirlediğinden bahsetmiştir. Aynı katılımcı bu yerleşmelerde hiç 'dışarı çıkma' gerekmeden tüm ihtiyaçların (mescit, oto bakım istasyonu, kafe, etüt odalar, play station, çocuk oyun alanları, parti vs yapılabilen çok amaçlı odalar, hamam, spa, .vb) karşılanabilmesinin önemli olduğunu savunmaktadır.(TA)

Bir diğerkatılımcı, tasarımcı olarak; buradaki yaşamın geleneksel Kayseri evlerinde de var olan sokak/duvar/avlu ve avluya açılan mekanlar dizgesinin oluşturduğu kapalılığa çok yakın olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda tasarımlarının konseptini bu sosyal yaşamın izlerini sürerek yaptıklarını belirtmişlerdir.(İR) İsmail Ruhlukürkçü aynı zamanda *“bir ikon ya da heykelsi bir figür olarak değil, tasarımın senaryosunu besleyecek felsefi alt yapısını kurmak için”* biçimsel referanslardan yararlandığını da ifade etmektedir.

Bu tarz yerleşmelerin kent konut stokundaki yerini önemli ölçüde belirleyen bir üretici olarak diğerkatılımcı; ürettikleri projelerde genellikle fiziksel çevrenin yapısına göre konseptin şekillendiğini (yeşil bir alanda ise flora, yüksek oksijeni bol bir noktada ise nefes, kentsel dokuda ise mahal ..vb) belirtmiştir. Hala yapım aşamasında olan bir projeleri ile ilgili ise; projenin yapıldığı alanın yakın çevresinin kentsel dönüşüm alanı ilan edilmesi ile birlikte otel, çarşı, alışveriş imkanlarının olacağı bir vizyonda gelişeceğini düşündüklerinden; İstanbul Nişantaşı’nda var olan fiziksel ve sosyal birikimden referansla konsept oluşturduklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda başka bir yere benzerliğin izlerinin Kayseri’de de kapalı konut yerleşmeleri özelinde başladığı söylenebilir.¹⁰

Soru 6: İstanbul’da projelerinin tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde benzerlik üzerinden tasarım yapma biçiminin ticari kaygılarla ve farklılaşma amacıyla, mimarın kapitalizmin üretici aracısı olarak kendini bulduğu bir ortamda gerçekleştiği düşünülmekte.

“Boğazın kenarında çakma boğazı seyrederek oturmak bana komik geliyor”(TA)

İmgelerin yeterince tüketildiği ve bu yapma biçiminin uzun ömürlü olmadığı, bunun günümüz mimarlığına katkısının olmayacağı yönünde düşünceler bulunmaktadır.

“Benzerler arasında daha öne çıkmayı hedefleyen bu tür çabaların, çoğu zaman sürdürülemez bir takım zorlama tasarım unsurlarıyla sadece belli bir süre

¹⁰ Kayseri’de Mazakaland adı verilen tematik park alanında Colosseum’um taklidi, Erciyes Dağı, peribacalarının küçültülmüş simülasyonları bir oyun alanı aracı olarak üretilmişlerdir. Ayrıca Erciyes Üniversitesi güney giriş kapısında bir dağ gibi üçgen yükselen giriş kapısı tasarımı, Selçuklu motifleri ile bezeli doğu giriş kapısı, 57. Alay, Kilitbahir, Sakarya, Seyit Onbaşı vb. gibi milli duygulara referansla isimlendirilen konut alanları tasarım fikri ve konseptini benzerlik üzerinden kuran diğeryapılardır.

popülerliğini koruyacağını daha sonra kullanıcıya ilave yükler getireceğine çevre düzenlemeleri vs. ile sıkıntılar doğuracağına inanıyorum. Dikkat çekici olması için yapılan pek çok düzenleme kullanıcıları için kısa süre sonra bu özelliğini yitirecektir.” (HÖ)

Bu yapma biçimini *Mış gibi* yapmak olarak nitelendiren diğer bir katılımcı(G.K.) her projenin kendi dönemi ve fiziksel gerçekliğinde üretilmesi gerektiğini savunmaktadır. Sadece konut özelinde değil, otel ve kamu yapıları özelinde de üretilen bu taklit olgusunun doğru olmadığı yönünde cevaplar alınmıştır.

Ancak bir katılımcı bu yapma biçimini çok başarılı bulmakla birlikte, yapım maliyetlerinin yüksek olacağından dolayı kayseri konut piyasasında alım gücü yetersizliği sebebi ile müşteri bulamayacağı için üretmediklerini anlatmıştır.

Soru 7: Sizce Kayseri’de tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri var mı?

Soru 8: Evet ise hangileri ve nasıl bir benzerlik kurmuşlar

Soru 9: Hayır ise sizce neden

Bu soruya genel olarak hayır cevabı verilmiştir. Kayseri’de yönetmelik ve plan kararları bu ölçekte büyük projeler üretme imkanı vermemektedir. Küçük ölçekli projelerde de bu tarz konseptler maliyeti artıracığından dolayı tercih edilmemektedir. Buradaki konut sektörünün üretim/kar oranı İstanbul’daki gibi değil. Ama her şeyin nesneleştirildiği bir dünya düzeninde Kayseri’de de elbet üretilecektir bir gün.

Soru 10: Sizce Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinde nasıl benzerlikler kurulabilir?

Bu soruya verilen cevaplara bakıldığında Kayseri halkının bu yapma biçimini yadırgayacağı söylenmiştir. Belki yerel özellikler Erciyes dağı vb göndermeler kullanılabilir ancak başka bir şehir ve hatta başka bir ülkeye ait imgelerin kullanılmasının tercih edilmeyeceği düşünülmektedir.

4.6 Bölüm Sonucu:

Tez kapsamında yapılan alan araştırması 2 bölümden oluşmuştur. 1. bölümde araştırma yapılan İstanbul ve Kayseri kentlerinde yer alan kapalı konut yerleşmelerine

dair diyagramatik haritalar üretilmiştir. Kapalı konut yerleşmelerinin kentsel mekanda yarattığı etkileri ve bu yerleşmelerin üretimine, yer seçimine dair kentsel dinamikleri gösterir kentin bütününe kapsayan büyük ölçekli haritaların yanı sıra; seçilen yerleşim alanları ve yakın çevresini gösterir odaklı haritalarla da mekansal okuma geliştirilmiştir.

İstanbul ve Kayseri bütününe kapsayan harita okumasında (Şekil 4.9 ve Şekil 4.12) seçilen kapalı konut yerleşmelerinin ya çok zayıf kentsel ilişkiler ağı içerisinde -yeni yapılaşma alanlarında- ya da kentsel dönüşüm alanında olduğu görülmektedir. Yere ve kentsel kimliğe ilişkin böyle zayıf bağların olduğu bir ortamda üretilen mekansal yapının kendi bağlamını kurması beklenirken özellikle İstanbul'da incelenen kapalı konut yerleşmeleri başka bir kente ait imgeleri yeniden üreterek yersiz yurtsuzlaştırmıştır. Böylece hem yeniden ürettiği kenti tüketmekte, hem de inşa edildiği kentte yok yerler yaratmaktadır.

İstanbul'da yer alan kapalı konut yerleşmelerinde kente dair kullanılan genetik kodlar kentin bütününe organik yasalarına aldırılmadan çoğaltılmıştır. Genetik kodun minimal bir formüle indirgenerek çoğaltılmasını Baudrillard kanser patolojisine benzetmektedir. "Kanser, bütününe organik yasalarına aldırılmayan temel bir hücrenin sonsuz sayıda çoğalması demektir". (Baudrillard, J., 2013:145). Buna göre kentin genetik kodlarla yaşayan bir bütün olduğu varsayımıyla; kopyalanarak çoğaltılan bu tarz kapalı konut yerleşmelerini patolojik açıdan bir kanser hücresine benzetmek ve metaforik olarak kentsel bir hastalık olduğunu söylemenin mümkün olduğu düşünülmektedir. Küresel dünyada kapitalist üretim ve tüketim ilişkileri uyarınca şekillenen kentlerde konut sektörü büyük bir paya sahiptir. Yapılmaya başlandığı dönemlerde söylemlerini güvenlik üzerinden gerekçelendiren kapalı konut yerleşmelerinin bugün geldiğimiz noktada kentsel imgelerin taklidi ile yeniden üretilmesini benimseyen bir yaklaşımla kentsel bir hastalık gibi yayılıyor olmasının yer ve kimlik tartışması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca bir Disneyland gibi tasarlanan kapalı konut yerleşmelerinde yaşam tiyatro sahnesi gibi sergilenmektedir. Hipergerçek bir kurguda şizofrenik bir tüketim anlayışı ile sürdürülen hayatlar tez çalışmasının gömülü kuramı olarak tartıştığımız kimlik ve yer sorunsalının içeriğini oluşturmaktadır. Bu anlamda seçilen örneklerin kuramsal tartışmayı desteklediği söylenebilir.

Odaklı haritalarda, incelenen kapalı konut yerleşmelerinin duvarları ve sınırları ile bulunduğu kentsel dokuda sosyal ve mekansal ayrışma yarattığı gözlenmektedir. Toplumsal olarak ayrışmayı “ötekileştirme” üzerinden okuyabiliriz. Mekansal ayrışma ise kentsel mekanın süreksizleşmesi ile gerçekleşmektedir. Ayrışmanın kentsel dokuda mekansal bir nosyon olarak yarattığı “kopma”¹¹ birbiri ile bağlantılı olmayan, bütünsellikten uzak parçalı bir dokuya, kentsel süreksizliğe neden olmaktadır. Bu da mekansal ayrışmanın kentsel etkileri olarak görülebilmektedir. Kentsel mekanda oluşan parçalı doku bir örüntü gibi kente yayılmaktadır. Bu durum kentsel kolektif deneyimin de süreksizliğine neden olurken, toplumsal yaşam alışkanlıklarını değiştirmiştir.

Harita okumalarından sonra yine 1.bölümde; seçilen kapalı konut yerleşmelerinin tanıtım katalogları, reklamları, resmi web siteleri ve emlak portalleri taranarak her bir yerleşme için bir künye oluşturulmuştur. Bu künye üzerinde yer alan görseller ve reklam söylemleri göstergebilimsel çözümleme yöntemi ile analiz edilmiştir. Tezin kuramsal çerçevesinin bağlamını kuran yer, kimlik ve taklit tartışmaları biçimsel ve söylemsel göstergeler üzerinden okunmaya çalışılmıştır. Buna göre İstanbul’da seçilen kapalı konut yerleşmelerinde başka bir yere ait mekansal ve toplumsal imgelerin yeniden üretildiği ve yaygın bir pazarlama stratejisi olarak kabul gördüğü sonucu çıkarılabilir. İstanbul’da kapalı konut yerleşmelerinin bugüne kadar kentsel ölçekte, güvenlik, gürültü, vb “yapay tehditlerin yaratacağı aura’dan (cazibe, çekicilik)” (Baudrillard, J., 2013:39) faydalandığını; ancak artık başka üretim gerekçeleri arayışı ile “ahlaki bir ütopyanın ardına gizlenerek”¹² (Baudrillard, J., 2013:32) hipergerçek bir uzamda var olabildikleri görülmektedir.

Kayseri’de seçilen kapalı konut yerleşmelerinde ise böyle bir yapma biçimi henüz yaygın değildir. Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinin reklam söylemlerinin baskın olarak prestij, ayrıcalık, yeni bir yaşam biçimi ve yatırım fırsatlarına yönelik kurgulandığı söylenebilir. Farklı kültür ve coğrafyalardan insanların yoğunluğu ile daha

¹¹ Tschumi “kopma”yı tanımlarken sınır ve kesinti üzerinde durmak gerektiğini söylemektedir. (Tschumi, B., 2018:268)

¹² Baudrillard Simülasyon ve Simulakr kitabında “ahlâksız ve vicdansız bir kapitalin ancak ahlâki bir ütopyanın ardına gizlenerek var olabileceği”ni düşünmektedir.(2013:32) burada ahlaki ütopya arzulanan yaşam biçiminin gerçekleştirildiği kapalı konut yerleşmeleridir.

heterojen bir megapol kent olan İstanbul'da bu tarz yerleşmelerin yaklaşık 10 yıldır yapılageldiği, kentli kimliğinin ve kente dair aidiyetin yoğun olduğu, daha homojen yapıdaki metropol bir kent olan Kayseri'de ise henüz benzer örneklerle rastlanmamış olmasının şüphesiz toplumsal ve ekonomik birçok aktörü bulunmaktadır.

Alan araştırmasının 2.bölümünde yapılan anket çalışması ile bu tarz kapalı konut yerleşmelerinin etkeni ve etkileneni olarak kullanıcıların bakış açısı ölçülmeye çalışılmıştır. Etken, çünkü bu tarz tüketim mekanları kullanıcı tercih ve eğilimleri doğrultusunda, sosyal ve ekonomik yapıya göre üretilmektedir. Etkilenen, çünkü özellikle reklam söylemlerinin manipülatif gücü kullanıcı tercihine yön vermektedir. Ayrıca kullanıcının gündelik yaşamını etkilemekte ve kent deneyimini değiştirmektedir.

Buna göre İstanbul alan araştırması kapsamında yapılan anket sonuçları üzerinden imgenin yeniden üretilmesi ile üretilen kapalı konut yerleşmeleri kullanıcılarının tercih sebepleri, reklam söylemleri ve görsellerinden nasıl etkilendikleri yorumlanmıştır. Ayrıca kullanıcıların imgeler aracılığı ile yer ve kimlik ile kurduğu ilişki hakkında da bir sonuca ulaşılabilmektedir.

Verilen cevaplara göre kullanıcıların bu yerleşmeleri tercih etmelerinde en önemli etkenler sosyal statü, yaşama biçimi ve donatı zenginliği olarak belirlenmiştir. Bunu takiben teknoloji ve konfor, ulaşım kolaylığı, güvenlik ve prestij ikinci derece etkili, tasarım fikri ve tanıtımda kullanılan benzerlikler ise üçüncü derece etkilidir.

Özellikle bir arzu nesnesi olarak sunulan ütöpik yaşam biçiminin yer seçim tercihlerinde önemli bir etken olması yaratılan simülasyon evreninin kullanıcılar üzerindeki etkisini göstermektedir. Bununla birlikte kentsel bir fragman olarak kente dair bir çok işlevi içinde barındıran bu yerleşmelerin donatı zenginliğinin de yer seçiminde önemli bir etken olduğu görülmektedir.

Yatırım olanaklarının ise neredeyse hiç etkisi yoktur. Bu duruma karşıt olarak Kayseri'de yapılan alan araştırmasında ise yatırım olanaklarının çok etkili olduğu görülmektedir.

Ayrıcalık etkeninin etki düzeyinin diğer seçeneklere göre zayıf olması ise çelişkili bir durum olarak yorumlanabilir.

Görsel göstergelerin sözlü göstergelerden daha fazla etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Anket sorularına verilen cevaplara göre katılımcılar bu konut yerleşmesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan zaman ve/veya mekanda yaşadıklarını ve bu yerleşmelerde vurgulanan kimliğe sahip olduklarını düşünmektedirler. Bu yanıtlar bize kapitalizmin şizofrenik etkilerini ve kent(sel)li kimlik üzerindeki manipülatif izlerini göstermektedir. Katılımcıların profiline bakıldığında kentli kimliği ve aidiyeti oluşmamış bireyin kimliksizleşme ve yeniden kimlik arayışı içinde olması kapitalizmin yeri ve kimliği yeniden inşa etme gücünün toplumsal ve mekansal yansıması olarak yorumlanabilir. Ankete katılan 461 kişiden 257'sinin yaşadıkları kapalı konut yerleşmesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyor olması, üstelik bu 257 kişinin 247'sinin İstanbul dışında doğmuş olması kimlik ile ilgili savı güçlendirmektedir.

Kuramsal tartışmanın toplumsal etkisini doğrulayan bir diğer yanıt ise katılımcıların yaşadıkları kapalı konut yerleşmesinin başka her hangi bir yerde kurulabileceğini düşünüyor olmasıdır. Farklı bağlamlara ait, birbiri ile ilişkisiz parçaların bir araya gelmesiyle oluşan kolajların kurduğu kentler yersizleşme tartışmalarının zeminini kurmaktadır. Bu noktada incelenen kapalı konut yerleşmelerinin de kolajın bir parçası olduğunu söylemek mümkündür.

Kayseri kenti alan araştırmasında seçilen kapalı konut yerleşmesi kullanıcılarına İstanbul'daki örnekler üzerinden sorular sorulmuştur. Katılımcıların yaklaşık %70'inin Kayseri doğumlu olması ve 20 yıl ve üzeri süredir Kayseri'de yaşıyor olmaları ile kentle kurdukları bağın İstanbul anketi katılımcılarına göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Katılımcıların Kayseri'nin kentsel kimliği hakkında görüşlerini öğrenmeye yönelik sorulan anket sorusu seçenekleri arasında tarihi öğeler(Selçuklu, Roma vb), sosyo-kültürel öğeler(mutlak kültürü), ekonomik öğeler(ticari kimlik), fiziksel öğeler (Erciyes Dağı) bulunmaktadır. Verilen yanıtlara göre katılımcıların %58'i hepsi seçeneğini işaretlerken; bunun dışında ekonomik öğeler/ticari kimliğin (%32) ön plana çıktığı gözlenmektedir. Kayseri için Anadolu coğrafyasında farklı medeniyetlerin kültürel birikiminin yansıması olan ticari kimlik önemli bir yer tutmaktadır. Anadolu Kaplanları'nın da öncülerinden olan Kayseri'de kapalı konut yerleşmeleri reklam söylemlerini hatırladığımızda da yatırım fırsatlarına yönelik söylemlerin kullanıcıların ticari kimliği üzerinden kurgulandığı söylenebilir.

Katılımcılar İstanbul'da seçilen kapalı konut yerleşmelerinde yaşamak istediklerini belirtmişlerdir. Ancak bu tarz kapalı konut yerleşmelerinin taklit olduğunun farkında oldukları anlaşılmaktadır. İstanbul'da üretilen örneklerin Kayseri kimliğine uygunluğu hakkında görüşleri öğrenmeye yönelik soruya verilen cevapların kararsızlığı da katılımcıların kente karşı bağının gücünü göstermektedir. Başka bir yerde yaşama deneyimi sağlayacağı ve Kayseri'de yaşadıklarını hissettirmeyeceği konusunda verilen olumlu yönde cevaplar yer ve kimliğe ilişkin şizofrenik bir yanılsama yaşamadıklarını göstermektedir.

Tüm bunlarla birlikte Kayseri kapalı konut yerleşmeleri yapı stoğunu tasarım ve üretim açısından belirleyen aktörler ile yapılan derinlemesine görüşmede İstanbul'daki tasarım fikri ve tanıtım stratejisini benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri hakkında görüşülmüştür. Buna göre bu tarz yerleşmelerin; ticari kaygı güdülerek farklılaşma amacı ile yapıldıkları ve 'mış' gibi kurgulanan bu simülasyon evreninin / yapma biçiminin uzun ömürlü olmayacağı, bir süre sonra tüketileceği yönünde yorumlar geliştirilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Postmodern tüketim toplumunda, küreselleşmenin de etkisi ile zaman ve yerötesi aşkınlıkta başka bağlamlara ait biçimsel ve kültürel referansları içeren imge bir arzu nesnesi olarak metalaştırılmaktadır. Kentlerin birbirleri ile yarış içinde olduğu küresel dünyada imgenin sınır ötesi dolaşımı özellikle tüketim odaklı mimari üretimlerde farklılaşmak üzere araçsallaştırılmaktadır.

Tarihi birikimin, kentsel mekanın ve bu mekandaki varoluşsal izlerin (kültürel katmanların) ütöpic söylemlere dayanarak baştan çıkarıcı etkisi ile tematik bir kurgu içerisinde hipergerçek bir uzamda ve ötekiliğin alansallığında yeniden üretiliyor olması çalışmanın kuramsal çerçevesinin sınırlarını çizmektedir.

Tüketim odaklı bir kentsel yapı örneği olarak kapalı konut yerleşmeleri de kentsel bir müdahale aracı olarak imgenin yeniden üretimi üzerinden tematik yaşam alanları kurgulamaktadır.

Bu çalışma, yeri yeniden üretici müdahale pratiklerinin günümüz kentlerine sosyal ve mekansal etkilerini yer ve kimlik sorunsalı bağlamında kapalı konut yerleşmeleri aracılığı ile tartışmayı amaçlamıştır.

Buna göre öncelikle, kapalı konut yerleşmeleri, omurgası yerin yeniden üretimi üzerinden kurulmuş kuramsal çerçeveye içkin yeniden konumlandırılarak eleştirel bir okuma geliştirilmeye çalışılmıştır.

Tez çalışmasında;

- kuramsal çerçevede tartışılan yeniden üretim pratiklerinin kentsel mekanda yersizleşme ve kimlik sorunu yaratması ve
- bu yapma biçimi ile üretilen kapalı konut yerleşmelerinin yere aidiyetin zayıf olduğu, kimliğin yıkımlar ve yeniden üretimler ile her defasında yeniden inşa edildiği toplumsal yapılarda tercih edildiği

savından hareketle, kendi içinde mekansal ve toplumsal bir döngü kuran bu süreç değerlendirilmiştir. Buna göre kapalı konut yerleşmelerinin tasarım fikri ve tanıtım söylemlerini başka bir yere benzerlik üzerinden kurmaya başladığı megapol bir kent olarak İstanbul ve Anadolu kentlerinin ticari ve kültürel kimliğinin önemli temsilcilerinden biri olan Kayseri kentleri karşılaştırması ile kuramsal çerçevenin alan araştırması üzerinden sınanması hedeflenmiştir.

Çalışmanın 2. bölümünde küreselleşmenin etkisi ile postmodern tüketim kültürünün kentsel ve toplumsal yapıda yarattığı değişim ve dönüşümlerden bahsedilmiştir. “Tüketim toplumu” ve “gösteri toplumu” olarak kavramsallaştırılan toplumsal yapıda, gelişen bilişim teknolojileri ile medya ve iletişim araçlarının gücü tüketim alışkanlıklarında yaşanan değişimi de beraberinde getirmiştir. Buna bağlı olarak tüketim kültüründe ihtiyaçların arzuya dönüştüğü gündelik yaşam pratikleri ile kentsel mekan yeniden yapılandırılmıştır. Sosyo-ekonomik, politik dinamiklerin de etkisi ile yere ve yerele ait özellikler küresel pazarda bir meta olarak yeniden üretilerek tüketilmektedir.

Çalışmanın 3. bölümünde yerin bağlamından ve köklerinden kopararak fragmantal yapıda yeniden üretilmesi ele alınmıştır. Bu yapma biçimi hipergerçeklik, tematik yaşam kurgusu ve ötekileşme kavramları ekseninde tartışılmış, kentsel mekanda yarattığı ilişkisizliğe yer ve kimlik sorunsalı bağlamında ve kapalı konut yerleşmeleri özelinde eleştirel bir bakış açısı getirilmiştir. Bu eleştirel okuma sonucunda bir yeniden üretim pratiği olarak kapalı konut yerleşmelerinin yer ve kimlik üzerindeki etkileri şu şekilde sıralanabilir:

- Kentsel mekanda içi boşaltılarak, bağlama biçimsel olarak eklemlenen/ yeniden üretilen imge; derinliksiz ve yüzeysel bir şekilde anlamını yitirmiş, aynı zamanda temsil ettiği gerçekliği tüketmiştir.
- Deneyimlenen uzam ve zamandan bağımsız, seyirlik bir manipülasyon ile, üretilen yeni yerler kenti kolajlardan oluşan bir örüntü ile kurmaktadır. Bu örüntü kentsel mekanda ve kolektif bellekte süreksizliğe neden olmaktadır.
- Kapalı konut yerleşmeleri kendini öteki ile kurduğu ilişki üzerinden konumlandırmaktadır. Ötekinden ayrışma noktasında birbirleri ile ilişkisiz, bir

arada olma ihtimali zayıf parçaların bir aradalığı eklektik, çok katmanlı melez bir mekansal yapı oluşturmaktadır.

- Kapalı konut yerleşmeleri kentsel mekanda yersiz, parçalı(fragmental) bir doku üretmektedir. Bu durum sosyal ve mekansal kopmalara, ayrışmalara neden olmakta, kentin bir bütün olarak algılanmasını zorlaştırmaktadır.
- Böylece bireyin kentle bağı zayıflamakta, kente karşı aidiyet hissi yok olmaktadır. Bu ilişkisizlik hali bireyin bu tarz alanlarda yaşamayı tercih etme ihtimalini güçlendirmektedir.

Tezin alan araştırması bölümünde ise kuramsal tartışmada ele alınan sorunların mekansal ve sosyal yansıması çözümlenmeye çalışılmıştır.

Öncelikle mekansal bir okuma geliştirilmiş olup deşifre yöntemi ile (harita üzerinden okuma, künye oluşturma ve göstergebilimsel çözümleme) alan araştırmasında seçilen kapalı konut yerleşmelerinin yer seçim kriterleri, kent ile kurduğu ilişki, kentsel mekana etkileri anlaşılmaya çalışılmıştır.

Buna göre mekansal okuma sonucu İstanbul-Kayseri alan araştırmasında yer alan kapalı konut yerleşmeleri karşılaştırmasına yönelik değerlendirme aşağıdaki gibidir.

İstanbul'da yer alan kapalı konut yerleşmeleri ve yakın çevresi bağlamından kopuk, kentin bütünü ile ilişkisiz fragmanlardan oluşan bir kentsel doku yaratmaktadır. Genellikle kentin yeni gelişim alanları veya kentsel dönüşüm alanlarında bulunan bu yerleşimlerin bağlama ilişkin referanslarının zayıflığı dikkat çekmektedir. Buna göre kentsel bir yokluğun içerisinde üretilen kapalı konut yerleşmeleri tematik bir yaşam kurgusu ile başka bağlamlara dair imgeleri yeniden üreterek kimliklenmeye çalışmaktadır. Böylece ne var olduğu, ne de temsil ettiği yere ait olamamış, kimliksiz ve yersizleşmiş alanların bir aradalığı ile kent kolektif bellekte silik, kültürel birikimden yoksun bir yapılanma sürecine girmiştir. Ayrıca kapalı konut yerleşmelerinin kapalılığını var eden duvarlar ile kente karşı kurduğu sınırlar kentsel deneyimi ve kamusal yaşamı yok etmektedir. Buna paralel olarak kapalı konut yerleşmeleri sosyal ve mekansal ayrışmanın, mekansal süreklilikte yaşanan kopmanın ve ilişkisizliğin bir aktörü rolündedirler. İstanbul alan araştırmasında seçilen kapalı konut yerleşmeleri tematik bir kurgu içinde başka bağlamlara ait coğrafi, tarihi, fiziksel ve kültürel referanslarla

yeri yeniden üreterek tasarlanmışlardır. Kurgulanan hipergerçeklik ile temsil ettiği gerçekliğin arasındaki fark soluklaşmakta, kullanıcılar temsil edilen zaman veya mekanda yaşadıklarını düşünmektedir. Bu durumu yerin yeniden üretiminin kentli kimliği üzerindeki etkisi olarak yorumlayabiliriz.

Kayseri alan araştırması deşifre bölümüne göre kapalı konut yerleşmeleri yer seçimi genel olarak kentsel dönüşüm alanları, önemli ulaşım aksları ve yeni gelişim alanları üzerindedir. Yıkarak yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarının kente dair mekansal izleği ve kolektif belleği de yıkıma uğrattığı düşünülmektedir. Özellikle kent merkezinde dönem yapıları, tarihi birikimi ve farklı işlevlerin bir aradalığı ile çok katmanlı bir kentsel dokuda yer alan kapalı konut yerleşmelerinin kentsel mekan, kolektif bellek ve kültürel birikimde büyük bir kopma yarattığı söylenebilir. Kayseri’de henüz İstanbul örneklerinde olduğu gibi bir yığılma, kümelenme olmamakla birlikte kentin konut gelişimi bu yönde bir eğilim içindedir. Bununla birlikte Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmeleri büyüklük ve donatı zenginliği açısından İstanbul ölçeğinde değildir. Ayrıca Kayseri’de İstanbul örneklerinde olduğu kadar kapalı konut yerleşmeleri kaynaklı bir süreksizlik ve ilişkisizlik kentsel mekanı etkilememektedir.

İstanbul örneklerinde tematik yaşam kurgusu ve yerin yeniden üretilmesi ile metalaştırılması söz konusu iken; Kayseri örneklerinde bütün tasarım fikrini bir yere ait olan imgenin başka bir bağlamda yeniden üretilmesi üzerinden kuran bir tasarım örneği bulunmamaktadır. Ancak isim ve yaşam biçimi üzerinden kurulan benzerliklere rastlanmıştır. Bunun yanı sıra Kayseri’nin ve yakın çevresinin en önemli coğrafi imgesi olan Erciyes Dağı yükseklik, ihtişam göndermeleri ile görsellerde kullanılmıştır. İstanbul’da tüketilmiş ve artık farklılık ve arzu oluşturmayan prestij, ayrıcalık, yatırım fırsatları ve yaşam biçimine yönelik reklam söylemleri Kayseri için hala cazibesini korumaktadır. İstanbul’da yatırım olanaklarının yer seçim kriterler’inde neredeyse hiç etkisi yokken; Kayseri için tam tersi söylenebilir. Bunun kentin ticari kimliği ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir.

Alan araştırmasının ikinci aşamasında ise anket ve derinlemesine görüşmeler yapılarak sosyal okuma geliştirilmeye çalışılmıştır. Tasarım fikri ve tanıtım söylemlerini başka bir yere benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmelerinde bu yapma biçiminin

(görsel ve yazılı göstergelerin) tüketici tercihindeki etkisi ve bu tarz yerleşmelerde yaşamayı seçen kullanıcının kentle kurduğu ilişki durumu belirlenmeye çalışılmıştır.

İstanbul'da yapılan alan araştırmasına göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu İstanbul dışında doğmuş, yabancı uyruklu kişilerin çoğunluğunu ise Suriye'li kullanıcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası 20 yıldan daha kısa süre İstanbul'da yaşamışlardır. Yaşadığı kapalı konut yerleşmesinin kent kimliğini güçlendirdiği yönünde sorulan soruya olumlu cevap veren 257 katılımcının toplam 247'si İstanbul dışından gelmiştir. Kayseri'de ise katılımcıların yarıdan fazlası 20 yıldan uzun süredir bu kentte yaşamaktadır. Kapalı konut yerleşmeleri –kent kimliği ilişkisine verilen yanıtlara göre; katılımcıların çoğunluğu bu tarz yerleşim yerlerinin Kayseri kimliğine uygun olmadığı, taklit olduğu ve Kayseri'de yaşamayı hissettirmeyeceği yönünde olumlu cevaplar vermişlerdir. Bu karşılaştırma ile kentsel kimlik ve kolektif belleğin bir parçası olmayan, kente karşı aidiyet hissetmeyen tüketicinin bu tarz alanlarda yaşamayı tercih ettiği hipotezi doğrulanmıştır.

İstanbul'da yaşayan katılımcılar için donatı zenginliği ve yaşam biçiminin önemi (Çizelge 4.25) tematik yaşam kurgusunun tercih etmedeki etkisini göstermektedir. Anket sonuçlarına göre sosyal statünün etki düzeyindeki yüksekliği kapalı konut yerleşmelerinin yeniden kimliklenme sürecindeki gücünün bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Yaşadıkları kapalı konut yerleşmesinin başka herhangi bir yerde kurulabileceğine ilişkin soruya verilen cevaplara göre kullanıcının yaşadığı kapalı konut yerleşmesinin başka bir yerde olma durumunu olağan karşılaması yere karşı aidiyetin zayıflığını göstermekte, kuramsal tartışmadaki yersizleşme ve kimliksizleşme hipotezlerini doğrulamaktadır. Yaşadıkları kapalı konut yerleşmesinin başka herhangi bir yerde olabilme ihtimali kullanıcı gözünden yaşadığı alanın kent ile kurduğu ilişkisizliğe, fragmental yapı ve süreksizliğe işaret etmektedir.

Buna göre tez çalışması kuramsal ve ampirik olarak bütünlüklü okunduğunda küresel dünyada bilişim teknolojileri ve medyanın da hızı ile birlikte postmodern tüketim kültürünün yerleri, kent ve kentli kimliğini tükettiği görülmektedir.

İstanbul Kayseri alan araştırması aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 4. 69 İstanbul-Kayseri Alan Araştırması Karşılaştırması

İstanbul	Kayseri
İstanbul ve Kayseri bütününe kapsayan harita okumasında seçilen kapalı konut yerleşmelerinin ya çok zayıf kentsel ilişkiler ağı içerisinde -yeni yapılaşma alanlarında- ya da kentsel dönüşüm alanında olduğu görülmektedir	
İstanbul'da yer alan kapalı konut yerleşmelerinde kente dair kullanılan genetik kodlar kentin bütününe organik yasalarına aldırılmadan çoğaltılmıştır. (Hipergerçeklik)	Erciyes Dağı imgesi , isim üzerinden kurulan benzerlikler, ve tek örnek olarak Arven Nişantaşı
Tematik yaşam kurgusu(Disneyleşme) ve taklit temelli tasarım ve pazarlama	Prestij, sosyal statü, ayrıcalık ve yatırım olanakları temelli tasarım ve pazarlama
Kentsel dokuda kopma, süreksizleşme, parçalanma, yersizleşme ve sosyal-mekansal ayrışma, kentsel kolektif bellekte ve kent[li] kimliğinde parçalanma	
Kapitalizmin şizofrenik etkilerinin mekansal izleri: İstanbul'da imgelerin kullanılması kullanıcı tercihi bakımından etkili olmuştur. Ayrıca imgelerin kullanıcıları kimlik ve yer ile kurdukları ilişki bağlamında da manipüle ettiği görülmüştür. Kentsel kimlik ve kolektif belleğin bir parçası olmayan kullanıcıların bağlamından kopuk, yersiz yurtsuz bir yerleşmede yaşamayı tercih etmeleri kente karşı duyulan aidiyet ile ilişkilendirilebilir. kullanıcılar temsil edilen zaman veya mekanda yaşadıklarını düşünmektedir	Kayseri'de kullanıcılar kapalı konut yerleşmelerini mekan kalitesi açısından ve yatırım olanakları açısından tercih etmektedir. İmgenin kent kimliğine uygun olması gerektiği yönünde yorum yapılmıştır. Bunun kent ile aidiyetin ve bağın gücünden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kentlerin en önemli bileşenlerinden biri olan ve kentsel alanda büyük yer kaplayan konut; sermayenin elinde, bir meta olarak kontrolsüzce üretilmektedir. Her seferinde ötekilerden farklılaşmak üzere yeni söylemler ile üretilen kapalı konut yerleşmeleri kent ile arasındaki mesafeyi mekansal ve toplumsal ilişki bağlamında daha da arttırmaktadır. Özellikle İstanbul'un 1986 yılında Kemer Country ile başlayan ve hızla yayılan kapalı konut yerleşmeleri üretim serüvenini 2000'lerin başında yaşamaya başlayan mahalle kültürünün hala sürekliliğini koruduğu, kapalı konut yerleşmelerinden kaynaklanan (sosyal ve mekansal ayrışma, kamusal alanın yok olması, kentsel mekansal parçalanma vb gibi) sorunların kent bütününe yayılmadığı Kayseri kentinde henüz vakit geç değilken önlem alınması gerektiği düşünülmektedir.

Baudrillard'ın bütünün organik bileşenlerine ve kurallarına aldırmandan kontrolsüzce ve sonsuz sayıda çoğalan hücreleri kanser hücresine benzetmesinden hareketle, tüm bu kuramsal tartışmalar ve çıkarımlar kapalı konut yerleşmelerini de kentsel bir hastalık olarak görmeyi mümkün kılmaktadır.

Başka bağlamlara ait genetik kodların yeniden üretim pratiği ile mutasyona uğraması sonucu, kentin varoluşsal sürekliliğinin zarar gördüğü düşünülmektedir. Burada varoluşsal süreklilikten kasıt geçmişten günümüze birbiri üzerine biriktirilerek oluşan kültürel ve mekansal yapının devamlılığıdır. Bu anlamda sermayenin elinde şekillenen kentlerde kapalı konut yerleşmelerinin kontrolsüzce yayılması önlenmelidir.

Kapalı konut yerleşmelerinin kentle mekansal ve toplumsal bütünleşme gerekliliğini tartışılması ve buna yönelik çözümler araştırılması bir başka çalışmanın konusu olabilecektir.

Türkiye kentlerinin de Çin'de kontrolsüzce yaşanan yerin yeniden üretilmesi / taklit şehirlerin sonunda olduğu gibi hayalet şehirlere dönüşmemesi için bir an önce bu konuda yasal yönetsel kısıtlara başvurulması gerektiği düşünülmektedir.

Çin'de özellikle kapalı konut yerleşmeleri özelinde yerel yönetimlerce giderleri azalttığı için desteklendiği görülen konut üretim biçiminin başka bir yansımasının Türkiye'de kapalı konut yerleşmeleri reklamlarında rol alan yerel yöneticiler olduğu gözlenmektedir.(bknz çizelge 4.6 reklam söylemleri) Denetleyici ve kısıtlayıcı mekanizmanın emlak piyasasında reklamın bir parçası olması endişe vericidir. Bu anlamda geliştirilecek planlama politikaları, katılımcı-tasarım modeli ve tasarım stratejileri ile kapalı konut yerleşmelerinin kentsel mekana yansımalarına ve etkilerine yönelik düzenlemelerin ve arayışın başka akademik araştırmaların çıkış noktasını oluşturabileceği düşünülmektedir.

Kent bütününü ilgilendiren ve bütüncül planlama yaklaşımı yerine parçacıl, kopuk, rant odaklı ve birbirlerinin artık tekrarı olmaya başlayan ve sonuçta da kentin imge değerlerinin ve kimliğinin yitip gitmesine yol açan mekanların üretim sistemi kapalı konut yerleşimleri ile birlikte daha da artmaktadır. Bu durumla birlikte taklit temelli mimari uygulamaların mekan politiği çerçevesinde siyasi boyutta tartışılması, yasal yönetsel sınırlılıkların belirlenmesi açısından önemlidir.



KAYNAKÇA

- Adorno, T., (2009). Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi. (Çev. N. Ülner, M. Tüzel, E. Gen). İstanbul: İletişim Yayınları
- Akdemir, A. M. (2004). "Küreselleşme Ve Kültürel Kimlik Sorunu", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(1), 43-50.
- Aslanoğlu, R., (1998). Kent, Kimlik Ve Küreselleşme. Bursa: Asa Kitabevi
- Aytaç, Ö., (2013), "Kent Mekânları ve Kimlik/Farklılık Sorunu", İdeal Kent Dergisi, Sayı:9: 138-169,
- Bal, B., (2012), "Düşsel Atlaslar: Constant'ın 'New Babylon'u Ve Calvino'nun 'Görünmez Kentler'i ile Zaman Ötesi Yolculuklar", Skop Dergi, Sayı:2
- Baudrillard J., (1995), "Bir Tüketim Kuramı Üzerine" Çev. O.Olcay Kural, Cogito, Sayı 5 Güz S:97-98
- Baudrillard, J. (1998), Kötülüğün Şeffaflığı , Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2. Basım
- Baudrillard, J., (1997), Tüketim Toplumu, (Çev: H. Deliçeçaylı- F. Keskin), Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Baudrillard, J., (2010), Sanat Komplosu, Çev. Elçin Gen & Işık Ergüden, İstanbul:İletişim Yayınları, , S. 36-37.
- Baudrillard,J., (2013), Simülkrılar Ve Simülasyon, Çev. Oğuz Adanır , Ankara: Doğu Batı, 3. Basım
- Baudrillard,J., (2016), Simgesel Değiş Tokuş ve Ölüm, Çev. Oğuz Adanır , İstanbul: Boğaziçi Üniv. Yayınevi, 4. Basım
- Baudrillard, J., (2019), Karnaval ve Yamyam, çev. Oğuz Adanır, Ankara: Doğu Batı, 2. Basım
- Bauman, Z., (2014) Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları, Çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 5.Basım
- Bauman, Z., (2018), Akışkan Modernite, çev: Sinan Okan Çavuş, Can Yayınları, İstanbul, 3.Basım
- Bektaş, B. (2011). "Kapalı Siteler Üzerine Yerel Bir Değerlendirme: Mersin Örneği", Toplum ve Demokrasi, 5(11), 97-114.
- Bornstein, T., (2012), "China Against America:Culture without Civilization against Civilization without Culture?", Paris: L'Harmattan,
- Bosker B., (2013), Original Copies: Architectural Mimicry In Contemporary China Hong Kong, Hong Kong University Press, University Of Hawai'i Press

- Büyükçam, S., Zorlu, T.,** 2018, “Metinler Arasılık ve Mimarlık”, Art Sanat Dergisi 9/2018: 479-493
- Calvino, i.,** (2009), Görünmez Kentler, Çev. I. Saatçioğlu, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,
- Castells, M.** (1996), The Rise Of The Network Society, The Information Age. Economy, Society And Culture, Blackwell, Oxford,
- Castells, M.** (2005) Ağ Toplumunun Yükselişi, Birinci Cilt, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul,
- Çabuk, S.,** (2012), “Kayseri’nin Cumhuriyet Dönemindeki İlk Kent Düzenlemesi: 1933 Çaylak Planı”, METU JFA Dergisi 29/2 : 63-87
- Çabuk, S.,** (2019), “Modern Türk Şehir Planlamasında Aktif Yeşil Alan Standardı: Kayseri Şehir Planlarında Zamansal Bir İnceleme”, Bartın Orman Fakültesi Dergisi 21/2 : 280-291
- Çeken, B., Aypek Arslan, A.,** (2016), “İmgelerin Göstergebilimsel Çözümlemesi, Film Afişi Örneği” Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 11/2:507-517
- Çokluk Ö.; Yılmaz, K.; ve Oğuz E.** (2011). “Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi”, Kuramsal Eğitim, 4 (1), 95- 107.
- Debord G.,** (1996) Gösteri Toplumu Ve Yorumlar. Çev., Ayşen Ekmekçi-Okşan Taşkent İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Deleuze, G., ve Guattari, F.** (1996). “Uygar Kapitalist Makine”, Toplumbilim Dergisi - Gilles Deleuze Özel Sayısı, sayı.5, s. 81-86, Ankara: Bağlam Yayıncılık
- Dumlu, A.,** (2021), “Jean Baudrillard ve Yeni Dünyanın İnşası: Göstergebilimsel Analiz Örneği”, Selçuk İletişim Dergisi 2021; 14(1): 137- 164
- Eisenman, P.,** (1980), “Three Texts For Venice”, Domus 611, S:9-11
- Featherstone, M.,** (2005), Postmodernizm Ve Tüketim Kültürü. (Çev.) M. Küçük, 2. Basım, İstanbul. Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M.,** (1986), Of Other Spaces, Diacritics 16, Fransızcadan çev. Jay Misco ec
- Foucault, M.,** (2005), Başka Mekânlara Dair, Özne ve İktidar içinde Çev.: Ergüden, I. & Akinhay, O., s: 291-302, Ayrıntı, İstanbul.
- Gottdiener, M.** (2005), Postmodern Göstergeler; Maddi Kültür Ve Postmodern Yaşam Biçimleri Çev:E. Cengiz, H. Gür, A. Nur, İmge Kitabevi, Ankara, 1. Baskı
- Gürkaş E., Barkul Ö.,** (2012), “Yer Üzerine Kavramsal Bir Okuma Denemesi, Sigma Dergisi”, YTÜ Yayını, S:4
- Güzer, C.A.,** (2007), “Mimarlıkta Gerçekle Taklidin Sınırları”, Mimarlık Dergisi, sayı: 333
- Harvey, D.** (1997), Postmodernliğin Durumu, Çev: Savran S, Metis Yayınları, İstanbul,
- Harvey, D.** (2016), Kent Deneyimi, Çev:Soğancılar, E, Sel Yayıncılık, Birinci Baskı, Kasım, İstanbul,
- Hays, K.M.,** (2015), Mimarlığın Arzusu, Çev.Volkan Atmaca, Bahar Demirhan, Yem Yayın, 1. Baskı, İstanbul
- Jameson, F.,** (2009) Ütopya Denen Arzu, çev. Ferit Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul

- Jameson, F., (2011) Postmodernizm Ya Da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı, çev: Nuri Plümer, Nirengi Kitap, Ankara
- Keyman, E.F., Lorasdağı, B. K. (2010) Kentler: Anadolu'nun Dönüşümü, Türkiye'nin Geleceği. İstanbul: Doğan Kitap
- Keyman, E. F., Lorasdağı, B. K. (2020) Sekiz Kentin Hikayesi: Türkiye'de Yeni Yerellik ve Yeni Orta Sınıflar, İstanbul: Metis Yayınları
- Kiper, P. (2004), "Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekanları Ve Kent Kimlikleri", Şpo Planlama Dergisi, Sayı:30,S:14-18
- Kocatürk, F., (2004). "Kayseri'de Konut Alanlarının Yer Seçimi ve Hanehalkı Hareketliliği", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koçyiğit, R.G., (2018), "Mark Augé'de Yok-Yer (Non-Lieu) Kavramı Üzerine Bir Epistemik Çözümleme", Megaron Dergisi, 2018;13(4):536-544
- Koçyiğit R.G., Gorbon F., (2012), "Mimarlıkta Yersizleşme Ve Yerin Yeniden Üretimi", Msgsü,Tasarım-Kuram Dergisi, Sayı:13,S:95-113
- Koçyiğit, R.G., (2007) "Mimarlıkta Yersizleşme Ve Yerin Yeniden Üretimi", Doktora Tezi, Msgsü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007
- Lefebvre H., (2014), Mekanın Üretimi,Sel Yayıncılık, Çev:İşık Ergüden, Birinci Baskı, İstanbul
- Nakıboğlu G, (2015), "Ütopyadan Doğmak, Ütopya Doğurmak: Heterotopya Kavramı Ve Heterotopya Bağlamında Balık İzlerinin Sesi", Fsm İlmî Araştırmalar İnsan Ve Toplum Bilimleri Dergisi Sayı 5 Yıl 2015:386 Bahar
- Nar, M. (2015), "Küreselleşmenin Tüketim Kültürü Üzerindeki Etkisi: Teknoloji Tüketimi", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:8, No:37: S:941-954
- Oskay, Ü., (1981). "Benjamin'de Tarih, Kültür Ve Fantazy Anlayışı", Oluşum 43: 4-15.
- Örge N., (2013) "İsyanın Metalaştığı Bir Çağda Walter Benjamin'in "Diyalektik İmge" Kavramı" E-Skop Bülten (Çeviri). Orijinal Metin: Thompson A.K "Waking Up At The End Of History: Wish Image And Dialectical Image Today
- Özkan Eren, M., (2013), "İstanbul'da Postmodern Kentsel Uygulamaların Değerlendirilmesi: Bir Kent Politikası Olarak Pastiş", 23. Kentsel Tasarım Ve Uygulamalar Semp., 12-13 Aralık, Msgsü
- Paklacı, B., (2014), "Mike Featherstone Postmodernizm Ve Tüketim Kültürü Üzerine Bir İnceleme", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Rifat, M., (2014). Göstergibilimin ABC'si, İstanbul: Say Yayınları.
- Ritzer, G, (2000), Büyüsü Bozulmuş Dünyayı Büyülemek. Çev. Şen Süer Kaya. İstanbul:Ayrıntı Yayınları,
- Sarup, M., (2004). Post-yapısalcılık ve Postmodernizm, Çev:A. Güçlü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2. Baskı

- Senemoğlu, O.** (2017), “Tüketim, Tüketim Toplumu Ve Tüketim Kültürü: Karşılaştırmalı Bir Analizi”, İnsan&İnsan Dergisi, Yıl/Year 4, Sayı/Issue 12, Bahar/Spring 2017,S: 66-86
- Stavrides, S.** (2016), Kentsel Heterotopya, Özgürleşme Mekanı Olarak Eşikler Kentine Doğru, Sel Yayıncılık, İstanbul
- Stavrides, S.** (2016), Özgürleşme Mekanı Olarak Eşikler Kentine Doğru, Sel Yayıncılık, Birinci Baskı,
- Stavrides, S.** (2016), Müşterek Mekan, Sel Yayıncılık, İstanbul
- Sungur, S.** (2011). “Tüketimin Küreselleşmesi Ve Tüketim Tapınakları: Postmodern Panayır Yerlerinde Alışveriş”, İletişim, Sayı.14, Ss.7-35.
- Süer, Yılmaz,** (2002), Küresel Sermayenin Yeni Tüketim Mekanları: Lüks Konut Siteleri, Mimarlık Ve Tüketim, Boyut Yayıncılık, İstanbul, S:42
- Soja, E.W.** (2002) “Postmetropolis Üzerine Altı Söylem”, Ayten Alkan, Bülent Duru (Der. Ve Çev.), 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayınevi, Ankara, 2002, S. 285-306.
- Soja, E.W.,** (2017) “Postmodern Coğrafyalar: Eleştirel Toplumsal Teoride Mekanın Yeniden İleri Sürülmesi”, Çev: Yunus Çetin, Sel Yayıncılık, İstanbul
- Şahin, H .** (2016). “Günümüz Sanatı ve Pastiş” . Art-e Sanat Dergisi , 8 (15) , 110-126
- Şengül, T.,** (2000), “Sosyal Adalet, Kent Mekanı Ve Küreselleşme”, 3. Binyılda Şehirler: Küreselleşme, Mekan-Planlama, Dünya Şehircilik Günü, 23. Kollokyumu, 8-10 Kasım 1999, (Ed.) Dinçer, İ. Ytü, İstanbul.
- Şenyapılı, T.** (2003). “Kaçış Adaları”, Arredamento Mimarlık, Sayı: 100, S. 57–61.
- Şevik, E., & Çalışkan, O.** (2019). “Heterotopyanın Alansallığı: Heterotopolojinin Temel Mekansal Koşulu Olarak Kentsel Eşikler”, Türkiye Kentsel Morfoloji Araştırma Ağı II. Kentsel Morfoloji Sempozyumu.
- Şişen O,** (2009), Mimarlık Ve Tüketim, 2009, <http://www.mimdap.org/?p=14739>, erişim tarihi:15.11.2018
- Tanyeli, U.,** (2017), Yıkarak Yapmak, Anarşist Bir Mimarlık Kuramı İçin Altılık, Metis Yayınları, İstanbul, 1.Baskı
- Tschumi, B.,** (2018), Mimarlık ve Kopma, çev: Alp Tümertekin, Janus Yayıncılık, İstanbul
- Urry, J.** (1999), Mekanları Tüketmek, çev: Rahmi G. Öğdül, Ayrıntı Yayınları, 1. Basım, İstanbul
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan,** (2004) SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, E.,** (2008), Serbest Piyasa Ahi Evranları: Anadolu’da Yükselen Yeni Kalkınma Ahlakı”, Değerler Eğitim Dergisi, Cil:6/16, s:131-141, Aralık
- Yırtıcı, H,** (2005), Çağdaş Kapitalizmin Mekânsal Örgütlenmesi, Bilgi Yayınları, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- URL 1: <https://www.statista.com/chart/17545/worlds-most-profitable-companies/>
- URL 2: <https://www.kcet.org/shows/lost-la/the-lost-canals-of-venice-of-america>,
- URL 3: <https://osman.midilli.com/2020/04/12/cin-dunyadaki-unlu-sehirlerin-versiyonlarini-yapiyor/>
- URL 4: <https://www.europeinafrica.com>
- URL 5: <https://www.southbank-place.com>
- URL 6: <https://www.sinpas.com.tr/projeler/ege-yakasi#disGorseller>
- URL 7: <https://www.projepedia.com>
- URL 8: <http://www.elitgrandpalas.com/elit-grand-palas.asp>
- URL 9: <https://www.taksim360.com.tr/tr/>
- URL 10: <https://www.sinpas.com.tr/projeler/marina-ankara#disGorseller>
- URL 11: <https://www.sinpas.com.tr/projeler/bosphorus-city>
- URL 12: <https://www.sinpas.com.tr/projeler/bursa-modern>
- URL 13: <http://www.evrenolarchitects.com/projeler-Antepia-12.html>
- URL 14: <https://xxi.com.tr/i/heterotopolojiye-giris-heterotopyalar-icin-bir-nomenklatura-denemesi-i>
- URL 15: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2139914/A-rare-insight-Kowloon-Walled-City.html>
- URL 16: <https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/>
- URL 17: <https://www.sinpas.com.tr/projeler/istanbul-saraylari#disGorseller>
- URL 18: <http://www.veneziamegaoutlet.com/gallery>
- URL 19: https://www.sozcu.com.tr/2018/yazarlar/sinan-meydan/cumhuriyetin-kanatlari-ataturkun-ucak-fabrikalari-2629140/?utm_source=yazardetay&utm_medium=free&utm_campaign=dahafazlahaber
- URL 20: <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/23236>
- URL 21: <http://somuthaber.com/kayseri-sumerbank-bez-fabrikasini-hatirladiniz-mi/3714/>
- URL 22: <https://www.youtube.com/watch?v=l0wkmHcdE6c&t=4s>
- URL 23: https://mekan360.com/sanaltur_forum-kayseri-alisveris-merkezi_14526.html
- URL 24: <https://www.haberturk.com/kayseri-haberleri/70813375-baskan-buyukkilic-hava-ikmal-millet-bahcesi-projesiyle-ilgili-aciklamalarda>
- URL 25: <https://kayseri.ktb.gov.tr/TR-183328/mazakaland.html>
- URL 26: https://www.emaar.com.tr/public/files/corporate_document_url_tr/rJYAcE2Wg-toskana-vadisi-brosuerue.pdf?1503049013653
- URL 27: <http://www.emlakhaber.com.tr/konut-projeleri/toskana-orizzonte-h547.html>
- URL 28: <https://www.sinpas.com.tr/projeler/istanbul-saraylari>
- URL 29: <https://www.youtube.com/watch?v=d2TFaGhXidw>
- URL 30: <https://www.youtube.com/watch?v=5EO7z5nBbkU>
- URL 31: <https://www.sinpas.com.tr/projeler/bosphorus-city>
- URL 32: <http://www.arkiv.com.tr/proje/via---port-venezia/1403>
- URL 33: <http://www.viaportvenezia.com/>

URL 34: http://www.thekayseriresidence.com/index2.php?sayfa=ana_sayfa
URL 35: <https://www.38cadde.com/>
URL 36: <https://www.arvenyapi.com.tr/>
URL 37: <http://www.ipekdiamond.com/>
URL 38: <https://www.youtube.com/watch?v=bOg7LI8nirE>
URL 39: <https://lovefromtuscany.com/picturesque-tuscany/>
URL 40: <https://i.pinimg.com/originals/d4/e7/e7/d4e7e7c1901ab2a5a2e22418b89d756b.jpg>
URL 41: <http://www.gezilecekyerler.biz/wp-content/uploads/2015/12/Ni%C5%9Fanta%C5%9F%C4%B1.jpg>



EKLER

Ek 1: Anket Soruları (İstanbul)

Ek 2: Anket Soruları (Kayseri)

Ek 3: Deşifre / Yüz Yüze Görüşme



Ek:1 Anket soruları (İstanbul)

Değerli Katılımcı;

Bu anket çalışması; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü doktora öğrencisi Sevim SEYHAN AYTEN tarafından, doktora tezinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Çalışma gönüllülük esasına dayalı olup, verdiğiniz bilgiler bilimsel amaçlar dışında hiçbir kişi ya da kurumla paylaşılmayacaktır.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

☐ Söz konusu anket çalışmasına kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Sevim Seyhan AYTEN

e-posta: seyhansevim@gmail.com

BÖLÜM 1 : KÜNYE

Bu bölümde toplam 13 adet soru bulunmaktadır.

1. Doğum Yeriniz ☐ İstanbul ☐ Başka Bir Şehir ☐ Başka Bir Ülke
2. Yaşınız ☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46-55 ☐ 56-65 ☐ 66 ve üzeri
3. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek
4. Medeni Durumunuz ☐ Evli ☐ Bekar ☐ Boşanmış ☐ Dul
5. Çocuğunuz var mı? ☐ Evet ☐ Hayır
6. Bir önceki soruya verdiğiniz cevap Evet ise, kaç çocuğunuz var?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üzeri

7. Eğitim Durumunuz

- ☐ Tahsilim yok ☐ İlk Öğretim ☐ Lise
- ☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Lisans Üstü

8. İş Durumunuz

- ☐ Özel sektörde yönetici ☐ Özel Sektörde çalışan ☐ Öğrenci
- ☐ Kamuda yönetici ☐ Kamuda çalışan ☐ Ev hanımı
- ☐ Emekli ☐ Çalışmıyor ☐ Diğer

9. Mülkiyet Durumu

- ☐ Kiracı ☐ Ev Sahibi ☐ Aile Bireylerime Ait ☐ Hissedar

10. Ne kadar süredir İstanbul'da yaşıyorsunuz?

☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21-25 yıl ☐ 26 yıl ve üzeri

11. İstanbul'dan başka bir şehirde yaşadınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır

12. Ne kadar süredir bu konut sitesinde yaşıyorsunuz?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 yıl ve üzeri

13. Bu konut sitesinden önce nasıl bir konutta yaşıyordunuz?

- ☐ Merkezi konuma sahip bir apartman dairesinde
- ☐ Kent çeperinde bir apartman dairesinde
- ☐ Merkezi konuma sahip az katlı bahçeli bir evde
- ☐ Kent çeperinde az katlı bahçeli bir evde
- ☐ Merkezi konuma sahip bir rezidansta
- ☐ Merkezi konuma sahip bir kapalı konut sitesinde
- ☐ Kent çeperinde bir kapalı konut sitesinde
- ☐ Diğer(Lütfen açıklayınız).....

BÖLÜM 2 : TERCİH SEBEBİ...

Bu bölümde 2 adet soru bulunmaktadır. Cevaplar 1'den 5'e kadar ölçeklendirilmiştir. Bu ölçeklendirme yöntemine göre;

1:Hiç Etkisi Yok, 2:Etkisiz, 3:Kararsızım, 4:Etkili, 5:Çok Etkili şeklindedir. Bunu dikkate alarak yanıtlamanızı rica ederim.

1. Bu konut sitesinde yaşamayı tercih etmemde aşağıdaki etmenler belirleyici olmuştur.

	Hiç Etkisi Yok	1	2	3	4	5	Çok Etkili
Güvenlik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Teknoloji/Konfor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Yaşam Biçimi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Prestij	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Yatırım Olanakları	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Ulaşım Kolaylığı/Konum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Donatı Zenginliği	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Sosyal Statü	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Ayrıcalık	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerlikler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

BÖLÜM 3:

Bu bölümde 11 adet soru bulunmaktadır. Cevaplar 1'den 5'e kadar ölçeklendirilmiştir. Bu ölçeklendirme yöntemine göre;

1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle Katılıyorum
şeklindedir. Bunu dikkate alarak yanıtlamanızı rica ederim.

1. Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan sözlü göstergeler (reklam söylemleri) burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

2. Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan görsel göstergeler (fotoğraf, resim, animasyon vb.) burada yaşamayı tercih etmemde etkili olmuştur

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

3. Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan zaman ve/veya mekanda (İstanbul Sarayları'nda , Venedik'te, Ege'de vs.) yaşadığımı düşünüyorum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

4. Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında benzerlik kurulan ve vurgulanan kimliğe (Saraylı, Egesi, vb.) sahip olduğumu düşünüyorum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

5. Bu konut sitesinde yaşam; tanıtımında kullanılan görsel ve sözlü göstergelerde anlatıldığı gibidir.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

6. Bu konut sitesinin tasarım fikri ve tanıtımında kullanılan benzerliklerin kent kimliğini güçlendirdiğini düşünüyorum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

7. Bu konut sitesi başka herhangi bir yerde kurulabilir.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

8. Bu konut sitesinde kente dair tüm sosyal ve kültürel ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

9. Bu konut sitesinde kente dair tüm rekreasyon ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

10. Bu konut sitesinde kente dair tüm alışveriş ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

11. Bu konut sitesinin yarattığı tematik yaşamı (tasarım fikrinde kullanılan konsepti) deneyimlemekten memnunum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

Ek:2 Anket soruları (Kayseri)

BÖLÜM 1 : KÜNYE

Bu bölümde toplam 14 adet soru bulunmaktadır.

1. Doğum Yeriniz ☐ Kayseri ☐ (Diğer)Kayseri dışı
2. Yaşınız ☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46-55 ☐ 56-65 ☐ 66 ve üzeri
3. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek
4. Medeni Durumunuz ☐ Evli ☐ Bekar ☐ Boşanmış
5. Çocuğunuz var mı? ☐ Evet ☐ Hayır
6. Bir önceki soruya verdiğiniz cevap Evet ise, kaç çocuğunuz var?
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üzeri
7. Eğitim Durumunuz ☐ Tahsilim yok ☐ İlk Öğretim ☐ Lise
☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Lisans Üstü
8. İş Durumunuz ☐ Özel sektörde yönetici ☐ Özel Sektörde çalışan
☐ Kamuda yönetici ☐ Kamuda çalışan
☐ Öğrenci ☐ Ev hanımı
☐ Emekli ☐ Çalışmıyor
9. Mülkiyet Durumu ☐ Kiracı ☐ Ev Sahibi ☐ Aile Bireylerime Ait ☐ Hissedar
10. Ne kadar süredir Kayseri’de yaşıyorsunuz?
☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21-25 ☐ 26 ve üzeri
11. Kayseri’den başka bir şehirde yaşadınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır
12. Ne kadar süredir bu konut sitesinde yaşıyorsunuz?
☐ 1 yıl ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ 4 yıl ☐ 5 yıl ve üzeri
13. Bu konut sitesinden önce nasıl bir konutta yaşıyordunuz?(İptal Edilebilir.)
☐ Merkezi konuma sahip bir apartman dairesinde
☐ Kent çeperinde bir apartman dairesinde
☐ Merkezi konuma sahip az katlı bahçeli bir evde
☐ Kent çeperinde az katlı bahçeli bir evde
☐ Merkezi konuma sahip bir rezidansta
☐ Merkezi konuma sahip bir kapalı konut sitesinde
☐ Kent çeperinde bir kapalı konut sitesinde
☐ Diğer(Lütfen açıklayınız).....
14. Sizce Kayseri’nin Kimliğini Oluşturan Öğeler Nelerdir?
☐ Fiziksel Öğeler (Erciyes Dağı vb)
☐ Ekonomik Öğeler(Ticari Kimlik)
☐ Sosyo-Kültürel Öğeler(Mutfak Kültürü vb)
☐ Tarihi Öğeler (Selçuklu , Roma vb Dönemlere Ait Anıtsal yapılar)
☐ Hepsi
☐ Hiçbiri
☐ Diğer(Lütfen açıklayınız.) ...

Bu bölümde 4 adet soru bulunmaktadır. Cevaplar 1'den 5'e kadar ölçeklendirilmiştir. Bu ölçeklendirme yöntemine göre;

1:Kesinlikle İstemem, 2:İstemem, 3:Kararsızım, 4:İsterim, 5:Kesinlikle İsterim şeklindedir.

Bunu dikkate alarak yanıtlamanızı rica ederim.

Aşağıda tasarım fikri ve tanıtım söylemlerini **benzerlik** üzerinden kuran kapalı konut sitelerine ait görseller ve reklam söylemleri yer almaktadır. Bu kapalı konut siteleri Kayseri'de olsa yaşamak istermiydiniz.

1.İSTANBUL SARAYLARI

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle İstemem	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle İsterim



- İstanbul'un görkemli silueti saraylarımızın modern bir mimariyle ve peyzaj anlayışıyla yorumlanması...
- İstanbul sarayları, şehre yüzyıllar boyu hükmeden İstanbul saraylarından ve çevresindeki semtlerden esinlenilerek, özel bir peyzaj anlayışıyla ve modern mimariyle yeniden yorumlandı.
- Güneyde Çırağan, Yıldız, Dolmabahçe; kuzeyde Fethipaşa ve Sultantepe koruları, Kuzguncuk, Paşalimanı gibi özellikle İstanbul'un en önemli saray, kasır ve köşklerinin bulunduğu semtler, İstanbul sarayları için ilham kaynağı oldu.
- Sinpaş bugünün saraylıları için istanbul saraylarını modern mimari ile yeniden yorumluyor.
- "...bu yepyeni saraylar şehri...çok çeşitli yaşam seçenekleri ile yeni sultanlarını bekliyor."
- 21.yüzyılın saray hayatını yaşama fırsatını kaçırmayın

Not: İstanbul Sarayları görseller ve reklam söylemlerine <https://www.sinpas.com.tr/projeler/istanbul-saraylari> ve <https://www.youtube.com/watch?v=d2TFaGhXidw> adreslerinden ulaşılmıştır. Erişim Tarihi:10.06.2019

2.TOSKANA VADİSİ

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle İstemem	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle İsterim



- AKDENİZLİ BİR SOLUKLA BESLENEN MASALSI BİR HAYAT
- TAŞINDAN DOKUSUNA, TADINDAN KÜLTÜRÜNE İSTANBUL'DA TOSKANO ESİNTİSİ
- Toskana Orizzonte’de bereketin ve bolluğun simgesi zeytinlikler ve üzüm bağları, Toskana’da vadiler boyu uzanan o yemyeşil tabiat tüm ihtişamıyla İstanbul’da sakinleriyle buluşuyor.
- Akdeniz esintilerini İstanbul’a taşıyan Toskana Orizzonte içinde barındırdığı köy kahvesi, köy fırını, köy bakkalı ve kütüphane ile proje sakinlerine özlemi duyulan kasaba atmosferini yaşatmayı hedefliyor

Not: Toskana Vadisi Görseller ve reklam söylemlerine EMAAR’ın hazırladığı proje broşüründen (https://www.emaar.com.tr/public/files/corporate_document_url_tr/rJYAcE2Wg-toskana-vadisi-brosuerue.pdf?1503049013653) ve <http://www.emlakhaber.com.tr/konut-projeleri/toskana-orizzonte-h547.html> adreslerinden ulaşılmıştır. Erişim Tarihi:12.06.2019

3.VİAPORT VENEZİA

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle İstemem	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle İsterim



- O eşsiz İtalyan mimarisi, karizması ve aşk dolu o cıvıl cıvıl sokakları.
- Kısacası Venedik'i Venedik yapan her şey ve fazlası dünyanın en büyük projelerinden biri olan Via Port Venezia ile yanı başınızda, İstanbul'da yükseliyor.
- Via Port Venezia'da kafe ve restoranlar da bir başka. Leziz makarnaları ve lazanyası, dünyaca ünlü kahveleri, yani İtalyan yemek kültüründeki her şey fazlasıyla burada.
- Via/Port Venezia o kadar çok alternatifi bir arada size sunuyor ki, Venedik'te bile bulamayacağınız kusursuz bir dünya Avrupa Yakası'nda sizi bekliyor.
- 4 gün 3 gece değil , ömür boyu Venedik, Venedik İstanbul'un Avrupa yakasında kuruluyor
- VENEDİĞE GİDELİM, İSTANBULDA KALALIM
- ERKEN DAVRANAN KAZANIYOR SENİOR
- VENEDİK SARAYLARI, İSTANBULUN EN ŞİK İTALYANI!
- İSTANBULDA BİR VENEDİK YANSIMASI, TEK BAŞINA BİR ŞEHİR VE DAHA FAZLASI

Not: Viaport Venezia Görseller ve reklam söylemlerine <http://www.arkiv.com.tr/proje/via---port-venezia/1403> <http://www.viaportvenezia.com/> adreslerinden ulaşılmıştır. Erişim Tarihi:13.06.2019

4.BOSPHORUS CİTY

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle İstemem	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle İsterim



- YENİ BİR COĞRAFYA, İSTANBUL'UN 2. BOĞAZI
- Yeniköy'den Paşabahçe'ye, Hisar'dan Kanlıca'ya! Boğaz'ın tüm güzelliklerinden ilham alarak tasarladığımız Bosphorus City'de şimdi de Ortaköy yaşamı canlanıyor!
- ORTAKÖY MEYDANI NEREYE GİTTİ!...YALILAR NEREYE GİTTİ!...BOĞAZIN TÜM GÜZELLİKLERİ BİRER BİRER TAŞINIYOR
- SİNPAŞ EN BÜYÜK LÜKS KONUT PROJESİ OLAN BOSPHORUS CİTY'DE YENİ BİR BOĞAZ ŞEHRİ KURUYOR
- BOĞAZ KEYFİNİN MİSAFİRİ DEĞİL EV SAHİBİ OLMANIZ İÇİN
- SİNPAŞ BOSPHORUS CİTY, BOĞAZDA YAŞAR GİBİ...

Not: Bosphorus City Görseller ve reklam söylemlerine
<https://www.youtube.com/watch?v=5EO7z5nBbkU>, <https://www.sinpas.com.tr/projeler/bosphorus-city>, adreslerinden ve kendi fotoğraf arşivimden ulaşılmıştır. Erişim Tarihi 06.09.2019

BÖLÜM 3:

Bu bölümde 10 adet soru bulunmaktadır. Cevaplar 1'den 5'e kadar ölçeklendirilmiştir. Bu ölçeklendirme yöntemine göre; 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle Katılıyorum şeklindedir. Bunu dikkate alarak yanıtlamanızı rica ederim.

Tasarım fikri ve tanıtım söylemlerini **benzerlik** üzerinden kuran bu ve benzeri kapalı konut siteleri hakkında ne düşünüyorsunuz.

1. Bir başka yerde (İstanbul Boğazı'nda, Venedik'te, saraylarda, Toskana'da) yaşama deneyimi sağlar.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

2. Kayseri'de yaşadığımı hissettirmez.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

3. Özgün bir mimariye sahip.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

4. Taklit olduğunu düşünüyorum.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

5. Kayseri'ye özgü olmasını isterim.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

6. Kayseri kimliğine uygun.

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

7. Popüler

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

8. Estetik

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

9. İlginç/Farklı/Ayrıcalıklı

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum

10. İyi bir yatırım aracı

	1	2	3	4	5	
Kesinlikle Katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	Kesinlikle Katılıyorum



ARVEN İNŞAAT / ORHAN SAY

Mimar, 1982 Selçuk Üniv. Mezunu, Arven Yapı yönetim kurulu başkanı, 1999-2004 Talas Belediye Başkanlığı yaptı. Şu anda meclis üyesi

1. Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmeleri ne zaman ortaya çıktı?

OS: Tahminim bundan 10 yıl önce. İstanbul'daki projeleri gördükçe Kayseri'dekiler de site olarak yapalım diye herhalde öyle başladı. Biz de o zaman başladık.

2. Kayseri'de konut üretim süreci nasıl bir değişim yaşamaktadır?

OS: Konutlarda çok öncelerini de biliyorum, yaklaşık 35 yıldır bu mesleği yapıyorum, konut üzerine çalışmalarımız yap-sat olarak devam ediyor, eski binalar ve şimdikiiler arasında çok fark olduğunu görüyorum, gerçekten insanlar tüm müteahhit firmalar, yapımcı firmalar da hep iyileştirerek gidiyor. Birbirlerine örnek oluyor, iyi birisi yapınca onlar da mecburen iyileştirmek zorunda kalıyor. Çünkü İstanbul'daki o cepheleri filan gördükçe burada da insanlar geliştirmeye çalışıyor ama İstanbul gibi cepheye para harcamıyor.

SS: Hem teknoloji, hem malzeme, hem tasarım olarak değil mi bu iyileştirme.

OS: Şu anda birçok proje İstanbul'daki projelerden çok daha kaliteli, mahal listesi açısından diyorum. Ama cephe olarak İstanbul süslüyor, geriden daha iyiymiş gibi gözüküyor, hepsini de inceledim ben aşağı yukarı, burada yapılanların mahal listesi daha üstte diyebilirim.

3. Tüketim kültürünün Kayseri konut piyasasındaki yansımaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

OS: Tüketici konuta değer veriyor aslında, bizim buradaki tüketicilerin talepleri hep geniş daire üzerineydi, 4+1 diyor adam 2 kişi 4+1 olsun, yok 300 m2 olsun, bu tüketici yapımcı firmaları buna yönlendirdi. Ama şimdi ondan geri dönüş başladı, 3+1, 2+1 tüketiciye göre de proje üretilmeye başlandı, şu anda yaptıklarımız da öyle.

SS: Tüketicinin talepleri sadece büyüklük üzerinden mi, başka ne tür talepleri oluyor mesela?

OS: En çok da siteye talep oldu, kapalı site konumunda, çocukları ve kendileri açısından da site olması herkesin istediği bir şey, belki biraz daha pahalı gibi oluyor ama güvenlikli, ya da ona göre peyzajı harcanıyor, herkes de site istiyor

SS: Kayseri'deki kapalı siteler Güvenlik, yatırım olanakları, ayrıcalık, konum, prestij gibi etmenlerin hangisinden dolayı daha çok tercih ediliyor

OS: Hepsi var, mutlaka var ama en çok da çocukları açısından düşünülüyor

SS: Hem sosyal imkanlar hem güvenlik?

OS: *En başta çocukları hele küçük olursa çocukların sosyal yönden gelişmesini sağlamak için de siteyi tercih ediyorlar. Ya da çalışmayan hanımlar açısından çok iyi oluyor, orada mutlaka dışarda oturuyorlar, işte çayını termosunu alıyor, pasta börek yiyorlar, akşamları insanlar, erkekler oturabiliyor sitelerde olursa veya spor yapıyor, mutlaka fitness salonları oluyor, yüzme havuzu oluyor, bunları şu anda birçok firma yapıyor, biz hemen hemen hepsinde yapıyoruz bunları, belki aidatı birazcık yüksek oluyor ama en istenen de bu, tercih edilen de bu.*

4. Projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında kente dair neleri dikkate alıyorsunuz? (sosyo-kültürel, tarihi, fiziksel vb)

OS: *En çok da manzara, güneş, Erciyes, bizim için Erciyes çok önemli, Erciyes'i görüyor mu, şimdi Erciyes'i görüyor mu demek, güney cephe, kış için en ideal cephe, bir de şehir merkezine yakın olması avantaj oluyor, ya da otobüs, raylı sistem güzergahları konumu önemli hale geliyor, ama tarihi yerler kalmadığı için tarihi olarak olmuyor, manzarası, manzara da deniz manzarası yok Kayseri de benim Erciyes demem ondan dolayı, en çok bu konum olarak değerli hale geliyor bir de merkeze yakınlık, önemli olan onlar oluyor*

SS: *Peki projelerinizin cephesinde ya da yerleşiminde Selçuklu motifleri vb bir öğeyi kullanmak, ya da cephenizi buna benzetmek gibi bir niyetiniz oldu mu hiç*

OS: *Hep oldu, ama insanlar buna rağbet göstermiyor, çünkü modern iş yapıyorsunuz, aynısını da yapabilseniz, yapamıyorsunuz, belki sadece cephede yaparsınız ama insanlar ona pek rağbet göstermiyor, önce tarihi seviyorum diyor, eski evi seviyorum diyor, gidiyor taş evde 2 gün sonra burada oturulur mu diyor, bu yüzden de insanlar hep her şeyin yenisini istiyor, biz sadece bazı isimleri kullanıyoruz, mesela geçen sene teslim ettiğimiz bir konut "1071 Malazgirt" isminde, böyle isimler koyalım dedik*

SS: *Benzerliği isim üzerinden kuruyorsunuz yani öyle mi?*

OS: *Ona da çabaladık, o da pek tutmadı, insanlar farklı isimler istiyor, modern olmak istiyor.*

5. Kapalı konut sitesi projelerinizde tasarım konseptini neye göre belirliyorsunuz?

OS: *Bunların hepsinin mutlaka bir hikayesi var. Mesela Nişantaşı dediğimiz gerçekten İstanbul'daki Nişantaşı semtindeki binaların cephesini yapıyoruz şu anda, zaten resimde de gözüküyor, aynen Nişantaşı gibi*

SS: *Peki bu benzerlik sadece cephede mi var, oradaki yaşama ilişkin benzerlik kurulacak mı?*

OS: *Alışveriş sokağı gibi yapmaya çalıştık altında ama o sokak devam etmeyince olmuyor, fakat hemen ilerisinde de Osmanlı Sokağı (restore edilmiş geleneksel Kayseri evlerinden oluşan bir sokak) var, belediye şu anda Kayadibi'nin(restoran) karşısındaki yeri kentsel dönüşüm alanı ilan etti, orası yıkılacak ve oteller ve çarşı yapılacak, Nişantaşı'na uygun olacak, tam düşündüğümüz gibi olacak. Flora dediğimiz bahçe çok güzel, tam bir flora, ismini oradan aldı, Nefes bölge olarak tam insanların nefes alacağı bir bölgede, nefes alsın dedik çocuklarınız ve sizler...*

6. İstanbul'da projelerinin tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

OS: Yani çok başarılı buluyorum, çok da beğeniyorum. Gezdim gerçekten de insanlar çalışmış, çok konut var ve o yükü kaldırıyor, yani orada harcanan binanın satış değerini kaldırıyor insanlar, ama Kayseri'de bunu başaramazsınız bunu kolay kolay, çünkü pahalı diyor, biz bunun hepsini yapmaya çalışıyoruz, oradakiler kadar değilse de işte sizin projeler pahalı diyor, burada şimdi onları uygulayacaksanız çok daha pahalı olmak zorunda, bunu da satışı sıkıntıya giriyor, alım gücü yetersiz olduğu için, aslında cesaret edip yapmak lazım, biz bu site mantığının çok daha iyi olması için çok çabaladık, pahalı deniyor ya, olsun diyoruz, onun da satışı yavaş olur ama puanımız olur, en azından Arven güzel işler yapıyor derler, önceleri satışlarda çok zorluk çektik ama insanlar o sitelerde yaşayınca anladı ve şimdilerde tercih edilen bir duruma geldi inşallah

7. Sizce Kayseri'de tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri var mı?

8. Evet ise hangileri ve nasıl bir benzerlik kurmuşlar?

9. Hayır ise sizce neden?

OS: Bizim yaptığımız bu projelerde, bazılarında tek parsel olarak yaptıklarımızda, site mantığında, İstanbul mantığında olsun dediklerimiz var ama onlardan küçük siteler ,

Oradaki avantaj şu bence, parsel büyüklükleri çok önemli Kayseri'deki parseller çok küçük, küçük parseller haline geldiği için insanlar büyük bir site yapamıyor, büyük parseller sonradan açılan daha uzak yerlerde, mesela İldem de, daha da büyük olmalıydı, 1000 konut aynı parselin içine sığdırılmalıydı, 1000 konutun güvenliği de ona göre daha ucuz olurdu ve daha güzel peyzajı olurdu ve insanlar daha iyi yerlerde otururdu, daha büyük parseller olmadığı için siteler olmuyor, tek tek bina yapıyor, bahçesini çeviriyor güvenlik diyor, o da site olmuyor, en önemlisi büyük adalar ve büyük parseller gerekiyor imara açılan yerlerde bunların olması lazım

SS: Kayseri'deki kentsel dönüşüm süreci buna imkan veriyor mu?

OS: Veriyor aslında belediyelere burada çok iş düşüyor, kentsel dönüşüm alanı olarak ilan edilen yerlerde zaten en az 15000 m2 olmak zorunda ilan edilebilmesi için, o büyük alanları yaparlarsa ki başladı şimdi yavaş yavaş, işte kendileri müteahhitlik yapmayacaklar da hazırlayacaklar yavaş yavaş, yapımcı firmalar da girip alıp yapacak, o şekilde yavaş yavaş oluşuyor

SS: Yani Kayserinin bir sonraki aşaması da daha büyük konut sitelerine mi dönüşecek?

OS: Dönüşür mü bilmiyorum, bazen belediyelerin de çok yanlış yaptıkları da var, işte bir yeri buluyorlar hemen kütle parsellere, dün yine oldu böyle bir şey, ben aynı zamanda imar komisyonundayım, az çok da anlıyorum, orada yine böyle bir yeri yıkıyorlar, belediyeye geçmiş bir parsel, 6 tane parsel koymuş, bunu onaylayın diyor, ben onaylamam, böyle bir planlama olur mu dedim ya, bu şekilde olmaz, burada ne yapacaksın, sadece satmaya bakıyor, burada oturacak insanı düşünün, güneşi yok, manzarası yok, böyle her tarafı kapalı, ucuza alır, ucuza alır diye insanları niye burada oturtuyorsunuz, insanlara yazık ediyorlar, çok yanlış planlamalar var Kayseri'de, buna dur diyecek kimse çıkmıyor işte , her zaman bizim gibi deli çıkmıyor isterseniz verin ben planlayım, ben mimarım planlama bilmem ama bina nasıl oturuyor bilirim, orda devlet memurluğu yapmayın, sahaya çıkın, kaçak inşaat dolu her yan,

10. Sizce Kayseri’de üretilen kapalı konut sitelerinde nasıl benzerlikler kurulabilir?

OS: Ekonomik olarak İstanbul’dakiler yapılamasa da onun daha küçüğü yapılabilir, neden olmasın,

SS: Kayseri’de nasıl benzerlikler kurulur

OS: İstanbul’da Sinpaş Bosphorus’u yapıbiliyor, Kayseri’de de Kayseri’yi andıran değil de dünyadan bi yerleri yapmak lazım, ona göre isim koyup, ona göre yapmak lazım, daha önce hiç düşünmedim, mesela siz ne önerirsiniz ne yapalım, belli ki ilk biz yapacağız

SS: Ben yapılmasa da olur gibi düşünüyorum, benzerliklerin olumlu tarafından bakmıyor ve taklit gibi düşünüyorum akademik bakış açısı ile ben bu tarz yerleşmeleri eleştiren bakıyorum, boğaz köprüsü yerinde güzel, ayrıca başka bir yere taşınması iyi değil, ama tabi piyasanın ve tüketicinin nabzını da ölçmek gerek,

OS: Ben de aynı düşüncedeyim, Kayseri’de insanlarımız bu durumu biraz yadırgar, bir arkadaşımız bağının bir köşesine Pamukkale travertenini, öbür tarafta Göreme’deki peri bacalarını yapmış, bir köşesini Efes’e benzetmiş, hanıma diyorumki diyor hanım akşam kahvemizi peri bacalarında içelim, o gün o köşeye oturuyor.. Biz de böyle bir şey yapmaya kalkışsak öyle bir köşe yaparız herhalde. Tamamını değil de



ALBAYRAK İNŞAAT/ TUNCAY ALBAYRAK

İnşaat Mühendisi, 1992 ODTÜ Mezunu, Albayrak İnşaat ortaklarından, The Kayseri Forum Residence uygulayıcı firma

1. Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmeleri ne zaman ortaya çıktı?

T.A: Benim gözlemim şu, Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmeleri galiba 2010-2012 yıllarda Gülkent denilen bölge, Mimar Sinan kasabasındaki tepecikler, burada yaklaşık 3 milyon m2 hazine arazisi belediyenin mülkiyetine geçirildi, bir kısmında Abdullah Gül Üniversitesi'nin kampüs projesi var, bunu da 80.000 m2 lik arazi olarak ihaleye açtılar, o zamanki bakış açısı İstanbul'daki Bahçeşehir'deki yerleşke hayatının villa, sosyal mekanlar, göletler yeşil alanlar, alışveriş imkanı olan donatılar, bunları kapsayan, emsali 1 olan yani arsa 60.000m2 ise inşaat yoğunluğu da 60.000 m2 olacak ondan sonra büyük yeşil alanlar üretecekti, böyle bir yeşil alan üretecekti, bu hayalle yola çıktılar, ama bu hayali gerçekleşmedi, ilk proje Gülkent'ti,

2. Kayseri'de konut üretim süreci nasıl bir değişim yaşamaktadır?

TA: Kayseri TÜİK verilerine bakıldığında yılda 30.000 göç alan bir şehir, ortalama benim bildiğim kadarıyla, bir aileyi 4-5 kişi kabul edersek 6-7000 arasında yeni aile Kayseri'ye göç ediyor, bu memlekette her sene bu miktarda konut ihtiyacı oluşuyor demektir. Ama gelen insanların portföyüne baktığımızda genelde çalışma amaçlı geliyorlar, yani sermaye gelmiyor Kayseri'ye, iş veren gelmiyor, sadece çalışma amaçlı alt-orta gelirli işçiler geliyor. Gelen insanların portföyüne baktığımız zaman da genelde doğudan geliyorlar, batıdan gelen de yok, bu gelen insanlar İldem gibi, beyaz şehir gibi, mimsin gibi toplu konut bölgelerine yöneliyorlar, şehrin ekonomik gelir seviyesi neredeyse öncelikle oraya yerleşiyorlar. O yüzden o bölgede toplu konutların etrafında özel inşaat firmaları 2+1 ve 3+1 konut üretiyorlar tek blok şeklinde. Şehirde 3+1'lerde yaşayan insanlarda çocuk sayısı arttıkça 4+1 e yönelmeye çalışıyor

Bir bakıyorum sektöre ihtiyacı tespit etmeden yerel yönetimin veya devletteki bu işten sorumlu istatistikten sorumlu birilerinin yönlendirmelerini göz ardı ederek rant oluşturacağını düşünerek, yanlış düşünerek, yanlış projelere imza atıyorlar, ihtiyaç olmadığı halde 4+1 üretiyorlar, çünkü gelen göçler 2+1 ve 3+1 ihtiyaçlarını karşılayacak bütçeyle geliyorlar Kayseri'ye, mevcut 4+1'leri şehirde yerleşik insanlar almaya çalışıyor, mesela benim gözlemim şu anda sektörde 1500-2000 civarında 4+1 var satışta, ortalama değeri 700 bin TL bu da yaklaşık 1 katrilyon yapar, Kayseri'de 1 katrilyonluk bütçe 4+1 için üretilmiş ama şehrin tüketimine baktığımız zaman mevcut stoğu 10 senede bile eritemeyeceği kanaati oluşuyor bende. Şimdi yatırımcıların paralarını 1 katrilyonunun altına düşmesine neden olan faktörler;

1. Yöneticilerimizin bizi yönlendirmemesi

2. Sektörde çalışan insanların istatistikten anlamaması
3. Sektördeki yatırımcıların müteahhitliği bir meslek gibi değil de yatırım aracı gibi görmesi
4. Ehil olmayan insanların elinde bunca para yatırıma dönemiyor, toprağa gömülüyor, şu anda eldeki stoklar eritilemiyor, hepsi bankalara borçlular, banka kredileri ödeyemiyorlar, işte görüyoruz konkardotolar ard arda geliyor, her ay en az iki firmamız konkardoto çekiyor.

SS: Parsel bazında üretimden ada ölçeğinde üretim ya da az katlı üretimden çok katlı üretime geçiş nasıl yaşandı acaba? Dönüşüm projeleri ile birlikte olan bir süreç mi,

TA: Ben eski Kayseri'yi özlüyorum, bulvarlarını da özlüyorum, blok nizamını özlüyorum, cadde genişliği kadar verilen 8 katı özlüyorum, 8 katın arkasındaki mahalle içindeki 4 katlıları özlüyorum, bu süreci böyle büyük şehir imar yönetmeliğine bilmem ne geçici maddeler ekleyerek böyle değişik yükseklikte konutlar üretilmesini samimi bulmuyorum, ranta bağlıyorum, bizim memleketimizde altyapı problemi de yoktu, bu yüksek bloklar sayesinde artık kanalizasyonlarımız, yollarımız, elektrik ve su şebekelerimiz de taşımaz hale geldi. Bunun da sebebi belediyenin yönetmeliklerindeki bazı geçici maddelerle yanlış yapılaşmaya engel olamaması. Ben şehre zarar verdiklerini düşünüyorum. Ben talaştan, yamaçlardan, Hisarcık'tan şehri seyrederken çok mutluydum bundan 7 sene önce şimdi yeşil talaşın içine girmek istemiyorum, Talasın tepelerinden şehre bakmak istemiyorum, bu yapılaşma yok doğru değil, tamamen rant kokuyor.

3. Tüketim kültürünün Kayseri konut piyasasındaki yansımaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

TA: Ankara İstanbul gibi şehirlerdeki kapalı konut sitelerini şehre getiremedik, ama insanımız buna layık ve bu yaşam biçimine de uyum sağlayabilir gibi geliyor, bu tüketimi yapar gibi geliyor ama mevcut sistemde aralarda yaşanan problemler yüzünden belediyenin de buna çözüm üretmemesinden kaynaklı olarak kapalı konut sitelerini Kayseri'ye taşıyamadığımız için doğru bir konut kültürü bu memlekette oluştuğuna inanmıyorum. Biraz önce dediğim gibi herkese bir oda, 4+1 stokta üretilen atıl vaziyette bekleyen konutlar var, Çay bağları denen bölgede villa yaşantıları var, villa yaşantısına halkımızın site şeklindeki villa yaşantısına uyum sağlayamadığını düşünüyorum, bunu da adli makamlardan öğreniyorum ki toplu sitelerdeki komşuluk ilişkilerinin yanlış yürüdüğünü, bir çoğu ile mahkemelik hale geldiğini, muhafazakar bir şehrin daha sosyal bahçelerle bir yaşam site kültüründe bir yaşam biçimine ayak uyduramadığını düşünüyorum, bir villanız var, yeşil alanlarınız var, komşu mutfağı ile senin mutfağın arasındaki yeşil alanda komşuluk yapamıyorsun işte araya duvar çekmen gerekiyor. Mahremiyet problemi yaşıyorlar, bazıları bu mahremiyet meselesini abartıp takıntı haline getirmiş durumdalar.

SS: Bu enteresan bir tespit tabii, buradaki kapalı konut yerleşmelerinin birçoğunun neden açık yüzme havuzu olmayışı da bu muhafazakarlıkla açıklanabilir mi

TA: Evet buradaki bir çok site buna teşebbüs etti ama neticelendiremediler, çünkü bırakın havuzu insanlar bahçe kullanımında bile muhafazakarlığı abarttığı için site villa, bahçeli ev mantığında yaşayamadılar.

4. Projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında kente dair neleri dikkate alıyorsunuz?

(sosyo-kültürel, tarihi, fiziksel vb)

Burada genel konuşmam gerekirse projelerin tasarım fikrinde en önemli etken sosyo-kültürel veriler, yani en mahrem sosyal donatıyı nasıl oluşturabilirim, insanları barışık şekilse kavga-dedikodu yapmadan barışık bir şekilde nasıl yaşatabilirim, sadece bunu planlıyoruz, balkonların birbirini görmemesi gerekiyor, sosyal donatılarda giriş ve çıkışlarda bayan ve erkeklerin birbirini görmemesi gerekiyor, işte bayan hamamlarını bloğun birine yapıyorsan erkek hamamlarını diğer bloğa yapıyorsun, birbirlerini görmemesi gerekiyor, tamamen tecrit etmek gerekiyor, dedikoduya fırsat vermemek gerekiyor, sosyo kültürel denilen şey aslında bayanların ve erkeklerin mahremiyeti ile ilişkilendirerek yapılıyor, tarihi hiçbir yapı olduğuna ben inanmıyorum, bu memleketteki imar kanunları ile yapılan konut projelerinden hiçbir tarihi doku olduğuna inanmıyorum, fiziksel yapılarda da belediyenin imar yönetmeliğindeki h: 45—50 m geçemez kültürü ile fiziksel Ankara-İstanbul'daki gibi değişik projelerin çıkmasına mani olduğuna inanıyorum. Mevcut yönetmelikteki 50 m yi geçen cephe bina yapamazsın, 14 katı geçen bina yapamazsın gibi bakış açıları ile belediyenin şehrin fiziki dokusuna, ya da silüetlerine ya da dağlarına eteklerine ya da tarihi dokuyu okşayacak yapılar üretmesine fırsat vermediğine inanıyorum mevcut yönetmeliklerle. Çok basit bir proje yaptım, 80 metre cephesi var, kayseri Loft diye,

Anıtlar yüksek kurulundan sonra belediye ruhsatlandırabildi yani.

5. Kapalı konut sitesi projelerinizde tasarım konseptini neye göre belirliyorsunuz?

TA: Büyükşehir belediyesi bu araziyi Hollanda firmasına sattığında İspanyol mimarlar tarafından yapılan 1 bodrum , zemin kat ve 23 katlı proje vardı, ondan sonra bu proje satışa sunulmuş, sonra ön talepler alınmış ve ruhsatlanma aşamasına gönderilmiş sonra belediye yüksekliği geçtiği için 2 katı silmiş sonra ya da firması 2 şer kattan kaybettiği dairelerden zarar etmemek için başka bir yol denemiş, Ankara Korucuoğlu firması projeye müdahale etmiş, biz ruhsat aşamasında projeye dahil değildik, biz dahil olduğumuzda bu ne dedik, iki tane Maliye binası çizmişsiniz buraya diye eleştirdik, müdahale etme şansını yakalayamadık, bize dendi ki bu projeye göre kazık sistemini bitirmişlerdi, biz projeye müdahale edemedik, bu şehrin, bu tabiatın doğasına uygun bir proje-Lifos yapmayı hayal etmiştik biz oraya, 1+1 den 6+1 e kadar karma konsept üretmeyi hayal etmiştik, ama iş işten geçmişti, projeyi olduğu gibi kabul ederek 1 sene sonra dahil olduk, projenin revize edilmiş halinde otopark alanının 2 katına çıktığını tespit ettik. Çünkü Kayseri'de böyle bir yerleşmede oturan insanların minimum 2, ortalama 3 araçları var, İspanyol mimarların çizdiği projede yüzme havuzunun etrafında havuz manzaralı sauna-Spa alanları olduğunu ve bunların bayan ve erkek ortak kullanımlı olduğunu gördük, bunlar otel bakış açısı ile yapılmış, bunun da bu şehrin sosyo-kültürel yapısına uymadığını, ikinci projede a blokta erkeklere , B blok ta bayanlara ayrı ayrı sauna-Spa alanları yapıldığını gördük, ve bunlar eksi kotta bir tünelle bağlanıyordu, bu da doru bir müdahale idi, Kayserinin yaşam biçimine uygundu, gelelim zemin kattaki sosyal donatıya, önce çocukları 0-6 ve 7-12 yaş grubu olarak ikiye ayırdık, B bloğu yine Kayserinin yaşam biçimine uygun biçimde bayanlara yakın bölümü 0-6 yaşa, A blok zemin katta ise babalara yakın 7-15 yaş çocuklar için düşündük. 0-6 yaş grubu çocuk kreşini annelerin spor-pilates vb alanlarına yaklaştırdık,

Babaların sohbet alanlarına da çocukların etüt alanlarını, müzik odalarını, dersliklerini koyduk, mesela böyle bir kültür var Kayseri’de özel ders verdiriyorlar çocuklarına, biz yabancıları evlere taşımıyoruz dedik, bu da mahremiyet gerektiren bir kayseri kültürü, özel ders vermeye gelen hocalar(matematik, keman, resim) etüt odalarında ders veriyor, yine erkeklerin ihtiyaçları için A blokta oyun alanları, sohbet alanları, bahçede sigara alanları oluşturduk. Catering cafe break alanları oluşturduk. Kayserinin ihtiyacı olan burada gözlemliyorum şu an o binada yaşıyorum, en çok kullanılan alan mescit, iyi ki 300 m2 bir mescit yapmışız, sabah akşam ve yatsı namazlarının cemaatle kılındığını gözlemledim, bu kadarını da beklemiyordum,

Camii kullanmayıp orayı tercih ediyorlar yani, 50 kişilik kalabalığı var, binanın çok rahatsız edici bir kalabalığı var 168 dairede ortalama 800 kişinin yaşam paylaştığı bir yer bu 800 kişinin ortalama %8 i sürekli cemaat olarak namaz kılma ihtiyacı hissediyor.

SS: O zaman hiç dışarı çıkma ihtiyacı duymuyorlar mı, tüm ihtiyaçlar oradaki döngüde sağlanabiliyor mu

TA: tabi , ondan sonra süreç içinde ne gibi ihtiyaçlarımız var dedik, aslında projemizde AVM ile bir tünel bağlantımız var(FORUM AVM) ama AVM ile bu konuda uzlaşamadığımız için , biz bu kapının açılmasını istemedik, binamızın güvenliğine zarar verir diye, araçlar için Kayseri’de ilk defa insanların en çok değer verdiği arabalarının ücretsiz olarak anahtar teslimi araba yıkama hizmeti veriyoruz, bu çok memnun etti insanları, bayanları en çok yoran şey ütü diye düşündük, B blokta bayanların alanında bir ütü odası oluşturduk ve dairelere ütü hizmeti veriliyor bedelsiz, bayanlara kişisel bakım ve kuaför alanı oluşturduk, spor alanlarımız çok kıymetli bir çok otelde yok, zumba, pilates, step hocaları ile bu hizmeti veriyoruz, bu ihtiyaçlar süreç içinde tespit edildi, ama zaten bunların mekanları hazırды, biz sadece personel tedarik ettik, bunlar proje aşamasında hep düşünmüştü, mutlular burada yaşayan insanlar, bizim sunduğumuz hizmeti sunan bir site yok Kayseri’de, yine mahremiyeti göz önüne alarak bayan ve erkeklere ayrı panoramik Kayseri manzarası olan iki adet roof kafemiz var çatı katında, hamamlarımızda müzik sistemine kadar her şey vardır, burada gelin hamamı kültürü var, garson hizmeti ile gelin hamamı ritüeli gerçekleştirilebiliyor, çok eğlenceli geçiyormuş.

Bunun haricinde çocukların ihtiyacı olan doğum günü mezuniyet vb ihtiyaçları için ses sistemi-ışık sistemi- kareoke vb disko var, babalar çocukları le play station oynasın diye play station odaları var, bu projede her yaş grubunun hizmetine sunulabilecek her alanımız var, hatta mescidin içinde cenaze merasim alanı-taziye kabul alanı bile var, güvenlik çok önemliydi, bina 3 yıldır faaliyette, tek nizamiye o yüzden çok önemliydi, son 3 yıldaki istatistiklere baktığımızda bizim sitemizde hiçbir asayiş sorunu yaşanmadığı belirlendi, kentin en merkezi ve heterojen mahallesinde olmamıza rağmen, bunun da en önemli nedeni güvenlik sistemi doğru bir şekilde çalıştığı anlaşılmakta, tüm sosyal alanlarımız yönetim tarafından incelenebiliyor, enerji tüketimini kontrol edilebiliyor, 3500 m2 sosyal tesislerimiz var, bayağı da bir şey yapmışız aslında.

Her 10 sene de bir Kayseri’de belli bir grup toplu bir hareket yapıyor, ama belli bir kültür yapısı 80’li senelerde Erciyes evler hareketi vardı, mesela Gül kent bir grup hareketidir. Bu şehirde 50 senedir var olan ve komşuları le birlikte hareket eden bazı gruplar var, park apartmanları 100 kişilik bir grup hareketidir, Forum Residence 168 kişilik bir grup

hareketidir. Lifos 50 kişilik bir grup hareketidir, Alpaslan'daki yerleşmeler böyle bir grup hareketidir, yani kooperatifleşerek oluştu o bölgeler, bunu neden yaptıklarına baktığımda birinci cevap şu oluyor; bu insanlar 10 veya 20 yıllık planlama yaparak bu hareketi yapıyorlar, eskiden çok basit cümleler aslında, diyor ki Hacıbaba, benim çocuğumun kimin çocuğu ile arkadaşlık yapacağı benim için önemlidir, bu bir soyadı olabilir, iş sektörü olabilir, arkadaşlık –komşuluk ilişkisi olabilir, insanlardaki bakış açısı şu Forum Residencedaki harekete baktığımız zaman 30 sene sonrası planlanıyor ve torununun arkadaş çevresini seçmeye başlıyorlar, yani beni torumun hangi sosyo-ekonomik ortamda büyüyecek...Herkes kim güçlüyse orada yaşamak istiyor, bilmem ne holdingin sahibi, ya da siyasi birinin komşusu olmak istiyorlar, benim soyum hangi soylarla sosyal ilişkiye girecek sorusu önemli...

6. İstanbul'da projelerinin tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bunların tamamen ticari kaygılarla yapılmış projeler olduğuna inanıyorum, bu tarz yatırımların, sosyal alanların yerel idareler belediyeler tarafından doğru projelendirilmesi gerektiğine inanıyorum. Yap-sat konut sektöründeki bir inşaat firmasının yapacağı işin kısıtlı, eksik sadece satış odaklı olduğunu düşünüyorum. Ama bu tarz hayallerin belediyelerin sosyal alanlarla, parklarla yeşil alanlarla üretmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani su olmalı yaşamımızda su hayattır ama bu suyu bu göletleri yapması gereken yerel yönetimlerdir, müteahhitler buna karışamazlar, bu tamamen ticari kaygılarla yapılmış küçük şeylerdir bunlar, kamusal alanda üretilmeli ve bir amaca hizmet etmeli, topluluğa hizmet etmeli,

Bu bilinçsizce yapılan bir şey herhalde, 5-6 sene önce Kayseri'de reklamlarda göl evleri diye bir şey duydum, ben Kayseri'de göl aradım acaba nereye yapıyorlar diye, aklıma ilk gelen şeker göleti idi. Acaba onun yanına mı yapıldı dedim, meğer bahçedeki basit bir süs havuzuymuş göl dedikleri bunlar tamamen ticari kaygılar, yanlış uygulamalar.

7. Sizce Kayseri'de tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri var mı?

8. Evet ise hangileri ve nasıl bir benzerlik kurmuşlar?

9. Hayır ise sizce neden?

Kayseri'de böyle bir site yapılmasına imkan verecek ekonomik güç yok, alım gücü yok ve buna müsaade edecek yönetmelik yok. Otopark yapıp yalıtımını yapmayan ticari düşünen birçok insan var burada, ne Anadolu halkının ekonomik gücü projeleri ödemeye yetiyor ne de idari yönetimler buna imkan veriyor.

Bana boğazın kenarında çakma boğazı seyrederek oturmak komik geliyor. Bunu da düşünmek lazım. Burada cumhuriyet iş hanı var, orada birçok tekniker arkadaş çalışıyor, orası proje fırını gibi, 14 katlı proje bir günde çıkar orada çok komik paralara 1 günde proje çıkar, bu tip insanlar yüzünden birçok mimar ya da mühendisin yaptığı projeleri sanat eseri gibi göremiyoruz

10. Sizce Kayseri'de üretilen kapalı konut sitelerinde nasıl benzerlikler kurulabilir?

Yok, şundaki ekonomik ortam buna müsaade etmiyor, bu tip projeleri hayal bile edemiyoruz şuanda inşallah ekonomimiz güzel olursa, bizi doğru insanlar, doğru zamanda doğru şekilde yönetirlerse önümüze de doğru yönetmelikleri koyarlarsa bu yönetmelikleri hazırlayanların da onay makamları doğru danışmanlarla çalışır,

akademik insanlardan görüş alırlarsa, mesela benim Forum Residence ta statik danışmanımız atılım üniversitesiydi, misal veriyorum burada Sahabiye kentsel dönüşüm projesi diye bir proje yapılıyor proje başladığında müteahhit firmaya ve belediyeye hayırlı olsun dedim danışmanınız kim dedim, hangi üniversiteyle çalışıyorsunuz diye sordum , nasıl dedi, işte projeyi çizdirdik, peki bu projenin doğru olup olmadığına kim karar verdi dedim, işte belediye makamları onayladı, belediye makamları bu kadar ehil mühendis ya da mimarlar çalıştırıyor mu dedim, 130.000 m2 kapalı alan projesini onaylayacak kadar zeki insanı nereden bulmuş dedim, tamamen özel sektöre danışmanlık verebilecek akademisyen danışmanlarla yürütülebilecek bir proje ama her akademisyen de özel sektöre danışmanlık veremez.





OFİS MPU / İSMAİL RUHLUKÜRKÇÜ

Mimar, 1995 YTÜ MİMARLIK BÖLÜMÜ MEZUNU, OFİS MPU Kurucu Ortaklarından, 2012-2013 Mimarlar Odası Başkanlığı Yaptı. 7 İklim 7 Bölge Yarışmasında 1. Mansiyon Ödülü Almıştır. ERÜ’de mimari tasarım derslerine gelmektedir.

1. Kayseri’de ilk kapalı konut yerleşmeleri ne zaman ortaya çıktı?

Tabii Kayseri’de ilk kapalı konut yerleşmelerinin ortaya çıkmasından öncesini bir incelemek gerekiyor. Norm olan bir şeyler var ki Kayseri’deki ilk yerleşim bölgeleri Kayseri’de çifte önü, Kiçi kapı, Düvenönü, sonradan Cumhuriyetin modern orta dönemini ele aldığımızda da Sahabiye, Aydınlikevler ve Esenyurt gibi bir dağılım gözleniyor. Cumhuriyet döneminin modern orta dönemini ele aldığımız sürece denk geliyor bu süreç aslında bir nevi kurulu Kayseri ev nizamının bir çeşit sokak mahalle kültüründen modern dünya modernizim yansımaları ile şekillenen mahallelere dönüşüyor. Aslında Cumhuriyet tarihi modern orta dönem dediğimiz yıllarda gelişen bu Sahabiye Aydınlık evler ve Esenyurt bölgeleri incelendiği taktirde sokak mahalle kültürünün apartman bazlı bir mahalle kültüre yansması olarak değerlendiriyorum ben. Bunun çeşitli yansımaları var ama Modernizmin yoğun etkileri altında apartman Fransızcadan gelen bir kelime ile Modernizmin belirli bir negatifi diyebileceğim yansımaları ile şekillenmiş sokak mahalle kültüründen Apartmanvari gerçekten mantık çerçevesine oturtulan ama mahremiyeti koruma düzeninin Kayseri kültüründe devam ettiği mahallelere evriliyor. Daha sonra da Kayserinin yakın illerinden aldığı göçlerle nüfusunun giderek artması şeklinde benim modern mahalle dediğimiz ama çağdaş anlamda kullanmadım artık bir mahalle kültürünün yaşanmadığı bir apartman yığını haline dönüşmüş bir sisteme evriliyor. Günümüzde de galiba bunun etkilerini görüyoruz. Aslında ben Kayserinin mahalle kültürünü 3 e ayırıyorum. Şöyle düşük katlı yapılar diye değil, bahçe duvarından avluya geçiş ve mekanın üretilmesi şeklinde oluşan, bahçe duvarından içeriye geçildikten sonra aile mahremiyetinin korunduğu bir iç avlu ve dağılımlar olarak karşılanıyor. Avlunun karşısında bir sofa ve sofadan dağılımlar olarak şekilleniyor. Bu dağılımlar sokakta kapısından çıkan insanların birbiri ile ilişki kurması şeklinde oluyor, bu merhaba düzeyinde de olabilir, genel yardımlaşma düzeyinde de olabilir. İkinci aşamada kurulan mahalleler (50-60lar) küçük bahçe kapısından çıktığı andaki komşuluk ilişkilerinin bittiği ama koparmak istemedikleri apartman sistemindeki mahalle düzenine geçiyor. Sahabiye’ye Aydınlikevlere baktığımızda lineer sokaklar, birbirini kesen ızgara sistemindeki ama mahalle kültürünün de hala devam ettiği bir sisteme evrilirken sonradan post-modernizmin de diğer etkiler ve kapitalist dönemin hızla yaygınlaşması ile beraber ben ona süper modernite diyorum bu dönemle beraber artık yozlaşmış, adı mahalle olan ama kendisinin mahalle kültüründen yoksun olduğu bir döneme geçildi.

Kapalı konut yerleşmeleri bu dönemde çıkıyor ve hala devam ediyor. Aslında bizim her zaman öznel olarak addettiğimiz nostalji kültürünün yaygınlaşması, bu kültürün insanlarda eskiye olan özlem duygusunu tetiklemesi ile beraber eskiye dönük bir mahalle özlemi oluyor. Bunu gidermek için kapitalizmin yoğun baskısı altında bahçe duvarlar ile çevrili apartman silsilesinin bir nevi daha fazla komşuluk tecrübelerini bir arada irdelemek adına kurulan bir sistem kısaca, Kayseri'deki sistem. İstanbul'da sistem tamamen güvenlik duygusuna yönelik, bir nostalji duygusu ile gelişmiş değil İstanbul ile kayserinin sizin bahsettiğiniz konut üretim süreci çok farklı şekillerde yansıyor, yani birisinde nostalji hakimken diğerinde tamamen güvenlik.

Bu kapalı konut kavramını ben İstanbul'da güvenlik vurgusu üzerine ve ihtiyaçların aynı anda ve kısa sürede karşılayabilmek için karma üretildiği sistemler var , ama Kayseri'de İstanbul gibi güvenlik sorunları herkesin birbirini tanıyabilme gibi küçük bir şehir olduğu için, daha çok taşra bir kent olduğu için nostaljiye yönelik geliştiği yönündeki fikriyatım benim bu yönde.

2. Kayseri'de konut üretim süreci nasıl bir değişim yaşamaktadır?

İR: Kayseri'de kapalı konut üretimi çok zor çünkü Kayseri'de şehir planlaması tekil bazlı parseller yönünde ilerlemiş, ama İstanbul'da ada ölçeğinde parseller bulmak ve geliştirmek çok daha kolay ve şehir planlaması buna elveriyor. Ama Kayseri'de gerçekten bunu ben mantık ve felsefi olarak da çok düşünüyorum tekil parsellerimiz var, ada bazlı parsellerimiz var. Ve bu kapalı konut üretimini aslında Kayserinin belli başlı bölgelerinde sağlanabiliyor. Bunların birincisi Aydınlar bölgesi, MimSini geçince sağ taraf bir de TOKİ bölgesine yakın Mimsinin sol tarafı, şehir merkezinde kapalı konut yapmaya izin verecek ada bazlı parseller bulma ihtimalimiz yok Kayseri'de.

SS: Kent merkezinde dönüşüm ölçeğindeki projelerde mi karşılaşıyoruz kapalı konut yerleşmeleri ile?

İR: Kentsel dönüşüm ile yapılan yapılarda dahi tekil bazlı parseller şeklinde ilerliyor üretim, bu bir alışkanlık herhalde. Buna da ben sosyolojik olarak irdeliyorum ve felsefi olarak bir altyapısının olmadığını düşünüyorum. Her ne hikmetse kentsel dönüşüm olduğu halde Kayseri'deki dönüşüm tekil bazlı parsel niteliğinde alışkanlık şeklinde ilerliyor. Aynı zamanda İstanbul ve Kayseri arasında da konut planlama ve üretim teknikleri açısından hiçbir farklılık da göremiyoruz. Bu da irdelememiz gereken bir konu, çünkü bu kadar modern öncesi, modern, modern sonrası, kapitalist, süper-modern dediğim bir dönemde yaşarken bu süreçler içerisinde kapalı konut ya da tekil parsel olsun ya da çoklu üretim olsun konut tipolojisinin hiçbir farklılık arz etmediği gözlemlenmekte. Bu da ayrıca irdelenmesi gereken bir konu diye düşünüyorum.

3. Tüketim kültürünün Kayseri konut piyasasındaki yansımaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

İR: Kayseri bildiğimiz üzere hizmet sektöründe gerekli gelişmeyi sağlayamadığı için aslında bu sektördeki harcama miktarlarının da kısıtlı olduğu gözüküyor. Kayseri'de bir deyim vardır belki sizler de duymuşsunuzdur “ 5 yılda ya da 10 yılda bir ev değiştirmek lazım” diye, halbuki bu kültür yavaş yavaş değişecektir ama Kayserinin sanayi ve ticaret kenti olması ve buradan da belirli miktarlarda ticaret ve sanayi olarak para kazanan insanların paralarını harcayabileceği nokta ancak kendi evlerinin tekrarı ve yenilenmesi ile gelişen bir süreç, bu süreç Kayseriyi de tetikliyor ve konut üretim mekanizmalarını

farklı yönde şekillendiriyor. Genelde eski evini satıyor ya da çocuğuna bırakıyor yeni evine kendisi geçiyor, böyle bir sirkülasyon var Kayseri’de, konut üretimini tetikleyen unsurlardan bir tanesi bu, bir de tabii yakın illerden aldığı göç sonucu sosyal konut ihtiyacının giderilmesi yönündeki konut üretim şekilleri, bu bazda kapalı konut üretim şekillerine baktığımızda aslında ekonomik olarak irdelendiğinde de A ve A+ dediğimiz o seviyedeki insanların hem birazcık güvenlik hem de nostalji isteklerini gidermesi açısından kapalı konuta yöneldiğini, sosyal konut ihtiyaçlarının dahi Kayseri’de kapalı konut olarak giderilmediğini, bu alışkanlığın devam ettiğini de söylemek gerekir.

SS: Bahsettiğiniz A ve A+ gruplar nostaljik mahalle isteğini de kendi gelir grubundaki insanlarla mı karşılamak istiyor, çünkü mahalle her gelir grubundan insanın yaşadığı daha heterojen bir varlık içerir ya? Bu kapalı konut yerleşmeleri bu homojenliği sağlayarak bir prestije de mi dönüşüyor acaba.

İR: Kayseri için bu böyle ama İstanbul için aynısını söyleyemem, Kayseri’deki insanlar hem güvenliği sağlayabilme gayreti hem de bu nostaljiyi gizliden ama belki diyorum bilinçaltında kendi ekonomik seviyelerindeki insanlarla komşuluk ederek mahalle yaşamı istiyor olabilir.

SS: Komşusunu seçerek bir yaşam mı?

İR: evet böyle bir şans var ama suizan diyelim, güzel bir zan, böyledir demiyorum, böyle olduğunu düşünüyorum.

4. Projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında kente dair neleri dikkate alıyorsunuz?

(sosyo-kültürel, tarihi, fiziksel vb)

İR: Yani tabii Kayseri’de tetikleyici bir unsur var birincisi Kale, bu iç kale, ondan sonra dış kale, dış kale duvarları ve çıktıktan sonra da referans alınabilecek unsurlar var, neler bunlar oluşmuş sokak ve caddeler, ama Kayseri’de merkezden çember çizerek söyleyebilirsek uzaklaştıkça referans alabileceğimiz konut tasarımını ön plana çıkarabileceğimiz ve onu ikonografya olarak inceleyebileceğimiz her hangi bir unsurun olmadığını görüyoruz.

SS: Uzaklaştıkça kentsel bağlamdan kopuyor çünkü?

İR: Bizim akademik dilde analiz dediğimiz analizleri üretmiyoruz, eğitim yok, alabildiğince boşluk, düz, güneş düzenleme açısından Kayseri imar planları olarak çekme mesafeleri vs bunlara yeterli olduğu için buradan kaçacağımız bir şey yok ve alabileceğimiz bütün veriler doğa ile alakalı, ve bu yüzden yönelimler ve mekanların güneş düzenleme açısından bakış açısı bakımından pek bir done ve ikon olmuyor. O yüzden şehir içi tasarımlarda da tabii çok yoğun ilişkiler oluyor. Birincisi ne oluyor Erciyes dağı gibi manzara olarak tetikleyici bir unsurumuz var, şehir merkezinden bakış açısının güneşe gelmesi yani Erciyesin güneyde kalması, hem manzara, hem mekan fonksiyon ilişkisi açısından ilişkileri sağlayarak bir tasarlama içerisine gitmeye çalışıyoruz.

SS: Peki tarihi referanslar, mesela burası bir Selçuklu kenti, böyle bir referansa ihtiyaç duyuyor musunuz Projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında?

İR: Ben buna olumlu ya da olumsuz bakmıyorum. Mimari bakış açısı olarak değerlendireni de değerlendirmeyeni de eleştirmem. Çünkü referans alabileceğimiz o kadar az öge varken Kayseri kalesini, Kayseri’deki belli başlı camii kebir in dolu boş

oranlarının, yönelme biçimlerinin bir ikon olarak kapalı konut üretiminde değerlendirilmesinde bir sakınca görmüyorum.

SS: Bu sosyal ve kültürel olarak mı, biçim olarak mı, biçim dili olarak mı?

İR: Bunu bir heykel figürü olarak oraya koyup etrafına yerleşmek gibi demiyorum ben bunu ama şunu diyorum ; pencere boşlukları, x ve y kütle oranları, taşın döşeme biçimi, şekli,

SS: Yapma biçimi ve pratiğinden referans almak doğrudan biçimin benzerliği değil sanırım?

İR: Heykel ürünü olarak bir figür koyarak şekillenen bir tasarımdan bahsetmiyorum ben, ama mesela Kayseri kalesinin biçimsel oranları, kalenin vaziyet planı olarak x ve y orantıları, cumhuriyet meydanının dibinde Roma mezarının biçimsel şekillenışı, Kayseri'deki bir çok medrese ve kümbetin geometrik şekil olarak eğer bize bir üçgen biçiminin eşkenar mı dar açılı mı, dik açılı mı, olup olmaması bundan etkileşim olarak Mukarnas figürünün oranları ve yapı fiziği olarak yüzey taşı bizi etkiliyorsa, yani sadece kapalı konut değil, tekil parsel bazlı konut üretiminde de yansıtmıyorsak tasarımıma çıkış olarak kullanmıyorsak, analiz değerlendirmesi olarak bunları elde etmemek zaten vasıflı bir mimari projeyi üretmemize de engel olur diye düşünüyorum.

SS: Aslında bir arketip olarak hem malzeme hem de o geometrinin bir araya gelişinin altındaki tasarım fikrini deşifre etmekten bahsediyoruz öyle değil mi, doğrudan biçim olarak almak değil

İR: Söylemek istediğim ikon olarak değil, ikonografya olarak bu düzen ve küçük parçacıkların bir bütünü oluşturma fikriyatını her zaman savunan birisiyim, ve bunlarda da tasarımın bir parçası olarak her zaman her tasarımda da kullandığımı söylerim ama tekrardan söylüyorum, hem anlaşılması açısından bir ikon ya da heykelsi bir figür olarak değil, tasarımın senaryosunu besleyecek felsefi alt yapısını kurmak için.

5. Kapalı konut sitesi projelerinizde tasarım konseptini neye göre belirliyorsunuz?

En son yaptığımız projede uygulamak istediğimiz şey şuydu: gerçekten Kayseri'de üretilen konut tipolojisi, eski dönemlerde, Cumhuriyet öncesi dönemlerde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında üretilen konutlara baktığınızda çok ciddi keşfedilmesi gereken bir unsur var ki insanlar bir avlulu sistemden dağılan bir sistem var, avlulu sistemden takılan açık ya da kısmi kapalı bir merdiven, yine bu avlulu sisteme herhangi bir mekandan geçilmeyen ama avludan geçilen ve her odanın da üst katta ya da alt katta avluya açıldığı, lavabo ve temizlenme alanlarının bu avluyla ilişkili olduğu, yukarı çıktığımız anda bütün odaların bu avluyla ilişki kurduğu bir L sistemi var, diğer L yi yani kapalı sistemi de bahçe duvarı sağlıyor ya sokağa bakan bir bahçe duvarı var L nin diğer ucunu komşu parselin binası kapatıyor ve böylece ortada bir avlu oluşuyor , biz dedik ki bu konut tipolojisini kapalı konut sistemimizde ortada büyük bir L yaparak burada avluyu sağlayıp avluda da sosyal ve kültürel faaliyetlerin yoğun olarak bir şekilde dizileceği önüne de mix bir yapı olduğu için karma kullanım olduğu için önünde de ticari donatının arka tarafını pencere ve sağır yaparak açmayarak, o avluyu bir şekilde konutların kullanımına açma fikri oluştu.

SS: Aslında Kayseri'deki yaşam kültürü de duvara çok yabancı değil diyebilir miyiz o halde?

İR: Kayseri’de bağ kültürünü de incelediğinizde tamamen duvarlarla örtülü bir konut üretim sistemi gözlemlenmekte, en son ürettiğimiz projede de bi nevi Kayseri eski dönem konut tipolojisini büyük ölçekte değerlendirdik, avluyu bahçe olarak değerlendirdik, tabii katlar var, yani bunu günümüzün bütün imar haklarını kullanarak yaptığımız bir projeydi, bunu söylemekte bir sakınca görmüyorum çünkü hayatın gerçekleri ile de yüzleşmemiz lazım. Ama öyle bir oran orantı yakalamaya çalıştık ki o avlunun insani olarak büyüklüğü, avluda insanın kendini yabancı hissetmeyeceği bir ölçeğe getirmeye çalıştık. Binaların zemin katlarında konut ürettik mesela o konutların önlerini kısmi olarak servi ağaçları ile kapatarak insanların bakış açısında bina yüksekliğini değil ağaç kadar algılamasını ve doğal bir ortamda olmasını sağlamaya çalıştık.

6. İstanbul’da projelerinin tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bunu sadece İstanbul olarak değerlendirmeyelim, biliyorsunuz Antalya’da da otel üretimi noktasında aslında bu tarz üretimler yapıldı ve hala da yapılıyor yoğun bir şekilde, ben hayatın her kademesinde ve okuduğum kadarıyla Uğur Tanyeliye atıfta bulunayım yani kabaca Uğur Tanyeli söylemsel mimarlık ve kuramsal mimarlık olarak mimarları ayırdığında ben kendimi her zaman kuramsal mimarlar tarafına doğru iteliyorum. Çünkü onlar başarılı, diğerleri başarısız diye değil ama söylemsel mimaride ortaya atılan ürün kendi zemini içerisinde değerlendirilmeyerek bazen gerçekten hak etmediği eleştirileri alabiliyor. Çünkü o zemini müşteri-mimar, kullanıcılar sosyolojisi ve mimar ilişkisi, yer...turizm o kadar enteresan bir şey ki mesela Antalya için söylüyorum , onları etkileme figürleri olarak yani ben bu anlamda söylemsel boyuta geçersem yoğun bir eleştiri yapabilirim ama kuramsal boyuta geçersem orada söyleyebileceğim çok şey var, şunu söyleyebilirim bir şeyin doğruluğu ya da yanlışlığı ya da eleştirileri başarı ya da başarısızlık üzerine değil onların gözünden irdelemeye yönelik baktığımda yoğun olarak -hak vermiyorum her ne kadar kuramsal tarafa geçsem de hak vermediğimi söylemem lazım- ama güncel ticari ve reklam faaliyetleri o kadar enteresan bir boyuta geldi ki artık mimar da bu reklam ve tanıtım faaliyetlerinin nesnesi olmaya yönelik maalesef bazı gelişmelerin içerisinde kendini buluyor. Ama bunu ben hem bulunduğum yer hem de yaptığım mimarlık açısından etik olarak değerlendiriyorum ya da değerlendirmiyorum deme hürriyetim yok. Ama her zaman bir mimarların bir şeyin öznesi olma gayreti içerisinde ve özellikle de bunu mimarlık adına başarıyla yüklenmek ve sonlandırmakla görevli olduğumuzu düşünen bir mimarlık tarafımız var, o anlamda kuramsal boyutta baktığımızda bu sürecin uzun uzadıya zaten kullanılamayacağını çünkü aynı figürün kullanıldığı başka bir proje yapılamayacağını ve yeterince de figürlerin tükettiğimizi bunun etrafında daha fazla dolaşmanın günümüz mimarlığına samimi bir fayda getirmeyeceği kanaatindeyim.

7. Sizce Kayseri’de tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri var mı?

8. Evet ise hangileri ve nasıl bir benzerlik kurmuşlar?

9. Hayır ise sizce neden?

Yok ilk önce onu söyleyeyim. Ama ben yakın zamanda kendini nesneleştiren bir mimar arkadaşımızın reklam sektörünün damarlarımıza kadar girdiği ve mimarın da artık bir reklam ürünü olduğu yakın zamanda bunun Kayseri’de bir örneğinin görmek üzereyizdir

belki de diye düşünüyorum. Ama yok , Kayseri mimarlık ürünlerine de fazlasıyla hakim olduğu için bilerek söylüyorum ki yok. Ama yakındır. Reklam kültürü ve her şeyi nesneleştiren bir dünya düzeni bunu Kayseri’de de ürettirecektir.

SS: Bu tarz yerleşmeler İstanbul’da 10 yıl önceden yapılmış, bunların Kayseri’de üretilmesini geciktiren dinamikler sizce nelerdir.

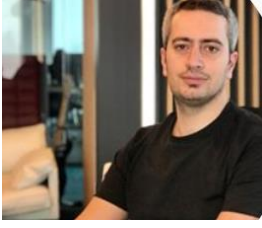
İR: Kayseri’de konut sektörünün üretim/kar oranı İstanbul’daki gibi değil. Şöyle hem kayseri arazi değeri olarak İstanbul’dan çok düşük, hem de konut m2 üretim ve satış fiyatları İstanbul’daki gibi başarılı değil. Öyle bir pazar yok Kayseri’de. Tüketici talebi ve ekonomik durum ile ilgili. Bunun üzerine şekillendirilen binalar İstanbul’da varken neden o var, o figürü oluşturmak da ne kadar yanlış bilsak da ekonomik bir güç gerektiriyor. Kayseri’de bu harcamayı yaparak konutun üzerine bir de bu maliyeti ekleme ihtimali çok düşük.

SS: Bir de tabii İstanbul’daki o yarışa henüz dahil olamamış kayseri sanırım. İstanbul’da o kadar çok şey tüketilmiş ki yarışa “yenilik” getiremeyen, farklılaşamayan dahil olamıyor, Kayseri henüz elindeki tüm kozları oynamadığı ve her şeyi tüketmediği için o aşamaya gelememiş de olabilir. Mesela çok yeni karşılaştığım bir proje Tabanlıoğlu tarafından tasarlanmış bio konut projesi. Sanki ayrıcalık, prestij, güvenlik tüketildi, sonra başka bir yerin en önemli fiziksel özelliğine benzerlik tüketiliyor, şimdi de biofilik konut mu geliyor acaba.

İR: Ben bio konut tasarımı sosyo kültürel ve ekonomik olarak daha entellektüel bir tasarım olarak düşünüyorum. Yani reklam kültürü o kadar enterasan boyutlara geliyor ki, ekonomik katman olarak herkese hitap eden projeler üretme fikri ve reklamın sınırsız akıl üretebilme potansiyeli doğru ya da yanlış, başarılı ya da başarısız en son bio konut üretmeye kadar da gitmiş artık.

10. Sizce Kayseri’de üretilen kapalı konut sitelerinde nasıl benzerlikler kurulabilir?

Yani tabii Kayseri’de tekrardan söylemekte fayda var bir nevi nostalji olarak üretimine devam eden mahalle kültürüne, eskiye olan özlem duygusunu kapalı konut üretimi ile özdeşleştirmeye çalışan gruplar üretmeye çalışıyor projeyi. Burada tabii etkileşim unsuru olarak benim önemsemeye çalıştığım konu felsefi bir alt yapı , Kayseri’de geçmişten, Bizans’tan Selçuklu’ya, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e geçen dönemdeki oran-orantı kültürü, konut tipolojileri ve bunların geliştirilmesi, iklim ve rüzgar, yani benim söylemek istediğim şu yapı fiziği metotları açısından renk, yüzey, doku ve oran orantı , x-y ve z olarak yani 3 boyut, buna ben 5 duyuyu da 4.boyut olarak ekliyorum yani bu felsefi altyapı ile gelişmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.



İKON TPU / GÖKHAN KAZANCI

Mimar, 2005 ERÜ Mezunu, İkon TPU Kurucu Ortaklarından, 38.Cadde Tasarımcısı

1. Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmeleri ne zaman ortaya çıktı?

GK: Tabi Kayseri'li olmadığım için Kayseri'nin geçmişini bilemiyorum ama; bildiğim Gülkent, Hayat Park gibi projelerle ortaya çıkmaya başladı, Kayseri'de çok uzun bir geçmişi yok, buna uygun aslında parseller de çok yok, müteahhitlerin bireysel çabalarıyla içlerinde bu vizyonu gören kişilerin yapmaya çabalamasıyla parselleri birleştirerek oluşturmaya çalıştıkları küçük 2-3 bloklu siteler yapılıyor. Belki bunların ilk büyük örnekleri Gülkent, o da şehir dışında konumlanmış, belediye tarafından büyük parseller olarak oluşturulmuş bir alan, orada yaklaşık olarak 10 taneye yakın onun gibi parsel var, bunlar zaman içerisinde yapılacak. 2 tanesi daha şuanda yapılıyordu fakat bunlar maddi sıkıntılardan dolayı durdular, bir tanesinin de projesini biz yapmıştık ama bu proje de hayata geçmedi şu anda bekliyor.

SS: Büyük ölçekli projeler ekonomik sıkıntılardan dolayı bekletiliyor

2. Kayseri'de konut üretim süreci nasıl bir değişim yaşamaktadır?

Kayseri'de konut üretim süreci biraz bu site şeklinde yapılan projeler son zamanlarda artmaya başladı çünkü bu bir ihtiyaç haline geldi insanlar sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak olduğu bu tarz siteleri tercih etmeye başladı, bir de güvenlik gibi nedenlerle, ailelerin çocuklarını güvenli bir yere bırakmak istemelerinden dolayı site olan projelere talep artmaya başladı ama bu site olan projeler büyük konut projeleri değil ama villa tipi çok fazla var Kayseri'de Çay bağları tarafında bu tarz proje çok fazla .ama blok ölçeğinde işte Gülkent sitesi, bizim yapmış olduğumuz 38.cadde projesi gibi , Betam life yapmıştı 4 bloktan oluşan bir site vardı, bunun gibi projeler çok tercih ediliyor en azından bir kişi ikisi arasında tercih yapacaksa site olanı tercih ediyor diye düşünüyorum.

SS: Peki site olanın tercih edilmesinin sebebi sadece güvenlik ve sosyal donatılar mı?

GK: Evet yani orada fitness, spor salonu, basketbol sahası kapalı otoparkı gibi nedenlerden kaynaklanıyor. Çünkü tek bloğun altına kapalı otopark yapmak zor oluyor, parsel sığmıyor ama çok bloktan oluşan bir yerde kapalı otopark tercih edilen bir durum.

3. Tüketim kültürünün Kayseri konut piyasasındaki yansımaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Burada ben Kayseri özelinde nitelsiz konut üretiminin olduğunu düşünüyorum. Çok fazla nitelsiz konut var. Birbirinin aynı, şeker kalıbı şeklindeki üretilmiş bloklar, bir de Kayseri'de bu kütle parsel uygulamaları var, Sümer deki AGÜ üniversitesinin etrafındaki

bloklar belediye tarafından oluşturulmuş kütle parsellerin Bir site örneği aslında ama bloklar çok kalıp içerisine oturmuş şekilde.

Kayseri’de binaların cephelerine, kimliğine para harcamak pek sevilmiyor, genellikle yapının dışına değil içine para harcama mantığı var , o yüzden yapının kimliği çok ortaya çıkmıyor. Ama tabi bunun bilincinde olma durumu giderek artmakta, bu artış ile birlikte yavaş yavaş ihtiyaç haline geliyor ve cephelerde malzeme kullanılıyor, farklı arayışlara gidilmeye başlanılıyor. Tüketim kültürünün artması niteliksiz konut stokunun artmasını sağlıyor, ucuz konut, en hızlı-en düşük maliyetlerle üretilen bir süreç.

4. Projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında kente dair neleri dikkate alıyorsunuz?

(sosyo-kültürel, tarihi, fiziksel vb)

Öncelikle özellikle konut projelerinde ihtiyaç gereği bazı şeyler var Kayseri’de oturmuş olan oturma odası-salon mantığı, genellikle evlerin Erciyes dağına görme eğilimi, tabi karasal iklim olmasından dolayı kuzeyin soğuk olması ve cephelerin güneye gelmesinin sağlanması ve bu nedenlerle konut şemaları oluşuyor genel olarak. Kayseri’de oturma odası olmayan bir ev birkaç kez denendi ama kesinlikle tercih edilen bir durum olmadı, sosyo-kültürel olarak çok etkili, Kayseri’de hiç kullanılsa da 200-300 m2 yi bulan daireler tercih ediliyor, küçük konut Kayseri’de pek sevilmiyor. Buradan İstanbul’a gittiğinizde 2+1 daireler yoğunluklu 3+1 lüks sayılacak bir büyüklük iken Kayseri gibi bir yerde siz 180m2 nin altında 3+1 yapamazsınız zaten.240-250m2 4+1 ihtiyaçlar , bu büyüklükte ev almak isteyenler 35-40 m2 salon olsun istiyorlar. Küçük olduğu zaman almak istemiyorlar gibi, sosyo kültürel bir veri olarak bunu kabul edebiliriz Kayseri’de. Çok ortak alanlar Kayseri’de yapılan projelerde biraz da muhafazakarlığın bir getirisi olarak tercih edilmiyor. Bunu yaptığınızda şöyle olması gerekiyor, bay-bayan havuzları ayrılmış, sahunaların ayrılmış olması gerekiyor bu da çok yer kaplıyor vs.

SS: Evet açık yüzme havuzu neredeyse hiçbir projede yok

G.K: Yok tabi, hem de iklimin de etkisi var

5. Kapalı konut sitesi projelerinizde tasarım konseptini neye göre belirliyorsunuz?

Tasarım konseptinde birinci şey yönelim, yani güney cephesinin Erciyes dağına yönelimiyle başlayan ve aslında çok önemli olan matematiksel veri ile çıkıyoruz, yani parselde kullanılacak olan emsal hesabı, toplam inşaat alanı karşılayabilecek daire sayısını nasıl maksimuma çıkarabiliriz bu yatırımcıya nasıl fayda sağlayacak gibi matematiksel bir hesaplama başlıyor, sonrasında yönelim, arsa kullanımı, insanların ihtiyaçları, ortak kullanım alanları, kapalı otopark mümkünse ..gibi bu gibi şeyleri projelerine yansıtmaya çalışıyoruz.

SS: Peki tüm bunlar reklam söylemlerine nasıl yansıyor, nasıl bir yaşam vaat ederek hazırlanıyor bu konsept

GK: Aslında vaat edilen şey ile gerçek sonuç genellikle birbirini tutmuyor. Bir çok projede kapalı otopark vaat ediliyor ama gerçekte yapılmıyor, varsa da toplamdaki 100 dairenin hepsine bir otopark vermek yerine 50 otoparklık alan yapıp-çünkü kapalı otopark ciddi bir maliyet- geri kalanını açık alanda çözüyorsun, ama bunu anlatırken yatırımcı kapalı otoparkı, havuzu, saunası vs diye anlatıyor, sinema salonu, ama gerçekte bunlar yapılmıyor, bizim de yaptığımız bazı projelerde anlatılanla gerçekler

arasında sıkıntılar var, ama bu bizden kaynaklanmıyor, tamamen yatırımcının pazarlama stratejisi.

6. İstanbul'da projelerinin tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Burada şöyle bir şey var, İstanbul'un bir örneği daha yok, neden; İstanbul'un bir kültürü var, 1+1, 1+0 maksimum 2+1 dairelerin yoğunluklu olduğu alanlar, bu alanlardaki dairelerin fiyatları 500.000-1.500.000 TL fiyat aralığında satılıyor bu daireler, bunun karşılığında da size sosyal yaşam alanları sunuyor işte diyor ki sana istediğin zaman toplantı odasını kullanabilirsin önceden randevu almak kaydıyla, işte havuzun, saunan, fitness salonun, kapalı otoparkın sana çok ciddi bir ortak kullanım alanları gibi çok ciddi imkanlar sunuyor sana ortak alanları pazarlıyor aslında yatırımcı fakat bu m2 lerdeki alıcı kitlesinin Kayseri gibi Anadolu şehirlerindeki karşılığı bu bütçelerde değil, oradaki bütçe 500.000 tl ye sahip olan insanlar için maksimum. Bu sefer yatırımcı bu maliyetlerle aynı projeyi Anadolu'da tutturamıyor. Bunun en iyi örnekleri Antep'te yapılmış olan Sinpaş ve Antalya'da yapılmış olan yine Sinpaşın projesi. Antep bildiğim kadarı ile başarılı oldu ama Antalya'da çok ciddi bir sıkıntı var şehrin dışında olması ve ekonomik kriz nedeni ile satılamaması gibi durumlardan kaynaklı sıkıntılar var ama tabi tasarımsal olarak bunların yansıtıldığı projeler, Ankara'da birkaç proje var İstanbul'daki tasarım fikrinin uygulandığı projelere örnekler. Ama ben orada hep şey görüyorum Kayseri üzerinde, yapsan ne görüyorsun, gördüğün işte Erciyes dağı manzarası, ama İstanbul'da yapılanlarda çevresel veriler daha güçlü, deniz görme avantajı var, bulunduğu ortama göre şekilleniyor projeler.

SS: Peki siz Venediğin bir benzerinin Viaport Veneziada ya da İstanbul boğazının, oradaki yapıların Bosphorus city de üretiliyor olması hakkında ne düşünüyorsunuz.

GK: Ben bunu "miş" gibi yapmak olarak değerlendiriyorum. Gerçeğinin taklit edilmesi yanlış bir yaklaşım. Her projenin kendine özel özellikleri olması lazım. Bu sefer kötü bir örnek Türkiye'de yapılan son dönemde Selçuklu olsun, Osmanlı olsun .gibi hep bir şeye benzetilmeye çalışılan yapılar kötü örnekler. Kamu yapılarında daha fazla. Her proje kendi mimarisini, kendi dönemini, yapıldığı yeri yansıtıyor olması lazım bence.

7. Sizce Kayseri'de tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut siteleri var mı?

8. Evet ise hangileri ve nasıl bir benzerlik kurmuşlar?

9. Hayır ise sizce neden?

Ben kendi tasarımını yaptığımız 38.Cadde projesinden bahsederek cevap vereyim, projenin konumlanışı ve kayserinin merkezine bu kadar yakın konumlanan herhalde bildiğim kadarı ile tek site projelerinden biri, merkeze çok yakın, şehir dışında değil, bu kadar büyük bir parseli başka bir yerde bulmanız da mümkün değil.

224 daire var orada, 224 tane 260 m2 4+1 lik bir konut stoku var, her daire 2 oto parklık bir kapalı otopark alanı var neredeyse tüm alanın tamamının bodrum katları kapalı otopark olarak kullanılıyor ve önünde Atatürk bulvarı üzerinde ticari alanlar bulunuyor, bunlar hem site içerisinde hem de site dışından kullanılacak şekilde konumlanıyor. Ve aslında burasının planlaması ciddi bir ticari alan oluşturacağı düşünülerek planlandı. Öndeki ticaret alanları çelik olarak tasarlandı, istenildiği gibi bölümlenebilecek market, restoran, kafeteryayı vb bünyesinde barındıran bir ticaret aksı gibi düşünülüyor. Tabi

birazda bunun avantajı olarak karşısındaki Askeri alanın millet parkına dönüştürülmesinin bir avantaj olduğu düşünülüyor şuanda ve ayrıca etrafında hiçbir yüksek katlı yapının olmaması, projenin özellikle ön cephesinde hiçbir blok, olmaması büyük avantaj. Tabi Alanın tamamen Erciyes ve ali dağı manzaralarına sahip olması çok ciddi bir avantaj. Kayseri’de zaten en çok istenen şey Erciyes manzarası. Avantaj da şu 1. Kattan bile önünüz hiç kesilmeden tamamen Erciyes manzarasına hakim olabiliyorsunuz. Ortak bahçelerde de dikkat ettiğimiz şey zemin kat seviyesinde hiç otopark yok, tamamen yeşil alan olarak kullanılmış alanlar.

10. Sizce Kayseri’de üretilen kapalı konut sitelerinde nasıl benzerlikler kurulabilir?

Bizim bu projede de aşamadığımız bir şeyler vardı, istediğimiz ama yapamadığımız, Kayseri’de olmadığını düşündüğümüz, kat bahçelerinin oluşması, eksiltme katların yapılması, açık terasların oluşturulması gibi şeyler Kayseri’de göremediğimiz şeyler veya mimarisi farklı olan düz kütlelerden oluşmayan mimariler Kayseri’de yok, çünkü buna hiçbir yatırımcı para harcamak istemiyor. Yalıtım problemleri ile ilgili iklimden dolayı da kimse böyle bir riske girmek istemiyor, yatırımcı bir an evvel yapıp satmaya çalışıyor, bi gelir gider dengesi var ne kadar kar edeceği belli, olan tasarımdan çok hızlı bir şekilde ticari kar elde etmeye dayalı konut üretimi var ve biz de mimarlar olarak buna alet oluyoruz mecburen.



HAYAL MİMARLIK / HAKAN ÖZKAN

Hakan Özkan, Mimar, 1993 Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık mezunu, Hayal Mimarlık kurucusu, Hayat Park tasarımcısı, Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Misafir Öğretim Elemanı

1. Kayseri’de konut üretim süreci nasıl bir değişim yaşamaktadır?

Apartmanlaşmanın başladığı 1950 li yıllardan bu tarafa ağırlıklı olarak konut yapı kooperatifleri ve yap-sat müteahhitlerince yapılan üretimin şekli, özellikle 2000 li yılların başından itibaren, konut müşterilerinin satın alma finansman yöntemlerindeki değişimle birlikte dönüştü. Toplu konut idaresince finansman sağlanan konut kooperatiflerinin sayısı git gide azaldı. Bunun yerine kredilendirilebilir seviyeye gelmiş ve satışa hazır durumdaki konutların, banka finansmanı ile uzun vadeli kredi borçlanması şeklinde satışı yaygınlaştı. Bu yöntem, konut üreticilerinin daha güçlü finansman yapısı ile, üretimi son aşamaya kadar ilerletmiş olması zorunluluğunu doğurdu. Bu zorunluluk pek çok küçük yapsat müteahhitinin piyasadaki rollerini küçülttü. Bunu yerine daha büyük ölçekte üretim yapan, daha kurumsal firmalar piyasaya hakim oldular. Bu büyük aktörlerin rekabeti, artık bölgeler arası çok büyük farklılıklar olmadan, belli kalite standartlarının oturmasına sebep oldu. Henüz inşaat bile başlamadan, yaptırılan dekorasyon projelerine uygun olarak üretilen örnek daire uygulamaları, güncel yapım teknolojileri ve yapı malzemelerinin sürekli rekabet konusu olması, hem konut müşterisinin beğeni ve tercih standartlarını artırdı, hem de henüz inşaat bitmeden, sonuçta elde edilecek ürün ile ilgili taahhütler oluştu. Düşük gelir grubunun tercih ettiği şehrin çeperlerindeki toplu konut alanlarında da üretim kalitesi bu süreçte yükseldi. Bahsedilen büyük aktörler, özellikle bu bölgelerdeki, sayıca çok, daha önce yapılmış kooperatif yapılarına göre daha yüksek kalitede ve katma değerde, nitelikli çevre düzenlemeleri ve ortak sosyal alanları ile konutlar ürettiler. Üst ve orta gelir grubunun satın alma tercihlerinin yöneldiği bölgelerde, 70 li yıllardan bu yana sürekli artan konut büyüklükleri, KDV kanunundaki düzenleme ile, faydalı alanı 150 m² üzeri konutların %18 KDV ye tabi olmaları ve bu durumun fiyatları yükseltmesi nedeniyle, bu alanın altında kalacak şekilde küçüldü. Ancak kalite standardı gitgide yükseldi ve yükseliyor. Bir başka değişim; yaygın olarak 4+1 ve 3+1 konutların yanı sıra 2+1 konutların üretiminin de yaygınlaşması oldu. Fiyat olarak daha uygun bedellerle satılan bu konutlar, her sosyo ekonomik seviyedeki bölgelerde üretilmeye başlandı. Üstelik bazı durumlarda karma büyüklüklerde konutların olduğu yapılarda görülmeye başlandı. Önce farklı sosyo ekonomik seviyede insanların bir arada yaşamasının bazı sorunlara yol açacağı düşünülürken, artık bu daha az sorun ediliyor. bu konutlar yalnız yaşayanlar, öğrenciler ve küçük ailelerce tercih edilmeye başlandı. Konut üretim süreçlerine son 10 yıl içerisinde bir de kentsel dönüşüm projeleri dahil oldu. Ağırlıklı olarak belediyelerin organize ettiği Kentsel dönüşüm projeleri, çok büyük sayılarda

üretimler ortaya koymakta. Bunların bir kısmı ilgili alanlardaki hak sahiplerine verilirken, büyük miktarlarda da belediyeler tarafından satılıyor.

2. Tüketim kültürünün Kayseri konut piyasasındaki yansımaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Daima daha iyisi ve yenisi yönündeki satın alma tercihleri nedeniyle 5 ila 10 yıl aralığında oturdukları konutları değiştirmek gibi bir eğilim yaygın olarak görülüyor. Genellikle bunu yapacak ekonomik güçte olmayanlar daha uzun sürelerle aynı konutta kalıyorlar. Yıllarca devam eden komşuluk ilişkilerinden ve mahalle alışkanlıklarından bu kadar kolay vazgeçilebiliyor olması oldukça ilginç. Çokça övünülen yerellik ve çevre ilişkileri bu konuda belirleyici olamıyor. Aidiyet duygusu gelişmiyor. Artık çokça yaygınlaşan ve her haneye birden fazla düşen otomobil sahipliği, bu otomobiller için otopark , hatta mümkünse kapalı otopark ihtiyacını getiriyor. Satın alma tercihlerinde artık bu önemli bir yer ediyor. Konut yapısının kaliteli bir dış görünüme sahip olması, bir site içerisinde ve özenli bir peyzaj içerisinde yer alması da önemli etkenler arasında. Bir dönem çokça reklama konu olan sosyal alanlar (havuz, fitness, toplantı odaları, çocuk oyun alanları vs.) aidat giderlerini artırdığı için sorun olabiliyor.

3. Kayseri'de ilk kapalı konut yerleşmeleri ne zaman ve hangi dinamiklerin etkisi ile ortaya çıkmıştır?

Cumhuriyet sonrası Türkiye'nin pek çok yerinde olduğu gibi Kayseri'de de başlayan devlet eliyle sanayileşme ve zaman içerisinde bunun getirdiği bölgeye göç ve nüfus artışı mevcut konut dokusunun ihtiyaca cevap verememesi sonucu, 1950 li yıllardan itibaren kapalı konut yerleşimleri başlamış. Eski doku yıkılarak yapılan Cumhuriyet, Camiikebir gibi mahalleler , Sahabiye ve İstasyon caddesi çevresinde başlayan yapılaşmalar ilk örnekleri olmuş. Ticaretin, sanayinin, özel sektörün, eğitim kurumlarının, kamu kurumlarının gelişmesi ve büyümesi ile ihtiyaç ve üretim birlikte artmış.

4. Kapalı Konut Yerleşmesi projelerinizin tasarım fikri ve tanıtımında kente dair neleri dikkate alıyorsunuz? (sosyo-kültürel, tarihi, fiziksel vb)

Mekan kullanım alışkanlıkları en belirleyici unsur oluyor. Aile yaşamının en yoğun geçtiği mutfak ve yaşam alanlarının tasarımı beğeni ve satın alma tercihlerini belirleyen en belirgin unsurlar. Başka kentler için çok önemli olmayabilen mutfak büyüklüğü Kayseri için çok önemli. Aydınlık ve ferah yaşam alanları, manzaraya yada geniş bulvarlara yönelen geniş pencere ve balkon boşlukları dikkat çeken unsurlar. Aile mahremiyeti için yatma mekanlarının görsel ve işitsel izolasyonu, Aile bireylerinin ıslak hacim kullanımının bölünmüş ve ayrılmış olması, inanç hassasiyetiyle belirlenen yönlenme sorunları da diğer önemli konulardan.

5. Kapalı konut yerleşmesi projelerinizde tasarım konseptini neye göre belirliyorsunuz?

Müşterinin tercihleri ve satmayı hedeflediği kitlenin genel beğeni kriterleri en önemli unsur. Arsa verileri, yönlenme, topoğrafya, imar izinleri ve yönetmelik hükümlerinin yanı sıra, projenin yapılacağı bölgenin satın alma büyüklük tercihleri

6. İstanbul'da projelerinin tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Benzerler arasında daha öne çıkmayı hedefleyen bu tür çabaların, çoğu zaman sürdürülemez bir takım zorlama tasarım unsurlarıyla sadece belli bir süre popülerliğini koruyacağını daha sonra kullanıcısına ilave yükler getireceğine çevre düzenlemeleri vs.

ile sıkıntılar doğuracağına inanıyorum. Dikkat çekici olması için yapılan pek çok düzenleme kullanıcıları için kısa süre sonra bu özelliğini yitirecektir.

7. Sizce Kayseri’de tasarım fikri ve tanıtımını benzerlik üzerinden kuran kapalı konut yerleşmeleri var mı? /8.Evet ise hangileri ve nasıl bir benzerlik kurmuşlar? /9.Hayır ise sizce neden?

Hayır yok. Çünkü konut müşterisi henüz tercihlerini daha rasyonel kriterlere göre yapıyor. Benzerlikler üzerinden kurulan tasarım fikrine göre yapılacak ve bu yüzden emsallarına göre daha büyük bütçeli projeleri tercih edecek bir müşteri kitlesi, en azından şimdilik oluşmadı. Ya da örneğin Venedik benzeri bir projede yer almanın, çevrelerinde görece prestij sağlayacağını düşünerek harcama yapabilecek müşteri olduğunu düşünen müteahhit haklı olarak yok.

10. Sizce Kayseri’de üretilen kapalı konut yerleşmelerinde nasıl benzerlikler kurulabilir?!

Kurgu olarak; büyük- küçük, pahalı-daha ucuz fark etmez hep birbirini tekrar eden kurguyla tasarlanmış projeler. Hücre hücre ayrılmış mekanlar: bir giriş holünden hiyerarşik olarak dağılan yaşama, mutfak mekanları, ikincil bir koridorla ulaşılan ıslak hacim ve yatma mekanları. Bu kurgu büyük hacimlerden oluşuyorsa görece daha üst gelir grubunun oturduğu konutları, daha küçük hacimlerden oluşuyorsa daha alt gelir grubunun oturduğu konutları oluşturuyor.